

**İŞİTME ENGELLİ GENÇLERE
UYGULANAN YAPI BİLGİSİ DERSİNİN
ÖĞRETİM SÜRECİNİN İNCELENMESİ:
EYLEM ARAŞTIRMASI
Doktora Tezi**

**Çiğdem İSTEL
Eskişehir 2018**

**İŞİTME ENGELLİ GENÇLERE UYGULANAN YAPI BİLGİSİ DERSİNİN
ÖĞRETİM SÜRECİNİN İNCELENMESİ: EYLEM ARAŞTIRMASI**

Çiğdem İSTEL

DOKTORA TEZİ
Özel Eğitim Anabilim Dalı
İşitme Engelliler Öğretmenliği Programı
Prof. Dr. Yıldız UZUNER

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ocak 2018

Bu tez çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1501E038 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

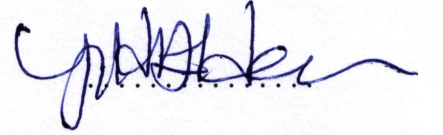
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Çiğdem İSTEL'in "İşitme Engelli Gençlere Uygulanan Yapı Bilgisi Dersinin Öğretim Sürecinin İncelenmesi: Eylem Araştırması" başlıklı tezi 27.12.2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca Özel Eğitim Anabilim Dalı İşitme Engelliler Öğretmenliği Programında, Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

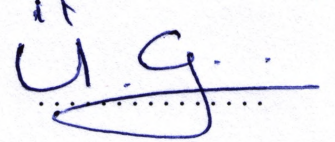
Unvanı-Adı Soyadı

İmza

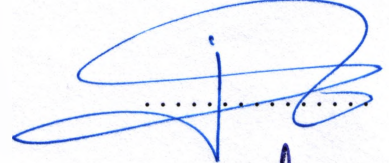
Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Yıldız UZUNER

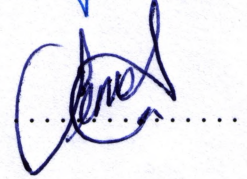
Üye : Prof.Dr. Ümit GİRGIN

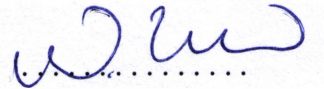
Üye : Prof.Dr. İlker Bekir TOPÇU

Üye : Yard.Doç.Dr. Sema ÜNLÜER

Üye : Yard.Doç.Dr. Nihal TUNCA

Prof.Dr. Handan DEVECİ
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdürü

ÖZET

İŞİTME ENGELLİ GENÇLERE UYGULANAN YAPI BİLGİSİ DERSİNİN ÖĞRETİM SÜRECİNİN İNCELENMESİ: EYLEM ARAŞTIRMASI

Çiğdem İSTEL

Özel Eğitim Anabilim Dalı İşitme Engelliler Öğretmenliği Programı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2018

Danışman: Prof. Dr. Yıldız UZUNER

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda (EEYO) işitme kayıplı bireylerin birçoğu mesleki eğitime geçişte yeni konu ve kavramlar, okuma, anlama, yazma ve iletişim gibi pek çok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle ister ortaokul isterse yüksekokul düzeyinde olsun mesleki eğitim için işitme kayıplı bireylere de düzeylerine ve ihtiyaçlarına uygun öğretim programı hazırlanması gereklidir. Bu araştırmanın amacı, işitme kayıplı bireylere EEYO'nda "Yapı Ressamlığı" programı mesleki alan öğretim elemanının Yapı Bilgisi I-II dersleri ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II ve Matematik I-II dersleri işbirliğinin kısmen gerçekleştiği ya da gerçekleşmediği durumlarda mesleki bilgi ve terminoloji öğretimini dengeli öğretim yaklaşımını kullanarak nasıl gerçekleştirdiğini incelemektir. Eylem araştırması olarak desenlenen çalışma "Hazırlık, "Uygulama" "İzleme" süreçlerinden oluşmuştur. Araştırmanın katılımcıları Yapı Ressamlığı Programında 2014-2015 ve 2015-2016 öğretim yıllarında Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II derslerini alan 1. sınıf öğrencileri, araştırmacı, öğretim elemanları ve Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nden oluşmuştur. Gözlemler, araştırmacı günlüğü, belgeler, ürünler, kontrol listeleri ve toplantılarla toplanan tüm veriler süreç içinde ve sonunda göz önünde tutularak betimsel ve tümevarımsal analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğretim programında yapılan iyileştirmelerin öğrenme- öğretme sürecine olumlu yansımaları olduğu, araştırmacının hem araştırma metodolojisi hem de öğrencilerin yaşına, dil düzeyine, öğrenme stillerine ve içeriğe uygun ders planı ve materyal hazırlama, uygulama konularında gelişmeler gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmanın işitme kayıplıların yapı bilgisi öğretimine ve alanyazına da katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İşitme kayıplı birey, Yapı bilgisi öğretimi, Eylem araştırması.

ABSTRACT

EXAMINING THE PROCESS OF THE INSTRUCTION OF BUILDING CONSTRUCTION COURSE APPLIED TO HEARING IMPAIRED YOUTHS: AN ACTION RESEARCH

Çiğdem İSTEL

Department of Special Education Program in Education of Hearing Impaired
Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, January 2018

Supervisor: Prof. Dr. Yıldız UZUNER

The curricula prepared for individuals with hearing loss must be suitable for the levels and needs for the individuals with hearing loss for vocational training. The purpose of this study was to examine how an instructor of “Architectural Drafting” program teaches professional knowledge and terminology to the individuals with hearing loss in cases where it is partially or not incorporating Construction Building I-II, Writing and Speaking Skills for Architectural Drafting I-II and Mathematics I-II classes on the theoretical basis of balanced instructional approach. The study designed as an action research and consists of three phases as “Preparation”, “Implementation”, and “Monitoring”. Participants were the students attending Construction Building I-II classes in the school years 2014-2015 and 2015-2016 in Architectural Drafting Program of SfH, instructors and Trustworthiness Committee members. All data gathered via observations, researcher journals, documents, products, checklists and meetings were analyzed descriptively and/or inductively. The results have showed that the improvements in the elements of the curriculum has given positive results in learning-teaching process, and the instructor has made progress in both conducting research methodology and preparing lesson plans and materials and implementing the lesson plans that are suited to age, linguistic level, learning styles of the students and the content in learning-teaching process. At the same time, it is thought that the results would contribute the education of construction building and literature for the students with hearing loss.

Keywords: Individuals with hearing loss, Instruction of building construction, Action research.

ÖNSÖZ

Toplumda tüm bireylerin üretken, yaşam boyu öğrenen bireyler olarak yetişmeleri, bir meslek edinerek kazançlarını sağlayabilmeleri ve nitelikli bireyler olarak ülke ekonomisine katkıda bulunabilmeleri için mesleki eğitim önemlidir ve gereklidir. Mesleki eğitim işitme kayıplı bireyler için özellikle okuryazar duruma gelebilmeleri, rahat iletişim kurabilmeleri, mesleki alan yeterliliklerine sahip olarak iş hayatına atılabilmeleri için önemli bir yoldur.

Engelliler Entegre Yüksekokulu işitme kayıplı bireylere yükseköğretim düzeyinde çeşitli meslek dallarında mesleki eğitim veren tek okuldur. Okula mesleki eğitim almak üzere gelen işitme kayıplı gençler farklı ilgi, öğrenme stili, öğrenme hızı, bilişsel yetenekler, farklı dilsel yeterliklerle gelmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin okuma, anlama, yazma, iletişim ve matematik becerileri birbirinden farklı düzeylerde ve sınırlı olabilmektedir. Alan yazın incelemeleri de bu yöndedir. Yurtdışında bu sorunları çözmek için not tutucu, tercüman, özel ders, konuşmaları görselleştiren alt yazı programları gibi çeşitli destek hizmetleri verildiği bilinmektedir. Bu çalışmada işitme kayıplı gençlere uygulanan Yapı Bilgisi I-II derslerinin öğretim sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sürecinde karşılaşılan sorunları çözebilmek için sınıfın olabildiğince homojen bir ortam oluşturmak amacıyla TGGK tarafından öğrenciler dil düzeylerine göre iki gruba ayrılarak dersler haftanın iki farklı gününde yapılmıştır. Dil seviyesine göre gruplamanın dil düzeyi iyi olan öğrencilerin ilerlemesine, daha üst bilgiye ulaşmalarına katkı sağladığı gözlenmiştir. Diğer grup için düzeylerine uygun hazırlanmış görsel materyallerle ve etkinliklerle anlamalarını kolaylaştırma ve eşit fırsat sunma imkânı oluşmuştur. Aynı zamanda Yapı Bilgisi I-II öğretim programı unsurlarının öğrencilerin yaşına, diline, öğrenme hızına, öğrenme stiline ve iş dünyasına göre uygun anlamlı, amaçlı, işlevsel ayarlamalar yapılması önemli iyileştirme çalışmalarıdır. Yapılan iyileştirmelerin olumlu yansımaları olduğunu öğretimden öğrencilerin fayda sağladıklarını temsili derslerin analizleri de göstermektedir. Hala içeriklerin ve amaçların yoğun olduğu, öğretimde farklı teknik ve yöntem ve stratejilere göre tasarımlar yapılması önemli ve gereklidir.

Bu çalışmayı hazırlarken pek çok kişinin sabrı ve emeği vardır. Öncelikle çalışmamızın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini hiç esirgemeyen, değerli bilgi ve deneyimleri ile çalışmamızı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, akademik ve mesleki gelişimim için her zaman destek olan, zor

zamanlarımda manevi desteğini hiç esirgemeyen çok değerli ve sevgili danışman hocam, Prof. Dr. Yıldız UZUNER'e tüm kalbimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde çok değerli geri bildirim ve bilgilendirmeleriyle çalışmaya yön vererek ilerlememizi kolaylaştıran, farklı bakış açısı ile çalışmamıza bilimsel değerler katan ve gelişimime büyük katkıları olan çok değerli ve sevgili hocam, Prof. Dr. Ümit GİRĞİN'e tüm kalbimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde değerli görüş ve katkıları ile çalışmamızın şekillenmesine ve ilerlemesine destek olan, farklı bakış açıları bana yol gösteren, araştırma sürecinde hep yanımda olan, manevi desteğini hiç esirgemeyen çok değerli ve sevgili arkadaşım, Yrd. Doç. Dr. Sema ÜNLÜER'e tüm kalbimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Değerli görüş ve önerileri ile çalışmamıza katkı sağlayan sayın hocalarım, Prof. Dr. İlker Bekir TOPÇU' ya ve Yrd. Doç. Dr. Nihal TUNCA'ya çok teşekkür ederim.

Araştırmanın Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmesine izin veren sayın hocalarım, Prof. Dr. M. Cem GİRĞİN'e ve Prof. Dr. E. Sema BATU'ya teşekkür ederim.

Doktora programına başlamamı destekleyen ve kendisinden aldığım derslerle gelişimime katkı sağlayan sayın hocam, Prof. Dr. A. Umran TÜFEKÇİOĞLU' na teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde işbirlikleri ile çalışmamızı destekleyen ve değer kazandıran sevgili ve değerli arkadaşlarım, Yrd. Doç. Dr. Ayşe TANRIDİLER'e ve Yrd. Doç. Dr. Güzin KARASU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına destek veren, görüş ve katkıları ile çalışmamızın gelişmesini sağlayan değerli arkadaşım, Doç. Dr. Emrah GÖKALTUN'a çok teşekkür ederim.

Araştırmamıza değerli görüşleri ile katkı sağlayan sevgili arkadaşım mimar Ali İNCİ'ye ve sevgili öğrencim mimar Serdar İNAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecinde çalışmamıza değerli katkılar sağlayan ve manevi destekleri ile yanımda olan sevgili arkadaşlarım Öğr. Gör. Hesna TOPÇU'ya, Öğr. Gör. Dr. Hakan ÜNALAN'a aynı zamanda arkadaşlarım Yrd. Doç. Dr. Meltem ÖZTEN ANAY'a, Yrd. Doç. Dr. Zehra Nur KAYA'ya, Öğr. Gör. Ayşe BERAL'e, Mimar Sevinç DURDU'ya ve Uzman Gökçen ABALI'ya teşekkür ederim.

Yaşamım boyunca sevgi ve destekleri ile her zaman yanımda olan canım annem Kıymet OLUKLULU'ya, ve babam Nurettin OLUKLULU'ya tüm kalbimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma boyunca sabırla, anlayışla ve sevgiyle beni destekleyen ve her zaman yanımda olan canım eşim İhsan İSTEL'e, sevgili annem Nadiye İSTEL'e, kardeşlerim Sebahat ŞEN'e, Nezahat BULUT'a, Cemil BULUT'a, yeğenlerim Didem KARA, Ece DEMİR ve Müge BULUT'a çok teşekkür ederim.

Çiğdem İSTEL

Eskişehir 2018

22/01/2018

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Çiğdem İSTEL

Çiğdem İSTEL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvi
GÖRSELLER DİZİNİ	xvii
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xix
1. GİRİŞ	1
1.1. Mesleki Eğitime Genel Bakış	1
1.1.1. Yapı ressamlığı programı	4
1.1.2. İşitme kayıplı birey	5
1.2. Mesleki Eğitim Modelleri	6
1.2.1. Okul merkezli model	6
1.2.2. İşbirliği modeli	7
1.2.3. İşletme merkezli model	7
1.2.4. Türkiye’de uygulanan mesleki eğitim modeli	8
1.3. İşitme Kayıplı Bireylerin Mesleki Eğitimine Genel Bir Bakış	10
1.4. Türkiye’de İşitme Kayıplı Bireylerin Mesleki Eğitimi	11
1.4.1. İşitme kayıplı bireylerin ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitimi	11
1.4.2. İşitme kayıplı bireylerin yükseköğretim düzeyinde mesleki eğitimi	13
1.5. İşitme Kayıplı Bireyler İçin Mesleki Öğretim Programı Düzenleme ...	14
1.5.1. İşitme kayıplı bireyler için hazırlanacak olan öğretim programı	14

	<u>Sayfa</u>
1.5.2. İşitme kayıplı bireylere yönelik mesleki öğretim programlarının kuramsal temelleri	15
1.5.2.1. Davranışçı kuram-doğrudan öğretim	16
1.5.2.2. Bilişsel kuram-yapılandırmacı yaklaşım	17
1.5.2.3. Öğrenme stratejilerinin öğretimi	18
1.5.2.4. Dengeli öğretim	20
1.5.3. İşitme kayıplı bireylere yönelik meslek öğretim programlarının amaçları	21
1.5.4. İşitme kayıplı bireylere yönelik meslek öğretim programlarının içeriği	22
1.5.5. İşitme kayıplı bireylere yönelik meslek öğretim programlarının öğrenme ve öğretme süreci	23
1.5.6. İşitme kayıplı bireylere yönelik meslek öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme	24
1.6. Mesleki Eğitimle İlgili Araştırmalar	26
1.6.1. Mesleki eğitimle ilgili uluslararası araştırmalar	26
1.6.1.1. İşiten bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar	26
1.6.1.2. İşitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar	30
1.6.2. Mesleki eğitimle ilgili ulusal araştırmalar	35
1.6.2.1. İşiten bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar ..	35
1.6.2.2. İşitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar	39
1.7. Araştırmanın Gereksinimi ve Önemi	46
1.8. Araştırmanın Amacı	47
1.9. Araştırma Soruları	47
2. YÖNTEM	49
2.1. Araştırma Modeli	49
2.2. Araştırma Ortamı	51
2.2.1. Engelliler Entegre Yüksekokulu'na genel bir bakış	51
2.2.1.1. Tarihçe	51

	<u>Sayfa</u>
2.2.1.2. Okulun vizyonu ve misyonu	51
2.2.1.3. Okuldaki mesleki eğitim programları	51
2.2.2. Fiziksel ortam	52
2.2.2.1. Yapı ressamlığı çizim atölyesi	52
2.2.2.2. Dil dersliği	57
2.2.2.3. Matematik dersliği	58
2.3. Araştırmaya Katılanlar	60
2.3.1. Öğrenciler	60
2.3.2. Araştırmacı ve öğretim elemanları	72
2.3.2.1. Yapı bilgisi I-II dersleri öğretim elemanı	72
2.3.2.2. Dil dersleri öğretim elemanı	73
2.3.2.3. Matematik dersleri öğretim elemanı	73
2.3.3. Tez geçerlik ve güvenilirlik komitesi	74
2.4. Araştırma Sürecinde Veri Toplama Teknikleri	75
2.4.1. Gözlemler	77
2.4.1.1. Hazırlık dönemi	79
2.4.1.2. Uygulama dönemi	83
2.4.1.3. İzleme süreci	83
2.4.2. Araştırmacı günlüğü	84
2.4.3. Belgeler	85
2.4.4. Ürünler	85
2.4.4.1. Öğrenci dosyaları	86
2.4.4.2. Öğrenci defteri	88
2.4.4.3. Fihrist	89
2.4.4.4. Resimli sözlük çalışması	89
2.4.5. Kontrol listeleri	90
2.4.6. Toplantılar	93
2.4.6.1. Tez geçerlik ve güvenilirlik komitesi toplantıları	93
2.4.6.2. Meslek alan uzmanları ile yapılan toplantılar	94
2.4.6.3. Disiplinlerarası işbirliği toplantıları	94
2.4.7. Toplantıların gerçekleşme süreci	96
2.4.7.1. Hazırlık dönemindeki toplantılar	96

	<u>Sayfa</u>
2.4.7.2. Uygulama dönemindeki toplantılar	99
2.4.7.3. İzleme dönemindeki toplantılar	105
3. BULGULAR	108
3.1. Yapı Bilgisi I-II Derslerinin Öğretim Programının Uygulama Sürecinin Gözden Geçirilmesi ve İyileştirilmesi Nasıl Gerçekleşmiştir?	108
3.1.1. Amaçlar ve ders planları	108
3.1.1.1. Önceki durum	108
3.1.1.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar	109
3.1.1.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları	109
3.1.1.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar	110
3.1.1.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar	112
3.1.2. İçerik	113
3.1.2.1. Önceki durum	113
3.1.2.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar	118
3.1.2.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları	118
3.1.2.3.1. 2013-2014 öğretim yılı yaz dönemi	118
3.1.2.3.2. 2014-2015 öğretim yılı yaz dönemi	127
3.1.3. Öğretim materyalleri	132
3.1.3.1. Önceki durum	132
3.1.3.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar	132
3.1.3.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları	133
3.1.3.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar	133
3.1.3.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar	137
3.1.4. Uygulama	141
3.1.4.1. Önceki durum	141
3.1.4.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar	143
3.1.4.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları	144
3.1.4.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar	144
3.1.4.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar	153
3.2. Yapı Bilgisi Öğretim Programının Uygulanması Hakkında Öğrencilerin Görüşleri Nelerdir?	163

	<u>Sayfa</u>
4. TARTIŞMA VE ÖNERİLER	165
4.1. Araştırma Süreci	165
4.2. Yapı Bilgisi I-II Derslerinin Öğretim Programının Uygulama Sürecinin	
Gözden Geçirilmesi ve İyileştirilmesi	169
4.2.1. Öğrencilerin özellikleri	169
4.2.2. Öğrencilerin dil seviye gruplarına ayrılması	170
4.2.3. Disiplinlerarası işbirliği çalışmaları	171
4.2.4. Sınıfın fiziksel düzenlenmesi	172
4.2.5. Amaçlar- ders planları	173
4.2.6. İçerik	175
4.2.7. Öğretim materyalleri	176
4.2.8. Uygulama	177
4.2.9. Öğretim programının ölçme ve değerlendirilmesi	181
4.3. Yapı Bilgisi Öğretim Programının Uygulanması Hakkında Öğretim	
Elemanının Görüşleri Nelerdir?	182
4.4. Öneriler	183
4.4.1. Uygulamaya yönelik öneriler	183
4.4.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler	183
KAYNAKÇA	184
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1. 2015-2016 öğretim yılı güz dönemi uygulama sürecinde yer alan öğrencilerin bilgileri	62
Tablo 2.2. 2015-2016 güz dönemi yapı ressamlığı programı öğrencilerinin sınav sonuçları	64
Tablo 2.3. FOOE'ne göre okuma anlama düzeyleri ve puanları	65
Tablo 2.4. Yapı ressamlığı öğrencilerinin FOOE'ne göre okuma anlama düzeyleri	66
Tablo 2.5. Temsili dersler ve seçilme nedenleri	78
Tablo 2.6. Materyal tasarım ilkeleri kontrol listesi	91
Tablo 2.7. Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme kontrol listesi	92
Tablo 2.8. 2014-2015 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu	97
Tablo 2.9. 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemi toplantılarının veri toplama tablosu	98
Tablo 2.10. 2015-2016 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu	100
Tablo 2.11. 2015-2016 öğretim yılı bahar dönemi toplantılarının veri toplama tablosu	105
Tablo 2.12. 2016-2017 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu	106
Tablo 3.1. Anadolu Üniversitesi EEYO yapı ressamlığı ders programı	114
Tablo 3.2. Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği	115
Tablo 3.3. Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği	117
Tablo 3.4. Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler	120
Tablo 3.5. Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler	123
Tablo 3.6. Yapı Bilgisi I dersinin yenilenmiş içeriği	124
Tablo 3.7. Yapı Bilgisi II dersinin yenilenmiş içeriği	126
Tablo 3.8. Yapı Bilgisi I dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği.....	129
Tablo 3.9. Yapı Bilgisi II dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği	131

Tablo 3.10. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 1. temsili dersin değerlendirilmesi	159
Tablo 3.11. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 2. temsili dersin değerlendirilmesi	160
Tablo 3.12. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 3. temsili dersin değerlendirilmesi	161
Tablo 3.13. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 4. temsili dersin değerlendirilmesi	162

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1. Eylem araştırmasının diyalektik döngüsü	50
Şekil 2.2. Araştırma sürecinin dönemleri	50
Şekil 2.3. Yapı ressamlığı çizim atölyesinin planı	53
Şekil 2.4. Dil dersliğinin planı	57
Şekil 2.5. Matematik dersliğinin planı	59
Şekil.2.6. Araştırma sürecinin dönemleri	76
Şekil 2.7. Dil dersliğinin planı ve kameraların yerleşimi	79
Şekil 2.8. Yapı Ressamlığı çizim atölyesinin planı ve kameraların yerleşimi	80
Şekil 2.9. Yapı Ressamlığı çizim atölyesinin planı ve kameraların yerleşimi	81
Şekil 2.10. Çizim çalışmalarında atölyenin planı ve kameraların yerleşimi	82
Şekil 2.11. Uygulama sürecinde çizim atölyesinde kameraların yerleşimi	83
Şekil 2.12. Araştırma sürecindeki toplantılar	93
Şekil 2.13. Meslek dersleri ile dil dersleri işbirliği toplantılarının döngüsü	95
Şekil 2.14. Yapı Ressamlığı Programı ve meslek dersinin matematik dersleri ile işbirliği toplantı döngüsü	96
Şekil 3.1. Hazırlık sürecinde kullanılan ders notu örneği	133
Şekil 3.2. Yarım döner merdivenlere ilişkin ders notu örneği	135
Şekil 3.3. Yarım döner merdivenlerin çizim aşamaları posterleri	136
Şekil 3.4. Temsili derste kullanılan sunu örneği	137
Şekil 3.5. Öğrencilere verilen ders notu örneği	137
Şekil 3.6. Öğrencilere verilen ders notu örneği	139
Şekil:3.7. Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I Derslerinin işbirliği döngüsü	146
Şekil:3.8. Aynı sınıf ortamında iki grupta uygulanan ders akış şeması	149
Şekil:3.9. Dil yetersizlikleri olan öğrencilerle kavram pekiştirme çalışması	150
Şekil 3.10. Üç farklı dil seviyesine göre düzenlenmiş iş kartı örneği	150
Şekil 3.11. Ölçek ve uzunluk hesaplamalarına ilişkin problemler	153
Şekil 3.12. Örnek bir derste disiplinlerarası işbirliği döngüsünün işleyişi.....	158

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel 2.1. Çizim atölyesinde teorik derslerde oturma düzeni	53
Görsel 2.2. Atölyede çizim çalışmalarında oturma düzeni	53
Görsel 2.3. Atölyede kullanılan elektronik donanımlar	54
Görsel 2.4. Temeller ünitesindeki öğretim materyalinin masada sergilenmesi	55
Görsel 2.5. Temeller sözcük haritasının duvar panosunda sergilenmesi	55
Görsel 2.6. Temel çeşitleri posterinin duvar panosunda sergilenmesi	56
Görsel 2.7. Yüzeysel temel posterinin duvar panosunda sergilenmesi	56
Görsel 2.8. Temel maketlerinin sergilenmesi	56
Görsel 2.9. Dil dersliğinde oturma düzeni	57
Görsel 2.10. Dil dersliğinde kullanılan elektronik donanımlar	58
Görsel 2.11. Taşıyıcı sistemler ünitesine ilişkin pekiştirme çalışması	58
Görsel 2.12. Matematik dersliğinde öğrencilerin oturma düzeni	59
Görsel 2.13. Alan birimlerinin çevrilmesine ilişkin posterin sergilenmesi	60
Görsel 2.14. Çalışma sorularından örnekler	86
Görsel 2.15. Temeller ünitesinde kullanılan sözcük haritası	87
Görsel 2.16. Merdiven ünitesinde kullanılan kavram haritası	87
Görsel 2.17. Pencere detayları çizim etkinliği	88
Görsel 2.18. Öğrenci defteri örneği	88
Görsel 2.19. Fihrist kullanımı	89
Görsel 2.20. Resimli yapı sözlüğü örneği	90
Görsel 3.1. Temel maket örnekleri	139
Görsel 3.2. Yüzeysel ve derin temellerle ilgili iki boyutlu poster	140
Görsel 3.3. Derin temellerle ilgili tek kart resimler	140
Görsel 3.4. Tüm grupla merdiven kesitlerinin çizilmesi	147
Görsel 3.5. Merdiven kesit aşamalarının öğrencilerle birlikte yazılması	148
Görsel 3.6. Merdiven kesit aşamalarının öğrencilerle birlikte yazıldığı etkinlik	148
Görsel 3.7. Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde yapılan sınıf sözlüğü	152
Görsel 3.8. Uygulama döneminde maketlerle dersin işlenişi	154
Görsel 3.9. Uygulama döneminde tek kartlarla dersin işlenişi	155

	<u>Sayfa</u>
Görsel 3.10. Resimli sınıf sözlüğünün öğrencilerle birlikte yazılması	156
Görsel 3.11. Resimli sınıf sözlüğünün öğrencilerle birlikte okunması	156
Görsel 3.12. İnşaat alanında temel yapım aşamalarının gözlemlenmesi	157

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı
TYYÇ	: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu
IDEA	: /International Deaf Education Association (Engelliler Eğitim Yasası)
ADA	: Americans with Disabilities Act (Engelli Amerikalılar Yasası)
NTID	: National Technical Institute for the Deaf (Ulusal İşitme Engelliler Teknik Enstitüsü)
ÖSYS	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
YGS	: Yükseköğretime Geçiş Sınavı
MYO	: Meslek Yüksekokulu
EEYO	: Engelliler Entegre Yüksekokulu
OECD	: Ekonomi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
MEGEP	: Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
DOYÖ	: Dengeli Okuma Yazma Öğretimi
TGGKT	: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı
MAUT	: Meslek Alan Uzmanları Toplantısı
DİT	: Disiplinlerarası İşbirliği Toplantısı

1. GİRİŞ

1.1. Mesleki Eğitime Genel Bakış

Günümüzde bilim ve teknolojideki hızlı değişme ve gelişmeler, insanları toplumun gerisinde kalmadan çağı yakalamaya yöneltmiştir. Bu uyumu sağlamak için nitelikli bir eğitim süreci şarttır. Eğitim bireylerin toplumsal ve kültürel olarak gelişimini sağlayan başlıca yol, ayrıca toplum olarak gelişme ve ilerlemenin temel ögesidir (Varış,1996, s.10; Şahin vd. 2011, s.10). Temelde eğitim; insanları belli amaçlar doğrultusunda planlı ve maksatlı bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmak için yetiştiren ve geliştiren dinamik ve sosyal kültürlenme sürecidir (Demirel, 2014, s.22).

Bireylerin içinde yaşadıkları toplumda başarılı ve mutlu olmalarında eğitimin önemi büyüktür. Birey bu sayede değişen koşullara uyum sağlayabilir; sorun giderebilir; çevresi ile iyi iletişim kurabilir; takım çalışması yapabilir; aynı zamanda seçtiği meslek alanının gerektirdiği temel bilgi ve becerilere sahip olarak ülke kalkınmasının itici gücü olabilir. Eğitim sürecinin bir boyutunu genel eğitim, bir boyutunu da mesleki ve teknik eğitim oluşturur (Adıgüzel ve Berk, 2009, s.221; Özsoy, 2015, s.174). Eğitim sistemi içerisinde; mesleki eğitim ile genel eğitimin birbirini tamamlayıcı niteliklere sahip olduğu kabul edilmektedir. Genel eğitimle bireylere toplumda kabul edilen ortak davranışları geliştirme ve genel kültür kazandırılırken; mesleki eğitimle bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştirerek bilgi, beceri ve uygulama kazandırılmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001, s.3-4). Ek olarak, bağımsız çalışabilme, sorumluluk alabilme, öğrenme, iletişim ve sosyal ve alana özgü yetkinlikler kazandırılmaktadır. Bunların da ötesinde millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerinin benimsenmesi amacıyla toplumsal değerlere duyarlılık kazandırılmaktadır (http-1).

Mesleki eğitim ve öğretim sıklıkla öğretimin amacı veya özel içeriği ile tanımlanır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) mesleki eğitimi “Bireylerin çalışma dünyasına etkili katılımları ve mesleki alanlara hazırlanmaları olarak tanımlamaktadır (Bosh and Charest, 2010, s.13). Buna göre mesleki eğitim bireyin istediği bir meslek alanındaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve bireyin bu becerileri kullanabilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Mesleki eğitim bireyleri bilgi, beceri, davranışlar ve değerler bakımından gelişmesine, çeşitli sektörlerde üretici olmasına ve istihdam için hazırlanmasına katkı sağlayan eğitimidir (Finch and Crunkilton, 1999, s.15).

Mesleki eğitimin amacı; bireylerin mezun olduktan sonra farklı ortamlarda rahat iletişim kurabilmesi, kendini ifade edebilmesi, mesleğinde okuryazar olması, mesleklerinin devamı olan yükseköğretim kurumlarına geçişlerini sağlaması, mesleki yeterliliğe sahip olarak iş dünyasına atılabilmesi, edindiği bilgi ve becerileri kullanabilmesi için gerekli temel eğitimi vermektir (Şahin ve Fındık, 2008, s.66).

Mesleki eğitim formel bir yol olsun ya da olmasın bir iş ya da iş dizisini gerçekleştirmek için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinlikleri insanlara sunmayı amaçlayan organize ya da yapılandırılmış faaliyetleri içermektedir. Mesleki eğitim belirli bir işe ya da mesleğe yönlenebilir ayrıca genel eğitim de içerebilir ve yaşam boyu öğrenmenin temel unsuru olarak algılanmaktadır (Tessaring and Wannan, 2010, s.13).

Dünya’da mesleki eğitim çeşitli meslek alanlarında ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde verilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaöğretimdeki öğrenciler uzmanlaştırılmadan verilen seçmeli derslerle mesleki eğitime yönlendirilmektedir. Mesleki düzenlemelerden daha çok liselerin temel beceriler üzerine odaklandığı görülmektedir. Lise bitinceye kadar temel becerilerin yanında meslek dersleri de verilmektedir. Ancak kapsam ve sayısı bakımından sınırlıdır. Uzmanlaşmış mesleki eğitim lise sonrası meslek yüksekokulları ve yüksekokullarda verilmektedir. Japonya’ da mesleki ve teknik eğitim ortaokul seviyesinde başlamaktadır. Uzmanlaşma gözetilmeden öğrencilere tarım, balıkçılık, ormancılık ve endüstriyel alanlarda genel mesleki bilgiler verilmektedir. Mesleki uzmanlaşma ise zorunlu eğitim sonrasında başlamaktadır. Lise sonrası meslek yüksekokullarında uzmanlığa yönelik olarak muhasebe, oto tamirciliği, bilgisayar teknisyenliği, aşçılık gibi alanlarda yüksekokullar 2-3 yıl mesleki eğitim vermektedirler. Ayrıca teknik yüksekokullarda 5 yıllık derinlemesine mesleki eğitim verilmektedir. Almanya ‘da öğrenciler 11 yaşlarından itibaren mesleki ve akademik eğitim olarak iki farklı alana yönlendirilmektedirler. Mesleki eğitimin başlangıcı “Hauptschule” adı verilen meslek okullarının temelini oluşturmaktadır. Bu okullardan mezun olan öğrenciler 3-3,5 yıl süren işbirliği mesleki eğitim modeline yönlendirilmektedir. Almanya’nın mesleki eğitim ve öğretim sistemi ikili eğitim sistemi olarak bilinmekte ve gerçek hayatta bir çalışma ortamı kombinasyonundan oluşmaktadır. İkili sistemin temel özelliği, bir taraftan küçük ve orta ölçekli şirketler ile diğer taraftan kamu meslek okulları arasındaki işbirliğidir. Bu işbirliği yasayla düzenlenmektedir İşbirliği modeli araştırma raporunun 7. sayfasında açıklanmaktadır. Bu programın başarısı, firmalar ve okullar arasındaki iş birliği ve eğiten ve eğitilenlerin yeterli ve

becerikli olmalarına bağlıdır Fransa’da zorunlu eğitimden sonra (6-15 yaşlar arasında) mesleki eğitim 15-18 yaş aralığında üç yıl sürmektedir. Öğrenciler bu aşamada meslek lisesine ya da çıraklık eğitimine yönelmektedir. Çıraklık eğitimi eğitim merkezlerinde verilen teorik ve firmalarda yapılan iş eğitimidir. İngiltere’de ise meslekî eğitim, orta öğrenimden sonra genişleyen bir yapı ile yükseköğrenime doğru yönlendirilmekte ve adaylara fırsat verilmektedir. Mesleğe yönelik eğitim lisenin ilk iki yılında seçmeli ve uygulamalı meslek dersleri şeklinde başlamaktadır. 16-19 yaş aralığında ileri mesleki eğitim almak isteyen öğrenciler ileri eğitim kolejlerine (seviyelerine göre orta dereceli okullarla bazı yükseköğretim kurumlarında sunulan diploma programları ile denk düşen kurumlar) ya da çıraklık eğitimine yönlendirilmektedirler (Binici ve Arı, 2004 s.387-388; Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı (MTEGM), 2012, s.92-102; Ekşioğlu, 2017, s.269-270).

Yapılan kaynak taramasında, yurtdışında ortaöğretim düzeyinde müşteri hizmetleri temsilciliği, pazarlama, hemşirelik, ofis yöneticiliği, kişisel hizmetler, bilgisayar teknolojileri, yiyecek, konaklama ile ilgili programlar popüler meslek alanları olarak görülmüştür (Smith, 2004, s.566).

Ülkemizde ortaöğretim düzeyinde sunulan meslek alanları şu şekilde sınıflandırılabilir: a) Adalet ve güvenlik (adalet, itfaiye ve yangın güvenliği), b) ağaç işleri, kâğıt ve kâğıt ürünleri (mobilya ve iç mekân tasarımı), c) bilişim teknolojileri (bilişim teknolojileri alanı), ç) cam, çimento ve toprak (seramik ve cam teknolojisi), d) çevre (bahçecilik), e) eğitim (çocuk gelişimi ve eğitimi), f) elektrik ve elektronik (elektrik-elektronik teknolojisi alanı), g) enerji (meteoroloji, yenilenebilir enerji teknolojileri), h) finans (aile ve tüketici bilimleri, muhasebe ve finansman), ı) gıda (gıda teknolojisi yiyecek içecek hizmetleri), i) iş ve yönetim (büro yönetimi), j) kimya, petrol, lastik ve plastik (kimya teknolojisi laboratuvar hizmetleri, plastik teknolojisi), k) kültür, sanat ve tasarım (el sanatları teknolojisi grafik ve fotoğraf, müzik aletleri yapımı, sanat ve tasarım), l) turizm, konaklama, yiyecek-içecek hizmetleri (eğlence hizmetleri, konaklama ve seyahat hizmetleri), m) medya, iletişim ve yayıncılık (gazetecilik, halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri, matbaa, radyo televizyon), n) metal (metal teknolojisi alanı, metalürji), o) ticaret (pazarlama ve perakende), ö) toplumsal ve kişisel hizmetler (güzellik ve saç bakım hizmetleri), p) ulaştırma lojistik ve haberleşme (denizcilik, gemi yapımı, sivil havacılık), r) otomotiv (makine teknolojisi, motorlu araçlar teknolojisi raylı sistemler teknolojisi uçak bakım), s) sağlık ve sosyal hizmetler,

(biyomedikal cihaz teknolojileri hasta ve yaşlı hizmetleri), ş) tarım, avcılık ve balıkçılık (tarım, hayvan yetiştiriciliği), t) tekstil, hazır giyim, deri (ayakkabı ve saraciye teknolojisi, giyim üretim teknolojisi tekstil teknolojisi), u) inşaat sektörü altında (harita ve tapu kadastro, tesisat teknolojisi ve iklimlendirme, inşaat teknolojisi) alanlarıdır (http-2). Araştırmada ele alınan yapı ressamlığı programı ülkemizde ortaöğretim düzeyinde inşaat teknolojisi alanının altında yükseköğretim düzeyinde de meslek yüksekokullarında verilen bir meslek dalıdır.

Bu araştırmada yükseköğretim düzeyinde Yapı Ressamlığı programında eğitim alan işitme kayıplı gençlere uygulanan Yapı Bilgisi dersinin öğretim süreci incelendiği için önce Yapı Ressamlığı Programı ve daha sonra işitme kayıplı birey hakkında genel bilgi aktarımı yapılması uygun görülmüştür.

1.1.1. Yapı ressamlığı programı

Yapı Ressamlığı Programı, mühendisler ve mimarlar tarafından tasarlanmış olan inşaat ön projelerini, uygulama ve detay projelerini, inşaat teknolojisi ile ilgili edindiği teknik bilgileri de kullanarak, istenilen ölçülere göre güncel bilgisayar destekli programlarla çizebilen, maket ve modellemesini yapabilen nitelikli meslek elemanı yetiştirmek amacıyla eğitim veren bir mesleki programdır (http-3, http-4).

Yapı Ressamlığı programından mezun olan bireyler “Yapı Ressamlığı Teknikeri” unvanı almaktadır. Yapı ressamlığı mesleğinin gerektirdiği özellikler şunlardır: a) Görme keskinliği, b) şekil ve uzay ilişkilerini görebilme, c) el ve gözü eşgüdümle kullanabilme, ç) zihinde canlandırma, d) çizim yeteneklerine sahip olma, e) dikkatli ve titiz olma, f) işbirliği içinde çalışabilme, g) ekip çalışmasına uygun ve insanlarla kolay ilişki kurabilme ve h) teknolojik gelişmelere açık olma (http-5).

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi’ ne göre (TYYÇ) mimarlık ve yapı temel alanı yeterlilikleri şunlardır: a) bilgi boyutunda kapsamlı, uzmanlaşmış, olgusal ve kavramsal bilgiye sahip olmak b) beceriler boyutunda somut ve soyut problemleri çözebilmek için mantıksal, sezgisel, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri ile uygulama becerilerine sahip olma, aynı zamanda sözlü ve yazılı anlatım becerileri ile görsel/grafik anlatım ve modelleme becerilerine sahip olma c) yeterlilikler kapsamında ise öğrenme, iletişim, sosyal yetkinlik ve alana özgü yetkinliğe sahip olmak normal gelişim gösteren ve özel eğitime gereksinimi olan bireyler için geçerlidir (http-6). Bu araştırmada konu

işitme kayıplı bireyler olduğu için bu koşulların işitme kayıplı bireyler için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

1.1.2. İşitme kayıplı birey

İşitme kayıplı birey (işitme engelli); işitmesini kısmen ya da tamamen kaybetmesinden dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanmada ve iletişimde güçlük çeken, işitme yetersizliği nedeniyle eğitim performansı ve sosyal uyumu olumsuz yönde etkilenen ancak erken teşhis, erken müdahale, erken ve uygun eğitim hizmetleri ile güçlükleri aşabilecek birey olarak tanımlanabilir (BAAK,1995; s.8; http-7). İşitme kaybı düşünüldüğünden daha karmaşık bir dizi fonksiyonel güçlüklerle yol açabilir. İşitme kayıplı bireylerin dilsel eksikliği öğrenme ortamlarında bilgiye erişimini de kısıtlamaktadır. İşitme kaybı dil gelişiminde ve sözel öğrenmede dilsel bilgi toplama, konuşma dili yeteneğinde kısıtlamaya yol açar (Yoon and Choi, 2010, s.21). Çocukluk dönemindeki işitme kayıpları erken teşhis ve erken müdahale yapılmadığı takdirde dil performans düzeyinde gerilik, akademik başarısızlık, davranış sorunları gibi potansiyel sorunların görülme olasılığına işaret etmektedir (Tüfekçioğlu, 2003, s.6). Bununla birlikte çocuklarda sürekli ve tutarlı bir şekilde işitsel ve dilsel girdilerden yoksunluk dilin bileşenlerinde gecikmeli gelişime, sınırlı sözcük dağarcığına ve şema bilgisine sahip olmasına dolayısıyla okuma, anlama, yazma becerilerinde de düşük performans göstermelerine yol açmaktadır (Tüfekçioğlu, 2003, s.25; Antia, Reed and Kreimeyer, 2005, s.247).

Araştırmalar işitme kayıplı bireylerde anadil eksikliğinin bireylerin sözel yeteneği üzerinde dolaylı geciktirici bir etkiye sahip olduğunu ileri sürmektedir ve sonuç olarak çocuğun sosyal etkileşimi ve iletişim imkânlarını sınırladığı belirtilmektedir (Derek, 2001, s.353). İşitme kayıplı bireylerle yapılan çeşitli araştırmalar yazılı ve sözlü dil becerilerinin işiten akranlarından geride olduğunu belirtmektedir (Albertini and Schley, 2003, s. 123; Girgin ve Karasu, 2007, s.153; Cheng and Rose, 2009, s.503, Kyle and Harris, 2010, s.4; Sarıkaya ve Uzuner, 2013, s.34). Paul (1998'den aktaran Albertini and Schley, 2003, s.133) çalışmasında işitme kayıplı bireylerin okuma yazma düzeylerinin işiten akranlarıyla karşılaştırma çalışmalarında 17-18 yaşındaki bir işitme kayıplı bireyin 9-10 yaşındaki işiten bir bireyle paralel olduğu belirtilmektedir.

İşitme kayıplı bireylerin erken teşhis, tanılama, uygun eğitim, yaşantı zenginliği gibi etkenlerle normal işiten akranlarını yakalayabildikleri bilinmektedir. Dil ediniminde

kritik dönemi kaçıran işitme kayıplı bireyler gelişmemiş ya da bozuk dil özellikleri göstermektedir. İleri yaşlara kadar yetersiz ya da bozuk dil girdileri olan işitme kayıplı bireylerin dil gelişimlerinde her zaman sorunlar olmaktadır. Özellikle mesleki eğitime geldiklerinde çoğu işitme kayıplı birey ortam değişikliği, yeni sözcükler, yeni konular, okuma yazmada karmaşık yapıları anlama, öğretim stilleri değişikliği, iletişim gibi pek çok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar (http-8). Bu sorunlar yükseköğrenimlerinde de devam etmektedir.

Başka ülkelerde bu sorunların üstesinden gelebilmek için kapsayıcı eğitim uygulayan ülkelerde, işitme kayıplı bireylere mesleki eğitimlerinde destek hizmetleri ile eğitim verilmektedir (Cuculick and Kelly, 2003, s.280; Marschark vd., 2005,s.46; Hyde vd., 2009, s.2).

1.2. Mesleki Eğitim Modelleri

Mesleki eğitim ülkelerin izlemiş olduğu politikalara göre farklı modellerle uygulanabilmektedir. Bu modeller yapı ressamı yetiştiren programlar için de geçerlidir. Aşağıda ülkelerin mesleki eğitimde uyguladığı çeşitli modeller açıklanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilme çabaları içerisinde tarihsel süreçte ağırlıklı olarak üç eğitim modelinin ön plana çıktığı görülmektedir. Mesleki eğitim modelleri şunlardır: Tamamı okul içerisinde olmak üzere tam zamanlı meslek eğitimine ağırlık veren “Okul Merkezli Model”; okul-işletme ortaklığına dayalı “İşbirliği Modeli”; halen çıraklık eğitiminde uygulandığı gibi tam zamanlı olarak işletmelerde sürdürülen “İşletme Merkezli Model” dir (Davies and Farquharsonoeed, 2004, s.184).

1.2.1. Okul merkezli model

Okul merkezli mesleki ve teknik eğitim modelinde bireyler okul içinde zorunlu temel eğitim alındıktan sonra gençlerin bir kısmı iş dünyasına yönlendirilirken, bir kısmı da yükseköğretime yönlendirilmektedir (Uçar ve Özerbaş, 2013, s. 243). Okul merkezli modelde, mesleki eğitimin tüm eğitim ve öğretim süreci okul ortamında yapılmaktadır. Gençler, akademik bilgilerini ve mesleklerinin kuramsal bilgi ve uygulamalarını okullarının içindeki atölyelerde almaktadırlar. Bu nedenle okulların hem teorik hem de uygulamalı eğitimlerinde araç, gereç ve çalışanlarla donanımlı olması gerekir. Bu model okul donanımının sürekli olarak yenilenmesini de gerektirdiği için pahalı bir modeldir. Okul merkezli modelin sınırlılıkları okullarda fiziksel olarak atölye ve laboratuvarlarının

kurulum ve işletim maliyetlerinin yüksek olmasıdır (Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı (MTEGM), 2012, s.47).

Okul merkezli modelde çoğunlukla eğitim; genel eğitim ile mesleki eğitime ayrılan zaman açısından ülkeler arasında farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bazı ülkelerde mesleki ve teknik eğitim okulda verilirken bazı ülkelerde ise örneğin; Finlandiya, İsveç'te eğitimin %85 i okulda % 15 işletmede verilmektedir. Okul merkezli mesleki eğitime ağırlık veren ülkeler Belçika, İsveç, Fransa ve İtalya'dır (Özsoy, 2007, s.69).

1.2.2. İşbirliği modeli

İşbirliği mesleki eğitim modeli; okul merkezli mesleki eğitim modeline alternatif olarak okul sanayi işbirliği ile gerçekleştirilen ve okulda verilen teorik bilgilerle işyerlerinde uygulamalı çalışmaların birleştirilmesi ile yapılan eğitimidir. Dual sistem olarak da adlandırılan bu modelin amacı; gençlere yükseköğretim için temel bilgiyi vermek ve belirli mesleklerde gerekli olan uygulama odaklı bilgi ve beceri kazandırmak böylelikle gençlerin iş ortamına girmelerini kolaylaştırmaktır (Özsoy, 2007, s.70; Eichhorst vd., 2012, s.14-15).

Bazı Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) ve Japonya'da 8-10 yıllık zorunlu temel eğitimi tamamladıktan sonra mesleki eğitime başlanmaktadır. Okullarda teorik eğitim verilirken uygulama işyerlerinde yapılmaktadır. İşbirliği mesleki eğitim modelinde öğrenciler haftalık zamanlarının bir kısmını mesleki ve teknik eğitim kurumlarında kuramsal bilgileri alırken haftanın kalan zamanlarını işyerlerinde uygulamalı eğitim yapmaktadırlar. Bu mesleki eğitim modeline Almanya, İsviçre, Danimarka, Japonya ve Avusturya gibi ülkeler ağırlık vermektedir. Bunun yanı sıra ABD, Hollanda ve İngiltere gibi hem okul merkezli hem de işbirliği modeline ağırlık veren ülkeler de bulunmaktadır. İşbirliği mesleki eğitim modelinin başlıca avantajları uygulamalı eğitimler işyerlerinde yapıldığından işletim maliyetinin düşük olmasıdır. Ayrıca okulda ve işyerinde yapılan eğitim bir program çerçevesinde yapıldığından gençler mesleğe ilişkin tüm becerileri kazanma olanağı bulmaktadır (MTEGM, 2012, s.48,49; Uçar ve Özerbaş, 2013, s.243).

1.2.3. İşletme merkezli model

İşletme merkezli mesleki eğitim modelinde öğrenciler mesleki eğitimlerini işyerlerinde usta eğitimcilerin yanında çıraklık yaparak alırlar. Bu model daha çok mesleki

eğitim kurumlarının gelişmediği bölgelerde uygulanır. Öğrenciler işyerlerinde teknik olarak mesleklerini öğrenirken iş hayatında gereken iletişim, girişimcilik, problem çözme becerilerini de işyerlerinde oluşturulmuş sınıflarda geliştirirler. İşletme merkezli modelin sınırlılığı ise, uygulanmasında öğretim programı ve kalite denetimi olmadığı için tüm öğrencilerin aldığı eğitimin içerik ve kalitesinde eşitlik sağlanamamasıdır (MTEGM, 2012, s.48).

Bu mesleki eğitim modeli Afrika'nın pek çok ülkesinde ve Hindistan'da yaygındır. İşletme merkezli model formel eğitim modelleri ile karşılaştırıldığında herhangi bir giriş koşulu gerektirmemesi ve okulu bırakanlar açısından mesleki eğitime devam etme fırsatı vermesi avantajlarıdır. Aynı zamanda Malavi ve Tanzanya gibi ülkelerde iş piyasası çıktıları açısından formel eğitim almadan mezunların çoğunun aynı işyerlerinde istihdam edildiğine dair çalışmalar bulunmaktadır (Eichhorst vd. 2012, s.30).

1.2.4. Türkiye’de uygulanan mesleki eğitim modeli

Diğer ülkeler, farklı mesleki modeller benimsemelerine rağmen ortak noktaları bireylere verilen mesleki ve teknik eğitimde bireylerin teknolojiyi anlayıp kullanabilecek temel becerilere, iletişim ve problem çözme becerilerine ve işbirliği içinde çalışabilecek disipline sahip olmalarına önem vermektedirler. Türkiye’nin mesleki ve teknik eğitim sistemi içerisinde bu üç mesleki eğitim modelini de görmek olanaklıdır (Adıgüzel ve Berk, 2009, s.221).

19. yüzyıla kadar Türk toplumunda mesleki eğitim Lonca adı verilen geleneksel çıraklık eğitimi ile yürütülmüştür. Tanzimat’tan sonra genel eğitim ve mesleki eğitim bir arada düşünülmüştür. Cumhuriyet’le birlikte mesleki eğitim okula dayalı olarak ele alınmıştır. Mesleki ve teknik eğitimin 1940-1950 yılları arasında hızla geliştiği ve yaygınlaştığı görülmektedir. Bu yıllarda eğitim sistemi kanunlar çıkarılarak desteklenmiştir (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002, s. 301).

Genel olarak Türkiye’de, eğitim politikaları doğrultusunda öncelikle okul merkezli modelin benimsendiği görülmektedir. Uzun yıllar okul merkezli bir model doğrultusunda yapılandırılmış olan mesleki ve teknik ortaöğretim sistemi, 1977–1978 öğretim yılında başlatılan ve pilot bölgelerde uygulanan “Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi” ile değişmeye başlamıştır. Süreç içinde kalkınma planları ve Avrupa Birliği’ne üyelik sürecine girilmesi ve eğitim politikalarının değişmesiyle işbirliği modeline geçiş olmuştur. Mesleki teknik ortaöğretimdeki önemli dönüm noktalarından birisi 1986 tarihli

3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu” ile mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarında okul-işletme işbirliği çalışmaları başlamıştır. Ayrıca mesleki ve teknik ortaöğretimde projeler geliştirilmiştir (Adıgüzel ve Berk; 2009, s.222).

Günümüzde eğitim kurumları ile iş ortamlarının işbirliğine dayalı model (Dual sistemle) yürütülmektedir. Yapılan işbirliği; meslek liselerinde öğrencilerin belirli bir dönemi işyerinde geçirmesi şeklinde yürütülmesi biçiminde olurken, meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin mesleki eğitimini okulda alıp stajlarını yarıyıl ve yaz tatiline rastlayan aylarda yapması esastır. Ancak işyeri koşullarının uygun olmaması durumunda bu süreler dışında öğretimi aksatmamak koşuluyla staj yapılabilir. Staj süresi, programın niteliğine göre 30 işgününden (240 saat)'den az, 60 işgününden (480 saat)'den çok olamaz (http-9).

Ülkemizde ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim; zorunlu temel eğitim sonrası ve yükseköğretim öncesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında verilmektedir (http-10). Ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim sisteminde çok önemli yer tutan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, Çok Programlı Liseler ve Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri bireyleri hem iş ve meslek alanlarına hem de yükseköğretime hazırlayan kurumlardır.

Ayrıca Türkiye’de yaygın eğitim hizmetleri kapsamında çeşitli kurum ve kuruluş tarafından kurslar verilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ne göre yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış kişilere, ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak amacıyla örgün eğitimin yanında veya dışında, bireylerin ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeleri için çeşitli süre ve düzeylerde, yaşam boyu yapılan eğitim, öğretim, uygulama faaliyetlerini kapsamaktadır.

İlgili kanunlara göre hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’e göre yeni düzenlemede, çıraklık eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınmasını sağlayan yasal düzenlemenin ardından "ortaöğretim kurumları" tanımları arasına çıraklık eğitimi, zorunlu ortaöğretim içerisinde mesleki eğitim merkezi bünyesinde kalfalık ve ustalık eğitimine götüren programlar olarak yapılandırılmıştır. Mesleki eğitim merkezlerinde kalfalık ve ustalık programları uygulanarak teorik ve pratik eğitim birbirini tamamlayacak şekilde planlamalarla yürütülmektedir (http-11).

Yükseköğretim düzeyinde mesleki eğitim ülke ekonomisine katkıda bulunacak insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla kurulmuş ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile amaçları, ilkeleri ve görevleri tanımlanmıştır. Ülkemizde yükseköğretim boyutunda mesleki eğitim veren birimler meslek yüksekokulları, yüksekokullar, fakülteler ve enstitülerdir.

1.3. İşitme Kayıplı Bireylerin Mesleki Eğitimine Genel Bakış

Alan yazın taramalarında da belirtildiği gibi, işitme kayıplı bireyler için ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitimin ülkeden ülkeye farklılaşmasına rağmen eğitim politikalarında genel olarak normal öğrencinin mesleki eğitimi ile benzer bir seyir izlenmektedir. Gelişmiş ortaöğretim sistemi olan ülkelerde 11-12 yıl zorunlu eğitimden sonra mezun olan öğrenciler yüksekokula ve üniversiteye devam etmektedirler (Greinert, 1989; s.16; Koşan, 2003, s.114-115; Binici ve Arı, 2004, s.383-384). Kapsayıcı eğitim uygulayan ülkelerde, işitme kayıplı bireyler mesleki eğitimlerinde destek hizmetleri ile eğitim fırsatlarından yararlanmaktadır. Kaynaştırmadaki işitme kayıplı bireylerin bilgiye ulaşımı not tutucular, tercümanlar, konuşma ile eş zamanlı alt yazı gibi hizmetlerle gerçekleştirilmektedir. Ayrıca iş aramada destek, bakım, tedavi, teşhis gibi hizmetler de sunulmaktadır (Clark, 2007, s.11; Boutin 2009; s.75).

İşitme kayıplı bireylerin ortaöğretim ve yükseköğrenim düzeyindeki eğitimlerine 1975 'te çıkarılan Engelliler Eğitim Yasası (IDEA) ve 1990' da Engelli Amerikalılar Yasası (ADA) kaynaştırma ortamlarının kapısını açmıştır (Miller, 2007, s.18).

Amerika Birleşik Devletleri'nde yükseköğretim programına kayıtlı pek çok işitme kayıplı öğrenci vardır. Son yirmi yıldır işitme kayıplı bireylerin üniversite ve lise katılımları önemli ölçüde artmıştır. New York' ta bulunan (National Technical Institute for the Deaf) İşitme Engelliler Ulusal Teknik Enstitüsü'ne ve Washington DC 'de yer alan (Gallaudet University) Gallaudet Üniversitesi'ne lisans, lisansüstü düzeyinde çok sayıda işitme kayıplı öğrenci kayıtlıdır. Avustralya, Çin, Almanya, İsrail, Japonya ve Birleşik Krallık 'ta işitme kayıplılara servis destekli ya da desteksiz yükseköğretim programları sunulmaktadır (Lang, 2002, s.267). Son yıllarda, işitme kayıplı bireylerin yararlanabileceği seçeneklerin çeşitliliğini geliştirme potansiyeline sahip yeni teknolojilerin geliştirilmesine olan ilgi artmaktadır.

İşitme kayıplı bireyleri de kapsayacak şekilde yaygın olarak ortaöğretim düzeyinde inşaat / ticaret, ofis meslekleri, makina satışı / otomatik tamir, tarım, bahçecilik, yemek

servisi, ticari sanatlar, imalat / endüstriyel sanatlar, kişisel hizmetler, sağlık, ikram hizmetleri alanlarında eğitim verilmektedir (Wagner, 1991, s.10). Ayrıca alan yazın taramaları sonucu işitme kayıplı bireylere (NTID) Ulusal İşitme Engelliler Teknik Enstitüsü'nde "Bilgisayar Destekli Çizim Teknolojisi" programında mimarlık, mühendislik ve yapı endüstrileri alanlarındaki kariyerler için eğitim verilmektedir ([http-12](http://12)).

1.4. Türkiye'de İşitme Kayıplı Bireylerin Mesleki Eğitimi

Türkiye'de işitme kayıplı bireylerin çoğu yeterli ve uygun eğitim programlarından yararlanamamaktadır. Birçoğu lisans veya ön lisans eğitim düzeyine ulaşamamaktadır. Eğitimlerinde üniversiteye girmeyi başarabilenler ise dil, genel bilgi, deneyim eksikliği gibi pek çok etmenden dolayı öğrenimlerinde okuma-yazma ve dil desteğine gereksinim duymaktadırlar (Uzuner vd., 2011, s.2113). Üniversitelerde engellilere yönelik erişilebilirlik hususunda 2014-2015 mevcut durum analizi raporuna göre; 2014 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'na (ÖSYS) başvuran 2.086.115 adaydan yalnızca 5.025'i engellidir. Lisans Yerleştirme Sınavı'na (LYS) giren 946.252 adayın 1.519'u engellilerden oluşmaktadır. ÖSYS' na katılan 5.025 engellinin 1028'i işitme kayıplı bireylerdir. Buna göre işitme kayıplı bireylerin engel grupları içinde ÖSYS'ye katılımı %20.4' tür. LYS'na giren 1.519'u engelli adaydan 142'si işitme kayıplı bireylerden oluşmaktadır. İstatistiki veriler işitme kayıplı bireylerin yükseköğretime katılımlarının oldukça düşük oranda olduğunu göstermektedir ([http-13](http://13)). Ülkemizde işitme kayıplıların mesleki eğitimi ortaöğretim düzeyinde ve yükseköğretim düzeyinde verilen mesleki eğitim olarak aktarılacaktır.

1.4.1. İşitme kayıplı bireylerin ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitimi

Türkiye'de ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Anadolu Liseleri, Güzel Sanatlar Liseleri, Spor Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri, Mesleki Ve Teknik Anadolu Liseleri, Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezleri, Çok Programlı Anadolu Liselerinden oluşur ([http-14](http://14)).

İşitme kayıplı öğrenciler de işiten akranları ile birlikte kaynaştırma programı çerçevesinde mesleki eğitimlerini Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, Mesleki ve

Teknik Eğitim Merkezleri ve Çok Programlı Liselerden alabilmektedirler. Okullara giriş esasları Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre 8 yıllık zorunlu eğitimi tamamlayan 18 yaşını doldurmamış olan öğrenciler beceri ve yetenekleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarında yerleştirme için belirlenen taban puana ve/veya beceri/yetenek sınav puanına göre tercihleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına geçiş yapabilmektedirler. Ortaöğretime geçiş sistemine bağlı olarak yapılan yerleştirme esaslarına göre nakil işlemleri puan üstünlüğü ve okulların açık kontenjanlarına göre kılavuz hükümleri doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptıracak öğrencilerin sağlık durumlarının ilgili mesleğin öğrenimine elverişli olması beklenmektedir. Bu durum, alana geçiş sürecinde, programın özelliğine göre sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekmektedir. Mesleki-teknik ortaöğretim kurumları okul işletme işbirliğine dayalı olarak 1986 tarihli 3308 sayılı kanun ile yeniden yapılandırılmışlardır. Bu okullarda 9. sınıfta genel ve mesleki liselerde müfredat aynıdır. Dokuzuncu sınıftan sonra öğrenciler alanlarına ve dallarına ayrılmaktadır. Öğretim programı bir meslek alanında ya da dalında modüler yapıda sunulmaktadır. Uygulamalı meslek derslerinde ise çerçeve öğretim programlarına uygun modüller, eğitim araç, gereç ve materyaller kullanılmaktadır. Teorik ve uygulamalı eğitimlerinin tamamını okulda yapan öğrenciler, mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, iş hayatına uyumlarını, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmelerini ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımlarını sağlamak amacıyla stajlarını çerçeve öğretim programında belirtilen esaslara göre yapmaktadırlar. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencilerinin staj süresi 40 iş günüdür (http-14).

Kaynaştırma programından yararlanamayacak durumda olan işitme kayıplı bireyler kendi istekleri ile mesleki eğitimlerine Özel Mesleki Eğitim Merkezleri'nde ve Özel Eğitim Meslek Liseleri'nde devam etmektedirler. Bu okullarda bilişim teknolojileri, inşaat teknolojisi, elektrik-elektronik teknolojisi, metal teknolojisi giyim-üretim teknolojisi, güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı, muhasebe ve finansman alanı, grafik tasarım ve fotoğrafçılık alanı, kuyumculuk ve takı tasarım, ahşap teknolojisi, elektrik-elektronik teknolojisi alanı, mobilya ve iç mekan tasarım alanı, yiyecek içecek hizmetleri, cam ve seramik teknolojisi, el sanatları teknolojisi alanlarında eğitim verilmektedir (http-15). İşitme kayıplı bireyler Yapı Ressamlığı eğitimimi Kocasinan Özel Eğitim Meslek

Lisesi'nin inşaat teknolojisi alanında Mimari Yapı Teknik Ressamlığı dalında alabilmektedirler (http-16).

1.4.2. İşitme kayıplı bireylerin yükseköğretim düzeyinde mesleki eğitimi

Özel Mesleki Eğitim Merkezleri'nden, Özel Eğitim Meslek Liseleri'nden ya da kaynaştırma programı kapsamında Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinden ve çok programlı liselerden mezun olan işitme kayıplı bireyler üniversitelerin meslek yüksekokulları ve yüksekokullarında işiten akranları ile birlikte çeşitli alanlarda mesleki eğitim alabilmektedirler. Ayrıca normal işiten ve işitme kayıplı bireylere Düzce Üniversitesi'nin Kaynaşlı Meslek Yüksekokulu'nda, Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı Meslek Yüksekokulu'nda Yapı Ressamlığı eğitimi verilmektedir.

Bu okullara yerleştirme işlemi Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi 'nin (ÖSYM) düzenlemiş olduğu Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve ilgili alan türünde alınmış puanlara ve tercih sıralamasına göre yapılmaktadır. Ayrıca işitme kayıplı gençler işitme kayıplı akranları ile birlikte Eskişehir Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksek Okulu'nda (EEYO) yükseköğrenim yapma imkânına sahiptirler.

EEYO Türkiye 'de işitme kayıplı bireylere yükseköğretim düzeyinde mesleki eğitim veren tek okuldur. İşitme kayıplı bireylere 1993 yılından beri mesleki eğitim veren okulda iki lisans programı, iki ön lisans programı bulunmaktadır. Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda Uygulamalı Güzel Sanatlar Bölümünde; Grafik Sanatları Lisans Programı, Seramik Sanatları Lisans Programı; Bilgisayar Kullanımı Bölümünde; Bilgisayar Operatörlüğü Ön lisans Programı; Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümünde; Yapı Ressamlığı Ön lisans Programlarında mesleki eğitim verilmektedir.

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nun vizyonu “İşitme kayıplı bireylerin nitelikli özel eğitim ortamlarında, meslek eğitimlerinin sağlanmasıyla dünya standardında bir eğitim kurumu olmaktır.” “Misyonu, işitme kayıplı bireylerin nitelikli özel eğitim ortamlarında verilen eğitimle mesleki ve sosyal yaşamlarında, engellilik ayırımını aşarak toplumda saygın ve üretken bireyler olmalarını sağlamaktır” (EEYO Faaliyet Raporu, 2016, s.2).

Okulun bölümlerinde, işitme kayıplı bireylerin eğitimi kuramsal bilgiler ve uygulamalı derslerle mesleki eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek şekilde teknoloji ile donatılmış atölye ve laboratuvarlarda yapılmaktadır. Okul merkezli eğitim modeli

uygulanan okulda öğrenciler kendi alanlarına uygun iş ortamlarında 30-72 işgünü staj yapmak zorundadırlar (http-17).

1.5. İşitme Kayıplı Bireyler İçin Mesleki Öğretim Programı Düzenleme

İster ortaokul isterse yüksekokul düzeyinde olsun mesleki eğitimi gerçekleştirebilmek için öğretim programı hazırlanması gereklidir. Bu durum işitme kayıplı bireyler için hazırlanacak meslek eğitimi için de geçerlidir. Günümüzde eğitim programı, öğretim programı, ders programı birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Kimi zaman birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. *Eğitim programı*; bir okul ya da kurum içinde ve dışında etkinlikler yoluyla yapılan tüm öğrenme yaşantıları düzeneği olarak ifade edilmektedir. *Öğretim programı*; eğitim programının amaçları doğrultusunda belli bir derste istenen hedefleri gerçekleştirmeye yönelik okulda ve okul dışında planlanan tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir. *Ders programı*; bir ders süresi içerisinde planlanan hedefin ya da hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı plandır. Uygulamada eğitim programı, öğretim programı ve ders programı genelden özele doğru iç içe bir görünüm göstermektedir (Varış, 1996, s.15; Demirel, 2015, s.6). Örneğin; bu araştırmada Yapı Bilgisi dersi öğretim programına, Yapı Bilgisi'nin bir dersi ders programına işaret etmektedir.

1.5.1. İşitme kayıplı bireyler için hazırlanacak olan öğretim programı

Eğitim programı, öğretim programı ve ders programında “Niçin? (Amaçlar), Ne? (içerik), Nasıl? (Öğrenme ve öğretme süreci) ve Ne kadar?” (Değerlendirme) sorularına yanıtlar aranmaktadır ve sistem anlayışına göre düzenlenmektedir (Ertürk, 1998,s.13; Yüksel ve Sağlam, 2014, s.7).

Öğretim programlarının düzenlenmesinde sistem yaklaşımının kullanımı etkili ve kaliteli uygulamalar için önemlidir. Sistem, belli amaçlar doğrultusunda birbiriyle etkileşim içindeki ögeler kümesidir. Sistem yaklaşımının eğitim alanına uygulanması sonucu eğitim de; girdi, süreç, çıktı ve kontrol ögelerinden oluşan bir sistem olarak görülmeye başlanmıştır. Öğretim programları da programın amaçlarını gerçekleştirmek üzere düzenlenmiş amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme unsurlarından oluşan bir sistemdir ve bu unsurlar birbiriyle etkileşim içindedir (Posavac, 2011, s.13; Turgut ve Baykul, 2010, s. 67-68).

Davis, Alexander and Yelon (1974'den aktaran Sezgin, 2009, s.11-12) sistem yaklaşımı bakışıyla mesleki eğitim sisteminin tasarlanmasında dikkat edilmesi gereken ilkeler şu şekilde ifade edilmektedir.

- *Tasarıma başlamadan önce sistemin ulaşılmak istenen amaçları ve yararlanılacak kaynaklar tespit edilmelidir.*
- *Sistemi meydana getiren tüm unsurlar sistemin tutarlılığı için birbiri ile etkileşim içinde ve uyumlu olmalıdır.*
- *Geliştirilen sistemde alt ve üst amaçlar birbiri ile uyum içinde olmalıdır.*
- *Sistemin bir parçasında yapılan değişiklik sistemin diğer unsurlarını da etkiler.*
- *Sistem geliştirme sürecinin tüm aşamalarında kontrol ve geri besleme mekanizması sistemin etkinliği için çalıştırılır ve değerlendirme yapılır.*

Araştırma raporunun bu bölümünde işitme kayıplı bireylere yönelik öğretim programının düzenlenmesinin kuramsal temelleri açıklanacaktır.

1.5.2. İşitme kayıplı bireyler için hazırlanacak programın kuramsal temelleri

İşitme kayıplı öğrencilerin çoğunluğu akademik görevleri gerçekleştirmede oldukça düşük seviyededir. Aralarında genel bilişsel yetenek, dilsel, kültür ve okul başarısında farklılıklar bulunmaktadır. Bunun nedenlerinden birkaçı çevresel faktörler, kültürel farklılıklar, dil seviyelerindeki farklılıklar, özel eğitim alıp almamaları ve okula tutarsız devam etmeleriyle bağlantılıdır (Mitchell and Karchmer, 2010,s.23; Marschark and Hauser, 2011, s.4; Luckner ve Pierce, 2013, s. 2-3). İşitme kayıplı öğrenciler de yaşadıkları zorlukları uygun öğrenme yaşantılarının ve uygun öğretim yöntemlerinin verilmesi ile aşabilir ve akranlarını yakalayabilirler.

Alan yazında davranışçı kurama temellenen doğrudan öğretim yaklaşımının özel eğitimde kolay becerileri zor gerçekleştiren öğrenciler için etkili bir yöntem olduğu belirtilmektedir (Jones and Southern, 2003, s.4). Bilişsel kurama temellenen yapılandırmacı yaklaşım ise öğrenenlerin bilgiyi aktif olarak alıp geçmişteki yaşantıları ile birleştirip kendi yorumlarıyla oluşturacağını vurgulamaktadır (Önkuzu, 2015, s.82). Genel olarak doğrudan öğretim davranışçı kurama; bilişsel bakışa temellenen strateji öğretimi yapılandırmacı yaklaşıma temellendirilmektedir. Bu bölümde davranış kurama temellenen doğrudan öğretim ve bilişsel kurama temellenen yapılandırmacı yaklaşım hakkında bilgiler sunulmuştur.

1.5.2.1. Davranışçı kuram-doğrudan öğretim

Davranışçı kuram öğretme ve öğrenme ortamlarında öğrenmenin gözlenebilir işaretlerine büyük önem vermektedir. İyi eğitim ve uygulama ile özel becerinin gelişimi için öğretmenin öğrenme sürecinde daha aktif olması gerektiğini varsaymaktadır. Özellikle tüm öğrencilerin öğrenmesini geliştirmek amacıyla öğretmenlerin yetkilendirildiğini ileri süren, nesnel, dış dünyada hazır olan bilgilerin sunulmasını vurgular. Görevlerde zamanı maksimum kullanmak, öğrenci hatalarını en aza indirmek için yapılandırılmış ve manipüle edilmiş sınırlı yaşantılar üzerine kurulmuştur. Davranışçı kuramın çok mekanik ve basit olduğu ve çok yapılandırılmış olduğu için de öğretmenin yaratıcılığının kısıtlandığına inanılmaktadır (Ellis, 2005, s.19).

Doğrudan öğretim davranışçı kurama temellendirilen açıklayıcı öğretimdir. Aktif öğrenmeden ziyade pasif öğrenmeyi içeren öğretmen merkezli bir yaklaşımdır. McDonald, (2002'den aktaran Brown, 2003,s.50-51) çalışmasında öğrencinin başarısının öğretmenin önceliğinde yer aldığını, öğretmenlerin öğrenci üzerinde işlemde çok içeriğe odaklandıklarını ifade etmektedir. Genellikle öğretmenler öğrencilerin ne ve nasıl öğreneceklerine karar verir. Öğrencilerin öğretmen tarafından verilen teorik bilgileri ezberlediği belirtilmektedir. Mevzuata uymak için öğretim programları öğretmenin açık uçlu sorular sormasına ve problem tabanlı çalışmasına izin vermez. Doğrudan öğretim zor öğrenen öğrencilere basit becerilerin öğretiminde ve yapılandırılmış görevlerde etkilidir.

Özel eğitimde de doğrudan öğretim ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Doğrudan öğretim desteği hem genel hem özel eğitim sınıflarında bulunan öğretmen eğitimi programlarında ve araştırmalarda daha çok görülmektedir. İşitme kayıplı öğrenciler işiten akranları ile karşılaştırıldığında farklı ihtiyaçlara sahiptirler. İşitme kayıplı öğrenciler herhangi bir bilgiyi almak için görsel malzemelere dayanmanın yanında etkililiği artırmak için öğrenme sırasında öğretmenlerin açıklayıcı rehberliğine ihtiyaç duyarlar (Moreno, Castaneda and Candamil, 2009, s. 25).

Akademik alan yazına dayanan yüksek kaliteli çalışmaların oluşturulması ve çalışmaların nasıl yapılacağını ifade eden modellerin sağlanması için açık hedeflerin belirlenmesinin, geribildirim ve doğrulama ile doğrudan öğretimin sağlanmasının işitme kayıplı bireyler için etkili öğretme stratejileri olduğu belirtilmektedir (Winter and O'Raw, 2010, s.91).

Doğrudan öğretim öğrenci öğretmen etkileşiminden önce yoğun bir hazırlanma içerir. İçerik genel programın temel kavramları etrafında tasarlanır. Doğrudan öğretime en büyük eleştiri öğretmen öğrenci etkileşiminin didaktik yapıya sahip olmasıdır. Sınıf yönetimi diğer modellere göre daha az etkileşim olduğu için daha kolaydır (Jones and Southern, 2003, s.4-6). Genel eğitim ve özel eğitimde önemli bir yeri olan doğrudan öğretimin araştırmalarda da önemli sonuçlar sağladığı rapor edilmektedir (http-18).

1.5.2.2. Bilişsel kuram-yapılandırmacı yaklaşım

Bilişsel kurama temellenen yapılandırmacı yaklaşım öğrenme sürecine aktif olarak öğrencinin rolünü daha çok vurgulamaktadır. Bu yaklaşım öğrencinin çevresinden aldıkları kadarıyla öğrenme durumlarına getirdiklerine odaklanan Ausubel, Piaget, Vygotsky gibi eğitim filozof ve psikologlarının çalışmalarına dayanmaktadır. Genel olarak bu yaklaşımın taraftarları algılama süreci, problem çözme yetenekleri ve akıl yürütme yetenekleri ile ilgilenmektedir. Bu yaklaşıma dayanan öğretim yöntemleri genellikle bireyselden ziyade işbirliği içinde öğrenci çalışmalarına, belirli öğretim rutinlerine daha çok problem çözme becerilerinin geliştirilmesine ve sosyal etkileşimle anlamlarda ortaklığa varma yoluyla öznel biçimde tekrar yapılandırmaya odaklanmaktadır. Bu beceriler genellikle gelecekte öğrencilerin bilgileri kullanmaları ve akılda tutmalarına yardım etmek için öğrencinin ürettiği hafıza araçlarıdır. Öğrenme; olgu, beceri, kavram ve stratejilerin kazanımıdır. Stratejilerin etkili uygulanmasıyla oluşur (Ellis, 2005, s. 20; Özkuzu, 2015, s.77; Yurdakul, 2015, s.41).

Özellikle bilişselciler öğrencilerin öğrenmeleri için anlamaları gerektiğine inanmaktadır. Öğretmen öğreticiden ziyade öğrenmenin kolaylaştırıcısı olarak görülür. Böylece öğrencilere keşfetme için zaman verir ve öğrenmeyle ilgili eleştirel bakış geliştirmelerini sağlar. Bilişsel kurama göre öğrenci yeni duyduklarını ve gördüklerini önceden bildiklerine ekler. Bilgiyi örgütleyerek sınıflayarak, hipotezler geliştirerek, sınayarak ve yorum yaparak işler. Sonunda gerçekleşen öğrenme, öğrencilerin önceki öğrenmelerinden ve bilgiyi işleme yöntemlerinden etkilenmektedir. Öğrenen yalnızca strateji kullanırken değil, yeni bilgiyi önceliklerle ilişkilendirirken de etkindir. Öğrencilerin önceki bilgileri ile yeni bilgileri bütünleştirerek bilgiyi yeniden yapılandırması söz konusudur. Etkili öğrenmeyi gerçekleştirenler ne zaman stratejik davrandıklarının ya da davranmadıklarının farkındadırlar (Açıkgöz, 2003, s.83).

1.5.2.3. Öğrenme stratejilerin öğretimi

Strateji, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yol” olarak tanımlanmaktadır. Dersin hedeflerine ulaşılmasını sağlayan yöntem, teknik ve araçların belirlenmesine yön veren yaklaşımdır (http-19).

Strateji öğretimi genellikle yapılandırmacı modellerle ilişkilidir. Strateji öğretimi öğrenmede öğrenci merkezlidir ve öğrenciye bilgiyi nasıl öğreneceğini ve bilgiyi gerektiğinde geri getireceğini öğretir. Öğrencilerin başarıları, kendi öğrenme biçimlerinin farkına varmalarına ve kendi öğrenmelerini yönlendirmelerine bağlıdır. Bu durum öğrencilere öğrenme stratejilerinin ilköğretimden başlayarak öğretilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Erdem, 2005, s.1).

Öğrenme stratejileri anlamlandırma, örgütleme ve tekrar stratejileri olarak öğrencilerin bağımsız olarak kendi öğrenmelerini gerçekleştirmesini sağlayan teknikler, alışkanlıklardır. Bunlarla birlikte üst bilişsel stratejiler ve duyuşsal stratejiler de kullanılmaktadır (Demirel, 2015, s.139). Anlamlandırma stratejisi, öğrencilerin yeni gelen bilgileri eski bilgilerle ilişkilendirerek yeni anlamlar oluşturmaları ve zihnine yerleştirmesidir. Eski ve yeni bilgilerle ilişkilendirme zihinsel imgeler oluşturma, yeni sözcükleri cümle içinde kullanma, kendi sözcükleri ile ifade etme, eşleştirme, özetleme, benzerlikler kurma, soruları yanıtlama, not alma şeklindedir (Weinstein vd, 1988, s.18; Şimşek ve Balaban, 2010, s.37). Örgütleme stratejisi, öğrencinin yeni bilgileri ön bilgilerini kullanarak kendisi için daha anlamlı olacak şekilde yapılandırmasıdır. Tablolar oluşturma, benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflandırma yapma, yeniden gruplandırma, kavram haritalarının üretilmesi konunun incelenmesi ve yeniden düzenlenmesi daha iyi kavramayı sağlayacaktır. Tekrar stratejisi, verilen materyalin önemli bölümlerini tekrarlama, ezberlemek, yüksek sesle okumak, kavramları listelemek, vurgulamak, özel işaretler koymak, altını çizmek, anımsatıcı kişisel notlar almak bu kategorideki stratejilerin bazı örnekleridir (Demirel, 2015, s.141).

Üst biliş, genellikle bir öğrencinin belirli bir öğrenme alanındaki kendi yeteneği hakkında kendi bilinci ile ilgilenir. Öğrenci performansını değerlendirir ve daha iyi öğrenme yöntemleri bulmayı dener. Kendini eleştirme, sorumluluk alma, kişisel düşünme, bireysel izleme üst bilişsel stratejiler olarak örnek verilebilir. Duyuşsal stratejiler öğrencinin algılamalarını ve bilinçli çabalarını daha iyi gerçekleştirmek ve hissetmek için etkili zaman yönetimi, stresi azaltma, ilgiyi geliştirme, iç motivasyonu

teşvik etme ve anlamlı idealler belirleme bu kategorideki stratejilere birkaç örnektir (Şimşek ve Balaban, 2010, s.37).

İşitme kayıplı bireylerin öğrenmek, problemleri çözmek için kontrol etmek, planlamak, izlemek, test etmek, gözden geçirmek ve değerlendirmek gibi üst bilişsel ve öz düzenleme mekanizmalarında problemleri bulunmaktadır. İşitme kayıplı bireyler için uygun stratejiler onların performanslarını ve tecrübelerini geliştirebilir. Mesleki eğitimde işitme kayıplı bireylere öğretim sırasında başlıca model olma, gösterip uygulama stratejileri kullanılmaktadır (Tsuladze, 2015, s.111). Strateji öğretimi doğrudan öğretim uygulamasından farklı bir bakış açılarıdır. Dole vd. (1991 aktaran Ellis, 2005, s. 13) çalışmasında doğrudan öğretim öğrencileri rutini otomatik olarak uygulayan pasif öğrenciler varsayarken strateji öğretimi öğrencileri anlamı yapılandıran var olan ve yeni bilgiyi soruşturan, düzenleyen, anlamak için stratejileri esnek kullanan aktif öğrenciler olarak varsaymaktadır. Doğrudan öğretim temel becerilerin kazanımına odaklanırken strateji öğretiminin daha üst düzeyde bilişsel yetenekleri geliştirmeyi amaçladığı belirtilmektedir.

Strateji öğretimi; öğretmenin bir stratejinin her bir adımını tanımlaması ve gerekçelerini açıklaması ile başlar. Öğretmen stratejinin ne olduğunu nasıl işlediğini öğrencilerin süreci anlamaları için genellemelerin özelliklerini tartışmayla başlar. Öğretmen yüksek sesle düşünerek, yardım desteği ile model olur. Öğretmen kontrolü öğrencilerin güvenli, yeterli olabilmesi için dereceli olarak azaltılır. Öğretme süreci boyunca öğretmen stratejinin nasıl kullanılacağı ve strateji başarılı olursa değerlendirmenin nasıl yapılacağı konularında öğrenciyi yönlendirir (Ellis, 2005, s.35-36).

Çeşitli yetersizliklerinden dolayı öğrenme, davranış ve / veya sosyal ve duygusal gelişmede zorluklarla karşı karşıya kalan birçok öğrenci için, temel beceriler oldukça zordur. Bazı eğitimciler, bu becerileri öğrencilere doğrudan öğretmek ya da bu becerileri uygulamanın yeterli olmadığına inanmaktadır. Bu nedenle bu çocukların süreçleri, stratejileri geliştirmek amacıyla daha kapsamlı yapılandırılmış öğretimin yanında doğrudan öğretime de ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Harris ve Graham, 1996, s.26-29).

Sonuç olarak, tek strateji yaklaşımını savunanlardan ziyade eğitimciler giderek artan sayıda öğretmen merkezli yaklaşımlarla öğrenci merkezli yaklaşımları dengelemenin faydalarını savunmaktadırlar. Dengeli yaklaşım savunucuları bilgi ve başarılı öğretim

uygulamalarının bir entegrasyonunun bugün okullarında kritik olduğuna inanmaktadırlar (Harris and Graham, 1996, 26–27; Butler vd., 2001, s.20-31).

1.5.2.4. Dengeli öğretim

Alan yazında kullanıldığı şekliyle 'dengenin' ne anlama geldiği daha yakından incelendiğinde bu anahtar terimle öğretimde bağlamsal faktörlerde dengeden (okul ve gerçek hayattaki uygulamaların dengesi, öğretmen rolündeki denge, sınıf içindeki söylemlerdeki denge), içeriksel faktörlerde dengeden (beceri ve içeriğin dengesi, metin türlerindeki denge, metinlerin zorluğundaki denge) söz edilmektedir (Gamrell, Morrow and Pressley, 2007, s.36). Bununla birlikte öğretim programlarındaki denge ile kastedilen genellikle bir arada kombine yaklaşımların uygulanması ya da eğitim programının ve / veya öğretimin çeşitli yönlerini alma olarak tarif edilebilmektedir (Ellis, 2005, s.41).

En iyi uygulamanın öğrencilere en iyi uyan öğretim yaklaşımlarının kombinasyonunu uygulamak olduğu kabul edilmektedir. Tek bir yaklaşıma güvenmektense dengeli yaklaşımın öğrencilere en iyi imkânlarını sunduğu vurgulanmaktadır (Pudie and Ellis, 2005, s.32).

Dengeli öğretimle ilgili tutarlı bir görüş olmamasına rağmen egemen görüşlerin birçoğu, okuryazarlık seviyeleri birbirinden farklı olan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir öğretim programında çeşitli yaklaşımların birlikte kullanımı olarak ifade edilmektedir. Bugün, birçok araştırmacı etkili dengeğin bir derste öğrenme tipine uygun öğretim yöntemlerinin seçimi yoluyla elde edileceğini düşünmektedir ve bu tür konularda karar verirken yaş, yetenek ve öğrencilerin uygunluğunun göz önüne alınması ve seçimlerin öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretim yaklaşımı ve öğrenci arasında ve aynı zamanda öğretim yaklaşımı ve görev arasındaki en uygunu bulmanın önemi vurgulanmaktadır (Ellis, 2005, s. 49).

Araştırma kanıtları dengeli öğretimi adapte etmenin farklı öğrenme stilleri olan öğrencilere de yararlı olabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, dengeli yaklaşımlar her öğrencinin akademik sonuçlarının geliştirilmesine yardımcı olmak için öğretmenlere en iyi yol hakkında seçimler yapmayı sağlayan bir karar verme süreci olarak görülebilir. Böylece bu tür kombinasyonlarla geniş bir strateji repertuarına ulaşılmaktadır (Swanson, and Deshler, 2003, s.128-129). Dengeli öğretim yaklaşımının temelinde yer alan ilkeler şu şekilde belirtilmektedir (Shirmer, 2000,s.101-102; Gambrell vd., 2015; s. 14).

- Alıcı ve ifade edici dilin tüm formları birlikte çalışır.
- Öğretimin anlamlı olabilmesi için gerçek, anlamlı, amaçlı bağlamlara odaklanılır.
- Öğrenci motivasyonu dikkate alınır.
- Teknoloji etkin kullanılır.
- Yetkin okuryazar ve beceri davranışlarının geliştirilebilmesi için yeni öğrenen bireylere ya da yetersiz bireylere model olunan eğitim ortamlarının düzenlenmesi önemlidir.
- Eğitim ve öğretim programlarında disiplinler arası işbirliği çalışmalarına önem verilir. Böylelikle öğrencilerin anlama, başarı ve iletişim becerileri geliştirilir.
- Ürünün gerçekleştirilme süreci ürün kadar önemlidir.
- Öğrencilerin kendi öğrenmelerini kontrol ederek kendi öğrenmelerinden haberdar olduğu eğitim ortamlarının düzenlenmesi sağlanır.

Dengeli öğretimin ilkeleri bireylerin tüm yönleri ile gelişimini esas alan mesleki eğitimin nitelikleri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki eğitim bireyin toplum ve iş hayatının ihtiyaçlarını dengeli bir şekilde karşılamayı amaçlar. Mesleki eğitimin düzenlenmesinde ve yürütülmesinde meslek alan uzmanları, toplum ve iş hayatını temsil eden grupların ortaklaşa çalışmaları gerekir. Mesleki eğitim ve öğretim programları iş hayatının ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli bilgi, kavram ve becerileri kapsar (Doğan, 1979, s.251; Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001,s.15). Küçük sınıflar öğrencilere geniş bir destek sunmayı sağlar (http-20).

İşitme kayıplı bireylere yönelik dengeli öğretimi temel alan başarılı müdahale programlarının çoğu yukarıda belirtilen ilkeleri işaret etmektedir. Birçoğu, ağır bir eğitim programı, adapte sorunları, sosyal sorunlar, düşük akademik başarı, okuma anlama ve iletişim gibi sorunlarla karşılaşan işitme kayıplı bireyler için yapı ressamlığı programında dengeli öğretim yaklaşımlarının dikkate alınması, kullanılması etkili öğretim için gereklidir ve önemlidir.

1.5.3. İşitme kayıplı bireylere yönelik öğretim programlarının amaçları

Amaçlar; öğrenme ve öğretme süreci sonunda bireyden beklenen ve ulaşılması tasarlanan sonuçlar, öğrencilere kazandırılmak üzere seçilmiş bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler, alışkanlıklar gibi özellikler olarak tanımlanmaktadır (Sezgin, 2009, s.122; Demirel 2015, s.95). Öğretim programının amaçları boyutunda “Niçin?” sorusuna yanıt aranmaktadır (Ertürk, 1998, s.13).

İşitme kayıplı bireylerin de mesleki öğretim programlarının hedeflerini belirlemede bireylere hangi temel becerilerin kazandırılacağı ve bireylerin yeterliklerinin ne olacağı konusunda mesleki öğretim programının amaçları yanıt vermektedir (Sezgin, 2009, s.110). Eğitimin verimliliği kazandırılacak davranışların gerçekçi tespit edilmesine bağlıdır. Bu bağlamda mevcut öğretim programları hedeflerinin işitme kayıplı bireylerin mesleki eğitiminin ilkelerine, bireylerin ve iş piyasasının ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi önemlidir ve gereklidir. Hem işiten hem de işitme kayıplı bireylerin de mesleki öğretim programları mesleki eğitimin hedeflerini içermelidir (Campbell, 1997, s.4).

Mesleki öğretim programlarında öğrencilerin bilgi ve beceri gelişimlerinin yanında dil becerilerinde sorunlar yaşayan işitme kayıplı bireylerin tüm dil becerilerinin geliştirilmesi de öğretim programlarının amaçlarına yansıtılmalıdır (Kaya, Girgin ve Uzuner, 2013, s.115). Bu amaçla öğretim programının hedefleri belirlenirken işitme kayıplı bireylerin ihtiyaçlarının, mesleğin gerektirdiği yeterliliklerin, alan yazın desteğinin dengeli bir şekilde ele alınması önemlidir.

1.5.4. İşitme kayıplı bireylere yönelik öğretim programlarının içeriği

İçerik ya da programın kapsamı; programın amaçlarında tanımlanan sonuçların gerçekleşmesi için bireye öğrenme yaşantıları kazandırabilmek için öğretilmesi gereken konuları içermektedir. Programın içeriği belirlenirken programın amaçları, öğrenci ihtiyaçları, hedef kitlenin yetişkinlik seviyesi, işlemlerin karmaşıklık seviyesi ve zaman dikkate alınmalıdır. Seçilen program kapsamı, belirlenen amaçlara hizmet etmelidir (Sezgin, 2009, s.154). Öğretim programının içerik boyutunda; belirlenmiş eğitimin amaçlarına ulaşmak için “Ne?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Öğretim programın kapsamı belirlenirken, kapsamın değişkenleri dikkate alınmalıdır. Mesleki öğretim programlarının kapsamı (içeriği); dersin hedeflerine, bireylerin ihtiyaçlarına, bireylerin yetişkinliğine, dil seviyesine, uygulama süresine, ortamın uygunluğuna, kaynaklara, paydaşların görüşlerine göre belirlenebilir (Sezgin, 2009, s.134). İşitme kayıplı bireylere hazırlanacak öğretim programlarının kapsamı, dersin hedefleri, bireylerin ihtiyaçları, bireylerin yetişkinliği, dil seviyesi, uygulama süresi, ortamın uygunluğu, kaynaklar, meslekle ilgili paydaşların görüşleri dikkate alınarak belirlenmelidir. Mesleki eğitim sürecinde işitme kayıplı gençlerin sadece mesleğin becerilerini kazanmaları değil, aynı zamanda mesleklerinin terminolojisine de sahip olmaları gerekmektedir. İşitme kayıplı bireylere hazırlanan öğretim programlarının

kapsamında yukarıda belirtilen değişkenlerin yanı sıra meslek terimleri bilgisinin yer alması önemlidir (Kaya, Girgin ve Uzuner, 2013, s.110).

1.5.5. İşitme kayıplı bireylere yönelik öğretim programlarında öğrenme-öğretme süreci

Öğrenme ve öğretme süreci, öğrencilerde istenilen davranışların geliştirilmesi için öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin düzenlenmesidir. Öğretim programının süreç boyutunda “Nasıl?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Bu süreç öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeneği, öğretmen bakımından öğretme yaşantıları düzeneği olarak iki boyutludur. Düzenleme yaparken bu nedenle hem öğrenci hem de öğretmene yönelik olmak üzere iki aşamada alınmaktadır. Bu süreç öğrenme ve öğretmeye ilişkin stratejiler, kuramlar, yöntemler, teknikleri ve etkinlikleri kapsamaktadır (Demirel, 2014, s.35). Eğitim durumları aynı zamanda araç-gereç, eğitim teknolojisi ve öğrenme stillerini de kapsayabilmektedir (Sönmez, 2009, s.87).

Eğitim durumları düzenlenirken ders planı, ünite planı konu alanı uzmanı, dersin öğretmeni, okul programı geliştirme ekibi tarafından yapılmalıdır. Planda eksiklikler, işleyen işlemeyen yönler paylaşılarak düzeltilip geliştirilmelidir (Sönmez ve Alacapınar, 2015, s.32). Öğrenme yaşantıları eğitim durumlarının öğrenci açısından düzenlenmesi, kazandırılması planlanan öğrenme yaşantılarının bir düzeneğe göre sıralanmasıdır. Bu amaçla giriş ya da hazırlık etkinliklerinde öğrenciye bir dersin ya da ünitenin sonunda hangi davranışlarının kazandırılacağı bildirilmelidir. Gelişme etkinlikleri ünite işlenirken yapılması gereken etkinliklerdir. Meslek alan uzmanlarının ve işitme kayıplı bireylerin alan uzmanlarının katkıları ile öğretim programında yer almalıdır. Sonuç etkinlikleri bir ders ya da ünite işlendikten sonra yapılması planlanan etkinliklerdir. Bu etkinlikler daha çok tartışma soruları, gezi, gözlem, deney, özet çıkarma, üretmeye yönelik olabilir (Demirel, 2015, s. 136). Öğrencilerin öğrenme stilleri de öğrenim ve öğretim sürecinde önemlidir. Öğrenme süreci her öğrenci için aynı değildir. Örneğin; görsel öğrenciler öğreneceği şeyi gördüğünde bilgiyi etkili bir şekilde işlerler. İşitsel öğrenciler öğrenmelerine yardımcı olacak işitsel bilgiye ihtiyaç duyarlar. Dokunsal öğrenciler nesneleri, malzemeleri manipüle ederek, hareket ettirerek dokunarak daha iyi öğrenirler. Öğretim sürecinde öğrencilerin öğrenme stillerine uygun seçimler yapılması önemlidir. İçerik aynı olmasına karşın bilgiyi işleme farklılaştırılarak öğrencilerin öğrenmesi sağlanabilir (Heacox, 2002, s.8). İşitme kayıplı bireylerin öğretim programlarında da

öğrencilerin öğrenme stillerine uygun seçenekler sunulması bilgileri kavramalarına ve motive olmalarına katkı sağlayacaktır.

Öğretim programlarında ayrıca eğitim araç ve gereçler hedef davranışları kazandıracak şekilde ve öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır. Kullanılan dil, ses ve görüntü yalın, anlaşılır ve gerçek yaşamla ilişkili olmalıdır. Ders kitapları, üniteler, içerik, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır. Görsel semboller, resimler, grafikler, fotoğraflar ve somut örneklerle donatılmalıdır. Kazandırılacak hedeflere yönelik öğretme stratejisi, yöntem ve teknik kullanılmalıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2015, s.36).

İşitme kayıplı bireylerin öğretim programlarının sürecinin de etkili ve verimli çalışabilmesi için hedefler ve içeriği yansıtan ders planı doğrultusunda hazırlanan giriş, gelişme, sonuç etkinliklerinin birbiriyle uyum içinde sıralanması, kullanılan araç gereçler öğrencilerin öğrenme stillerine, dil düzeylerine uygun, gerçek bağlamlarla ilişkili olması, öğrencilere strateji öğretiminde model olunması, gerektiğinde yardım sağlanması, görevlerin küçük sıralı adımlarla gerçekleştirilmesi önemli ve gereklidir. Aynı zamanda disiplinlerarası işbirliği ile öğretimin kavramlar ya da problemler etrafında organize edilmesi ve bu kavramın ya da problemin işlenmesinde değişik alanlardan bilgilerin etkili bir biçimde bütünleştirilerek yapılması eğitimin niteliğini artırmak için eğitimde disiplinlerarası işbirliği desteği önemlidir (Mulder, 2012, s.442). Mesleki eğitimde de öğrenme ve öğretme sürecinde mesleki eğitimin niteliğini artırmak amacıyla öğretim programlarının disiplinler arası işbirliği çalışmaları ile desteklenmesi işitme kayıplı öğrencilerin daha çok tekrar yapabilmelerine olanak sağlayacağı için önemlidir ve yapılan tekrarların olumlu sonuçları araştırmalarda belirtilmiştir (Schirmer, 2000, s. 79-81; Uzuner vd., 2011, s.2127; Kaya, Girgin ve Uzuner, 2013; s. 122).

1.5.6. İşitme kayıplı bireylere yönelik meslek öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme

Öğrenim sürecinde ölçme ve değerlendirme; öğrenci hakkında bilgi sağlamak, öğrencinin öğretim programının etkililiğini ve kalitesini değerlendirmek, geri bildirim vermek, öğretim programına şekil vermek, iyileştirmek ve öğrencilerin başarı düzeyleri hakkında bilgi edinmek amacıyla yapılan çeşitli ölçüt bağımlı testler kullanan bilgi toplama ve yorumlama sürecidir (Kan, 2011, s.2). Öğretime başlarken, öğretim sırasında

ve öğretim sonunda çeşitli ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilmelidir. Bu doğrultuda geri bildirimler sistemin verimliliğini artırmak için önemlidir.

Ölçme araçlarında bulunması gereken özellikler genel olarak güvenirlik, geçerlik ve kullanılabilirlik olarak ifade edilmektedir. Güvenirlik ölçme aracının hatalardan arındırılma düzeyidir. Geçerlik bir ölçme aracının amaçladığı özelliği doğru olarak ölçebilme derecesi ve verilerin amaca uygun olarak bilgi verme derecesi yararlılığı ve kullanılabilirliği olarak tanımlanmaktadır (Tekin, 1991, s.42; Şencan, 2005, s. 723). Ölçme araçlarında olması gereken niteliklerden birisi de kullanılabilirliktir. Kullanılabilirlik, testin geliştirilmesi, çoğaltılması, uygulanması ve puanlamasının kolay ve ekonomik olması ile ilgilidir (Tekin, 1991, s.77).

Mesleki öğretim programlarında değerlendirme süreci; tanılayıcı, biçimlendirici ve özetleyici değerlendirme olarak üçe ayrılmaktadır. Programa girişte yapılan tanılayıcı değerlendirme öğrencilerin programa girişindeki ön şartlara sahip olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin sisteme girişteki eksikliklerini ve hazırlık sınıfı ya da bireysel öğrenimle giderilmesine olanak sağlamaktadır. Ders programı ölçeğinde ön şartlara göre hazırlanmış ölçme araçları ile ünite öğretim faaliyetleri sonunda öğrencinin kazandığı davranışlarla giriş davranışları arasındaki farkın bilinmesi öğrencideki gelişimi değerlendirme imkânı vermektedir (Sezgin, 2009, s.188).

Yukarıda bahsedilen tanılayıcı değerlendirme işitme kayıplı bireylerin meslek edindirme programlarının başlangıcında mesleki sözcükler ve mesleki durumlarla ilgili olayları anlatabileceği deyimler, terimler bilgisi bakımından hazırbulunuşluklarını belirlemek için önemlidir. Öğretim programlarının uygulamasına başlamadan önce tanılayıcı değerlendirmenin bireysel farklılıkları dikkate alarak programın etkili olması açısından önemli olduğu belirtilmektedir (Candan, Tuncer ve Karataş, 2015, s.308).

Biçimlendirici değerlendirme program sürecinde yapılan değerlendirmedir. Bu süreç içinde öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri ve eksikliklerini belirleyerek gerekli düzeltmeleri yapmak ve iyileştirme önlemlerinin alınması için önemlidir. Özetleyici değerlendirme program sonunda öğrencilerin davranış, özellik ve becerilerini ölçmeye yarayan değerlendirme türüdür (Demirel, 2015, s. 173). Öğretimin sonunda öğrenci davranışlarının başlangıçta belirlenen amaçlara uygunluğu ölçme araçları ile belirlenir. Her zaman geçerli, güvenilir ve kullanışlı ölçme aracı gereklidir (Demirel, 2014, s.234).

İşitme kayıplı bireylerin etkili öğretmenleri değerlendirme ve öğretim arasındaki kritik bağlantıyı her zaman fark etmiştir. Bu bağlantı bireysel öğrenme, ilerleme,

öğrencinin başarı seviyesi, özel eğitimin tasarımı ve gereklilikleri karşılamak için önemlidir (Rose vd., 2008, s.6). Öğrencinin öğrenme sürecinin değerlendirilmesi ve sistematik olarak izlenmesi; öğretmene öğrencinin devam eden ihtiyaçlarına dayalı olarak öğretimin uyarlanması için gerekli bilgileri sağlar. (Luckner, 2010, s.37). Ayrıca işitme kayıplı bireylerin öğrenme koşullarını iyileştirir. Bu nedenlerle işitme kayıplı bireylerin meslekleriyle ilgili öğrendikleri bilgilerin ve mesleki becerilerin değerlendirilmesinde tanılayıcı, biçimlendirici ve özetleyici değerlendirmeler öğretim programının verimli çalışabilmesi için gereklidir.

Kaynak taramanın bu bölümüne kadar işitme kayıplı gençlere yönelik olarak hazırlanacak mesleki öğretim programlarına yansıtılması gereken özellikler yer almıştır. Mesleki öğretim programlarının hazırlanmasında işitme kayıplı bireylerle yapılan mesleki eğitim araştırmalarının bulgularının da önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda araştırma gereksinimini belirlemek için bu konuda yapılan araştırmaların daha geniş olarak anlatılması da önemlidir.

1.6. Mesleki Eğitimle İlgili Araştırmalar

Çalışmada mesleki eğitimle ilgili araştırmalar uluslararası ve ulusal boyutta ele alınırken işiten ve işitme kayıplı öğrencilerle yapılan mesleki eğitim araştırmaları alt başlıklarında incelenmiştir. Aynı zamanda kaynak taraması sırasında gerçekleştirilen çalışmaların genellikle ortaöğretim, yükseköğretim ve istihdam temalarında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

1.6.1. Mesleki eğitimle ilgili uluslararası araştırmalar

1.6.1.1. İşiten bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar

Phillips vd.'nin (2002), "Okul-İş Geçişine Hazırlanma Lise Öğrencilerinin Görüşleri" başlıklı çalışmasında liseden iş ortamına geçiş için hazırlanmayı kolaylaştıran faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma verileri; biri şehir içindeki diğeri de şehir dışındaki bir banliyö lisesi olan iki farklı okul sisteminden 11'i erkek, 6'sı kadın olmak üzere 17 lise öğrencisinden açık uçlu sorular yöneltilerek görüşme yolu ile toplanmıştır. Araştırma bulgularında bir kişinin liseden iş ortamına geçişte işe dayalı öğrenme ve araştırmaya girişerek kısaca kariyer gelişimi ile ifade edilen bir yaklaşımla hazırlanabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, kişinin biraz çalışma tecrübesine sahip olsa bile ancak önemli yaşam olaylarını yaşaması veya daha orta bir hedef tanımlamasıyla

hazır hale gelebileceği belirtilmektedir. Merak ve sürekli ilgi gibi kolaylaştırıcı tutumların da hazırlığı kolaylaştırabileceği ifade edilmektedir. Çalışmada hazırlığın kazanılmasının sadece teori ve araştırmada tanımlandığı gibi eğitimsel ve mesleki bağlamlardan değil, aynı zamanda okuldan işe geçişte bir yardım kaynağı olarak sıklıkla fark edilmeyen psikolojik bağlamlardan kaynaklanabileceği ifade edilmektedir. Araştırmada ayrıca yetişkinlerden gelebilecek aktif desteğin geçiş adaptasyonu için hazırlanmayı teşvik ederek kolaylaştırıcı olduğu savunulmaktadır. Bu desteğin sadece duygusal açıdan değil, aynı zamanda iş dünyasına önemli bir bağlantı sağlamak için araç olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte, faktörlerin belirlenmesinde kişinin okuldan işe geçişine kişinin planları ve engelleriyle mücadele etme konusunda psikolojik hazır olma açısından iyimserliğin de araştırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Dalton ve Smith 'in (2004), “Mesleki Eğitim ve Öğretim Orta Okullarında: Meydan Okuyan Öğretmenlerin Çalışma ve Kimliği” adlı çalışmalarında Avustralya’da sekiz ortaokul kurumunda mesleki eğitim ve öğretim veren 6 öğretmen ve 7 meslek koordinatörünün çağdaş işyerleri ile temas kurmalarına dayanan okul tabanlı mesleki eğitim ve öğretime ne derece katıldıklarını ve karşılaşılabilecekleri engelleri belirlemek ve mesleki gelişimlerini etkileyen sorunları değerlendirmek için görüşme yapılmıştır. Katılımcı öğretmenler iki popüler program olan konaklama ve bilgi teknolojileri ile spor ve rekreasyon programlarını temsil etmektedir. Çalışma, alan bilgisi öğretmenlerinin ve koordinatörlerinin okullarda mesleki eğitim ve öğretim sürecinin bir parçası olarak öğrencilerin iş yerine yerleştirilmeleri ve endüstri ile iletişim kurma konularında imkânlarının kısıtlı olduğunu ortaya koymuştur. Bunun nedenlerinin öğrencilerin çalışma yerleri ile tatil günlerinde temas kurmaları ve öğretmenlerin tatil günlerine denk gelmesinden dolayı çalışma yerlerini ziyaret edememeleri olarak belirtilmektedir. Ayrıca ne öğretmenler ne de koordinatörler tarafından öğrencilerin işyerlerinde ziyaret edilmesinin gerekli bir görev olarak kabul edilmediği belirtilmektedir. Çalışmada çoğu öğrencinin iş yerine yerleştirilmesinin, okullar tarafından işe yerleştirmeyi organize etmek ve izlemek üzere sözleşmeli olan ajanslar tarafından yürütüldüğü bu nedenle de, okul personelinin öğrencilerin mesleki eğitim ve öğretim programlarının bu yönünün müzakere edilmesine veya uygulanmasına çok az katıldığı ifade edilmektedir. Öğretmenlerin işyerleri ile temas kurmalarını eğitim programlarında kendilerinden beklenen taleplerin çok olması ve herhangi bir ücret ödenmemesi gibi sorunların engellediği bildirilmektedir.

Eichhorst'in (2015), "Mesleki eğitim gençlerin iyi bir iş bulmasına yardımcı olur mu?" başlıklı çalışmasında OECD ülkelerinde işbirliği modeli uygulanan mesleki eğitimin gençlerin işsizliği ile mücadele etme konusunda en önemli çözümlerden birisi olarak görüldüğü belirtilmektedir. Aynı zamanda bunun kanıtları alan yazın taraması ile istatistiki verilerle desteklenmektedir. Araştırmada mesleki eğitimin işverenlerin ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yapıldığında, akademik bir lise eğitimine kıyasla, genç insanlar için iş piyasasına girişi sorunsuz hale getirebileceği belirtilmektedir. Bununla birlikte, işbirliği mesleki eğitim modelinin oluşturulmasının zorlu bir görev olduğu ve gençlerin işsizliğinde hızlı bir çözüm sağlayamayacağı ifade edilmektedir. Ekonomiyi canlandırmak ve istihdama giriş engellerini azaltmak için işten çıkarmayı zorlaştıran ve askeri ücretlerin düzenlenmesi gibi yapısal reformlara da ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir. Araştırmada işbirliği mesleki eğitim modelinin diğer modellere göre daha fazla tercih edilebileceği ancak bunun üç ön koşula bağlı olduğu belirtilmektedir. Birinci koşulun, gençleri sistematik ve sertifikalı yetiştirme arzusu açısından pek çok işveren ve derneğin istekli olması; ikinci koşulun, gençlerin sendikalar ve aileler tarafından desteklenmesi ve üçüncü koşulun mesleki eğitimin hükümet ve işverenler tarafından düzenleyici çerçeve kapsamında eğitim programlarının zamanında düzenlenmesi ve iş dünyası ile alakalı olması ifade edilmektedir.

Batchuluun vd.'nin (2013) "Moğolistan'da Gençlerin İstihdamına Mesleki Eğitim Programlarının Etkileri" başlıklı çalışmalarında kısa süreli mesleki eğitim programlarının, kazançlar ve Moğolistan'daki genç işsizlerin istihdam olasılığına etkilerinin değerlendirilmesine odaklanılmıştır. Araştırmada (International Labour Organization) Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizin genç işsizleri zora soktuğu belirtilirken Moğolistan'da genç işsizlerin oranlarının yüksek olduğu ifade edilmektedir. Genç işsizler arasında en popüler program olan mesleki eğitim programı son on yılda yaygın bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Deneyssel araştırmada 350 kontrol grubu, 350 kişilik deney grubu oluşturulmuştur. Deney için mesleki eğitim programının istihdam ve gelir / kazanç üzerindeki etkisini değerlendirmek için genç kayıtlı işsizler seçilmiştir. Genç işsiz örnekleminden, eğitim katılımcıları (deney grubu) rasgele ve geri kalan bir kontrol grubu seçilmiştir. Genel olarak, araştırma ekibi tarafından kısa süreli mesleki eğitimin gençlerin istihdam olasılığını arttırdığı, programa katılanların yüzde 40'ının eğitimden sonra istihdam edileceği ve kontrol grubundaki katılımcıların yüzde 28'inin istihdam edileceği

varsayılmaktadır. Tüm katılımcılara üç kez anket yapılarak araştırma verileri toplanması; ilk anketin çalışmanın başlangıcında, ikinci anketin 8 aydan sonra, üçüncü anketin 2.5 yıldan sonra yapılması planlanmıştır. Temel tarama anketinde temel bilgiler, aile özellikleri, istihdam ve kazanç bilgileri ve katılımcılarla iletişim kurabilmek için iletişim bilgileriyle ilgili sorular yer almaktadır. Takip anketinde istihdam durumu, iş arama, aylık toplam kazanç, çalışma saatleri, tutulan iş sayısı, istihdamın şekli ve sosyal güvenlik katkısı, gelir vergisi ödemeleri gibi konulara ilişkin sorular bulunmaktadır. Nüfus Sayımı verilerine göre, 2000 yılında gençlerin işsizlik oranı yüzde 22,8 iken 2010'da yüzde 20 idi. Hükümet, 2008 yılında gençlerin işsizlik oranını 2015 yılına kadar yüzde 2.5 kadar düşürecek bir hedef belirlemiştir. Mesleki eğitim programı, genç işsizler arasında en popüler program ve son on yılda yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Gençlerin istihdam olasılığına ilişkin mesleki eğitim programının etki değerlendirmesi, gelecekte işgücü politikası için çok önemli olduğunu göstermiştir. Araştırma Enstitüsündeki işgücü uzmanlarınca, Moğolistan'da yüksek gençlik işsizliğinin önemli nedeni eğitim fırsatları ve beceri eksikliği ayrıca iş tecrübesinin olmaması olarak gösterilmiştir.

Shim vd.'nin (2015) "Kore'de Ulusal İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesinde Mesleki Eğitim Sonrası İstihdamı Etkileyen Faktörler" başlıklı çalışmalarında mesleki eğitim sonrasında istihdamı etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma için mesleki eğitim alan 60 stajyer seçilmiştir. Araştırma, telefon görüşmesi yapılarak gerçekleştirilmiş ve telefon görüşmesi ile 33 kişi bu çalışmaya dâhil edilmiştir. Görüşülen kişinin yaşı, cinsiyeti, mesleki eğitim programı, eğitim süresi, eğitim saati, eğitim maliyeti, istihdam, mesleki eğitimle aynı alanda istihdam, mesleki eğitim memnuniyeti, mesleki eğitimin istihdam katkısı düzeyi, mesleki eğitim enstitüsünün yeterli düzeyde danışmanlık hizmeti sorulmuş ve veriler toplanmıştır. Literatür taramasına göre, etkileyen faktörler olarak yaş, cinsiyet, eğitim saatleri, eğitim maliyeti, eğitim içeriği, eğitim memnuniyeti düzeyi, danışmanlık memnuniyet düzeyi seçilmiş ve regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak mesleki eğitim sonrasında istihdam için yaş, cinsiyet, eğitim saatleri, eğitim maliyeti ve eğitim içeriğinin tatmin edici düzeyde olmasının ve eğitim danışmanlığının önemli faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma bulguları erkek istihdam oranının kadın istihdam oranından daha fazla olduğunu, yaş aralıkları olarak karşılaştırıldığında 10-20 yaş arasında istihdam oranının en yüksek olduğunu ve yaş arttıkça bu oranın düştüğünü, işsizler ve çalışanlar karşılaştırıldığında, çalışanlarda çalışma saati, eğitim süresi ile eğitim maliyetinin daha

uzun sürdüğü bulunmuştur. İşsiz grubu ile istihdam grubu tatmin edici düzeyde eğitim ve mesleki eğitim enstitüsünün danışmanlık düzeyleri bakımından karşılaştırıldığında çalışan grupta daha yüksek bulunmuştur.

Ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde işiten bireylerle yapılan uluslararası mesleki eğitim araştırmalarının küresel sorunlardan birisi olan mesleki eğitim sonrası iş ortamlarına geçişi etkileyen ve kolaylaştıran faktörler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

1.6.1.2. İşitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar

Lang'ın (2002) "İşitme Engellilerin Yükseköğretimi" adlı çalışmasında işitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerinde karşılaştıkları sorunlar alan yazın incelemeleri ile özetlenmektedir. Çalışmada başlıca sorunların bazı ülkelerdeki kişilerin işitme kayıplı bireylerin bir lise ya da üniversite eğitimini başarılı bir şekilde tamamlama yeteneğine sahip olmamalarına ilişkin devam eden tutumları ve ilköğretim ve ortaöğretim programlarının kaliteli olmaması olarak ifade edilmektedir. Ayrıca akademik hazırlık ve öğrenme boyunca destek hizmetlerinin yetersiz oluşu da önemli bir sorun olarak belirtilmektedir. Çalışmada işitme kayıplı bireylerin yükseköğretimdeki akademik başarısı için ilkokul ve orta öğretimdeki uzmanlar ve aileler tarafından etkili bir desteğin verilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, yükseköğretimdeki işitme kayıplı bireylerin sosyal ve akademik olarak entegre olabilmeleri için özel destek ve hizmetler sunulması önerilmektedir. Bu tür destek hizmetlerin özel ders, tercüman, not tutucu, eş zamanlı alt yazı, akademik danışmanlık olduğu ifade edilirken iletişim konusuna ilişkin sınıfta derse katılımın sağlanması için sınıf mevcudunun sayısı hakkında çalışma olmamasına rağmen daha az sınıf mevcudunun yararlı olacağı mantıksal olarak varsayılmaktadır.

Lersilp'in (2006) "Sağır Lise Öğrencilerinin Gelecek Eğitim ve Kariyer Konusundaki Endişeleri: Bir Okulun Pilot Çalışması" başlıklı araştırmada, işitme kayıplı lise öğrencilerinin liseden mezun olduktan sonra gelecekteki eğitim ve kariyerleri hakkındaki endişe düzeyleri incelenmiştir. Araştırma Tayland'daki Chiang Mai eyaletinde, işitme kayıplı bireyler okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 29 işitme kayıplı birey katılmış ve araştırma verileri anket yolu ile toplanmıştır. Araştırma bulguları katılımcıların endişelerinin akademik eğitim, kariyer/iş, toplumsal ve iletişim üzerinde yoğunlaştığını ve ilk on özellikten yedisinin sosyal ve iletişim alanına girdiğini

göstermektedir. Araştırma sonuçları katılımcıların %34.5’u yükseköğretime, %65.5’nin çalışmaya devam etmek istediklerini göstermektedir. Yükseköğretime devam etmek isteyen katılımcılarının kişilikleri ve aileleri ve öğretmenleri tarafından desteklendikleri diğer taraftan en önemli motivasyon aracının hedefleri ile iş planları arasındaki uyum olduğu görülmektedir.

Clark’ın (2007) “İşitme Kayıplı Bireylerin Mesleki Eğitimden İstihdama Başarılı Bir Geçiş” başlıklı projesinin amacı, işitme kayıplı öğrenciler için ortaokuldan mesleki eğitime ve istihdamına kadar olan yolları belirlemek ve değerlendirmektir. Araştırma ekibi tarafından iki hedef gruptan yedi işitme kayıplı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Birinci grup, 2004 yılı sonunda orta öğretimi bitiren ve 2005 yılı başında bir mesleki eğitim ve öğretim (VET) dersi almayı düşünen öğrencilerden; ikinci grup, 2004 yılı sonunda mesleki eğitim dersini tamamlayan ve 2005 yılının başında iş arayan bireylerden oluşmuştur. Araştırma verileri, ses kaydı ve yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırma bulgularında işitme kayıplı bireylerin uygun olmayan kariyer tavsiyeleri ile nitelikli oldukları alanda istihdam edilemedikleri belirtilmiştir. Bulgular, öğrencilerin meslek danışmanlarına, staj yerlerine, çıraklık eğitimlerine, ortaöğretim sonrası mesleki eğitim çalışmalarına erişebildiklerini ortaya koymaktadır. Görüşülen tüm katılımcılar, aileleri, öğretmenleri ve akranlarının gelecekteki kariyerlerini dikkate alarak onlara yardımcı olmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Tüm öğrenciler, ortaokulun 10. yılında katıldıkları iş tecrübesinin yararlı olduğunu bildirmişlerdir. Bununla birlikte, iş tecrübesinin, ileriki araştırmalara başvurma zamanı geldiğinde, iki katılımcının karar verme sürecini etkilemediği görülmüştür. Ayrıca iki öğrenci tercüman ve not tutucularla ilgili sorunlar tespit ettiklerini, onların zamanında çeviri yapmadıkları için sınıftaki tartışmaları anlamadıklarını belirtmişlerdir.

Kyere’ın (2009) “Mesleki Becerilerde Sağır Eğitimi” başlıklı tez çalışmasında işitme kayıplı bireyler için eğitim veren Gana’nın üç bölgesindeki üç farklı ortaöğretim düzeyindeki okuldaki öğrencilerin karşılaştıkları sorunları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma verileri gözlem, anket ve görüşmelerle toplanmıştır. Araştırmanın bulgularında işitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimleri sırasında finansman, uygun olmayan araç gereç, uygun olmayan müfredat ve öğretim / öğrenme materyalleri, ebeveyn ihmali, iletişim engellerinin mesleki beceri ile mezun olma şansını sınırlayan başlıca sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Mesleki becerilerin kazandırılmasına yönelik olarak iletişim güçlüğü yaşayan öğrenciler için gerekli görsel malzemelerin hazırlanması gerektiği, sözel

iletişim kuramayan öğrenciler için işaret dili desteği alınmasının gerektiği ve mesleki eğitim sürecinde işitme kayıplı öğrencilerin destek hizmetlerinden yararlanmaları gerektiği ve öğretmenlerin de öğrencilerin meslekleriyle ilgili becerileri geliştirmelerine yönelik olarak etkili eğitim öğretim stratejilerini kullanarak hem uygulama hem de teorik bilgiyi aktarmaları gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin düzeylerinin belirlenmesi gerektiği ve bu düzeye göre ders malzemelerinin hazırlanmasının önemi üzerinde de durulmuştur. Okul ortamından ayrıldıktan sonra işitme kayıplı bireylerin istihdam şansını engelleyen olumsuz tutumların, inançların ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması amaçlı kitle iletişim araçları yoluyla güçlü bir kamusal bilgilendirme yapılması tavsiye edilmektedir.

Boutin'in (2009) "İşitme Kayıplı Bireylerin İstihdamında Mesleki Rehabilitasyon Servislerinin ve Üniversite Eğitiminin Etkisi" başlıklı araştırmasında işitme kayıplı bireylerin istihdamına yönelik olarak, üniversite eğitiminin ve mesleki rehabilitasyon servislerinin etkisini araştırılmıştır. Çalışmada, mesleki rehabilitasyon servislerinin işitme kayıplı öğrencilere yükseköğretim süreçlerinde verdikleri destek hizmetleri ile mesleğe hazırladığı belirtilmektedir. Araştırmada yüksekokul eğitimi alan işitme kayıplı bireylerin iş bulmalarının daha kolay olduğu belirtilmektedir. Mesleki Rehabilitasyon servislerinde verilen hizmetlerin en büyük yüzdeden başlayarak aşağıya doğru teşhis ve iyileştirme, değerlendirme, danışmanlık, rehabilitasyon, teknoloji, işyeri yardımı, iş arama yardımı, ulaşım, bilgi ve başvuru hizmetleri, tercümanlık hizmeti, bakım, lise ve üniversite eğitimi, işyeri destekleri, mesleki eğitim, okuma yazma eğitimi, okuyucu servisleri ve kişisel bakıcı hizmetleri olduğu belirtilmektedir.

Gkouvatzi ve Lampropoulou'nun (2012) "İşitme Engelli Öğrencilerin Akademik Hizmetlere Erişimini Kolaylaştırma" adlı araştırmalarında Yunanistan'daki işitme kayıplı üniversite öğrencilerinin özel ayarlamalar ve hizmetler için ihtiyaçlarını kaydetmek ve bu öğrenciler için Uluslararası, Avrupa ve Yunan akademik kurumlarının sunduğu ilgili düzenlemeler incelenmektedir. Araştırma verileri, 80 uluslararası çalışma ve 58 Avrupa Üniversitesi ile bağlantılı olarak Avrupa Özel Eğitim Ajansı dokümanları, Yunan Üniversiteleri ve Teknolojik Kurumlar tarafından tamamlanan 323 anket ve 30 işitme kayıplı kolej öğrencisi ile görüşmelerle elde edilmiştir. Bulgularda, öğrencilerin öğretim içeriğine sınırlı erişimi nedeniyle düşük eğitim alması, yetersiz İngilizce bilgisi diğer bir deyişle akademik hizmetlere erişim sorunları olduğu belirtilmiştir. İşitme kayıplı öğrencilerin derslere tam katılımını sağlamak için özellikle ICT'de işaret dili

tercümanları, uyarlanmış öğretim teknikleri, tam nitelikli ve eğitilmiş personel, uyarlanmış ders materyali, değerlendirme alternatifleri, İngilizce dil öğretimi, danışmanlık, uzaktan eğitim kurslarına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Altyapı ve akademik hizmetlerde önerilen düzenlemelerin en önemlileri şöyle sıralanmıştır: ses kayıt cihazları, eş zamanlı altyazı (RTC), işaret dili tercümanları, özel ders, eğitim ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri ile eğitim, tam nitelikli ve eğitilmiş personelle uyarlanmış öğretim teknikleri, uluslararası çalışmalar ile uyarlanmış ders materyali, değerlendirme alternatifleri, İngilizce kursları ve saha çalışmalarıdır.

Liu'nun (2013) "Tayvan'daki İşitme Kayıplı Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Uyumunu" başlıklı çalışmasında işitme kayıplı öğrencilerin akademik ve sosyal uyumunu etkileyen faktörler araştırılmıştır. Bu faktörler yaş, cinsiyet, işitme kaybı derecesi (orta düzey işitme kaybı, ileri işitme kaybı, çok ileri işitme kaybı), kullanılan cihaz (işitme cihazı, koklear implant) temel iletişim modu (Sözlü, tüm iletişim, herhangi bir iletişim kombinasyonu örneğin, konuşma, işaret dili, dudak okuma, yazma, jestler ve diğerleri de dâhil olmak üzere iletişim), lise eğitim durumu ve aile ilişkisi faktörlerini kapsamaktadır. Araştırma soruları için kullanılan araçlar yüksek okul öğrencilerinin uyumu kontrol listesi ile demografik bilgi formudur. Araştırmaya lise sonrası yüksekokula kayıtlı olan 132 işitme kayıplı öğrenci katılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin akademik başarıları ile ilişkili olan faktörlerin demografik, yetenek, iletişim ve odyolojik özellikler olarak belirtilmiştir. Akademik başarıda en önemli rolün aile ilişkileri olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin düşük akademik performans durumunda ailelerin çok fazla baskı yaptıkları ve beklenti içinde oldukları rapor edilmiştir. Öğrencilerin aile ilişkilerinde oldukça zorlandığı belirtilirken bu durumun da katılımcılardan % 92,4' nün işiten ailelere sahip olmaktan dolayı iletişim eksikliğinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca katılımcıların %2,3 'nün evlerinde Tayvan İşaret Dili'ni birincil iletişim modu olarak kullanabildiği ifade edilmiştir. Araştırmada uzun vadede aile desteğinin olmayışının eğitimi etkileyebileceği belirtilmiştir. Eğitim ortamları açısından pek çok işitme kayıplı birey kaynaştırma ortamlarında eğitim almaktadır. Dolayısıyla işiten akranları ile entegre olmalarının akademik başarı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğuna işaret edilmiştir. Öğrencilerin sosyal uyumunda aile ilişkisinin önemli bir belirleyici olduğu ifade edilirken, aile baskısının işiten aile üyeleri ile iyi ilişkilerin sürdürülmesini zorlaştırdığı ifade edilmiştir. Araştırmada ayrıca çalışmanın işitme kayıplı öğrencilerin soruları

tercüman yardımı olmaksızın yanlış anlayabileceği bu nedenle çalışmanın profesyonel danışmanların aracılığıyla görüşme yolu ile yapılması tavsiye edilmektedir.

Tsuladze'nin (2015) "Mesleki Eğitim Ortamlarında İşitme Kayıplı Öğrencilerin Öğretimi ve Öğrenmesi" adlı tez çalışmasının amacı mesleki eğitim ortamında işitme kayıplı öğrencilerin öğretim ve öğrenme sürecini anlamaktır. Çalışmanın odak noktaları arabuluculuk, iletişim ve öğretim stratejileridir. Çalışma nitel betimsel bir durum çalışması olarak desenlenmiştir. Çalışmada mesleki eğitimden üç işitme kayıplı öğrenci ve onların meslek öğretmenleri amaçlı örneklem grubunu oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanarak bulgular tematik analize dayalı ve çalışmanın kavramsal çerçevesi içinde yorumlanmıştır. Bu çalışma öğretmen ve öğrencilerin etkileşimleri sırasında işaret dilinin teorik içeriği sunarken ana araç olduğunu ortaya çıkarmıştır. İşaret dili tercümanı hizmetinin işitme kayıplı bireylerin mesleki eğitiminde önemli bir kaynak olduğu bildirilmiştir. Ayrıca bu çalışma işitme kayıplı öğrencilerin eğitim yararı için işaret dili tercümanlığının yanı sıra doğrudan öğretmen öğrenci iletişiminin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda çalışmada öğretmenlerin işitme kayıplı öğrencilerin ihtiyaç ve yeteneklerine göre uyarlanmış öğretim stratejilerini kullanmaya çalışmaları önerilmektedir. Gösteri, modelleme ve uygulama en faydalı stratejiler olarak belirtilmiştir. Akran öğretiminin öğretim ve öğrenmede uygulanabilir bir kaynak olduğu belirtilmiştir. Araştırmada işitme kayıplı bireylerin öğrenmesini destekleyen stratejiler olarak deneyimsel ve aktif öğrenme, sınıftaki tartışmalara katılım, bilgi ve içerik sunumlarında kaynaştırma sınıflarında gösteri, modelleme, açık, kısa sözel ve yazılı yönergeler, önemli kavramlar ve bağlantıların görsel ve grafik organizasyonlarla desteklenmesi, öğretim hızının ayarlanması rapor edilmiştir. Ayrıca bilgili tercüman, doğrudan ve açıklayıcı öğretimle, geribildirim ve düzeltmenin kaynaştırmada etkili öğretim stratejileri olduğu da belirtilmektedir. Ayrıca çalışmada akustiğin, öğrencileri sınıf ortamında uygun yerleştirmenin, teknoloji kullanımının ve işbirlikçi öğrenmenin teşvik edilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Perkins vd.'nin (2015) "İşitme Engelli Bireylerin İstihdam Engelleri İçin Bir İnceleme" adlı çalışmalarında işitme kayıplı bireylerin istihdamındaki engeller araştırılmıştır. Araştırmada 224 yetişkin işitme kayıplı bireye posta ile anket gönderilmiş ve 156 anket geri dönmüştür. Anket nüfus bilgileri ve istihdam bilgilerini kapsamaktadır. Katılımcıların eğitim düzeyleri %8'i yüksek lisans, %12'si lisans %19'u bazı

yüksekokullardan, %32'si özel eğitim sertifikalı liseyi tamamlamıştır. Araştırmada katılımcıların işte karşılaştıkları sorunlar; iletişim güçlükleri, ayrımcılık, iş için gerekli eğitim düzeyi, işin gereklerinin yerine getirilmesinde işverenin beklentileri, işverenin işitme kayıplı hakkındaki bilgi eksikliği olarak beş alanda sınıflandırılmıştır. Katılımcıların belirttiği en önemli iki sorun %28 oranla iletişim zorlukları, % 18.4 oranında sağırılık hakkında işverenin bilgi eksikliğidir. Çalışmada ayrıca bu olumsuzlukları değiştirmek için önerilerde bulunulmuştur: Sağır çalışanlar için savunuculuk, Amerikan Engelli Yasasına daha çok farkındalık vurgulanırken işitme kayıplı bireylerin ihtiyaçlarına daha çok farkındalık, daha iyi iletişim için işaret dili kullanımı, işverenin daha çok sabırlı olması, işitme kayıplı bireyi anlaması, toplantılarda tercüman kullanılması, daha çok işitme kayıplı istihdamı, daha iyi iş imkânı ve işitme kayıplı kişiler hakkında bilgi edinilmesi gibi öneriler yer almaktadır.

Ortaöğretim düzeyinde işime kayıplı öğrencilerle yapılan araştırmalarda dikkati çeken konuların işitme kayıplı öğrencilerin mesleki eğitimlerinde karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve alınan destek hizmetlerin durumunun sergilenmesi, istihdam edilmelerini kolaylaştıran yollar olduğu görülmektedir. Yükseköğretim düzeyinde yapılan araştırmaların ise, işitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerinde karşılaştıkları sorunlar, akademik ve sosyal uyumunu etkileyen faktörler, akademik hizmetlere erişimi kolaylaştıran düzenlemeler, istihdam engelleri konularına odaklandığı görülmektedir.

1.6.2. Mesleki eğitimle ilgili ulusal araştırmalar

1.6.2.1. İşiten bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar

Adıgüzel ve Berk'in (2009) "Mesleki Ve Teknik Ortaöğretimde Yeni Arayışlar: Yeterliğe Dayalı Modüler Sistemin Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmalarında mesleki teknik ortaöğretiminin daha etkili olabilmesi için arayışların tartışılarak yeterliğe dayalı modüler sistem uygulamaları öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırma, İstanbul'da 10 meslek lisesinde, toplam 2'si kadın 18'i erkek 20 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Elektrik-Elektronik Teknolojileri, Makine Teknolojileri Motorlu Araçlar Teknolojileri ve Bilişim Teknolojisi alanlarından gönüllülük esasına dayalı olarak beşer kişi belirlenmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır. Çalışmada öğretmen görüşlerinin modüler sisteme geçişte yaşanan sorunlar üzerine yoğunlaştığı ve çözümlere yöneldiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinin analizleri sonrasında modüler sisteme ilişkin sorunların modüler öğretim

programlarında modüllerin yapısından kaynaklanan sorunlar; modüler sisteme yönelik bilgilendirmenin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar; modüler sisteme geçişte yapısal düzenlemelerin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ve modüler sisteme geçişte fiziki olanakların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar olmak üzere dört başlık altında toplandığı görülmüştür. Modüler öğretim programlarında modüllerin yapısından kaynaklanan sorunların en yüksekte en alta kadar modüllerin içeriklerinin modüllerin amaçları ile uyumsuzluğu, modüllerin uygulanmasında öğretme-öğrenme ortamının yetersizliği, öğrenme ürünlerine yönelik ölçme-değerlendirmenin yetersizliği, alanların dallar ile olan uyumsuzluğu olarak belirtilmiştir. Modüler sisteme yönelik bilgilendirmenin yetersizliğinden kaynaklanan sorunların; öğretmen ve yöneticilerin yeterince bilgilendirilmemesi, öğrenci ve velilerin yeterince bilgilendirilmemesi olarak sunulmuştur. Modüler sisteme geçişte yapısal düzenlemelerin yetersizliğinden kaynaklanan sorunların; öğretmenlerin iş yükünün artması, ortaöğretim sınıf geçme yönetmeliği ile modüler sistemin uyumsuzluğu, alan ve dal seçiminde ağırlıklı olarak akademik ölçütlerin dikkate alınması ve öğrencilerin kendi ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda seçim yapabilmelerini engellemesi olarak belirtilmiştir. Modüler sisteme geçişte fiziki olanakların yetersizliğinden kaynaklanan sorunların modüler öğretim programlarında öngörülen uygulamaların ek donanımlar gerektirdiği ancak bu donanımların okullarda olmadığı ifade edilmiştir.

Gömlüksiz ve Erten'in (2010) "Mesleki ve teknik ortaöğretimde modüler öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler: Nitel bir çalışma" başlıklı çalışmalarında Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) ile güçlü ve kaliteli mesleki ve teknik eğitim gerçekleştirmek amacıyla başlanan modüler öğretim uygulamalarında çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir. Modüler uygulamalarda karşılaşılan sorunların öğrenciler tarafından ortaya konulması amacı ile öğrencilere yarı yapılandırılmış beş soru yöneltilmiştir. Araştırmada Elazığ il merkezinde bulunan sekiz mesleki ve teknik ortaöğretim kurumunda öğrenim gören ve rastgele seçilen 20 kişilik 12. Sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma bulgularında modüler öğretimle ilgili karşılaşılan sorunlar; modüllerin içeriklerinde, uygulanmasında, değerlendirme aşamasında, modüler öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar başlıklarında ele alınmıştır. Modüllerin içeriklerinde görsellerin ve etkinliklerin yetersiz olduğu, güncel olmadığı, öğrencilerin ilgisini çekemediği, anlaşılır olmadığı, gerekli bilgileri içermediği belirtilmiştir. Modüllerin uygulanmasında, uygulamaların

azlığı, okul donanımının yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Değerlendirme aşamasında, modül sonu değerlendirmelerin yetersiz oluşu, uygulamaların azlığı karşılaşılan sorunlar olarak belirtilmiştir. Modüllerin uygulanmasında öğretmenlere ilişkin sorunlar modül hakkında yetersiz bilgiye sahip oldukları, uygulamaya az yer verdikleri, programın etkililiğini tam olarak uygulayamadıkları belirtilmiştir. Modüllerin etkililiğine ilişkin öğrencilerin görüşleri; modüllerin kaldırılması, modüllerin paralı olması, yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir.

Uçar ve Özerbaş'ın (2013) "Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünya'daki ve Türkiye'deki Konumu" başlıklı çalışmalarında mesleki ve teknik eğitimde görevli öğretim elemanlarının düşünceleri ve mesleki ve teknik eğitimde karşılaştıkları sorunlar üzerine görüşleri alınmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemi ile Gazi Üniversitesi'nde Gazi Meslek Yüksekokulu ile Atatürk Meslek Yüksekokulu'nda görevli toplam 6 öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri "standartlandırılmış açık uçlu görüşme formu" ile toplanmış olup veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları; mesleki ve teknik eğitimde verimin artması açısından öğretim programlarının güncellenmesinin gerekliliği ifade edilmiştir. Mesleki ve teknik eğitimin uygulandığı ortamlar ve materyaller açısından uygulamalı eğitim için gerekli ortamların olmadığı, maddi olanaksızlar nedeniyle alt yapı eksikliğinin olduğu belirtilmiştir. Bilişimin hızla geliştiği teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması ve sektörle daha fazla işbirliği yapılması vurgulanmıştır. Meslek öğretim elemanlarının karşılaştığı sorunlar olarak ders ücreti, teknoloji kullanımı ve takibi, modüler eğitimle ilgili olduğu belirtilmektedir. Katılımcıların ülkemizdeki mesleki eğitime yönelik düşünceleri ve önerileri ise, iş gücü için ihtiyaç analizlerinin yapılması, projeler geliştirilmesi ve teknik alt yapının iyileştirilmesi, nitelikli kadro ile daha az sayıda meslek yüksekokulları ile devam edilmesi olarak belirlenmiştir.

Karakuş'un (2013) "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri" başlıklı çalışmada meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sürdürülebilir öğrenmenin uzmanlar veya merkezi bir yetkili tarafından bilginin aktarılmasından ziyade kişilerin özdenetim ve inisiyatif alma yeterliklerine bağlı olarak tanımlanan yaşam boyu öğrenme yeterlikleri incelenmiştir. Yaşam Boyu Öğrenme Temel Avrupa Komisyonu Yeterlik Alanları Avrupa Çerçevesi anadilde iletişim yeterliği, yabancı dilde iletişim yeterliği, matematiksel ve bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler, dijital yeterlikler, öğrenmeyi öğrenme yeterliği, sosyal ve vatandaşlık yeterlikleri

bireylerarası, kültürlerarası ve sosyal, inisiyatif alma ve girişimcilik yeterliği, kültürel farkındalık ve anlatım yeterliği olarak sekiz kilit yeterlik belirlemiştir. Çalışma grubunu yeni kurulmuş bir üniversitenin meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerden tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş, farklı bölüm ve sınıflarda okuyan 231 öğrenciden oluşturmaktadır. Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini tespit etmek amacıyla yaşam boyu öğrenme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularında anadilde iletişim yeterliği, matematiksel ve bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler, dijital yeterlikler, öğrenmeyi öğrenme yeterliği, sosyal ve vatandaşlık yeterlikleri bireylerarası, kültürlerarası ve sosyal, inisiyatif alma ve girişimcilik yeterliği, kültürel farkındalık ve anlatım yeterliliklerin ölçek ortalamasının üstünde olduğu, yabancı dilde iletişim yeterliğinin ölçek ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme puanlarının ölçek puanının üstünde olduğu ve iyi seviyede olduğu görülmüştür. Ayrıca 2.sınıf öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterliliklerinin daha üst seviyede olduğu saptanmıştır.

Alkan vd.'nin (2014) “Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri” başlıklı çalışmalarında Çorum ilinde yaklaşık 40 yıl önce kurulmuş olan ve Türkiye’de kurulan ilk meslek yüksekokulları arasında yer alan Hitit Üniversitesi Meslek Yüksekokulu’nda yaşanan tecrübeler ışığında ve YÖK, ÖSYM istatistik verileri ele alınarak bazı çözüm önerileri verilmeye çalışılmıştır. En temel sorun mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından sınavsız geçiş hakkının meslek yüksekokullarında eğitim kalitesini heterojen sınıfların, derslerin işlenme kalitesini olumsuz bir şekilde etkilediği belirtilmiştir. MYO’lara, hemen hiçbir mesleki temeli olmayan öğrencilerin geçmesi kimi durumda öğrencilerde uyum sorunları oluşturabilecektir. Bu nedenle öğrencilere eğitime başlamadan alanlarıyla ilgili kısa bir uyum programı yapılmasının yararlı olacağı ifade edilmiştir. Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkının kontenjanların artmasına dolayısıyla alt yapı, sınıf ve donanım yetersizliğinin ortaya çıkmasına neden olduğu belirtilmiştir. Öğretim elemanı teminin de önemli bir sorun olduğu belirtilmiştir. Meslek yüksekokullarındaki ders programları; dinamik bir yapıda, yerel, ulusal ve uluslararası iş piyasalarının ihtiyaçları dikkate alınarak, güncel ve teknolojiye uygun olacak şekilde gözden geçirilerek düzenlenmesi tavsiye edilirken eğitim sürelerinin pratik uygulamalara çoğunlukla yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Derslerin üç dönemini okulda ders, bir dönemini de işletmelerde uygulamalı “İşyeri Mesleki Eğitimi” şeklinde geçirmeleri gibi modeller yaygınlaştırılmalı veya işyeri

eğitimi ağırlıklı yeni modeller uygulamaya konulması önerilmiştir. Ayrıca bu çerçevede gerek öğretim elemanlarının ve öğrencilerin yurt dışı değişim programları, sempozyumlara, fuarlara ve teknik gezilere özendirilmesinin Türkiye ‘de ve diğer ülkelerdeki istihdamın artırılmasına katkı sağlayacağı bildirilmiştir.

Türkiye’de işiten bireylerin mesleki eğitimleri ile ilgili araştırmaların ortaöğretim düzeyinde modüler öğretimde karşılaşılan sorunlar, yükseköğretim düzeyinde ise, mesleki ve teknik eğitimde karşılaşılan sorunlar, meslek yüksekokullarında karşılaşılan sorunlar ve çözümlere odaklandığı görölmektedir.

1.6.2.2. İşitme kayıplı bireylerin mesleki eğitimlerine ilişkin araştırmalar

Akçamete ve Ceber’in (1999) “Kaynaştırılmış Sınıflardaki İşitme Engelli ve İşiten Öğrencilerin Sosyometrik Statülerinin Karşılaşırmalı Olarak İncelenmesi” başlıklı çalışmalarında kaynaştırma sınıflarında bulunan işitme kayıplı ve işiten öğrencilerden iki ayrı teknik kullanılarak elde edilen sosyometrik statü puanları karşılaşırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın katılımcıları Kız Meslek Lisesi ile Endüstri Meslek Lise ’sinin kaynaştırma sınıflarındaki işitme kayıplı ve işiten öğrencilerdir. Çalışma iki liseden 24 işitme kayıplı, 30 işiten öğrenci ile gerçekteşirilmişti. Sınıftaki her öğrenciye aynı anda liste-derecelendirme ve akran tercihi teknikleri uygulanmıştır. Liste-derecelendirme uygulamasında, sınıftaki her bir öğrenciden, sınıf listesinde yer alan her öğrencinin adının yanında bulunan “hoşlanırım, emin değilim, hoşlanmam” kategorilerinden birini işaretleme istenerek araştırma grubundaki öğrencilerin sosyometrik statü puanları hesaplanmıştır. Akran tercihi uygulamasında ise, öğrencilere belirli ölçütlere göre tercihleri sorulmuş ve yanıtlarını yazmaları istenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerden "birlikte ders çalışmak, oturmak ve oynamak/gezmek için" istediği ve istemediği üç arkadaşının ismini yazması, bu üç tercihin en çok istenenden başlayarak daha az istenene doğru ve en çok istenmeyenden başlayarak daha az istenmeyene doğru sıralanarak yapılması istenmiştir. Daha sonra bu puanlar toplanmıştır Araştırma bulgularına göre; liste derecelendirme uygulamasında işitme kayıplı öğrencilerin işiten akranları gibi genel anlamda kabul edildikleri görölmektedir. Akran tercihi uygulamasından elde edilen seçilme ve reddedilme sosyometrik statü puanları karşılaştırıldığında, işitme kayıplı ve işiten öğrencilerin işitme kayıplı öğrencilere karşı nötr tepki gösterdikleri aynı zamanda seçilme ve reddedilme frekanslarına göre hem işitme kayıplı, hem de işiten öğrencilerin, üye tercihlerini çoğunluğunun kendi bağlı oldukları gruba yönelttiği belirtilmiştir.

Alan yazın incelemeleri ülkemizde ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim üzerine yapılan çalışmaların işiten öğrencilere ya da özel gereksinimli öğrencilere yoğunlaştığı görülmüştür. Alan yazın taramaları sonucu yukarıda sunulmuş olan araştırmaya ulaşılabilmektedir. Üniversite düzeyinde ise işitme kayıplı gençlere mesleki eğitim veren EEYO’nda yapılan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Aşağıda bu çalışmalarla ilgili bilgiler aktarılacaktır.

Mezun olan gençlerin istihdamı ve alanında çalışmaları ile ilgili olarak Erdiken’in (2005) “Anadolu Üniversitesi Engelliler Yüksekokulu’ndan Mezun Olmuş İşitme Engelli Öğrencilerin İstihdamı, İş Durumu ve Ayrımcılık” başlıklı çalışmasında EEYO’ undan mezun işitme kayıplı öğrencilerin istihdam ve mezun oldukları alanda çalışma durumları incelenmiştir. Bu amaçla Yüksekokuldan 1993 ile 2005 yılları arasında geçen sürede mezun olan 190 öğrenciden 81’ine ulaşılmış ve bu öğrencilerle anket çalışması yapılmıştır. 81 mezundan 55 mezunun bir işyerinde çalıştığı tespit edilmiştir. Çalışan 55 mezundan ise ancak % 42’sinin mezun olduğu alanda çalıştığı belirtilmiştir. Öğrencilerin iş bulmalarında iletişimin önemli bir sorun olduğu saptanmıştır. Ayrıca herhangi bir iş ortamında çalışmakta olan işitme kayıplı yüksekokul mezunlarının işlerinden memnun olup olmadıklarına bakıldığında mezunların büyük bir bölümünün iş yerlerindeki engellilere yönelik “ayrımcılıktan” şikâyet ettikleri belirtilmiştir.

Erdiken’in (2007) “Yüksekokul Mezunu İşitme Engelli Gençlerin İş Durumu: Anket ve Eylem Araştırması” çalışmasında bir önceki araştırmaya devam ederek Engelliler Entegre Yüksekokulu mezunlarının istihdam durumları incelenmiştir. Çalışmada işitme engelli gençlere posta, görüşme ve e-mail ile ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan 148 mezuna ulaşılmış ve 114 mezunun %77’inin meslek eğitimi aldığı yükseköğretim programı ile ilgili bir işte çalıştığı belirlenmiştir. İşitme engelli gençlerin 26’sının üniversitede (%23) eğitim, 10’u sağlık (%9), 9’u inşaat (%8), 8’i tekstil, giyim (%7), 7’si; bilişim ve ısı soğutma (%6,15), 6’sı otomotiv imalatı (%5), 4’ü lojistik, savunma, gıda imalatı (%3,5), 3’ü ulaşım, seramik ve şişe cam imalatı (%2,5), 2’si maliye ve yatırım (%1,75) sektörlerinde çalıştığı belirtilmiştir. Araştırmada mezun gençlerin 56’sının; %70’i bilgisayar operatörlüğü, 9; %11 yapı ressamlığı, 8; %10 seramik sanatı, 4; %5 grafik sanatı, 3; %4 mimarlık programlarından mezun öğrenciler, mesleği ile uyumlu çalıştığı ifade edilmiştir. Çalışan 114 işitme engelli gencin, 34’ü (%30) ise meslek eğitimi aldığı yükseköğretim programı ile ilgili işte çalışmadığı bildirilmiştir. Bu dağılıma göre hizmet sektörü olan eğitim sektöründe 5 (%14,71) işitme engelli genç sergi

panosu hazırlama, fotokopi/yazıcı çıktı alma elemanı, danışma elemanı ve işaret dili çevirmeni olarak istihdam edilmişlerdir. Özel sektörde çalışan 3 (%8,82) işitme engelli genç bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışan mezunlardan 79'u %/69,3 yaptığı işi sevdiğini, 32 si %28'i sevmediğini belirtmiştir. Çalışmakta olan işitme engelli gençlerin 62'si (%54) engelinin, iş yaşamında ve iş başarısında sorun yaratmadığını, 52'si (%46) engelinin iş yaşamında ve iş başarısında sorun yarattığını ifade etmiştir. Sorun yarattığını ifade eden gençler sorunu "İletişim Güçlüğü" olarak belirtmişlerdir. İş değiştirme nedeni olarak 31 gençten 16'sı meslek eğitimine uygun olmadığı için işlerini değiştirdikleri ve mesleğine uygun bir işe girdiklerini belirtmişlerdir. İşten ayrılma nedenleri amir ya da iş arkadaşları ile tartışma, iş yeri ile evi arasındaki mesafenin uzak olması, ücret azlığı, ailevi hastalık ve bakımı gereği, çalıştığı mekânda sigara içilmesi, çok ağır ve zor iş verilmesi ve toplu işten çıkarılma olarak belirtilmiştir.

Ünlüer'in (2010) "Engelliler Entegre Yüksekokulu'ndaki Bilgi ve İletişim Teknolojileri Entegrasyonu Sürecinin İncelenmesi" adlı çalışmasında Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) entegrasyonunda öğretme-öğrenme süreci açısından BİT'lerin kullanımının nasıl gerçekleştirildiği paydaşlar açısından incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemiyle durum çalışması olarak desenlenmiştir. Araştırmaya katılanlar; 1'i müdür 2'si müdür yardımcısı olmak üzere toplam 3 yönetici, 24 öğretim elemanı ve 60 işitme kayıplı öğrencidir. Araştırma verileri araştırmacının içerden katılımcı gözlemciliğiyle, yarı yapılandırılmış görüşmeler, açık uçlu anket, araştırmacı günlüğü, belgeler ve arşiv verileri yoluyla toplanmıştır. Araştırma bulguları sonucunda Engelliler Entegre Yüksekokulu'ndaki BİT entegrasyonunun öğretme-öğrenme sürecine ilişkin altyapı, erişim, teknik destek, öğretim ve değerlendirme yaklaşımları ve mesleki gelişim olmak üzere beş boyuttan oluşan bir model ortaya koyulmuştur. Engelliler Entegre Yüksekokulu'nun etkili BİT entegrasyonu için donanım, yazılım ve diğer kaynaklara erişimde yeterli altyapıya sahip olduğu, BİT kaynaklarına ve uygulamalarına öğretim elemanlarının ve öğrencilerin erişiminin sağlandığı ancak öğretme-öğrenme sürecinde erişimde bazı sorunların yaşandığı, teknik destekle ilgili çeşitli sorunların modelin işlerliğini aksattığı, kurumda gerçekleştirilen projelerin öğretim ve değerlendirme yaklaşımlarını olumlu yönde etkilediği, mesleki gelişim bağlamında birçok öğretim elemanının BİT'leri öğretimlerinde kullanmalarında hizmetçi eğitime gereksinim duydukları belirlenmiştir.

Karasu'nun (2011) "İşitme Engelli Öğrencilerde Dengeli Okuma Yazma Öğretimi Yaklaşımıyla Sözcük Dağarcığı Geliştirme Stratejileri" başlıklı çalışmasında Okuma yazma becerilerinin geliştirilmesinde çeşitli sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri kullanılmıştır. Bu stratejiler alanyazında dolaylı ve doğrudan sözcük dağarcığı geliştirme öğretimi başlıkları altında incelenmiştir. "Dolaylı sözcük dağarcığı öğretimi" bireylerin farklı bağlamlarda, yapılan konuşmalarla, okumalarla dolaylı bir şekilde sözcüklerin anlamlarını öğrenmeleri, Doğrudan sözcük dağarcığı öğretimi' ise bireylere doğrudan, açık bir şekilde hem sözcüğün anlamının hem de sözcüklerin anlamlarına nasıl ulaşabileceği ile ilgili sözcük öğrenme stratejilerinin öğretilmesidir. Bu çalışmada sözcük dağarcığını geliştirme stratejilerinin türleri ve uygulamasında işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilmiş etkileşim örneklerine yer verilmiştir. Disiplinlerarası modellerden paralel Disiplinler Modeli ile gerçekleştirilen eğitim sırasında, işitme engelli öğrencilerin mesleki sözcük dağarcıklarının geliştirilmesine yönelik bir model oluşagelmıştır. Model karşılıklı olarak birbirinden etkilenen dinamik, döngüsel ve gelişmeye açık bölümlerden oluşmuştur. Bu bölümler Grafik Meslek Dersleri, Sayfa Tasarımı Dersi, Dil Dersleri ve Editör masası ve Üründür. Modelin belli bölümleri arasında hiyerarşi bulunurken bazı bölümlerde eş zamanlı çalışılmıştır. Dönem başında gazete ürününün mizanpaj çalışmaları gerçekleştirildikten sonra en iyi örnek seçilerek proje ekibine ve müdürüne sunulmuştur. Bu arada Dil Dersleri ve Sayfa Tasarımı derslerinde çalışmalar eş zamanlı ve sıkı işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Dil derslerinde ürün için yazı üretilirken bir yandan da meslek dili öğretimi için Sayfa Tasarımı dersinin içeriğinin öğretimi gerçekleştirilmiştir. Kavramların öğretiminde Doğrudan ve dolaylı sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri, etkili sözcük dağarcığı geliştirmenin temelini oluşturan; yeni öğrenilen sözcüklerin önceki bilgilerle bütünleştirilmesi, sözcüğün anlamlı bağlamlarda yeterli sayıda tekrar edilmesi ve öğrenilen sözcüklerin anlamlı bir şekilde kullanılmasına ortam sağlama özellikleri ile uygulanmıştır. Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda Grafik Lisans Programı'nda birinci sınıfa birinci sınıfa devam eden işitme engelli üniversite öğrencileri ile disiplinlerarası çalışma ile gerçekleştirilen 'Yazılı ve Sözlü Anlatım Uygulamaları' ve 'Meslek Dili' derslerinden alınmıştır. Etkileşim örnekleri 'gazete' ve 'okul gazetesine reklam hazırlama süreci' içerisindeki çalışmalardan oluşmuştur. Çalışmada dolaylı sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri; metindeki ipuçları kullanılarak sözcüğün anlamının çıkartılması, soru sorma ve soru yanıtlama, boşluk doldurma, doğrudan sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri; tanımlama, stratejilerin

doğrudan öğretilmesi, sözcüklerle eşanlamlarının ya da tanımların eşleşmesi, grafik düzenleyiciler olarak belirtilmiştir. Araştırma bulgularında DOYÖY ve etkili sözcük dağarcığı geliştirme ilkeleri ile hazırlanan derslerin gerçekleştirilmesi öğrencilerin sözcük dağarcıklarının gelişimini olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Kaya'nın (2012) "Dengeli Okuma Yazma Öğretimi Yaklaşımının İlkelerine ve Stratejilerine Dayanan İşitme Engelli Yüksekokul Öğrencilerine Bilgisayar Yazılımı Kullanımının Öğretilmesi: Eylem Araştırması" başlıklı çalışmada işitme kayıplı üniversite öğrencileri için uygun öğrenme ortamları sağlanarak, bir dergi çıkarma süreci ve ürünü incelenmiştir. Aynı zamanda işbirliği ortamı oluşturularak "Sayfa Tasarımı" dersinde kullanılan mesleki dili ve mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik yapılan etkinlik ve stratejilerin işitme kayıplı öğrenciler üzerindeki etkisini incelenmiştir. Araştırma QuarkXPress bilgisayar programını kullanarak bir dergi çıkarma sürecinin incelenerek eylem araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Grafik Bölümü 1. sınıftan 11 öğrenci yer almıştır. Diğer katılımcılar Sayfa Tasarımı dersini yürüten araştırmacı ve Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Grafik Tasarımı Mesleki Dili I derslerini yürüten öğretim elemanı, Grafik Tasarım II dersini yürüten öğretim elemanıdır. Tezin Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi araştırmacıyı denetlemiş ve yönlendirmiştir. Araştırma sürecinde Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Grafik Tasarımı Mesleki Dili I derslerini yürüten dil öğretim elemanı dergi ile ilgili kavramları doğrudan sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri; tanımlama yapma, stratejilerin doğrudan öğretilmesi, grafik düzenleyicilerin kullanılması, dolaylı sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri; metindeki ipuçlarını kullanarak sözcüğün anlamının belirlenmesi, soru sorma, soruyu yanıtlama, boşluk doldurma stratejileri kullanarak öğretmesi, Sayfa Tasarımı dersi öğretim elemanının da mesleki dili ve mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik mesleki eğitimde Dengeli Okuma Yazma etkinlik ve stratejileri kullanılarak QuarkXPress bilgisayar programının komutlarının isimlerinin işlevlerinin ve nasıl kullanıldığını öğretmesi şeklinde bir model oluşmuştur. Bu model doğrultusunda yürütülen derslerin öğrenciler için yararlı olduğu, araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin bilgisayar yazılımını kullanma becerileri ve yazılımın mesleki dilini kullanmalarının geliştiği belirtilmiştir.

Uzuner ve Derican'ın (2013) "İşitme Engelli Gençlerle İş Başvuru Dosyası Geliştirme Çalışmalarının İncelenmesi: Eylem Araştırması " çalışmalarında Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Grafik Tasarım Bölümü son sınıf işitme

kayıplı öğrencilerin Portfolyo Tasarımı I ve Portfolyo Tasarımı II dersleri kapsamında oluşturdukları iş başvuru dosyası geliştirme sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları Grafik Bölümü son sınıfta okuyan 7'si kız, 3'ü erkek 10 öğrenciden, araştırmacı ve Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nden oluşmuştur. Haftalık olarak toplanan veriler nitel araştırma uzmanı ve Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümünde Öğretim Görevlisi olarak çalışan alan uzmanı tarafından incelenmiştir. Araştırmacı tarafından ders planları ve ders değerlendirme yazıları süreç içerisinde ve düzenli olarak tutulmuştur. Hazırlanan ders planı taslakları ve süreç derslerden bir gün önce işitme engelliler eğitimi alan uzmanı tarafından sistemli olarak incelenmiştir. Araştırma sürecinde öğrenciler öncelikle logo tasarımı yapmışlardır. Tasarladıkları bu logoları kullanarak kartvizit, antetli kağıt ve zarf hazırlamışlardır. Bu kimliklerini föy dosya, cd, cd zarfı üzerine taşımışlar ve yaratıcı özgeçmişlerini hazırlamışlardır. Hazırladıkları dosyalara çalışmaların görsellerini sayfa düzenlerini yaparak bir sonraki aşamada da portfolyo çantalarını oluşturmuşlardır. Bu araştırma gayretlerinin sonucunda öğrencilerin akademik, sosyal, dilsel ve sanatsal becerilerinde gelişmeler gözlenmiştir.

Kaya, Girgin ve Uzuner'in (2013) "İşitme Engelli Bireyler İçin Mesleki Eğitim Programlarının Düzenlenmesine Yönelik Öneriler" başlıklı çalışmada eğitim programının öğeleri dikkate alınarak işitme kayıplı bireyler için hazırlanacak mesleki eğitim programlarına yönelik öneriler sunulmuştur. Eğitim programlarının "niçin?", "ne?", "nasıl?" ve "sonuç?" sorularına yanıt veren dört temel öğeden oluştuğu belirtilerek, işitme kayıplı bireylere yönelik mesleki eğitim programı amaçlar, içerikler, uygulama ve ölçme-değerlendirme olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir. İşitme kayıplı bireylerin mesleki eğitim programlarında dil ve okuma yazma becerilerinin önemli olduğu belirtilmiştir. Okuma yazma öğretimi yaklaşımları arasında "Dengeli Okuma Yazma Öğretiminin" işitme kayıplı bireylerin okuma-yazma ihtiyaçlarına yanıt verdiği ve mesleki eğitim programının ilkeleriyle uyumlu olduğu ifade edilmiştir.

Kaya, Anay ve Girgin'in, (2014) "Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Mezunlarının Sosyal Paylaşım Ağları Yoluyla İzlenmesi Süreci" başlıklı çalışmalarında işitme kayıplı bireylerin çalışma ortamlarında karşılaştıkları problemleri yansıtmak amacıyla Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu (EEYO) mezunları ile sosyal paylaşım ağlarından Facebook kullanılarak iletişim kurulması süreci incelenmiştir. Araştırma kapsamında 355 mezundan 225'ine ulaşılmıştır. Araştırmada mezunların çalışma durumları ve Yüksekokul programları hakkındaki görüş ve

önerilerini öğrenmek amacıyla internet üzerinden yürütülen bir anket hazırlanmıştır. Bu süre içinde anket çalışmasına EEYO ‘dan mezun olan Facebook’ta kayıtlı 225 kişiden 99’u katılmıştır. Ankete Grafik bölümünden 34, Seramik bölümünden 14, Yapı Ressamlığı bölümünden 10, Bilgisayar Operatörlüğü bölümünden 39, Mimarlık bölümünden 2 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri: Facebook ortamı gözlemleri, Facebook mesaj ve ortam yazışmaları, E-posta yazışmaları, İnternet üzerinden yürütülen anket ve belgeler ile toplanmıştır. Bulgularda mezunların çalışma bilgilerine ilişkin 44 kişinin mezun olduğu alanda, 50 kişinin ise başka bir alanda çalıştığı, 6 kişinin çalışmadığı bildirilmiştir. Çalışma yerlerinde ilgili sonuçlar incelendiğinde, çoğu mezunun devlet memuru olarak çalıştığı ifade edilmiştir. İş ortamlarında diğer çalışanlarla sorun yaşama ilgili olarak 64 öğrencinin sorun yaşamadığı, 22 öğrencinin dil ve iletişim sorunu yaşadığı, 3 öğrencinin ön yargı sorunu yaşadığı zamanla bunu aştıkları belirtilmiştir. Bulgularda 64 öğrencinin yüksekokulda öğrendiklerinin çalışma sırasında kendilerine yardımcı olduğunu, 29 öğrencinin ise okulda öğrendiklerinin yararlı olmadığını dolayısıyla bilgilerin güncellenmesi gerektiğini söyledikleri bildirilmiştir. Anket çalışmasında hangi bilgileri bilseydiniz daha başarılı olurdu sorusuna her bölümün ortak fikri piyasaya yönelik bilgiler, tasarım programları, çizim programlarını ve İngilizce öğrenmek olarak bildirilmiştir.

İşitme kayıplı bireylerin ulusal ve uluslararası araştırmaların mesleki eğitim sırasında karşılaştıkları sorunlar ve sorunların çözümüne ilişkin tavsiyeler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrencilerin karşılaştıkları önemli sorunların ortam değişikliği, yeni sözcükler ve yeni konular, okul ve iş ortamlarında iletişim, okuma yazmada yaşadıkları sıkıntılar ve istihdam olduğu görülmektedir. Alan yazın incelemeleri gelişmiş ülkelerde, bu sorunların üstesinden gelebilmek adına, işitme kayıplı bireylere destekli ya da desteksiz yükseköğretim programları sunulduğunu göstermektedir. Türkiye’de ise, işitme kayıplı bireylerin çoğu yeterli ve uygun eğitim programlarından yararlanamamaktadır. Birçoğu lisans veya ön lisans eğitim düzeyine ulaşamamaktadır. Ulaşabilenler de etkili bir eğitimin sağlanabilmesi için özellikle düzeylerine uygun olarak hazırlanmış, uygun öğretim ve öğrenme ortamlarının sağlanmasına ihtiyaç duymaktadırlar. Dolayısıyla ister ortaokul isterse yüksekokul düzeyinde olsun mesleki eğitimi gerçekleştirebilmek için öğretim programı hazırlanması gereklidir. İşitme kayıplı öğrenciler için mesleki eğitime yönelik hazırlanacak öğretim programlarının işitme

kayıplı öğrencilerin dil düzeyine, mesleki alan yeterliliklerine ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun şekilde hazırlanması gerekmektedir.

1.7. Araştırmanın Gereksinimi ve Önemi

Karasu'nun (2011) ve Kaya'nın (2012) yükseköğretim düzeyinde EEYO' da işitme kayıplı bireylerle gerçekleştirdiği eylem araştırmalarında disiplinlerarası işbirliği ile mesleki bilginin aktarılmasında önemli olan mesleki kavramlarının öğretilmesi ağırlıklı olarak dil dersinde dil öğretim elemanı tarafından “Dengeli Okuma Yazma Öğretimi” (DOYÖ) etkinlik ve stratejileri ışığında öğretilirken meslek öğretim elemanı mesleki eğitimde kullanılan bilgisayar programının komutlarını ve kullanımını mesleki eğitimde Dengeli Okuma Yazma Öğretimi etkinlik ve stratejileri ile öğretilmesi şeklinde gerçekleştirmiştir. Disiplinlerarası işbirliği çalışmaları öğrencilerin mesleki kavramları ve bilgileri farklı bağlamlarda tekrar ederek öğrenmelerine katkı sağlamıştır. Bu nedenle mesleki eğitim programlarında disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının yaygınlaştırılmasına gereksinim bulunmaktadır.

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda meslek dersleri ile dil dersleri disiplinlerarası işbirliğinin belirli durumlarda gerçekleştiği ya da hiç gerçekleşmediği durumlarla karşılaşılabilir. Bu şekilde işbirliklerinin avantajlı ve dezavantajlı yönleri vardır. Bu bağlamda alana özgü mesleki kavram ve bilgilerin öğretiminde ağırlıklı rolün mesleki alan öğretim elemanlarında olduğu durumlarda öğretimin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yapılandırılacak öğretim programlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışmanın okulda mesleki ve dil dersleri işbirliği yönünün, şeklinin değiştiği durumlarda da mesleki alan öğretim elemanlarının öğretimini nasıl gerçekleştirileceği konusunda araştırmacıya ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Aynı zamanda öğrencilerin istihdamını kolaylaştırmak iş dünyasının istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya ilgilidir. Bu nedenle Anadolu Üniversitesi'nin her dönem ders içeriklerinin güncellenmesi, ders saatlerinin ve kredilerinin gözden geçirilerek düzeltilmesi kapsamında kalan program iyileştirme çalışmalarının mesleki alan yazın ve iş dünyasının ihtiyaçları ve ilgili paydaşların görüşleri alınarak öğretim programının tüm öğelerinin gözden geçirilip iyileştirilmesine gereksinim vardır. Mesleki eğitim programlarının daha verimli ve etkili olabilmesi için iş dünyasının değişen beklentilerine, öğrencilerin gereksinimlerine göre değerlendirilerek geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışma işitme kayıplı bireyler için Yapı Bilgisi öğretim programının

iyileştirilmesi ve geliştirilmesine ayrıca meslek alan öğretim elemanlarına, mesleki eğitim alanına ve işitme kayıplı öğrencilere ışık tutacağı ve alan yazına bilimsel katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda yapılan bazı araştırmaların işitme kayıplı bireylerin istihdamı ve okul sonrası izlenmesi üzerine ve iş ortamında karşılaşılan sorunlara yöneldiği görülmüştür. Mesleki eğitimin uygulama süreçlerinin incelendiği eylem araştırmalarının sınırlı sayıda yapıldığı bu tür araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. İşiten bireylerin öğretim programının değerlendirilmesi çalışmalarının ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde yapıldığı belirtilmektedir. Bu çalışmanın mevcut programların, bütün boyutları incelenerek değerlendirilmesi, programların toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, konu alanındaki ve eğitim alanındaki değişme ve gelişmeler göz önüne alınarak geliştirilmesine katkı sağlayıcı düşünülmektedir.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, işitme kayıplı bireylere “Yapı Ressamlığı” programı mesleki alan öğretim elemanının Yapı Bilgisi I-II öğretim programları ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II ve Matematik I-II öğretim programları işbirliğinin kısmen gerçekleştiği ya da gerçekleşmediği durumlarda meslek bilgisi ve mesleki terminoloji öğretimini dengeli öğretim yaklaşımı kuramsal temelinde nasıl gerçekleştirdiğinin incelenmesi ve öğretim programının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi de amaçlanmıştır. İşbirliği çalışmalarında öğretim elemanları kendi alanlarının konuya olan etkisini göz önüne alarak sorumluluklarını paylaşmışlardır. Bu araştırmanın özgünlüğü meslek öğretim elemanı meslek dersinin mesleki kavramlarını öğreten, dil dersi öğretim elemanı, mesleki kavramları pekiştirme çalışmaları ile destekleyen, matematik dersi öğretim elemanı ise öğretim programındaki matematiğe ilişkin konuların kavramsal ve işlemsel bilgilerle destekleyen işbirliği çerçevesinde yürütülmesidir.

1.9. Araştırma Soruları

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Araştırma süreci nasıl gerçekleşmiştir?
 - a) Hazırlık süreci
 - b) Uygulama süreci
 - c) İzleme süreci

2. Yapı Bilgisi I-II derslerinin öğretim programının uygulama sürecinin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi nasıl gerçekleşmiştir?

- a) Sınıfın fiziksel düzenlenmesi
- b) Amaçlar- Ders planı
- c) İçerik
- d) Öğretim materyalleri
- e) Uygulama

3.Öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar nelerdir ve sorunların çözümü için neler yapılmıştır?

4.Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğrencilerin görüşleri nelerdir?

5.Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğretim elemanının görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

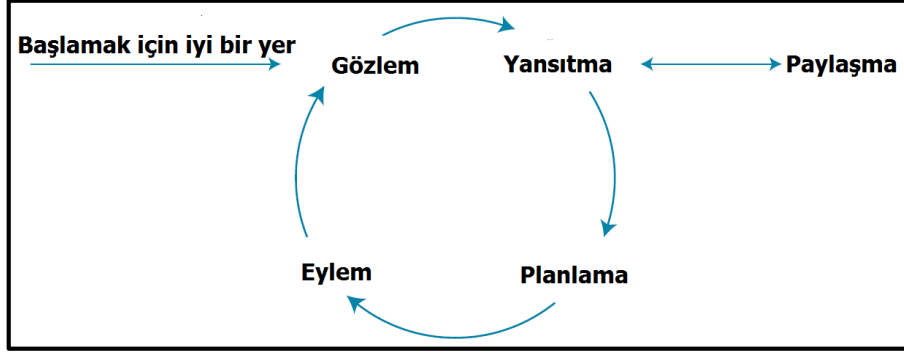
Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırma ortamı, araştırmaya katılanlar ve süreçte araştırma metodolojisine ilişkin yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın temel problemi Engelliler Entegre Yüksekokulu'ndaki hâlihazırdaki “Yapı Bilgisi” öğretim programının işitme kayıplı gençlere uygun olup olmadığının sorgulanmasıydı. Bu sorgulama gerekli eylemleri planlayarak ve uygulayarak öğrencilerin ve öğretim elemanının öğrenmelerini ve öğretim uygulamalarını geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, sürecin ayrıntılı bir şekilde açıklanmasını, süreçte yaşanan sorunlar ve sorunlara getirilen çözümlerin paylaşılmasını, araştırmacının sürecin içinde takip edebilmesini ve sürecin rapor edilmesini ve bulguların değerlendirilmesini döngüsel ve sistematik olarak incelenmesinden dolayı eylem araştırması olarak desenlenmiştir (Ferrance, 2000,s,1).

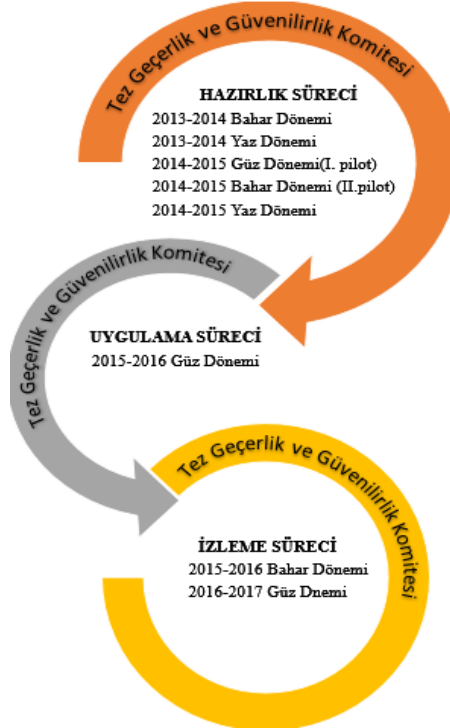
Eylem araştırmaları eğitim uygulamalarını geliştirmek, problemleri çözmek amacıyla anlamayı, değerlendirmeyi ve değiştirmeyi üstlenen sistematik ve eleştirel yansıtmayı içeren, meslektaşlar arasında işbirliği, okullarda yaşanan günlük, gerçek sorunlara çözümler bulma, öğrenci başarısını artırma ve öğretimi geliştirme yollarını arayan ya da işin niteliğini artırmak için verilerin sistematik şekilde toplanması ve analizini kapsayan bir araştırma modelidir (Costello, 2003, s. 5; Cresswell, 2005, s.550; Gay, Mills and Airasian, 2006, s.499; Büyüköztürk vd. 2010, s. 279; Yıldırım ve Şimşek, 2011,s. 295).

Eylem araştırmalarında gözlem, yansıtma, plan ve eylem sistematik süreçlerinden yararlanır. Bu süreç genellikle Şekil 2.1' de gösterildiği gibi döngüsel olarak sunulur. Bu soruşturma döngüsü eylem araştırması sonuçlanıncaya kadar tekrarlanır. Gözlem neler olduğunu izleme, tanımlama, kaydetme; yansıtma gözlemlerin bulgularını paydaşlarla müzakere etme ve bir anlayış oluşturma sürecidir. Planlama araştırma sorularını açığa kavuşturma, eylemlerin tanımlanması, bir eylem planı geliştirme, sistematik ve yaratıcı bir şekilde planları uygulama, olabilecekleri takip etmeyi içerir (Crane and O'Regan, 2010, s.11-12; Kemmis, McTaggart and Nixon, 2014, s.19).

Şekil 2.1. Eylem araştırmasının diyalektik döngüsü (Crane and O'Regan, 2010, s.11-12)

Çalışma öğretim programının mevcut durumunun ortaya konulabilmesi amacıyla süreçte neler olduğunu izleme, kayıt etme daha sonra Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile bulguların paylaşılması, müzakere edilmesi, alınan kararlar doğrultusunda eylem planlarının geliştirilmesi, eylem planlarının uygulanması, uygulamaların tekrar izlenmesi, toplanan verilerin analizlerinin yapılması, değerlendirilmesi ve yansıtılması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Mevcut durumun ortaya konulması ve iyileştirme gayretleri sistem anlayışı ile gerçekleştirildiğinde eylem araştırması döngüsü ile benzerlik göstermektedir. Bu araştırma Şekil 2.2’de verildiği gibi “Hazırlık”, “Uygulama” ve “İzleme” süreci olarak üç dönemden oluşmuştur.

Şekil 2.2. Araştırma sürecinin dönemleri

2.2. Araştırma Ortamı

Bu bölümde araştırmanın gerçekleştirildiği ortam olan Engelliler Entegre Yüksekokulu'na genel bir bakış yapılacaktır. Okulun tarihçesi, okulun vizyonu-misyonu, programları, Yapı Ressamlığı Programı hakkında genel bilgiler, Yüksekokulu'n fiziksel ortamı ve verilerin toplandığı ortamların fiziksel özellikleri sunulacaktır.

2.2.1. Engelliler Entegre Yüksekokulu'na genel bir bakış

2.2.1.1. Tarihçe

Anadolu niversitesi'nin Yunus Emre Kampüsü'nde yer alan Engelliler Entegre Yüksekokulu (EEYO), 1993-1994 eğitim ğretim yılında öğretime başlamıştır. (EEYO), işitme kayıplı bireylere yükseköğrenim kademelerinde mesleki eğitim veren ve onları topluma üretken bireyler olarak katılmalarını sağlayan ülkemizdeki tek yükseköğrenim kurumudur ([http-20](http://www.eeyo.org.tr)).

2.2.1.2. Okulun vizyonu ve misyonu

Araştırma raporunun 13. sayfasında ve (EEYO) 2016 tarihli Faaliyet Raporu'nda da belirtildiği üzere Yüksekokulu'n vizyonu; “İşitme kayıplı bireylerin nitelikli özel eğitim ortamlarında, meslek eğitimlerinin sağlanmasıyla dünya standardında bir eğitim kurumu olmaktır.” “Misyonu ise, “İşitme kayıplı bireylerin nitelikli özel eğitim ortamlarında, nitelikli eğitimleriyle mesleki ve sosyal yaşamlarında, engellilik ayırımını aşarak toplumda saygın ve üretken bireyler olmalarını sağlamaktır” (EEYO Faaliyet Raporu, 2016, s.2).

2.2.1.3. Okuldaki mesleki eğitim programları

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda Uygulamalı Güzel Sanatlar Bölümünde; Grafik Sanatları Lisans Programı, Seramik Sanatları Lisans Programı; Bilgisayar Kullanımı Bölümünde; Bilgisayar Operatörlüğü n lisans Programı; Mimarlık ve şehir Planlama Bölümünde; Yapı Ressamlığı n lisans Programlarında mesleki eğitim verilmektedir. Yapı Ressamlığı Programı'nda; öğrenciler bilgisayar ortamında yapı projelerini çizebilen ve maket yapabilen teknik elemanlar olarak yetiştirilirler. Bölümde 3 ğretim görevlisi ve 1 ğretim yesi görev yapmaktadır. Öğrenciler eğitim çalışmalarını çizim atölyelerinde görsel ve teknolojik malzemeler kullanarak yapmaktadırlar. Projelerini bilgisayar donanımlı laboratuvarlarda çizim programlarını kullanarak

hazırlamaktadırlar. Öğrencilerin 30 iş günü büro stajı yapmaları zorunludur. Bu programdan mezun olan öğrenciler, yapı işleri ile ilgili devlet dairelerinde (Belediye, Devlet Su İşleri, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Köy Hizmetleri) ya da serbest mühendislik-mimarlık bürolarında, inşaat şirketlerinde yapı ressamı olarak çalışabilmektedirler ([http-21](http://21)).

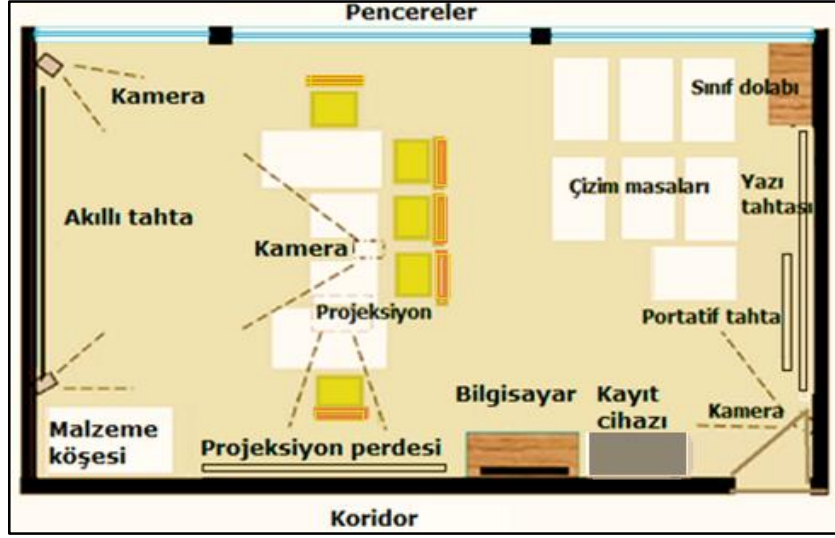
2.2.2. Fiziksel ortam

Araştırma EEYO'nun Yapı Ressamlığı ön lisans programı birinci sınıfında yer alan Yapı Bilgisi I, Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Matematik I derslerinin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. EEYO'nun kuruluşundan bu yana çeşitli projelerle desteklenerek bilgisayar donanımları ve laboratuvar ve atölyeler için gerekli araç ve gereçlerin büyük bir çoğunluğu temin edilmiştir. Yüksekokul' da yer alan laboratuvarların donanımları gerektiğinde programların ihtiyaçlarına göre Anadolu Üniversitesi tarafından güncellenmektedir. Araştırmanın 2015-2016 Güz Dönemi'nde Yapı Ressamlığı Çizim Atölyesi, çeşitli donanımlarla (akıllı tahta, kamera ve ses kayıt sistemi) Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) desteğiyle güncellenmiştir. Araştırmada verilerin toplandığı ortamlar a) Yapı Ressamlığı Çizim Atölyesi, b) Dil Dersliği, c) Matematik Dersliğidir.

2.2.2.1. Yapı ressamlığı çizim atölyesi

Yapı Bilgisi I-II dersleri Yüksekokulu'n son katında yer alan Yapı Ressamlığı çizim atölyesinde gerçekleştirilmiştir. Çizim atölyesinde ayrıca Yapı Ressamlığı Programı'nın diğer meslek dersleri de yapılmaktadır. Çizim atölyesinin yerleşim planı Şekil 2.3' te gösterilmiştir. Çizim atölyesinin alanı 48 m² olup, her öğrenciye çizim çalışmalarını yapabilmesine imkân sunan uygun boyutlarda 10 adet çalışma masası bulunmaktadır. Sınıfta masa kullanımı öğrencilerin dersi dinlerken ve etkinlik çalışmalarını yaparken rahat çalışabilmeleri amacıyla tercih edilmiştir. Sınıfta yapılan etkinlik türüne göre masaların ve öğrencilerin oturma düzeni değiştirilmiştir.

Dersin teorik kısmında Görsel 2.1'de görüldüğü gibi oturma düzeni öğrencilerin hem araştırmacının hem de arkadaşlarının konuşmalarını duyabilmeleri, ipucu alabilmeleri için akıllı tahta yönüne doğru "U" biçiminde düzenlenmiştir.

Şekil 2.3. Yapı Ressamlığı çizim atölyesinin planı

Görsel 2.1. Çizim atölyesinde teorik derslerde oturma düzeni

Görsel 2.2. Atölyede çizim çalışmalarında oturma düzeni

Görsel 2.2’de görüldüğü gibi öğrencilerin çizim çalışmaları sırasında akıllı tahtada gösterilen çizim aşamalarını izleyebilmeleri için esnek bir yerleşim düzeni kullanılmıştır. 2015-2016 Öğretim yılı Güz Dönemi’nde gerçekleştirilen uygulama sürecinde derslerin video kayıtları araştırmanın projesi kapsamında (BAP) temin edilen dörtlü kamera ve ses kayıt sistemi ile yapılmıştır. Görsel 2.3’de görüldüğü gibi atölyede çeşitli teknolojik araç ve gereçler (Akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar, kablolu, kablosuz internet bağlantısı, yazılımlar) yer almaktadır.

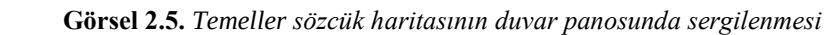
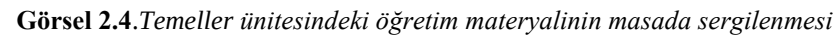

Görsel 2.3. Atölyede kullanılan elektronik donanımlar

Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi’nden alınan akıllı tahta, Yapı Bilgisi I-II derslerinde görseller üzerinde konuşarak konuların aktarımını ve internette araştırma yapmayı kolaylaştırmıştır.

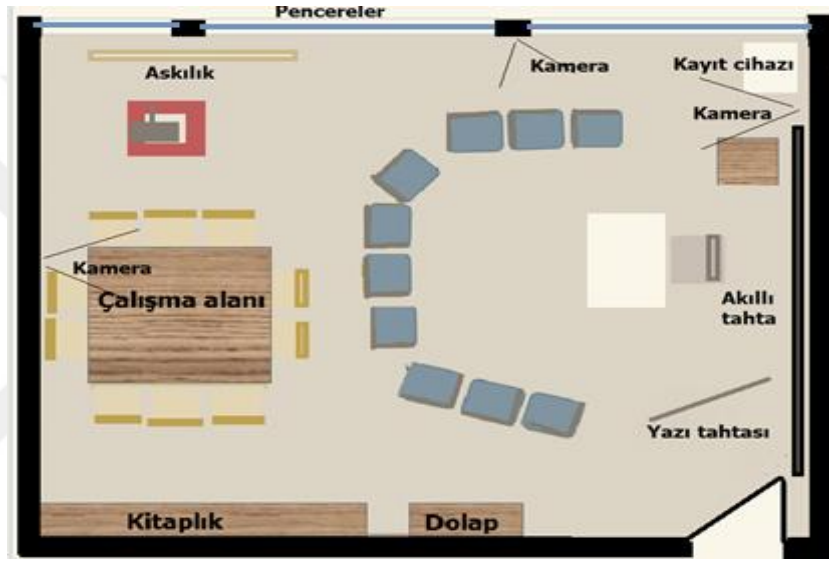
Sınıf içindeki gürültünün azaltılması için sınıfın tavanında, duvarlarında esnek ve ses emici yalıtım malzemeleri uygulanmıştır. Öğrencilerin işitme cihazlarının gürültü ve yankıdan etkilenmemesi için dışarıdan gelen sesin ve ortamdaki ses yankısının azaltılması amacıyla pencerelerde ısıcam ve kumaş perde kullanılmıştır. Bu düzenlemeler ve tüm pencereyi kaplayan perdeler ses yalıtımı ve sınıf akustiği için önemlidir ([http-22](http://22)).

Öğrenme ve öğretme sürecinde amaç ve kazanımları edindirmeye yönelik etkinliklerin planlanması ve gerçekleştirilmesi öğrencilerin dilsel, bilişsel ve sosyal gelişimleri için önemlidir. Öğrencileri teşvik etmek ve konuların tekrar edilmesine katkı sağlamak amacıyla sınıfta yapılan çalışmalar ve öğrenci ürünleri duvar panolarında ve

2.2.2.2. Dil dersliği

Araştırmada yer alan “Yazılı ve Sözlü Anlatım I” dersi Yüksekokulu’n birinci katındaki dil dersliğinde gerçekleştirilmiştir. şekil 2.4’ te dil dersliğinin planı verilmiştir. Derslikte Görsel 2.9’ da görüldüğü gibi bir raflı kitaplık bir de ahşap sınıf dolabı vardır. Ayrıca derslikte öğrenci sayısı kadar kolçaklı sandalye bulunmaktadır. Derslikte öğrencilerin gazete okuma ve okuma yazmayla ilgili çeşitli etkinlik çalışmalarını yapabilmeleri için bir kare masa yerleştirilmiştir. Öğrencilerin oturma biçimi öğretmen masasının karşısında “U” şeklinde düzenlenmiştir.

şekil 2.4. Dil dersliğinin planı

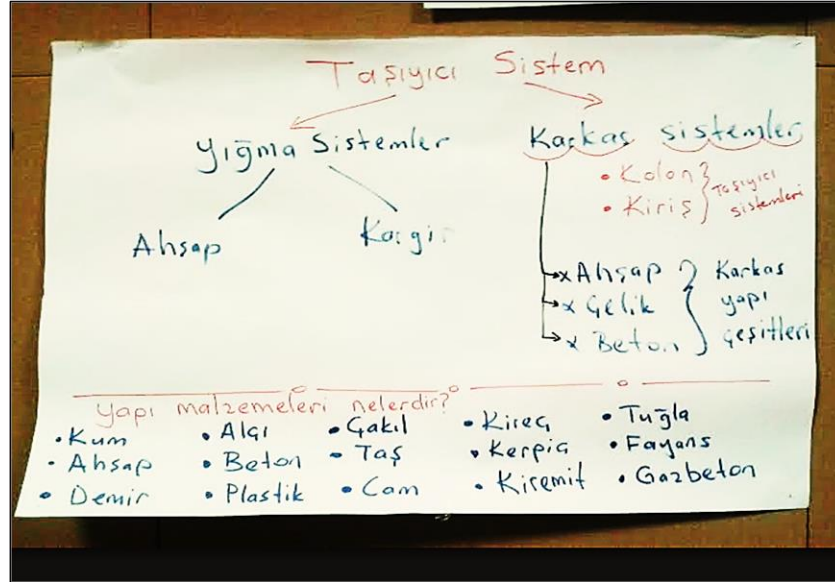

Görsel 2.9. Dil dersliğinde oturma düzeni

Aynı zamanda Görsel 2.10'da görüldüğü gibi ders video kayıtlarında kullanılmak üzere görüntü ve ses kayıt sistemi, ders sırasında akıllı tahta ve tepegöz gibi elektronik donanımlardan da yararlanılmıştır. Görsel 2.11 'de Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde Yapı Bilgisi I dersinin taşıyıcı sistemlerin sınıflandırılması konusuna ilişkin yapılan pekiştirme çalışması görülmektedir.

Görsel 2.10. Dil dersliğinde kullanılan elektronik donanımlar

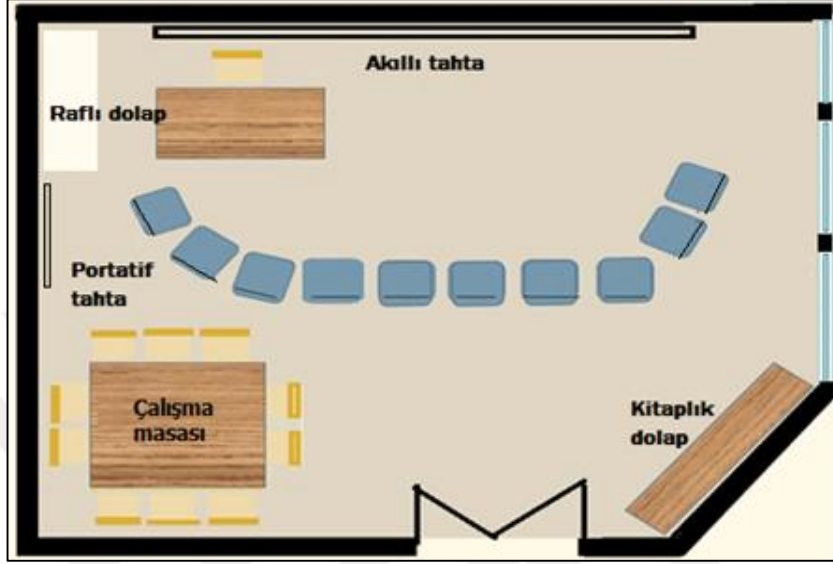

Görsel 2.11. Taşıyıcı sistemler ünitesine ilişkin pekiştirme çalışması

2.2.2.3. Matematik dersliği

Araştırma sürecinin gerçekleştiği diğer bir ortam "Matematik I" dersinin yapıldığı Yüksekokulu'n birinci katındaki dersliktir. Şekil 2.5'te dersliğinin planı verilmiştir.

Araştırmada Yapı Bilgisi I-II dersleri ile Matematik I-II dersleri arasında yapılan işbirliğinde Yapı Ressamlığı programındaki meslek derslerinin içeriklerinde kullanılan ve çizim çalışmalarında geçen mesleki bilgi ve terimlerin kavramsal, işlemsel ve problem çözmeye ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

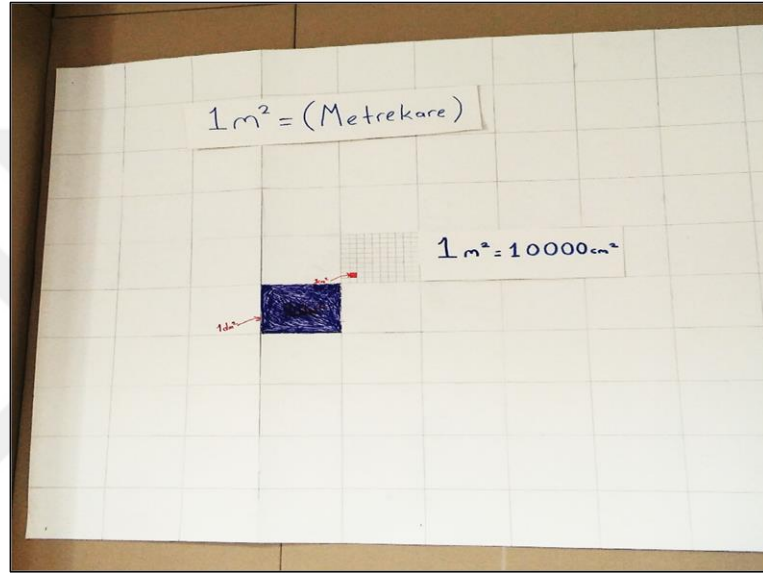
Şekil 2.5. Matematik dersliğinin planı

Görsel 2.12. Matematik dersliğinde öğrencilerin oturma düzeni

Derslikte Görsel 2.12’de görüldüğü gibi öğrenci sayısı kadar kolçaklı sandalye, bulunmaktadır. Öğrencilerin çeşitli etkinlik çalışmaları için bir kare masa yerleştirilmiştir. Derslerin görsel materyallerle desteklenerek öğrencilerle daha etkileşimli yapılabilmesi için akıllı tahta bulunmaktadır. Öğrencilerin hem dersi hem de

birbirlerini daha iyi dinleyebilmeleri için oturma düzeni öğretmen masasının karşısında “U” şeklinde düzenlenmiştir. Derslikte sesin yankılanmasının önlenmesi ve gürültünün azaltılması amacıyla duvarlar ses yalıtım panoları ile zemin ise halıyla kaplanmıştır. Ses yalıtım panoları aynı zamanda ders konularının işlenişi sırasında ve gerekli ortamlarda tekrar edilerek pekiştirme çalışmalarının yapılabilmesi amacıyla kullanılan ve Görsel 2.13’te alan ölçülerinin çevrilmesi ilişkin bir örneği gösterilen öğretim materyallerinin sergilenmesi için kullanılmıştır.

Görsel 2.13. Alan birimlerinin çevrilmesine ilişkin posterin sergilenmesi

2.3. Araştırmaya Katılanlar

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrenciler, araştırmada yer alan araştırmacı, öğretim elemanları ve tezin Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi üyeleri hakkında bilgi verilecektir.

2.3.1. Öğrenciler

Araştırma süreci daha öncede bahsedildiği gibi “Hazırlık”, “Uygulama” ve İzleme dönemlerinden oluşmuştur. Hazırlık Dönemi Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının mevcut durumunun ortaya koyulması amacıyla gözlem yapılmasını, sorunların yansıtılmasını ve planlamalar yapılmasını sağlamıştır. Araştırmacı Hazırlık Dönemi’nin ilk aşaması olan 2013-2014 Bahar Dönemi’nde kendi deneyimleri ile dersini gerçekleştirirken ve sürece alışıırken Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Hazırlık

Dönemi'nin ikinci aşaması olan 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde öğretim programını yakından izlemeye başlamıştır. Öğretim programlarının amaçları, ders planları, öğrenme ve öğretme süreci, değerlendirmeler konusunda bir takım kararlar alınmıştır. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik ve Komitesi toplantılarında alınan kararlar süreçte öğretim programlarına yansıtılmaya başlamıştır.

Çalışmanın uygulama süreci olan 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi odak grupla uygulama verisinin toplandığı dönemdir. Bu nedenle araştırma raporunda sadece uygulama dönemindeki öğrencilerle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın uygulama sürecinde yeni gelen öğrencilerle çalışılmış ve Yapı Bilgisi I dersinde 10 öğrenci yer almıştır. Yükseköğretim kurumları bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesi uyarınca; bilimsel çalışmalarda kişilerden ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgilerin, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılması, bu bilgilerin gizliliğine riayet edilmesinin ve korunmasının sağlanması amacıyla çalışmada yer alan öğrencilerin isimleri değiştirilmiştir (http-23). Buna göre; öğrencilerin isimleri Müge, Ayşen, Selin, Demet, Erşan, Ela, Emin, Abdullah, Şakir ve Erkin'dir. Orta öğretim kurumu bilgilerine, işitme kaybının derecesinin ve özelliklerinin bulunduğu odyogram (EK-1) bilgilerine EEYO' nun öğrenci işleri biriminden ulaşılmıştır.

Tablo 2.1'de Araştırmanın "Uygulama" döneminde yer alan öğrencilerin bilgileri sunulmuştur. Özet olarak; öğrencilerin yaşları 19-23 yaş arasındadır. Öğrenciler ileri ve çok ileri düzeyde çift taraflı duyu sinirsel tip işitme kayıplıdır. Öğrencilerden dördü her iki kulakta kulak arkası cihaz, iki öğrenci tek kulakta kulak arkası cihaz ve bunlardan birisi sağ kulakta koklear implant kullanmaktadır. Dört öğrenci herhangi bir işitme cihazı kullanmamaktadır. Üç öğrenci ortaöğretimde işiten akranları ile birlikte eğitim alırken yedi öğrenci işitme kayıplı bireylere yönelik çeşitli meslek dallarında eğitim veren Özel Eğitim Meslek Liseleri'nde işitme kayıplı akranları ile birlikte eğitim almıştır. Öğrencilerden hiçbirisi daha önce Yapı Ressamlığı alanı ile ilgili herhangi bir eğitim almamıştır.

Araştırmanın tüm katılımcıları araştırmanın amacı, potansiyel yararları, riskleri, konusunda bilgilendirilme hakkına sahiptir (Henning, Stone ve Kelly, 2009, s.12). Hem hazırlık hem de uygulama sürecinde yer alan tüm öğrenciler araştırmanın amacı, süresi, video kaydı alınması ve bulguların yayınlanması konusunda bilgilendirilmişlerdir. Aynı zamanda öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarına dair katılım izin belgesi imzalamışlardır. EK-2' de yazılı izin belgesi örneği gösterilmiştir.

Tablo 2.1. 2015-2016 Öğretim yılı güz dönemi uygulama sürecinde yer alan öğrencilerin bilgileri

Adı Soyadı	İşitme Kaybı Derecesi	İşitme Kaybı Yaşı	Cihaz Kullanma Yaşı ve Kullandığı Cihaz	Mezun Olduğu Okulun Türü/Bölümü
Müge	Sol: 93 dB Sağ:82 dB	6 yaşında	13 yaşında İki kulakta kulak arkası cihaz	Tınaztepe Anadolu Lisesi/Sözel Bölüm
Ayşen	Sol: 80 dB Sağ: 80 dB	7 yaşında	7 yaşında İki kulakta kulak arkası cihaz	Kastamonu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi/Resim Bölümü
Selin	Sol kulakta total işitme kaybı	Doğuştan	6 yaşında sağ kulakta CI Sol kulakta kulak arkası cihaz	Zeynep Salih Alp Anadolu ve Teknik Meslek Lisesi/ Giyim Üretim Teknolojisi Alanı
Demet	Sol:103 dB Sağ: 98 dB	4 yaşında	7 yaşında Sol kulakta kulak arkası cihaz	Ataşehir Yeditepe Özel Eğitim Meslek Lisesi/ Yiyecek İçecek Hizmetleri Bölümü
Erşan	Sol: 86dB Sağ:75 dB	Doğuştan	Cihaz kullanmıyor	Elazığ Özel Eğitim Meslek Lisesi/El Sanatları Bölümü
Erkin	Sol:110 dB Sağ: Total işitme kaybı	Doğuştan	Cihaz kullanmıyor	Elazığ Özel Eğitim Meslek Lisesi/Bilişim Teknolojileri
Ela	Sol: 108 dB Sağ: 108 dB	Doğuştan	9 yaşında İki kulakta kulak arkası cihaz	Yeditepe Özel Eğitim Meslek Lisesi/Yiyecek İçecek Hizmetleri Bölümü
Emin	Sol: 115 dB Sağ: 117 dB	3 yaşında	Cihaz kullanmıyor	Elazığ Özel Eğitim Meslek Lisesi/El Sanatları Bölümü
Abdullah	Sol: 87 dB Sağ: 82 dB	Doğuştan	9 yaşında İki kulakta kulak arkası cihaz	Ali Süzer Özel Eğitim Meslek Lisesi/ Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri
Şakir	Sol: 118 dB Sağ: 118 dB	Doğuştan	Cihaz kullanmıyor	Erzurum Özel Eğitim Meslek Lisesi/Mobilya ve İç Mekân Tasarımı

Çalışmada araştırma bulgularını doğrudan etkileyen öğrencilerin dil düzeyleri öğretim programlarında planlamalar ve uygulamalara yön vermek amacıyla çeşitli sınavlarla değerlendirilmiştir. Çalışmadaki öğrencilerin dil düzeyleri (sözcük bilgisi, dilbilgisi, okuma, anlama, yazma) ile matematik becerileri her öğretim yılının başında yeni gelen tüm öğrencilere uygulanan “Seviye Tespit Sınavı, Hazırlık Muafiyet Sınavı ve Muafiyet Yazılı Anlatım Sınavlarına göre değerlendirilmiştir. Belirtilen sınavlar EEYO’nda Uzuner vd.’nin (2009) “İşitme Engelli Gençlere Uygulanan Dengeli Okuma-Yazma Çalışmalarının İncelenmesi” Başlıklı proje çalışmasında bölüm sorumluları ve dil öğretim elemanlarının işbirliği ile hazırlanmıştır. Sınavlar her dönem dil öğretim elemanları tarafından güncelleştirilmektedir. Aşağıda sınavların kapsamı hakkında bilgiler verilmiştir.

“*Seviye Tespit Sınavı*” çoktan seçmeli 40 sorudan oluşmaktadır. Seviye Tespit Sınavı ile öğrencilerin sözcük bilgisi (eşanlam, zıt anlam, eşsesli), dilbilgisi (hal ekleri, zamanlar, zamirler, cümlelerin ögeleri bilgisi, imla kuralları, şahıs ekleri) ve okuma anlamayı ölçmek için diyalog doldurma, çeşitli düzeylerdeki metinlerle ilgili farklı türdeki sorularla (yanıtın metinde açık olduğu, çıkarım soruları, geçmiş yaşantı soruları) okuma anlamaları ölçülmüştür.

“*Muafiyet Sınavı*” iki kısımdan oluşmaktadır. Sınavın birinci kısmında çoktan seçmeli sorularla öğrencilerin sözcük bilgisi, dilbilgisi, okuma anlama becerileri ve matematik becerileri ölçülmüştür. Yapı Ressamlığı mesleki eğitim programında öğrencilerin çizim çalışmalarını yapabilmeleri için matematik işlem becerilerini edinmiş olmaları önemlidir. Matematikte temel işlem becerileri (Doğal sayılarda işlem bilgisi, kesirlerle işlem bilgisi, ondalık gösterimlerde ritmik sayma, doğal sayılarda dört işleme dayalı problemler, alışveriş problemleri, geometrik alan hesapları, koordinat ve harita okuma bilgisi) ölçülmüştür.

Muafiyet sınavının ikinci kısmında Muafiyet Yazılı Anlatım Sınavı ile öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Sınavda öğrenciler çeşitli söylemlerin yazılmasını gerektiren yazılı ürünlerde; içerik, düzenleme, sözcük dağarcığı, dilbilgisi, noktalama işaretleri ve yazım kuralları bakımından değerlendirilmiştir. Yazılı sınavların değerlendirilmesinde Erdiken’in geliştirmiş olduğu “Yazılı Anlatım Becerilerini Değerlendirme Aracı” (YABDA) kullanılmıştır (Erdiken, 2003, s.19-32). Aşağıda sınavların geçerlik ve güvenirlik çalışmaları hakkında bilgiler sunulmuştur.

Geçerlik bir ölçme aracının ölçme amacına hizmet etme derecesi kısaca ölçülebilecek özellikleri tam ve doğru olarak ölçebilmesi olarak ifade edilmektedir (Turgut ve Baykul, 2010, s.133; Tekin, 1991, s.41). Sınavların kapsamları alan yazında dil okuma-yazma becerilerini ölçme ile ilgili kaynaklardan ve öğretim elemanlarının deneyimlerinden yararlanılarak yapılmıştır. Hazırlanan her bir soru, anlaşılabilirliği, dil düzeyi, yaşa uygunluğu, güncelliği, amaca uygunluğu gibi kriterlere göre araştırma ekibi tarafından incelenerek ve gerekli düzeltmeler yapılarak hazırlanmıştır.

Güvenirlik ölçme aracının ölçtüğü özelliği ya da özellikleri tutarlı bir biçimde ölçebilmesidir (Tekin, 1991, s.41). Tekin ve Kırcaali- İftar (2005'den aktaran, Uzuner, vd., 2009, s. 68) Güvenirlik çalışmalarında %80 ve üstü güvenilirlik katsayısı kabul edilebilir, %90 ve üstü ise istendik güvenilirlik katsayısı olarak kabul edilmektedir. Proje kapsamında geliştirilen tüm ölçü araçlarının güvenilirlik hesaplamaları; Görüş Birliği +Görüş Ayrılığı X 100=formülü ile hesaplanmıştır (Miles and Huberman, 1994). Tüm sınavlardaki çoktan seçmeli sorular; sorularının zorluk düzeyleri kolay, zor ve çok zor olarak belirlenmiştir. Bu belirlemeler toplantıya katılan grup üyelerinden birisi bağımsız soruların zorluk derecesini belirlemiştir. Bu kişinin belirlemeleri grubun belirledikleriyle karşılaştırılarak ve yukarıdaki formül kullanılarak hesaplanmıştır. Çoktan seçmeli sınavların zorluk derecesine göre %91, okuduğunu anlama sorularının güvenilirlik katsayısı %88 belirlenmiştir. Tablo 2.2'de araştırmanın uygulama döneminde yer alan öğrencilerin sınav sonuçları verilmiştir.

Tablo 2.2. 2015-2016 Güz dönemi yapı ressamlığı programı öğrencilerinin sınav sonuçları

Öğrencinin Adı /Grup Adı	Seviye Tespit Sınavı	Muafiyet Sınavı	Muafiyet Yazılı Anlatım Sınavı
Müge /Perşembe Grubu	100	89	97.5
Ayşen /Perşembe Grubu	90	75	94
Selin /Perşembe Grubu	72.5	59	53.8
Demet /Perşembe Grubu	57.5	47	53
Erşan /Perşembe Grubu	47.5	24	31.5
Erkin Cuma Grubu	47.5	42.5	0
Ela /Cuma Grubu	42.5	34	7.3
Emin /Cuma Grubu	40	28	9.5
Abdullah /Cuma Grubu	37.5	38	8.5
Şakir /Cuma Grubu	25	21	19.3

Tablo 2.2’de araştırmanın uygulama döneminde yer alan Yapı Ressamlığı Programı öğrencilerinin Seviye Tespit, Muafiyet Sınavı ve Muafiyet Yazılı Sınav sonuçları öğrencilerin okula başladıklarıandaki dilbilgisi kullanımları, okuduğunu anlama, yazılı anlatım ve matematik beceri düzeyleri ile ilgili bilgiler sınav sonuçları değerlendirilerek elde edilmiştir. Bu bilgiler dil düzeyi en iyi olan öğrenciden başlayarak sıralanmıştır:

Araştırmada ayrıca öğrencilerin okuma anlama düzeyleri “Formel Olmayan Okuma Envanteri’ne” göre değerlendirilmiştir. Formel Olmayan Okuma Envanteri (FOOE), ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin okuma anlama düzeylerini değerlendirerek öğrencilerin öğretim ihtiyacını belirlemek, buna göre öğretimi planlamak ve öğretimin etkililiğini ve ne düzeyde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Leslie and Caldwell, 2006, s.2; Karasu, Girgin ve Uzuner, 2013, s.1). Araştırmanın “Uygulama” döneminin başlangıcında ayrıca Formel Olmayan Okuma Envanteri (FOOE) ile öğrencilerin hikâye, fen bilgisi ve sosyal bilgilerle ilgili okuma metinleriyle okuma anlama düzeyleri belirlenmiştir. FOOE’ndeki hikâye, fen bilgisi ve sosyal bilgilerle ilgili metinlerin 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. düzeyleri bulunmaktadır. Hikâye türü metinlerin ayrıca başlangıç düzeyi bulunmaktadır. Öğrencilerin okuma anlama düzeyleri; hikâye, fen bilgisi ve sosyal bilgilerle ilgili metinlerinde Tablo 2.3’te gösterilen bağımsız düzey 90 ve üzeri, öğretimsel düzey iki düzeyde 75-89 puan kesin öğretimsel düzey, 51-74 puan geçiş gösteren öğretimsel düzey olarak, zorlanma düzeyi ise 50 ve altı olarak değerlendirilmiştir. Envanterde boşluk doldurma, okuduğunu anlatma, hata analizi (sesli okumadaki hatalar) ve soru-cevap bölümleri bulunmaktadır (Karasu, Girgin, Uzuner, 2013, s.41). Çalışmadaki öğrencilerin konuşmalarının anlaşılabilirliklerindeki sınırlılık nedeni ile 6 öğrenciyle hata analizi değerlendirmesi yapılamamıştır. Hata analizi yapılamayan ve okuduğunu anlatmayı yazılı yapan öğrenciler; Abdullah, Erşan, Erkin, Şakir, Ela ve Emin’dir.

Tablo 2.3. FOOE’ne göre okuma anlama düzeyleri ve puanları

Okuma Anlama Düzeyleri		Puanlar
Bağımsız Düzey		90 ve üzeri
Öğretimsel Düzey	Kesin öğretimsel düzey	75-89
	Geçiş gösteren öğretimsel düzey	74-51
Zorlanma Düzeyi		50 ve altı

Formel Olmayan Okuma Envanteri ile Yapı Ressamlığı öğrencilerinin okuma anlama düzeyleri Tablo 2.4’ teki veriler EEYO’da dönem başında yapılan Seviye Tespit Sınavı, Muafiyet sınavı ve Muafiyet yazılı anlatım sınav sonuçlarını destekler biçimdedir. Tablo 2.4’te Yapı Ressamlığı öğrencilerinin çeşitli düzeydeki metinlerle okuma anlama düzeyleri FOOE’ne göre dil öğretim elemanı ile alan uzmanı tarafından değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 2.4. *Yapı Ressamlığı öğrencilerinin FOOE’ne göre okuma anlama düzeyleri*

Öğrenci Adı	Form A (Hikâye)	Form F (Bilgi Verici/ Fen Bilgisi)	Form S (Bilgi Verici/ Sosyal Bilgiler)
Müge	8 (Bağımsız Düzey)	7 (Kesin Düzey) Öğretimsel	7 (Kesin Öğretimsel Düzey)
Ayşen	8 (Kesin Öğretimsel Düzey)	6 (Kesin Düzey) Öğretimsel	6 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Selin	3 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	3 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	4 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Demet	4 (Kesin Öğretimsel Düzey)	3 (Kesin Düzey) Öğretimsel	3 (Kesin Öğretimsel Düzey)
Erşan	2 (Kesin Öğretimsel Düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	2 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Erkin	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	2 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Ela	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Emin	Başlangıç Düzeyi (Zorlanma Düzeyi)	2 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	2 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Abdullah	Başlangıç Düzeyi (Zorlanma Düzeyi)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)
Şakir	Başlangıç Düzeyi Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	2 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)	1 (Geçiş gösteren öğretimsel düzey)

Müge'nin, seviye ve muafiyet dil sınavlarına göre günlük dile ilişkin sözcük bilgisinin yeterli olduğu, dilbilgisi kurallarını yerinde kullandığı ve okuma anlama sorularının tümünü doğru cevapladığı belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı ürünlerinde konuyla ilgili yeterli bilgisi olduğu, düşüncelerini bağlantılı, tutarlı bir şekilde sıraladığı, anlatımının akıcı, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine göre düzenlemiş olduğu, sözcük dağarcığının yeterli olduğu, karmaşık dilbilgisi yapıları kullandığı, özne yüklem uyumlarının olduğu, noktalama işaretlerini ve büyük-küçük harfleri doğru bir şekilde kullandığı, paragraf düzeninde yazmadığı belirlenmiştir. Müge'nin matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem ve kesirlerle işlem bilgisi, dört işleme dayalı problemleri ve geometrik alan hesapları sorularını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin yeterli olduğu saptanmıştır. Müge'nin FOOE'ne göre okuduğunu anlama düzeyi; hikâyelerde 8. düzeyde bağımsız okuyucu olduğu, fen ve sosyal bilimleri alanlarındaki metinlerde 7. düzeyde kesin öğretimsel düzey okuyucusu olduğu saptanmıştır. Müge'nin sözlü iletişimi kullandığı, ilk geldiğinde işaret dilini bilmediği ancak zamanla arkadaşları ile iletişim kurmak için işaret dilini de kullanmaya başladığı gözlemlenmiştir.

Ayşen'in dil sınavlarına göre sözcük bilgisinde birkaç hata yaptığı ve dilbilgisi kurallarını doğru kullandığı, okuma anlamaya yönelik metin sorularına bir yanlış dışında doğru yanıtlar verdiği, okuma anlama düzeyinin yeterli olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı ürünlerinde konuyla ilgili yeterli bilgisi olduğu, düşüncelerini bağlantılı, tutarlı bir şekilde sıraladığı, anlatımının akıcı, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine göre düzenlemiş olduğu, sözcük dağarcığının yeterli olduğu, karmaşık dilbilgisi yapılarını kullandığı, özne yüklem uyumlarına dikkat ettiği, noktalama işaretlerini ve büyük-küçük harfleri doğru bir şekilde kullandığı, paragraf düzeninde yazmadığı tespit edilmiştir. Ayşen'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem bilgisi sorularını cevaplayabildiği, kesirli işlemlerde ve dört işleme dayalı problemlerde hatalar yaptığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Ayşen'in FOOE'ne göre okuduğunu anlama düzeyinin hikâyelerde 8. düzeyde kesin öğretimsel düzey, sosyal ve fen alanlarındaki metinlerde 6. düzeyde kesin öğretimsel düzey

okuyucusu olduğu belirlenmiştir. Ayşen'in sözlü iletişimi kullandığı, ilk geldiğinde işaret dilini bilmediğı, zamanla arkadaşları ile iletişim kurmak için işaret dilini sıklıkla kullandığı gözlemlenmiştir.

Selin'in dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinde (eşanlam, zıt anlam) ve dilbilgisi kurallarında (zamir ve ismin hallerinin kullanımlarında) bazı hataları olduğu, okuma parçası ile birkaç soruda hata yaptığı tespit edilmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı ürünlerinde konu hakkında sınırlı bir bilgiye sahip olduğu, anlatımların kopuk, düşüncelerin yeterli ölçüde geliştirilemediğı, sözcük dağarcığının sınırlı, cümlelerde basit yapılar kullandığı, eklerde, eylem zamanı ve özne yüklem uyumunda sık hatalar yaptığı tespit edilmiştir. Noktalama işaretlerini doğru kullandığı, küçük-büyük harf kullanımları ve paragraf düzeninde yazmaya dikkat ettiğı tespit edilmiştir. Selin'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem bilgisi sorularında hatalar yaptığı, kesirli işlemler ve dört işleme dayalı problemlerde hatalar yaptığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiğı ve koordinat ve harita okuma bilgisinin yeterli olduğu tespit edilmiştir. Selin'in FOOE^ne göre okuduğunu anlama düzeyi hikâyelerde 3. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 4. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey okuyucusu olduğu belirlenmiştir. Fen alanındaki metinlerde 3. Düzey geçiş gösteren öğretimsel düzey okuyucusu olduğu, okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Selin'in genellikle sözlü iletişim kullandığı, ilk geldiğinde anlaşılır bir sözlü dili olduğu, daha sonraları arkadaşları ile iletişim kurmada sıklıkla işaret dilini kullandığı için konuşma anlaşılrlığının zamanla bozulduğu gözlemlenmiştir.

Demet'in dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında zamanların ve zamirlerin kullanımlarında bazı hatalar yaptığı, okuma anlama parçalarına ilişkin sorularda hatalar yaptığı okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı ürünlerinde konu hakkında genel bir bilgiye sahip olduğu, anlatımların biraz kopuk, düşüncelerin yeterli ölçüde geliştirilemediğı, sözcük dağarcığının sınırlı, cümlelerde basit yapılar kullandığı, eklerin kullanımında ve özne-yüklem uyumunda bazı hataları olduğu saptanmıştır. Noktalama işaretlerini kullanmadığı, büyük-küçük harf kullanımına ve paragraf düzeninde yazmaya dikkat etmediğı tespit edilmiştir. Demet'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre

değerlendirildiğinde; doğal sayılarda ve kesirlerle işlemler bilgisi sorularını yapamadığı, dört işleme dayalı problemlerde hatalar yaptığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinde yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Demet'in FOOE' ne göre okuduğunu anlama düzeyi hikâyelerde 4. düzeyde kesin öğretimsel düzey, sosyal ve fen alanlarındaki metinlerde 3. düzeyde kesin öğretimsel düzey okuyucusu olduğu ve okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Demet'in genel olarak sözlü iletişim yöntemini kullandığı, arkadaşları ile iletişim kurmak için işaret dilini sıklıkla kullandığı gözlemlenmiştir.

Erşan'ın dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında zamirler, büyük harf küçük harf, cümlelerin ögeleri bilgisinde sıkıntıları olduğu, okuma anlama sorularında çok sayıda hata yaptığı, okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrencinin yazılı ürünlerinde konu hakkında sınırlı bilgiye sahip olduğu, anlatımın akıcı olmadığı, sözcük dağarcığının sınırlı ve eylem zamanı ve eklerinde önemli hatalar yaptığı, noktalama işaretlerini ara sıra belirlenmiştir. Erşan'ın matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda ve kesirli sayılarda işlemler bilgisi ve dört işleme dayalı problemleri yapamadığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma becerisinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Erşan'ın FOOE göre okuduğunu anlama düzeyi hikâyelerde 2. düzeyde kesin öğretimsel düzey, fen alanındaki metinlerde 1. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 2. Düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey okuyucusu olduğu ve okuma anlamada çok sınırlı olduğu belirlenmiştir. İşaret dili, parmak alfabesi ve yazılı iletişimi kullanmaktadır. Sözlü olarak iletişim kuramamaktadır.

Erkin'in dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin sınırlı olduğu, dilbilgisi kurallarında; cümlelerin ögeleri bilgisi, zamanlar, zamir kullanımlarında çok sayıda hata yaptığı, okuduğunu anlama sorularında çok sayıda hata yaptığı okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Muafiyet yazılı sınavındaki sorulara cevap vermediği için yazılı anlatım becerileri değerlendirilememiştir. Erkin'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem bilgisi sorularında hatalar yaptığı, kesirli sayılarda işlem bilgisi sorularını yapamadığı, dört işleme dayalı problemlerde hatalar yaptığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma becerisinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Erkin'in FOOE'ne göre okuduğunu

anlama düzeyi hikâyelerde 1.düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, fen alanındaki metinlerde 2. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 1. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzeyde ve okuma anlamasının çok sınırlı olduğu belirlenmiştir. Erkin işaret dili, parmak alfabesi ve yazılı iletişimi kullanmaktadır. Sözlü olarak iletişim kuramamaktadır.

Ela'nın dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında cümle ögeleri bilgisi, zamirler, hal ekleri, zamanlar konusunda sorunlar yaşadığı, okuma parçalarına göre okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin yazılı anlatım becerileri muafiyet yazılı sınavının (YABDA)' ya göre değerlendirilmesi ile belirlenmiştir. Öğrenci yazılı sınav sorularından birisine cevap vermiştir. Buna göre; öğrencinin konu hakkında sınırlı bilgiye sahip olduğu, anlatımın akıcı olmadığı, sözcük dağarcığının sınırlı ve eylem zamanı ve eklerinde önemli yanlışlar yaptığı, noktalama işaretlerini ara sıra kullandığı belirlenmiştir. Ela'nın matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda ve kesirli işlemler bilgisi ve dört işleme dayalı problemleri yapamadığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Emin'in dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında cümlelerin ögelerini kullanmada, zamanlarda sorunlar yaşadığı, okuma anlamayı ölçen diyalog ve okuma parçalarına göre okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin muafiyet yazılı sınavına göre yazılı anlatım becerileri değerlendirildiğinde; konu hakkında bilgisi olmadığı, düzenlemenin olmadığı, anlatımın sözcük dağarcığının çok sınırlı olduğu, dil kurallarında uygulamada hatalar yaptığı, noktalama işaretlerini kullanmadığı, paragraf düzeninde yazamadığı belirlenmiştir. Emin'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem bilgisi sorularında hatalar yaptığı, kesirlerle işlem bilgisi sorularını yapamadığı, dört işleme dayalı problemleri ve geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Emin'in FOOE'ne göre okuduğunu anlama düzeyi hikâyelerde başlangıç zorlanma düzeyinde, fen alanındaki metinlerde 2. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 2. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzeyde olduğu ve okuma anlamasının çok sınırlı olduğu belirlenmiştir. İşaret dili, parmak alfabesi ve yazılı iletişim yöntemlerini kullanmaktadır. Sözlü olarak iletişim kuramamaktadır.

Abdullah'ın dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında zamirler, cümlelerin öğeleri, zamanlar, hal eklerinde sıkıntılar yaşadığı tespit edilmiştir. Okuma anlama sorularında hatalar yaptığı, okuma anlama düzeyinin sınırlı olduğu saptanmıştır. Öğrencinin muafiyet yazılı sınavına göre yazılı anlatım becerileri değerlendirildiğinde; konu hakkında bilgisi olmadığı, düzenlemenin olmadığı, anlatımın sözcük dağarcığının çok sınırlı olduğu, dil kurallarında uygulamada hatalar yaptığı, noktalama işaretlerini bazen kullandığı, paragraf düzeninde yazamadığı belirlenmiştir. Abdullah'ın matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda işlem bilgisi sorularında hatalar yaptığı, kesirlerle işlem bilgisi sorularını yapamadığı, dört işleme dayalı problemlerini ve geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Abdullah'ın FOOE göre okuduğunu anlamada sıkıntılar yaşadığı, hikâyelerde başlangıç zorlanma düzeyinde, fen alanındaki metinlerde 1. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 1. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzeyde olduğu ve okuma anlamada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Abdullah sınırlı sözlü iletişim kurmakla birlikte işaret dili, parmak alfabesi ve yazılı iletişimi kullanmaktadır.

Şakir'in dil sınavlarına göre; sözcük bilgisinin yeterli olmadığı, dilbilgisi kurallarında cümlelerin öğelerinde, büyük-küçük harf kullanımı, hal ekleri, zamanlar, zamir kullanımlarında sıkıntılar yaşadığı, okuma anlamayı ölçen diyalog ve okuma parçalarında çok sayıda hata yaptığı, okuduğunu anlama düzeyinin çok sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin muafiyet yazılı sınavına göre yazılı anlatım becerileri değerlendirildiğinde; konu hakkında bilgisi olmadığı, düşüncelerin karmaşık, anlatımın akıcı olmadığı, sözcük bilgisinin çok sınırlı olduğu, dil kurallarında uygulamada hatalar yaptığı, noktalama işaretlerini bazen kullandığı, paragraf düzeninde yazamadığı, büyük-küçük harf kullanımında yerleşmiş hatalar yaptığı belirlenmiştir. Şakir'in matematik becerileri muafiyet sınavına göre değerlendirildiğinde; doğal sayılarda ve kesirli işlemler bilgisinin yetersiz olduğu, dört işleme dayalı problemleri yapamadığı, geometrik alan hesaplarını yapabildiği, koordinat ve harita okuma bilgisinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Şakir'in FOOE'ne göre okuduğunu anlama düzeyi hikâyelerde başlangıç geçiş gösteren öğretimsel düzey, fen alanındaki metinlerde 2. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey, sosyal alanındaki metinlerde 1. düzeyde geçiş gösteren öğretimsel düzey okuyucusu olduğu, okuma anlamada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Şakir sözlü

olarak iletişim kurmaya istekli olmakla birlikte konuşma anlaşılabilirliği olmadığı için işaret dili, parmak alfabesi ve yazılı iletişimi kullanmaya yönelmektedir.

Araştırma sürecinin Uygulama Dönemi'nde öğrencilerin tespit edilen tüm özellikleri dikkate alınarak öğrenciler dil seviye gruplarına ayrılarak Perşembe ve Cuma grubu oluşturulmuştur.

2.3.2. Araştırmacı ve öğretim elemanları

Araştırma verileri odak öğretim programı olan Yapı Bilgisi I, Yapı Bilgisi II derslerini yürüten araştırmacı Çiğdem İstel, Yazılı ve Sözlü Anlatım I, Yazılı ve Sözlü Anlatım II derslerini yürüten Yrd. Doç. Dr. Güzin Karasu ve Matematik I, Matematik II derslerini yürüten öğretim elemanı Yrd. Doç. Dr. Ayşe Tanrıdiler tarafından toplanmıştır.

2.3.2.1. Yapı bilgisi I-II dersleri öğretim elemanı

Öğr. Grv. Çiğdem İstel; lisans eğitimini Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Lisans Programı'nda 1990 yılında tamamlamıştır. Araştırmacı yüksek lisans eğitimini ise, 2001 yılında Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yapı Bilgisi kürsüsünde almıştır. Araştırmacı 1990- 1996 yılları arasında özel sektörde çeşitli mühendislik mimarlık ofislerinde yapı projesi tasarımı, mimari ve statik projelerinin çizilmesi ve hazırlanması konularında görev almıştır. Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda 1996 yılında öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Halen görevini sürdürmektedir.

Araştırma verilerinin toplandığı sırada Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda 18 yıllık öğretim deneyimi bulunmaktaydı. Araştırmacı Yüksekokulu'n Yapı Ressamlığı Ön lisans Programı'nda yer alan Yapı Bilgisi I, Yapı Bilgisi II, Yapı Malzemesi I, Yapı Malzemesi II, Betonarme Uygulama Projesi I-II, Betonarme Uygulama Projesi II, İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları I, İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları II meslek derslerini yürütmektedir. Araştırmacı çalışma sırasında da bu meslek derslerini yürütmeye devam etmiştir. 1996-2014 yılları arasında aynı okulda Yapı Ressamlığı Programının sorumlusu olarak görevini sürdürmüştür. Araştırmacı, 2011-2012 öğretim yılı Güz Dönemi'nde Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, İşitme Engelliler Öğretmenliği Programı'nda doktora eğitimine başlamıştır.

2.3.2.2. Dil dersleri öğretim elemanı

“Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II ” derslerinden sorumlu öğretim elemanı Yrd. Doç.Dr. Güzin Karasu; Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İşitme Engelliler Öğretmenliği Lisans programından 1995 yılında mezun olmuştur. 2003 yılında Yüksek lisans öğrenimini, 2011 yılında doktora öğrenimini Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, İşitme Engelliler Öğretmenliği programında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Engelliler Yüksekokulu’ nda 1995 yılından beri çalışmaktadır. Engelliler Entegre Yüksekokulunda disiplinler arası çalışma kapsamında ortak derslerin yürütülmesi ile ilgili kararların uygulamasında dil alanı koordinatörü olarak görev almıştır. Aynı zamanda Özürlü Öğrenciler Birimi Yönetim Kurulu Üyesi olarak görevine devam etmektedir. Araştırmanın veri toplama sürecinde Yapı Bilgisi dersleri öğretim elemanı ile birlikte disiplinler arası işbirliği çerçevesinde birlikte çalışmıştır. Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II derslerinde odak öğretim programı Yapı Bilgisi I-II derslerinin konu ve kavramlarını farklı bağlamlarda pekiştirme çalışmaları ile öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunmuştur.

2.3.2.3. Matematik dersleri öğretim elemanı

“Matematik I-II ” derslerinden sorumlu öğretim elemanı Yrd. Doç.Dr. Ayşe Tanrıdiler; Osmangazi Üniversitesi Matematik Lisans programından 1996 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisans öğrenimini, 2000 yılında Anadolu. Üniversitesi Matematik Anabilim dalında, doktora öğrenimini 2012 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, İşitme Engelliler Öğretmenliği programında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Engelliler Yüksekokulu’ nda 1996 yılından beri çalışmaktadır. Engelliler Entegre Yüksekokul ’unda Seramik, Bilgisayar Operatörlüğü ve Yapı Ressamlığı programlarındaki matematik derslerini yürütmektedir.

Araştırmanın veri toplama sürecinde mesleki alan dersleri ile Matematik I-Matematik II derslerinin işbirliği çalışmalarında araştırmacı ile birlikte çalışmıştır. İşbirliği çalışmaları Matematik I-II derslerinde kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve problem çözme boyutlarında mesleki terimlerin ve konuların önceden öğretilmesi ile gerçekleşmiştir. Böylece öğrencilerin meslek derslerine hazır durumda gelmelerine ve konuları daha iyi anlamalarına katkıda bulunmuştur. Yapılan işbirliği çalışmaları aynı zamanda Yapı Ressamlığı Programı’ndaki Matematik I-II ders içeriklerinin de belirlenmesine katkıda bulunmuştur.

2.3.3. Tez geçerlik ve güvenilirlik komitesi

Bilimsel araştırmaların en önemli ölçütlerinden birisi araştırmanın inandırıcılığıdır. Bu açıdan geçerlik ve güvenilirlik en önemli iki ölçüttür. Nicel araştırmalarda geçerlik (validity), güvenilirlik (reliability) ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inandırıcılık sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadeler kullanılmaktadır. Guba ve Lincoln nitel araştırmalarda inandırıcılık (trustworthiness) olmasına dikkat çekerek bazı kriterler belirlemiştir. İnandırıcılık için kriterleri inandırıcı olma (credibility), güvenilir olma (dependability), onaylanabilirlik (confirmability) ve aktarılabilirlik (transferability) olmak üzere dört ana başlık altında toplamıştır (Guba ve Lincoln, 2000'den aktaran Cresswell,2003, s.196). Bir araştırmada bulguların doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi önerilmektedir (Krefting, 1991, s. 215; Shenten, 2004, s. 64; Morrow, 2005, s.251-252).

Eylem araştırmalarında; sorunu belirleme, sorunla ilgili veri toplama, toplanan verilerin değerlendirilmesi ve sorunla ilgili iyileştirme çalışmalarında süreç içinde uzman kişilerin farklı bakış açılarından yararlanılır. Araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesinin istenmesi inandırıcı olma konusunda alınabilecek önlemlerden birisidir (Başkale, 2016, s.24). Bu incelemede uzman toplanan verilere, bunların analizine ve sonuçların yazımına kadar olan süreçlere eleştirel bir gözle bakar ve araştırmacıya geri bildirimde bulunur. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi izleme toplantıları ile inandırıcılık konusunda araştırmanın sistematik olarak denetlenmesini sağlamıştır.

Araştırma süresince Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nde yer alan işitme kayıplı öğrencilerin eğitimleri ve nitel araştırmalar konularında deneyimli araştırma ekibi tarafından haftalık izleme ve değerlendirme toplantıları ile denetlenen araştırma verileri Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün belirlediği kural doğrultusunda tez izleme toplantılarında her altı ayda bir izlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırma süreci kapsamında hazırlanan tezin projesini denetleyen Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nde; tezin danışmanı Prof. Dr. Yıldız Uzuner, Prof. Dr. Ümit Girgin, Doç. Dr. Emrah Gökaltun ve Yrd. Doç. Dr. Sema Ünlüler görev almıştır. Tezin Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında hazırlanmasında Prof. Dr. Yıldız Uzuner proje yürütücüsü, Çiğdem İstel araştırmacı olarak yer almıştır.

Doktora araştırmasının danışmanı Prof. Dr. Yıldız Uzuner; nitel araştırma uzmanı olarak araştırmanın tüm sürecinin planlanması, uygulanması, verilerin toplanması ve raporlaştırılmasına yol gösterilmesini ve denetlenmesini sağlamıştır. Proje önerisinin hazırlanma ve denetlenmesi ve tezin bölümlerinin tezin amacına ve alan yazına uygunluğunu denetlemiştir. Prof. Dr. Yıldız Uzuner Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü İşitme Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak 33 yıldır görevini sürdürmektedir.

Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nde yer alan Prof. Dr. Ümit Girgin araştırma sürecinde derslerin planlanması, amaçlarının belirlenmesi, uygulanması, ders malzemelerin hazırlanması, hazırlanan malzemelerin uygunluğu, çalışmanın raporlaştırma sürecinde tez bölümlerinin tezin amacına, alan yazına uygunluğunu denetlenmesini ve yol göstericiliğini yapmıştır. Prof. Dr. Ümit Girgin Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü İşitme Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak 38 yıldır görevini sürdürmektedir. Bununla birlikte İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'nin (İÇEM) müdürlüğünü yürütmektedir.

Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi üyelerinden Doç. Dr. Emrah Gökaltun araştırma sürecinde Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının içeriklerinin belirlenmesinde, teknik çizim çalışmalarını değerlendirme aracına geçerlik verilmesinde, ön test sorularına ve sınav sorularına kapsam geçerliliği verilmesinde araştırmaya verdiği katkılarla yön vermiştir. Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi / Mimarlık Bölümü / Yapı Bilgisi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak 27 yıldır görevini sürdürmektedir.

Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nde yer alan Yrd. Doç. Dr. Sema Ünlüer araştırma sürecinde izleme toplantılarına katılarak araştırma verilerini toplama tekniklerinde yol göstermiştir. Tezin amacına ve alan yazına uygunluğu konusunda denetlemeleri ve raporlaştırma sürecinde önerileri ile araştırmaya katkılarda bulunarak yön vermiştir. Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu'nun, Bilgisayar Kullanımı Bölümü, Bilgisayar Operatörlüğü Ön Lisans Programı'nda öğretim üyesi olarak 16 yıldır görevini sürdürmektedir.

2.4. Araştırma Sürecinde Veri Toplama Teknikleri

Araştırma süreci sayfa 3'te belirtildiği gibi "Hazırlık, "Uygulama" "İzleme" olmak üzere üç dönemden oluşmuştur. Araştırmanın dönemleri Şekil 2.6.' da görüldüğü gibi

araştırma Hazırlık süreci 2013-2014 Bahar, Yaz dönemlerini ve 2014-2015 Güz, Bahar ve Yaz dönemlerini kapsamaktadır. Uygulama süreci 2015-2016 Güz döneminde gerçekleştirilmiştir. İzleme süreci 2015-2016 Öğretim Yılı Bahar ve 2016-2017 Öğretim Yılı Güz dönemlerini kapsamaktadır. Araştırmanın Hazırlık, Uygulama ve İzleme süreçlerinde araştırma yöntemine ve öğretim sürecinin iyileştirilmesine ilişkin çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın raporunun bu bölümünde araştırmanın üç sürecinde gerçekleştirilen araştırma yöntemine ilişkin çalışmalar hakkında bilgi verilecektir. Öğretimle ilgili yapılan çalışmalar ise araştırma raporunun bulgular bölümünde aktarılacaktır.

Şekil.2.6. Araştırma sürecinin dönemleri

Eylem araştırmalarında gözlemler, toplantılar ve görüşmeler, araştırmacı günlükleri, anketler, ders planları, öğrencilerin süreç ürünleri, arşiv verileri, kontrol listeleri, tutum ve düzey belirleme ölçekleri gibi çeşitli tekniklerle veri toplanmaktadır

(Johnson, 2014, s. 81). Çeşitli veri toplama tekniklerinin bir arada kullanılması verilerin geçerliliğini ve güvenilirliğini teyit ederek araştırmanın niteliğini artırmak ve geniş bakış açısı sağlanması açısından önemlidir (Bogdan ve Biklen, 2007,s. 157; Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.300). Bu amaçla araştırma sürecinde kullanılan çeşitli veri toplama teknikleri ile yapılan çalışmalar a) Gözlemler b) Araştırmacı günlüğü c) Belgeler d) Ürünler e) Kontrol listeleri f) Toplantılar başlıkları altında sunulacaktır.

2.4.1. Gözlemler

Gözlemler, doğrudan araştırma sorularını yanıtlamayan ancak herhangi bir ortamda ya da kurumda ortamın, bireylerin davranışlarını izleyerek ve kaydederek bir tanımlama yapmak için kullanılan bir yöntemdir (James, Milenkiewicz ve Bucknam, 2008, s.75). Eylem araştırmalarında araştırmacı kendi uygulamalarını gözleyebilir ya da araştırmacının bir başka gözlemci tarafından gözlenmesi istenebilir. Özellikle gözlenen ortamdaki etkileşimin ayrıntılarını belirlemek verinin zenginliği açısından önemli olduğu için ses kayıt ya da video kayıt cihazı kullanmanın yararlı olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.300). Videoteyp ve ses kayıtları sınıfın fiziki ortamı, öğrencilerin sözel ve sözel olmayan davranışları, öğretim elemanının performansı ve kullandığı stratejiler, yöntemler ve teknikler, kullanılan malzemeler hakkında bilgi vermektedir. Aynı zamanda araştırma verilerinin betimlemeleri ve geçerlik çalışmasının yapılabilmesi için gereklidir ve önemlidir (Baumfield, Hall ve Wall, 2008,s. 67; Johnson, 2014, s. 96).

Bu amaçla araştırmanın gözlemleri ve sınıf etkileşimleri kamera sistemi ile kayıt edilmiştir. Araştırmanın Hazırlık sürecinde 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi 1. pilot çalışmadan itibaren uygulama sürecinin sonuna kadar tüm derslerin kamera ile çekimleri yapılmıştır. Ayrıca hazırlık ve uygulama süreçlerinde araştırmacının belirli derslerinin işitme kayıplı bireylerin eğitimi konusunda alan uzmanı tarafından gözlemi yapılmıştır. Bu veriler, Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından derslerin izlenmesi, özetlenmesi ve değerlendirilerek geliştirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı ders video kayıtlarını izleyerek derslerinin öz değerlendirmelerini yapmıştır. Ek olarak Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 10.08.2016 tarihinde yapılan toplantıda araştırmanın “Hazırlık” ve “Uygulama” dönemlerindeki Yapı Bilgisi I ile Yapı Bilgisi II öğretim programında yapılan dersler incelenmiş ve dönemlerin özelliklerini yansıtan temsili derslere karar verilmiştir. Seçilen temsili derslerin öğretim programının unsurları

açısından analizleri derslerin TGGK tarafından video ve ses kayıtları izlenerek yapılmıştır. Tablo 2.5'te gösterilen temsili derslerin analizleri araştırma raporunun bulgular bölümünde ayrıntılı açıklanacaktır.

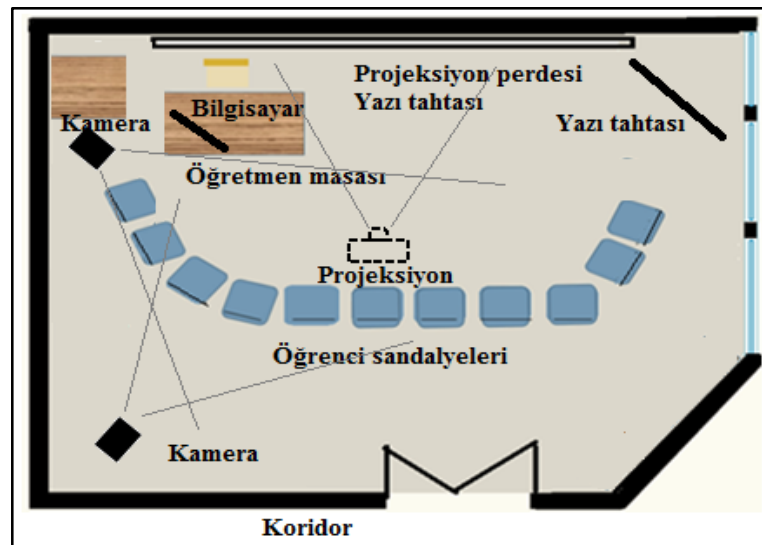
Tablo 2.5. Temsili dersler ve seçilme nedenleri

Yapı Bilgisi I 1. temsili ders	
Öğretim yılı/Dönemi	2014-2015 Güz
Yapıldığı Tarih	21.10.2014
Konu:	Yapı Terimleri II
Seçilme nedenleri	
- Araştırmacının Doktora Programı ders sürecinde edindiği bilgiler ve uygulama deneyimleri ile planlayıp uyguladığı ders olması - Dersin öğretim elemanı olan araştırmacının doktora programının ders süreci dışında daha önce herhangi bir dönüt almaması, - Tüm grupla gerçekleştirilen ve öğrenci katılımının fazla olduğu bir ders olması	
Yapı Bilgisi II 2. temsili ders	
Öğretim yılı/Dönemi	2014-2015 Bahar
Yapıldığı Tarih	09.04.2015
Konu:	Yarım Döner Merdivenin Plan Çizimi
Seçilme nedenleri	
- İşitme kayıplı bireylerin eğitiminde alan uzmanı olan Prof. Dr. Ümit Girgin'in araştırmacıyı bu dönemde sınıf ortamında izlediği ilk ders olması 08.04.2015 tarihinde Tez Geçerlik ve Güvenirlik Komitesi ile yapılan toplantıda araştırmacıya bu ders öncesinde ders planlarına geribildirim verilmiş olması - Tüm grupla gerçekleştirilen ve öğrenci katılımının fazla olduğu bir ders olması	
Yapı Bilgisi I 3. temsili ders	
Öğretim yılı/Dönemi	2015-2016 Güz
Yapıldığı Tarih	15.10.2015
Konu:	Yapı Terimleri II
Seçilme nedenleri	
- Meslek alan uzmanlarından ders içeriklerin sadeleştirilmesi ve iş ortamlarının ihtiyaçlarına göre öğretim programının düzenlenmesi amacıyla görüş alındıktan sonra gerçekleştirilen bir ders olması - İki farklı dil seviye grubuna göre yapılan ilk derslerden birisi olması - Tüm öğrencilerin katıldığı bir ders olması 21.10.2014 tarihinde yapılan dersin farklı bir dönem ve öğrencilerle gerçekleştiği bir ders olması	
Yapı Bilgisi I 4. temsili ders	
Öğretim yılı/Dönemi	2015-2016 Güz
Yapıldığı Tarih	26.11.2015
Konu:	Yapı Temelleri
Seçilme nedenleri	
- İki farklı dil seviye grubuna göre yapılan bir ders olması - İşitme engellilerin eğitiminde alan uzmanı olan Prof. Dr. Ümit Girgin'in araştırmacıyı sınıf ortamında izlediği bir ders olması - Araştırmacının kendini daha rahat hissettiği bir ders olması - Dersin işleyişinde ders sunusu dışında görsel ve üç boyutlu malzemelerin kullanılması - Öğrencilerle beraber sınıf sözlüğünün yapıldığı bir ders olması - Zenginleştirme amacıyla sözcük haritası ve inşaat alanına gezi planlanıp yapılması - Odak gruptaki öğrencilerin ilgilerine göre gezi sonrasında farklı etkinlikler yapılması (poster hazırlanması, sunu çalışması)	

Araştırmada metodolojiye ilişkin yapılan çalışmalardan ilki sınıf gözlemlerinin analiz edilerek değerlendirilmesi amacıyla kullanılan kamera-ses kayıt sisteminin yerleştirilmesidir. Kamera-ses kayıt sisteminin sınıf ortamına uygun şekilde yerleştirilmesine ilişkin düzenlemeler araştırmanın hazırlık, uygulama ve izleme süreçleri kapsamında sunulacaktır.

2.4.1.1. Hazırlık dönemi

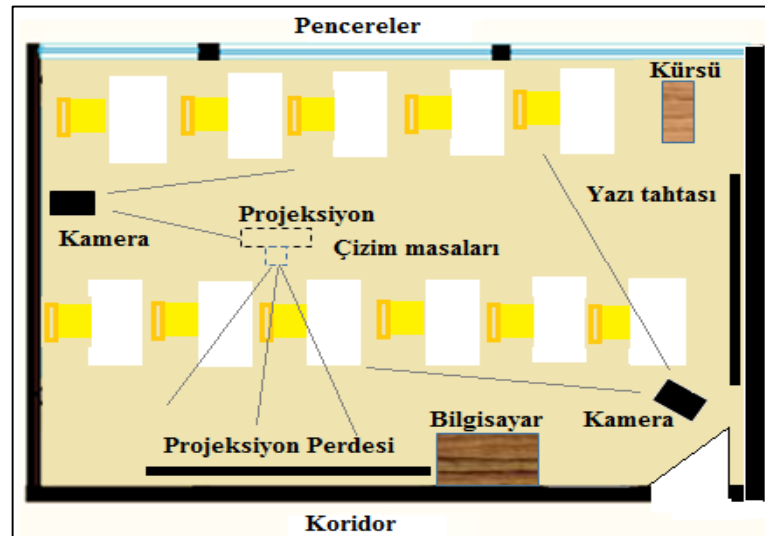
Kamera- ses kayıt sisteminin düzenlenmesi 2013-2014 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde şu şekilde gerçekleşmiştir. Araştırmaya başlandığında tez danışmanı ile yapılan toplantıda verilerin kaydedilmesi amacıyla sınıfta kameraların yerleştirilerek çekim işlerine başlanması kararı alınmıştır. Araştırmaya başlanılan bahar döneminde Yapı Bilgisi II dersinin hem teorik hem de çizim uygulamalı bir ders olması, dersin iki sınıfta yürütülmesini ve iki ayrı sınıfta kamera kurulmasını gerektirmiştir. İki derslikte derslerin düzenlenmesi ile 11.03.2014 tarihindeki araştırmacının ders öncesi günlüğünden aktarımı şu şekildedir: “*Dersi Engelliler Entegre Yüksekokulu'nun 2. katında bulunan Yapı Ressamlığı Çizim Atölye 'sinde yapmaya başladık. Atölyede masalar çizim düzenine göre yerleştirildiği için teorik derslerde öğrencilerin birbirinin yüzünü görmeleri ve birbirlerini anlamaları için masaların düzenini her ders değiştirmemiz gerekti. Bu durum zaman kaybına neden olduğu için dersin teorik kısmını birinci kattaki dil dersliğinde, uygulama kısmını ikinci kattaki çizim atölyesinde yapılmasına karar verildi. Şekil 2.7^de dersin teorik kısmının yapıldığı dersliğin planında kameraların yerleşimi gösterilmiştir.*

Şekil 2.7. Dil dersliğinin planı ve kameraların yerleşimi

İlk derslerde tek kamera ile çekimler yapılmıştır. Ders sırasında araştırmacının ve öğrenci davranışlarının izlenebilmesi iki kamera kullanımını gerektirmiştir. Araştırmacı 12.03.2014 ders sonrası günlüğünde portatif kameraların zorluğunu ve yarattığı problemleri şu şekilde aktarmıştır: “*Dersimiz kameranın ayarlanması, ses yükseltme cihazının kablo bağlantılarının yapılması nedeniyle 25 dk. geç başladı. Kamera öğrencilerin tamamını ve beni almayınca kamerayı duruma göre ayarlayabilecek birisini aradım ama bulamadım. Kamerayı uygun yere yerleştirmeye çalıştım. Ancak kameranın açısı dar bir alanı aldığı için öğrencilerin tümü, tahta ve ben görünmüyorduk. Tek kamera hepsini yansıtamıyordu. Sınıf küçük olduğu için öğrencileri görüş açısına almak oldukça zordu. Kameranın yerleştirilmesi ve kayıtların yapılabilmesi ve kaydedilmesi konularında teknik desteğe ihtiyacım oldu. Daha geniş açılı bir kameraya gereksinim ortaya çıktı. Şimdilik kamerayı farklı pozisyonlarda yerleştirerek çekim yapmaya karar verdim. Teknik destek konusunda Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi üyelerinden Yrd. Doç.Dr. Sema Ünlüer yardımcı oldu. Dersin başlamasından yarım saat önce kameraların yerleştirilmesi, ayarlarının yapılması gerekti.*”

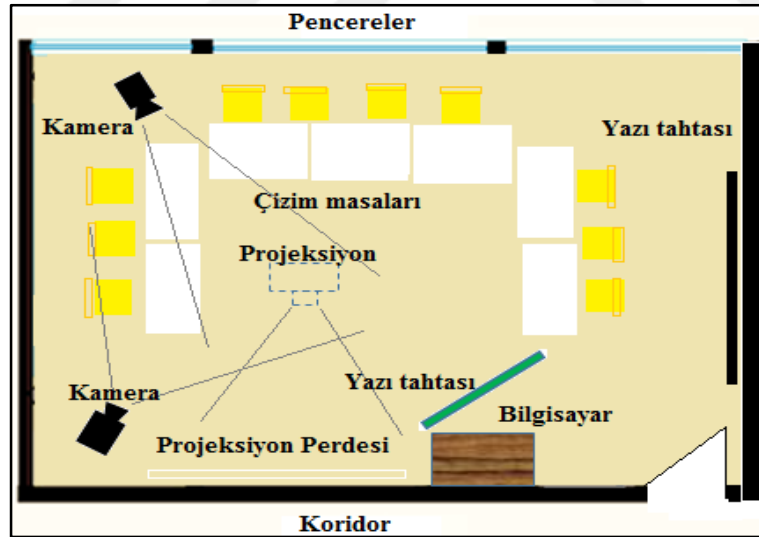
Şekil 2.8’de Yapı Bilgisi II dersinin çizim uygulamalarının yapıldığı yapı ressamlığı çizim atölyesinin yerleşim planı verilmiştir. Öğrenci masaları arka arkaya ancak sığdırılabilmektedir. İki kameranın yerleştirip kameraların şarjı bittiğinde tekrar devam edebilmek için kameralar prizlere yakın görüş açısına girecek şekilde ayarlanmıştır. Ders başlamadan önce kameraların uygun yerlere yerleştirilmesi ile ilgili çalışmalar ders süresinin verimli kullanılmasını engellemiştir.

Şekil 2.8. Yapı Ressamlığı çizim atölyesinin planı ve kameraların yerleşimi

Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan 19.03.2014 tarihindeki ilk toplantıda kameranın açısı çekim yapılmasını kısıtladığı için proje önerisine hareketli, geniş açılı kamera isteğinin yazılması dile getirilmiştir. Yapılacak çekimlerde kamera alınıncaya kadar mevcut kameraların amaca uygun olarak sınıf ortamında yerleştirilmesine karar verilmiştir. Çift kamera kullanımı önerisi getirilmiş ve uygulanmıştır.

2014-2015 öğretim yılı güz dönemindeki kamera- ses kayıt sistemi ile ilgili düzenlemeler şu şekilde gerçekleşmiştir. Bahar döneminde kamera kayıtlarının alınması konusunda yaşanan sorunların çözülmesi amacıyla güz döneminde Yapı Bilgisi I dersinin teorik bir ders olması, aynı zamanda çizim atölyesinin daha geniş ve ferah olması nedeniyle derslerin 2. Kattaki yapı ressamlığı atölyesinde yapılmasına karar verilmiştir. Yeni dönemde yeni gelen 11 öğrencinin oturma düzeni projeksiyon perdesi dikkate alınarak ayarlanmıştır. Şekil 2.9'de Yapı Bilgisi I dersinin yapıldığı yapı ressamlığı çizim atölyesinin planı verilmiştir. Oturma düzeninde öğrencilerin hem akranlarını hem de öğretim elemanını ve tahtayı izleyebilmeleri dikkate alınarak “U” biçiminde yerleştirilmiştir.

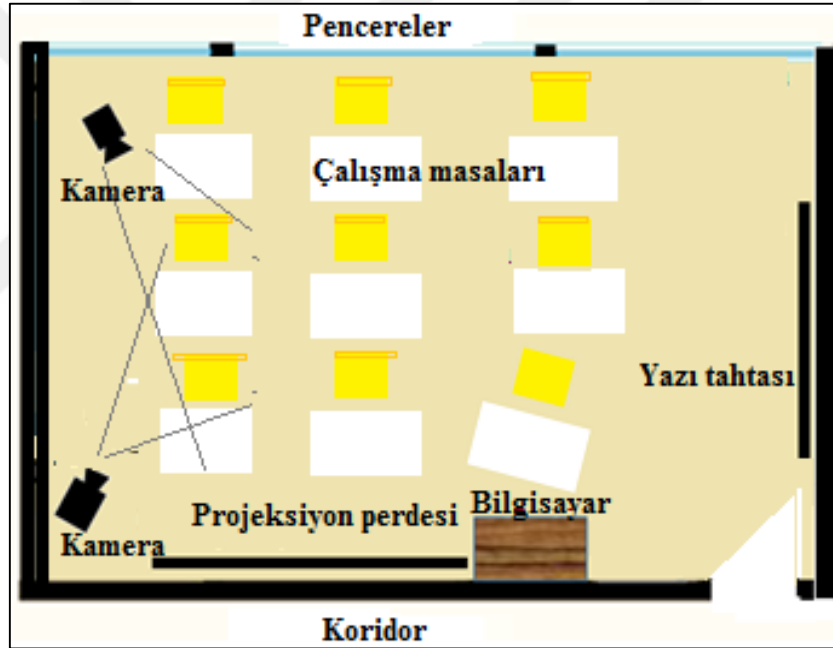

Şekil 2.9. Yapı Ressamlığı çizim atölyesinin planı ve kameraların yerleşimi

Masalar öğrencilerin rahat not almalarına ve çalışabilmelerine imkân sağlamasına rağmen geniş alan kapladığı için dinleme mesafesinin artmasına neden olmuştur. Bu durum öğrencilerin dinlemelerini olumsuz yönde etkilemiştir. Derslerin gerektiğinde tekrar izlenebilmesi amacıyla iki kamera ile ders çekimlerine devam edilmiştir. Kameraların yerleşimi; ders süresi uzun olduğundan kameraların şarj edilebilmesi için

prizlerin yakınına aynı zamanda öğrencileri ve öğretim elemanını açısına alacak şekilde konumlandırılmıştır. Çizim atölyesi diğer çizim derslerinde de kullanıldığı için her ders öncesi sınıfın tekrar düzenlenmesi ve kameraların yerleştirilmesini gerektirmiştir. Bu durum teneffüs arası vermeden ders saatinin uzamasına, öğrencilerin şikâyetlerine, dikkatlerinin dağılmasına ve derse olan ilgilerinin azalmasına neden olmuştur.

2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi’ndeki kamera- ses kayıt sisteminin durumu şu şekildedir. Hazırlık sürecinin 2014-2015 Bahar döneminde henüz projede belirtilen araç gereçlerin temini yapılamadığından iki kamera kurularak derslerin çekimine devam edilmiştir. Yapı Bilgisi II dersinde çizim çalışmaları da yer aldığından sınıfın düzeni ve kameraların yerleşimi sorunu devam etmiştir. Çizim çalışmalarında masa düzeni ve kameraların konumları şekil 2.10’da gösterilmiştir.

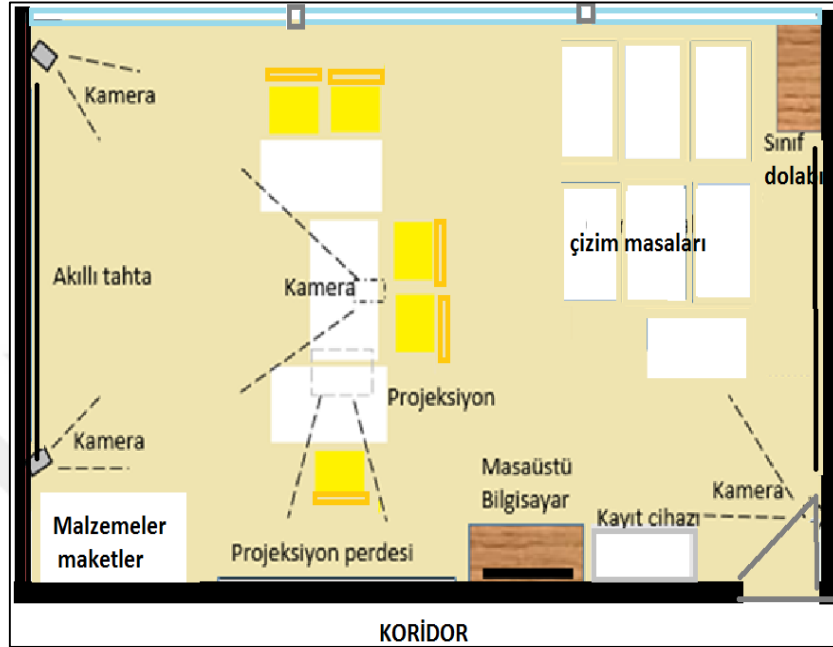

Şekil 2.10. Çizim çalışmalarında atölyenin planı ve kameraların yerleşimi

2014-2015 yaz dönemindeki kamera- ses kayıt sisteminin düzenlenmesi çalışmaları şu şekildedir. Hazırlık sürecinde öğretim sürecinin izlenerek analiz ve değerlendirilmesinde kullanılan ders video kayıtları sırasında portatif kameraların yerleştirilmesi ve verilerin kaydedilmesi ile ilgili bir takım sorunlar yaşanmıştır. Bu sorunları çözmek için BAP kapsamında dörtlü kamera ve kayıt sistemi istenmiştir.

Yaz döneminde ihalesini alan firma tarafından kamera ve kayıt sisteminin kurulumu yapılırken öğrencilerin oturma düzeni, tahtanın rahat görülebilmesi ve dinleme

mesafesi kriterleri gözönünde bulundurularak kameraların yüksekliği ve yeri belirlenmiştir. Bu amaçla dörtlü kamera-ses kayıt sistemi atölyenin uygun yerlerine Şekil 2.11’ de gösterildiği gibi yerleştirilerek derslerin kayıtları yapılmıştır.

Şekil 2.11. Uygulama sürecinde çizim atölyesinde kameraların yerleşimi

2.4.1.2. Uygulama dönemi

Uygulama dönemi olan 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi’ndeki kamera- ses kayıt sisteminin durumu şu şekildedir. Yaz döneminde kamera ve kayıt sisteminin kurulumu “Uygulama” sürecinde ders video kayıtlarının daha kaliteli alınmasını, sınıfın fiziki ortamının daha verimli kullanılmasını ve işlevselliği ile ders süresinin verimli kullanılmasını sağlamıştır. Uygulama sürecinde Şekil 2.11’de gösterilen kamera- ses kayıt sistemi ve öğrencilerin oturma düzeni kullanılmıştır.

2.4.1.3. İzleme dönemi

Araştırmanın 2015-2016 Öğretim Yılı Bahar ve 2016-2017 Öğretim Yılı Güz Dönemleri’nde kamera- ses kayıt sistemindeki önceden yapılmış düzenlemeler sayesinde “İzleme” sürecinde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından araştırmanın dönemlerini temsil eden derslerin video kayıtları izlenerek süreçte geliştirilen “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Aracı’na” göre analizleri yapılabilmektedir.

2.4.2. Araştırmacı günlüğü

Araştırmacı günlükleri nitel verilerin toplanmasında önemli kaynaklardan birisidir. Bir araştırma günlüğü araştırma ya da projede yapılanların gün gün kaydedilmesini sağlar. Bir araştırma günlüğü duyguları düşünceleri ve yapılanların bir tamamlayıcısıdır. Aynı zamanda araştırma boyunca grup etkileşimleri notları, konuşmalarla ilgili yansımalar, davranışlar hakkında notlar, öğrenci öğrenmeleri hakkında uzun süreli gözlemler içerir ve gerçek tecrübelerin bir parçası olduğu için de önemlidir (Baumfield, Hall and Wall, 2008,s. 65-66; Yin, 2011, s.175).

Araştırmacı ders öncesinde ve sonrasında öğretim programı sürecindeki hazırlıklarını, uygulamalarını, yaşanan problemleri ve çözüm yollarını ortaya koyduğu değerlendirmelerini günlüğüne kayıt etmiştir. Araştırma günlüğü; tüm sürecin analizi sırasında alınan kararları, süreçteki olayları ve problem durumlarını yansıtması açısından analize katkı sağlayan önemli bir veri kaynağı olmuştur. Sınıf ortamını, öğrencilerin ve öğretim elemanının duygularını, düşüncelerini, ortamın atmosferini yansıtması bakımından diğer verileri zenginleştirmiş ve desteklemiştir. Araştırmacı günlüklerinin yanı sıra ders plan değerlendirmeleri, toplantı tutanakları da araştırma sürecini ve ders programlarını etkileyen olayları, sorunları, araştırmacının duygu düşünce ve kararlarını, uygulamalarını, değerlendirmelerini yansıtması amacıyla kullanılmıştır.

Ders planları ve değerlendirmeler; araştırmacının ders programında uyguladığı süreci, uygulayacağı stratejilerin nasıl çalıştığını anlatmaktadır. Değerlendirmeler süreçte gerçekleşen ve gerçekleştirilemeyen durumları yansıtması ve nasıl olduğunun anlaşılmasını sağlaması açılarından önemlidir (Henning, Stone ve Kelly, 2009,s.10; Yin, 2011,s. 269). Araştırmada “Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II” derslerini yürüten araştırmacının (TGGK) toplantılarında alan uzmanları tarafından alınan kararlarla hazırlanmış olduğu ders planları ve dersin video kayıtları ile birlikte temsili derslerin analizlerinde kullanılmıştır. Ders planları hazırlanırken öğretim programının dengeli öğretim yaklaşımına göre amaçları, mesleki alan yeterlilikleri, öğrencilerin ihtiyaçları, uygulanabilirliği dikkate alınmıştır. Ders planları, izleme toplantılarında Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından araştırma sürecinin hazırlık sürecinden başlayarak uygulama sürecinin sonuna kadar incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu incelemeler ders planlarının geçerliğini ve araştırmacının ders planı yazma becerilerinin gelişimini sağlamıştır. Araştırma sürecinde Yapı Bilgisi I dersinde ünite konularına ilişkin yedi ders planı yazılmıştır. Yapı Bilgisi II dersinde sekiz plan hazırlanmıştır.

Disiplinlerarası işbirliği çerçevesinde ders planlarına göre dersler işlenmiş ve hemen sonrasında dil dersi öğretim elemanı ile değerlendirmeler paylaşılarak işbirliği çalışmalarına yön verilmiştir.

Araştırma sürecinin hazırlık döneminde 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde araştırmacı günlükleri ve ders planları yazılmaya başlamıştır. Araştırmanın 2014-2015 güz ve bahar, uygulama verisinin toplandığı 2015-2016 öğretim yılı güz dönemlerinde düzenli günlük tutulmuş ve ders planları yazılmıştır. Araştırmacı süreci sonunda; Word belgesi şeklinde, Times New Roman yazı karakteri kullanılarak 12 puntoda, 1.5 satır aralığında yazılmış, 244 sayfalık ders planları ve toplantıların tutanaklarından oluşan araştırmacı günlüğü elde edilmiştir.

2.4.3. Belgeler

Belgeler; sınav sonuçları, öğrencilere ait bilgiler, sağlık raporları, katılım kayıtları, izin belgelerini içerir (Johnson, 2014, s.101). Araştırmada kullanılan belgeler, işitme testinin sonuçlarını gösteren odyogramlar, sınav belgeleri, katılım izin belgeleridir. Öğrencilerin takvim yaşı, işitme kaybı başlama yaşı, işitme cihazı kullanmaya başladığı yaş ve bitirdiği ortaöğretim kurumuna yönelik bilgiler ile işitme kaybı derecesi ve işitme kayıplarının özelliklerinin bulunduğu odyogramlarına, E.E.Y.O' nun öğrenci işlerinde bulunan öğrenci bilgi dosyalarından ulaşılmıştır. EEYO' da gerçekleştirilen Seviye Tespit Sınavı, Muafiyet Sınavı ve Muafiyet Yazılı Anlatım sınavları öğretimde dil seviye gruplarını belirlemek için kullanılmıştır. Aynı zamanda Formel Olmayan Okuma Envanteri'nin (FOOE) kullanımı öğrencilerin dil düzeylerinin ve okumadaki güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, öğretimde uygulanacak stratejilerin belirlenmesi ve öğrencilere sağlanacak destek hizmetlere karar verilmesine olanak sağlamıştır. Araştırma etiği açısından öğrencilerin araştırmaya gönüllü olarak katıldığını belgeleyen izin formları kullanılmıştır. Hazırlık ve uygulama süreçlerine katılan öğrencilerden yazılı izin formunu doldurmaları istenmiştir. Yazılı izin formları Ekler bölümünde verilmiştir.

2.4.4. Ürünler

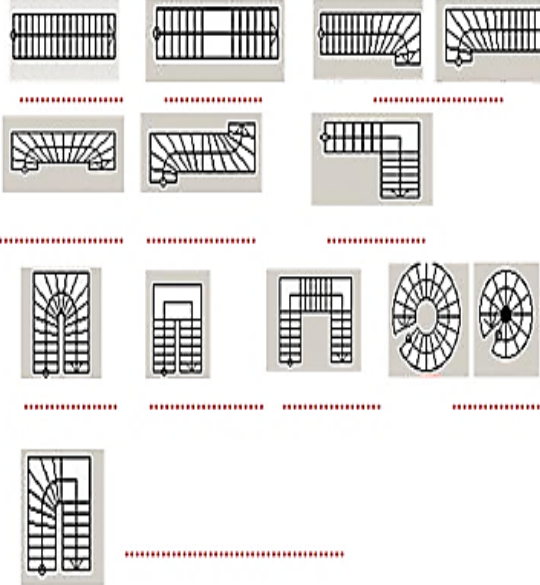
Araştırma sürecinde katılımcıların geliştirdiği ürünlerdir. Bu ürünler ders sırasında öğrenci dosyalarında yer alan çalışma soruları, defterler gibi çalışmalardır (Mertler, 2009, s.114). Bu çalışmada süreç ürünleri olarak öğrenci dosyaları, öğrenci defteri, fihrist, resimli sözlük çalışması yer almıştır.

2.4.4.1. Öğrenci dosyaları

Araştırma sürecinin 2014-2015 Güz ve Bahar ve 2015-2016 Güz Dönemleri'nde tutulan öğrenci dosyalarında; öğrencilerin izleyen etkinlik saatinde yapmış olduğu çalışma soruları, kavram ve sözcük haritaları, çizim çalışmaları bulunmaktadır. Bu veriler öğrencilerin performanslarını değerlendirmek ve öğrencinin sorumluluk alması ve öğretim sürecinin betimlenmesi için kullanılmıştır.

Bu çalışmada Görsel 2.14'te gösterilen çalışma soruları; her dersin sonunda öğrencilerle ünite konularının tekrarı, öğrencilerin konulardaki eksikliklerinin görülmesi ve öğretim programına yön verilmesinde kullanılmıştır. Bazı ünitelerde Görsel 2.15 ve Görsel 2.16' da gösterilen öğrencilerin kavramları tekrar ederek anlamalarını desteklemek amacıyla sözcük haritaları etkinlikleri öğrencilerle birlikte doldurulmuştur.

4-Şekillerine göre merdivenlerin isimlerini yazınız. 10p

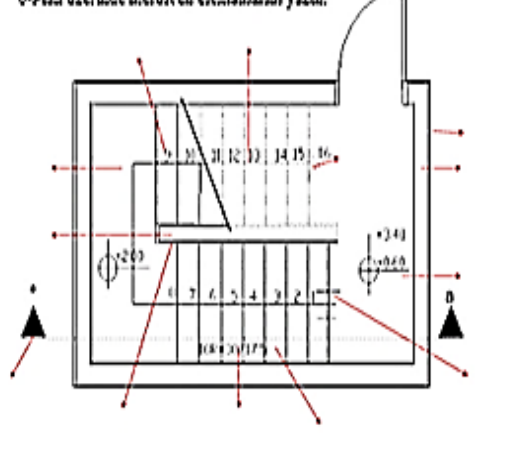
5-Merdiven elemanları ile ilgili soruları cevaplayınız 10p

a) Basamak genişliği kaç cm olmalıdır? Yazınız.

b) Riht yüksekliği kaç cm olmalıdır? Yazınız.

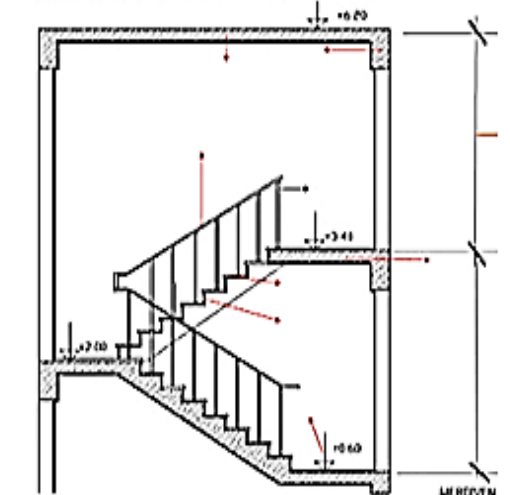
c) Sahanlık genişliği en az kaç cm olmalıdır? Yazınız.

6-Plan üzerinde merdiven elemanlarını yazın.

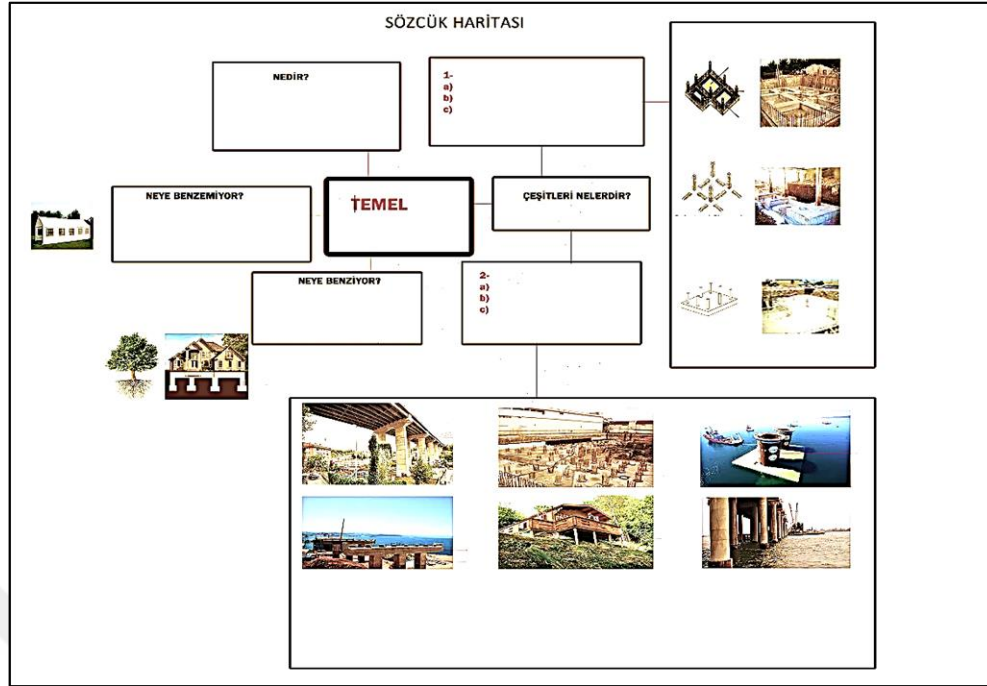
MERDİVEN PLANI

7-Kesit üzerinde merdiven elemanlarını yazınız. 10p

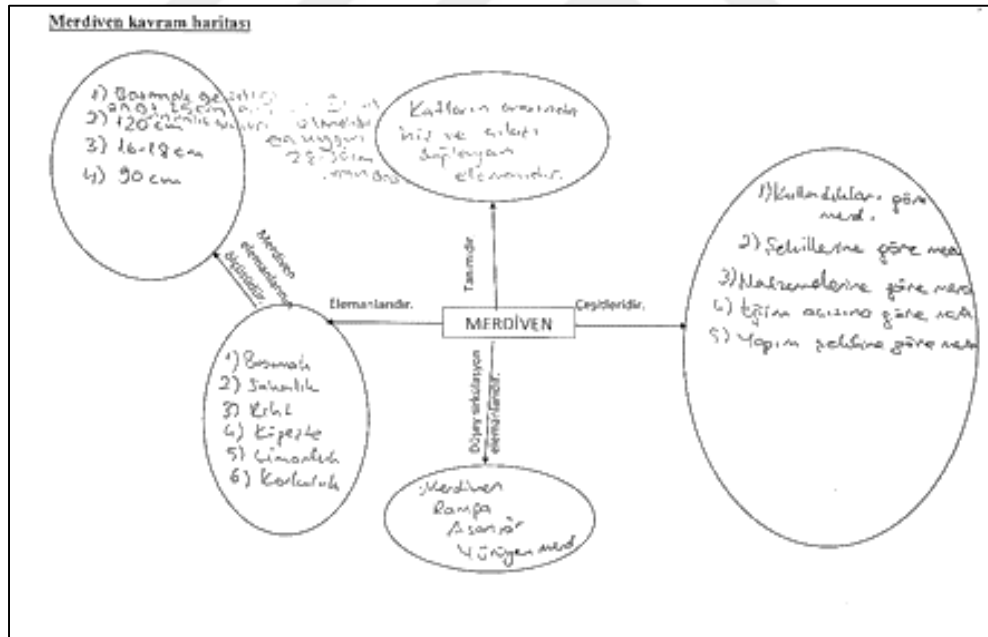

MERDİVEN

Görsel 2.14. Çalışma sorularından örnekler

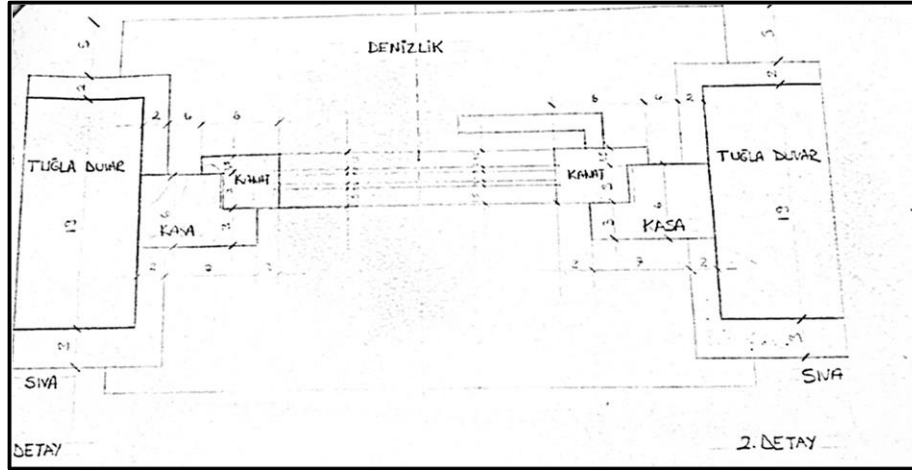

Görsel 2.15. Temeller ünitesinde kullanılan sözcük haritası

Görsel 2.16. Merdiven ünitesinde kullanılan kavram haritası

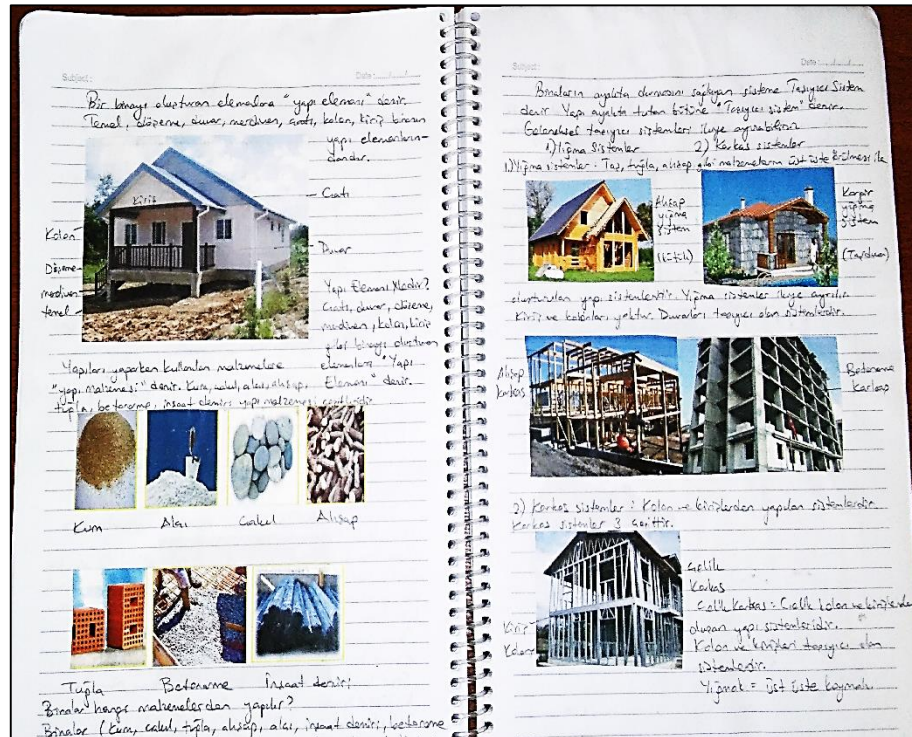
Görsel 2.17’de Yapı Bilgisi II dersinde yapılan pencere çizim çalışmalarından bir örnek gösterilmiştir. Teknik çizim çalışmalarının değerlendirilmesinde kullanılabilecek kriterler meslek alan uzmanları ile 08.07.2015 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda görüş birliğine varılarak kararlaştırılmış ve çizimlerinin değerlendirilmesinde kullanılmıştır (http-24).

Görsel 2.17. Pencere detayları çizim etkinliği

2.4.4.2. Öğrenci defteri

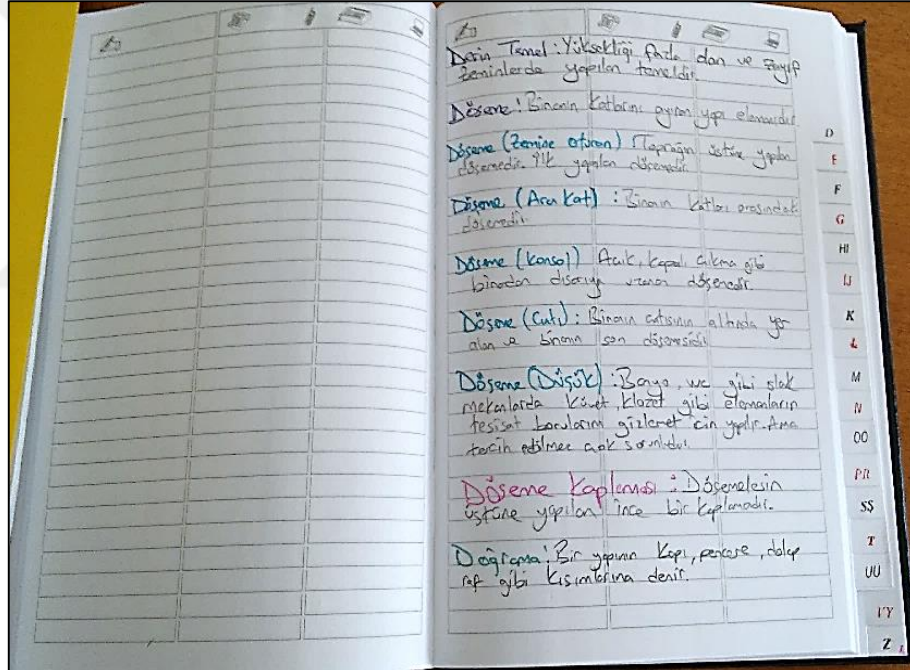
Derslerde tahtaya yazılan önemli bilgilerin, örneklerin yazılarak öğrencilerin not alma, dinleme becerilerinin geliştirilmesi ve daha iyi kavramaları için defter kullanılmıştır. Öğrencilerden büyük boyutta ve kalınlıkta bir defter almaları ilk derste istenmiştir. Öğrencilerin ders sürecinde defterlerine paylaşılan bilgileri yazmaları beklenmiş ve yazmaları için zaman verilmiştir. Görsel 2.18’de gösterilen defter kullanımı aynı zamanda öğrencilerin konuları özet şeklinde tekrar etmelerine de olanak sağlamıştır.

Görsel 2.18. Öğrenci defteri örneği

2.4.4.3. Fihrist

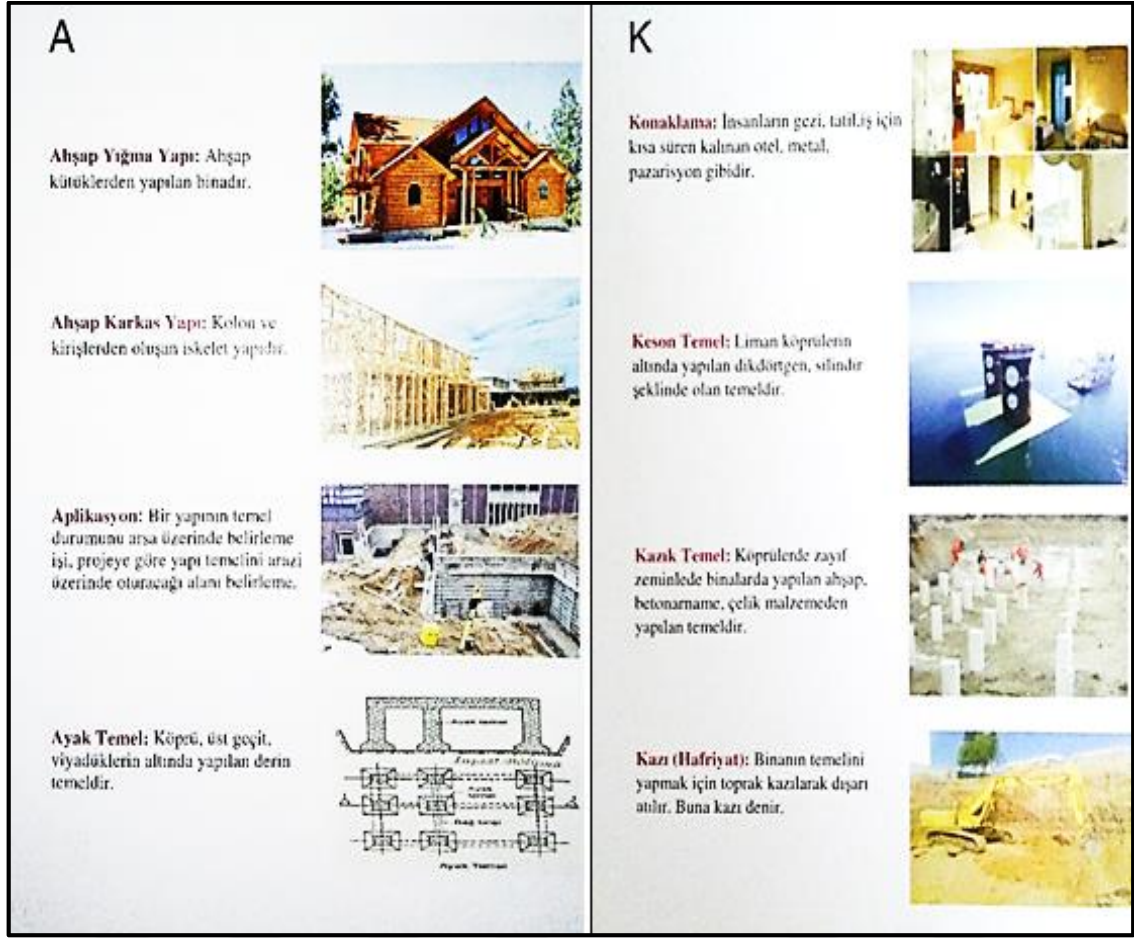
Öğrencilerin çeşitli bağlamlarda yeni sözcüklerle karşılaşmalarının sözcük geliştirmesini sağladığı görülmüştür (Sedita, 2005, s.3). Sözcüklerin anlamlarını bilmeyen bireyin metni anlamayacağı için sözcük öğretimi metinleri anlamasında temel yoldur. (Nagy, 1998, s. 2). Sözcüklerin öğretiminde bireylere çeşitli bağlamlarda tekrar etme fırsatı sağlanmalıdır. Araştırmada Yapı Bilgisi I-II derslerinde öğrencilerin öğrendikleri yeni sözcüklerin tanımlarının mesleki sözcüklerin tekrar edilebilmesi ve kalıcı olabilmesi amacıyla fihriste yazılmasına 30.09.2015 tarihinde Tez Geçerlik ve Güvenirlik Komitesi toplantısında karar verilmiştir. Görsel 2.19’da gösterilen fihrist çalışmasında öğrenciler derslerde öğrendikleri sözcükleri fihristlerine ders sırasında yazmışlar ve araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir.

Görsel 2.19. Fihrist kullanımı

2.4.4.4. Resimli sözlük çalışması

Araştırmanın 2015-2016 öğretim yılı güz dönemi uygulama sürecinde öğrenciler Yapı Bilgisi I dersinde öğrendikleri mesleki kavramların tanımlarını kendilerinin buldukları görsellerle de destekleyerek kitapçık şeklinde resimli yapı sözlüklerini hazırlamışlardır. Bu çalışmalar farklı bir bağlamda mesleki terimlerin tekrar edilmesine olanak sağlamıştır. Görsel 2.20’de gösterilen resimli sözlük çalışmaları öğrencilerin “Yapı Bilgisi I” dersinin dönem ödevi olarak değerlendirilmiştir.

Görsel 2.20. Resimli yapı sözlüğü örneği

2.4.5. Kontrol listeleri

Kontrol listeleri davranışlar, özellikler, ödevler ve beceriler gibi nitelikleri belirleyen bir listedir (Johnson, 2014; s. 84, Kan, 2011, s. 278). Kontrol listeleri derslerin gereklerini ve beklentilerini ortaya koyma, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini inceleme, öğrencilere geri bildirim verme, öğretim etkinlikleri ve materyal geliştirme gibi amaçlarla eğitimde kullanılmaktadır (Alıcı, 2010, s.152).

Araştırmada “Materyallerde Tasarım İlkeleri” ve “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme” için iki çeşit kontrol listesi geliştirilmiştir. Tablo 2.6’ da gösterilen “Materyallerde Tasarım İlkeleri Kontrol Listesi” TGGK tarafından belirlenen temsili derslerin materyallerinin niteliklerini ortaya koyarak materyalleri geliştirmek amacıyla kullanılmıştır (Yelken, 2015, s.164; Sarıtaş vd., 2013, s. 44; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004, s.28-29).

Tablo 2.6. *Materyal tasarım ilkeleri kontrol listesi*

• Öğretim materyali basit, sade, anlaşılır olmalıdır.
• Materyalde yer alan bilgiler doğru ve gerçekçi olmalıdır.
• Materyal güncel verilerle oluşturulmalı ve gerçek yaşamı yansıtmalıdır.
• Öğretim materyali, ders programlarını destekleyici biçimde dersin hedef ve kazanımlarına uygun seçilmeli ve hazırlanmalıdır.
• Materyal üzerindeki öğeler anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturmalıdır.
• Kullanılan yazı açık net ve kolay algılanabilir olmalı, renkler uyumlu olmalıdır.
• Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşına ve mesleki eğitime uygun olmalıdır.
• Başlıklar büyük harfle, diğer kısımlar küçük harfle yazılmalı, harf koyu olduğunda zemin açık olmalı, zemin koyu olduğunda harf açık olmalıdır.
• Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlanmalıdır.
• Materyal öğrencilerin de kullanılabileceği şekilde pratik ve kullanışlı olmalıdır.
• Öğretim materyalinde kullanılacak görsel özellikler (resim, grafik, renk, kalın çizgi, çerçeve içine alma vs.) materyalin önemli noktalarına vurgulamak amacıyla kullanılmalı, aşırı kullanımdan kaçınılmalıdır.
• Öğrencilerin özelliklerine uygun olmalıdır.
• İlgi çekici ve göze hoş gelmelidir.
• Kullanılan öğeler materyal alanına düzenli yerleştirilmeli, kavranabilecek özellikte olmalıdır.
• Materyal üzerinde konu dışı öge bulunmamalıdır.
• Sağlam ve tekrar kullanılabilecek şekilde hazırlanmalıdır.
• Öğretim materyali her öğrencinin erişimine ve kullanımına açık olmalıdır

Araştırmanın “Hazırlık” döneminde ders programlarının değerlendirilmesi amacıyla alanyazında kontrol listeleri incelenmiştir. Alanyazın incelemelerinde etkili bir öğretim için kriterlerin belirlendiği “Farklılaştırılmış Öğretim”, “Odaklanılmış Öğretim” ve “Dengeli Öğretim” kontrol listelerine ulaşılmıştır (Ellis, 2005, s. 51-52; Blaz, 2006, s. 96-97; Doty, 2008, s.4). Araştırmanın başında Farklılaştırılmış Öğretim Kontrol Listesi araştırmacının ders programlarını değerlendirmesinde kullanılmıştır. Kontrol listeleri TGGK tarafından incelendiğinde Dengeli Öğretim Kontrol Listesinin diğer kontrol listelerini de kapsadığı ve daha geniş bir değerlendirme repertuarı sunduğu görülmüştür. Araştırmanın İzleme döneminde kontrol listeleri ile ilgili alanyazın incelemeleri ve öğretim elemanlarının deneyimlerinden yararlanılarak TGGK tarafından “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi”

hazırlanmıştır. “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi” Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının TGGK tarafından belirlenen ve araştırma sürecini yansıtan temsili derslerin analiz edilerek değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Tablo 2.7’de “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi” verilmiştir. Temsili derslere ilişkin materyallerin tasarım ilkelerine uygunluğu ve öğretim programının değerlendirilmesi araştırma raporunun Bulgular bölümünde sunulacaktır.

Tablo 2.7. Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme kontrol listesi

Dersin Adı:				
Dersin Konusu:				
Dersin Analizi	Evet	Hayır	Kısmen	Düşünceler
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi				
Eğitim ortamı mesleki eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmiş mi?				
Dersin Planı-Materyal				
Öğretim amaçları belirtilmiş mi?				
Ders planı önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmeyi amaçlamış mı?				
Yöntemde yapılacaklar tutarlı bir şekilde bölünmüş/sıralanmış mı?				
Kullanılan materyal tasarım ilkelerine uygun mu?				
Materyaller mesleki eğitimi desteklemiş mi?				
Uygulama				
Öğrencilere dersin konusu açıklandı mı?				
Öğretim amaçları öğrencilere bildirildi mi?				
Öğretim yapılırken anlatım sorularla desteklendi mi?				
Dersin anlatımı sırasında öğrencilere farklı türde sorular soruldu mu?				
Sorular öğrencilerin üst düzey bilgiyi işlemleyeceği nitelikte mi?				
Öğrencilere stratejilerin öğretiminde model olundu mu?				
Öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları sağlandı mı?				
Öğrencilerin katılımlarına geri bildirim sağlandı mı?				
Öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlandı mı?				

2.4.6. Toplantılar

Veri kaynakları ile oluşturulacak bir teyit mekanizması, ulaşılan sonuçların gerçeği temsil etmede ne derece yeterli olduğunu anlamada yardımcı olabilir. Araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesinin istenmesi inanılabilirlik konusunda alınabilecek önlemlerden bir diğeridir. Bu yöntem uzman incelemesi olarak adlandırılmaktadır. Bu incelemede uzman, araştırmanın deseninden toplanan verilere, bunların analizine ve sonuçların yazımına kadar olan süreçlere eleştirel bir gözle bakar ve araştırmacıya geri bildirimde bulunur. Objektif uzmanlar çalışma süresince geri bildirim sağlayarak çalışmanın güvenilirliğini artırır (Creswell and Miller, 2000,s.129; Başkale, 2016, s.24).

Araştırma süresince üç farklı grupta toplantılar düzenlenmiştir. Bunlar; a) Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan haftalık toplantılar (TGGKT), b) meslek alan uzmanları ile yapılan toplantılar (MAUT) ve c) meslek dersi öğretim elemanının, dil dersi ve matematik dersi öğretim elemanı ile yaptığı disiplinlerarası işbirliği toplantıları (DİT) olarak gerçekleştirilmiştir. Şekil 2.12 'de gösterilen Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantıları diğer toplantılarda alınan kararları ve uygulamaları değerlendirerek araştırma sürecine yön vermiştir.

Şekil 2.12. Araştırma sürecindeki toplantılar

2.4.6.1. Tez geçerlik ve güvenilirlik komitesi toplantıları

Bu toplantılar, Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin araştırma sürecinin her döneminde Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarında gözlemler sonucu tespit edilen sorunları çözmek amacıyla planlamalar ve uygulamalarla ilgili kararlar almak ve

uygulamak aynı zamanda sürecin denetlenmesini ve araştırma raporunun yazılmasına yön vermek amacıyla haftalık düzenli olarak toplantılar gerçekleştirilmiştir. Diğer toplantılardaki kararlar gözden geçirilip değerlendirilmiştir. Bu toplantılar ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Araştırmanın hazırlık sürecinin 2014-2015 güz döneminden uygulama süreci 2015-2016 güz dönemi sonuna kadar yapılan tüm toplantıların tutanakları kayıtlara ve toplantı sırasında alınan notlara göre yazılmıştır. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile paylaşılmıştır. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantıları'nda (TGGKT) alınan kararlar ve öneriler öğretim programının planlanması ve uygulanmasında kullanılmıştır. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile izleme sürecinde yapılan toplantılar alan yazın çalışmalarının tartışılmasına ve araştırmanın raporlaştırılmasına yön verdiği için ses kayıtları tekrar tekrar dinlenerek ve analizler için bazılarının dökümleri yapılarak kullanılmıştır.

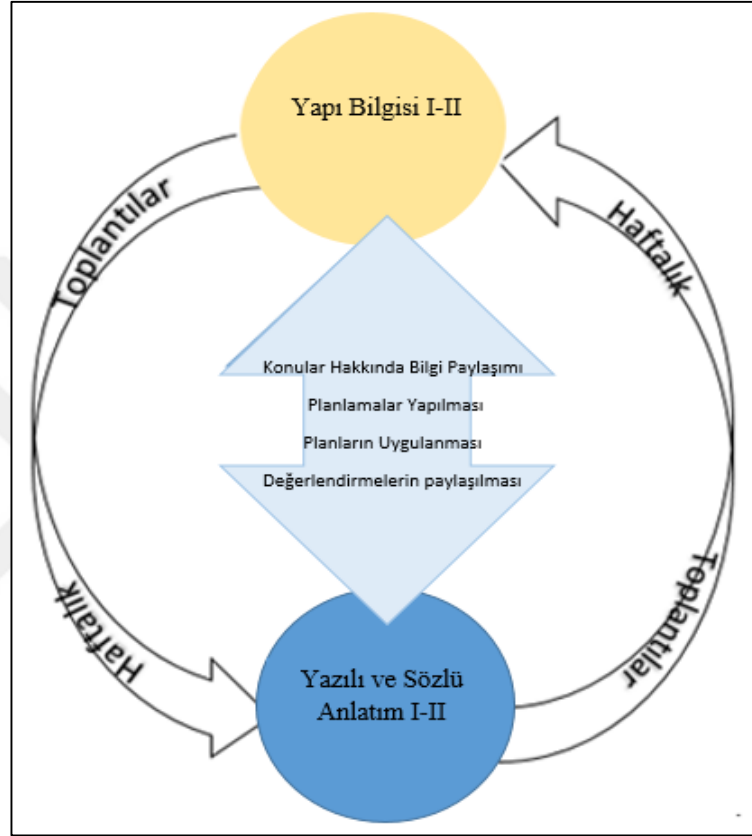
2.4.6.2. Meslek alan uzmanları ile yapılan toplantılar

Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II öğretim programlarının işitme kayıplı bireylere göre yoğun içeriklerinin sadeleştirilmesi ve mesleki terminolojinin belirlenmesi amacı ile 2013-2014 öğretim yılı ve 2014-2015 yaz dönemlerinde iki kez gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda ünite konuları, haftaları, süreleri, kavramları, yapılacak etkinlikler konusunda görüşler ve öneriler paylaşılarak öğretim programlarının içeriklerine karar verilmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda öğrenme öğretme süreci planlanmıştır. Toplantıların tutanakları ses kayıtlarının dökümleri yapılarak yazılmıştır. Toplantıya katılan alan uzmanlarına gönderilerek onaylatılmıştır. Meslek alan uzmanları ile yapılan toplantılar (MAUT) hakkında ayrıntılı bilgi araştırma raporunun Bulgular bölümünde öğretim süreci ile ilgili yapılan çalışmalarda sunulmuştur.

2.4.6.3. Disiplinlerarası işbirliği toplantıları

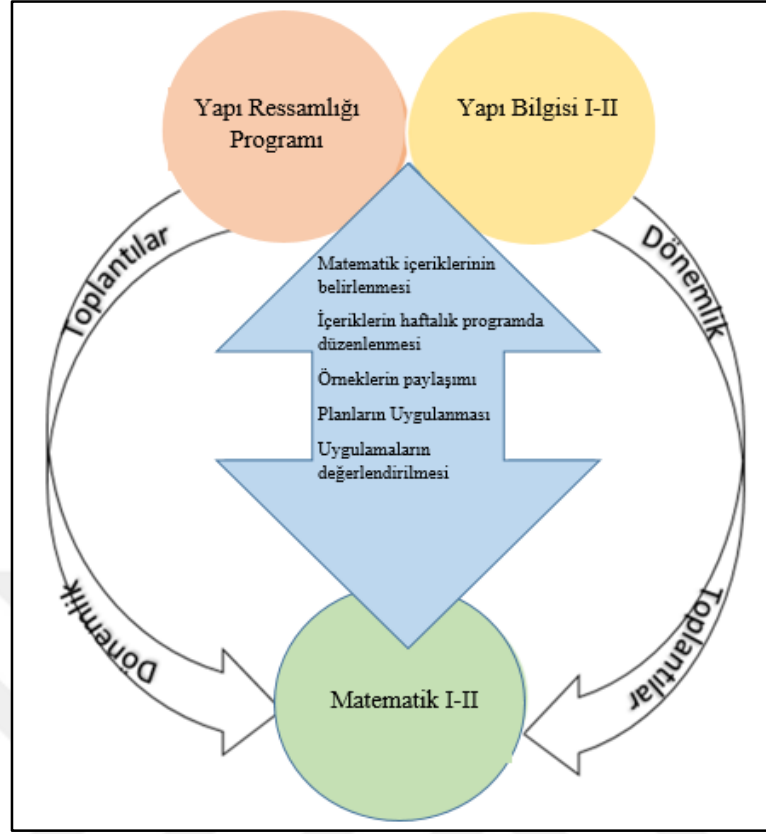
Meslek dersi öğretim elemanının dil dersi öğretim elemanı ve matematik dersi öğretim elemanı ile gerçekleştirdiği disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının planlanması ve öğretime yön vermesi amacıyla Disiplinlerarası İşbirliği Toplantıları (DİT) yapılmıştır. Toplantılara 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde başlanmıştır. Haftalık toplantılardaki konular ve kavramlar hakkında bilgi paylaşımları, alınan kararlar doğrultusunda planlamalar yapılması, uygulanması ve uygulamaların değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıların ses kayıtları alınmış ve tutanakları yazılmış ve dil dersi

öğretim elemanına onaylatılmıştır. Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I derslerinin işbirliği çalışmalarının döngüsü Şekil 2.13'te gösterilmiştir. Araştırmanın 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde haftalık toplantılarla gerçekleştirilen işbirliği çalışmaları, 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar ve 2015-2016 Güz Dönemleri'nde e-mail aracılığıyla yürütülmüştür.

Şekil 2.13. Meslek dersleri ile dil dersleri işbirliği toplantılarının döngüsü

Matematik dersi ile işbirliği toplantıları 2014-2015 Öğretim Yılı Güz ve Bahar ve 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemleri'nde yapılmıştır. Her dönem matematik içerikleri gözden geçirilerek öğrencilerin Yapı Ressamlığı ve Yapı Bilgisi I-II derslerinde öğrencilerin ihtiyaç duydukları konulara göre içerik sıralamalarında değişiklikler yapılmış ve uygulanmıştır. Matematik dersinde meslek dersi ile kullanılacak örnekler hakkında bilgi paylaşımında bulunulmuş ve örnekler geliştirilmiştir. Uygulama sonrasında öğretimle ilgili değerlendirmeler paylaşarak matematik öğretim programında düzenlemeler yapılmıştır. Meslek dersleri ile Matematik derslerinin işbirliği çalışmalarına ilişkin toplantıların döngüsü Şekil 2.14'te gösterilmiştir.

Şekil 2.14 Yapı ressamlığı programı ve meslek dersinin matematik dersleri ile işbirliği toplantı döngüsü

2.4.7. Toplantıların gerçekleşme süreci

Araştırma sürecinde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi, Disiplinlerarası İşbirliği ve Meslek Alan Uzmanları toplantılarıyla ilgili veri toplama tabloları 2014-2015 Öğretim Yılı, Güz Dönemi, 2014-2015 Öğretim Yılı, Bahar Dönemi, 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi, 2015-2016 Öğretim Yılı, Bahar Dönemi ve 2016-2017 Öğretim Yılı, Güz dönemlerine göre sırası ile verilmiştir. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen toplantılarla ilgili veri toplama tablolarında toplantının tarihi, türü, amacı ve alınan kararlar başlıkları altında sunulmuştur.

2.4.7.1. Hazırlık dönemindeki toplantılar

Hazırlık sürecinin 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde araştırmacının hem araştırma yöntemine hem de öğretime ilişkin çalışmalara uyum sağlaması ve deneyim kazanması dönemi olmuştur. Bundan dolayı 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde sistematik ve düzenli toplantılarla verilerin toplanmasına başlanabilmektedir. Güz dönemi araştırmanın 1. pilot çalışması olup bu dönemde araştırma yöntemine ve öğretime ilişkin çeşitli kararlar alınmış ve uygulanmıştır. Tablo 2.8’de 2014-2015 Öğretim Yılı Güz

Dönemi toplantılarının veri toplama tablosunda gösterildiği gibi Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile sekiz, meslek alan uzmanları ile iki, disiplinlerarası işbirliği için on toplantı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2.8. 2014-2015 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu

Toplantı Tarihi	Toplantı Türü	Toplantının Amacı	Toplantıda Alınan Kararlar
07.07.2014 13.00-14.30	TGGKT	Yapı Bilgisi dersi öğretim programını gözden geçirmek	Yapı Bilgisi öğretim programı içeriğinin meslek alan uzmanları ile görüşülerek sadeleştirilmesi
14.07.2014 11.00-13.30	MAUT	Yapı Bilgisi öğretim programının içeriğini inceleyerek sadeleştirmek	Yapı Bilgisi öğretim programının konularının sadeleştirilmesi, Genel Yapı Ressamlığı Programına yayılması
02.10.2014 15.00-15.40	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını planlamak	Dil öğretim elemanı ile işbirliği çalışmalarının sürdürülmesi, Matematik işbirliği toplantısı yapılması, Ders programının değerlendirilmesi amacıyla kontrol listelerinin araştırılması
08.10.2014 10.00-10.30	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil dersi işbirliği çalışmalarını planlamak	Dil işbirliği döngüsünün yapısının belirlenmesi
15.10.2014 11.00-11.30	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil dersi işbirliği çalışmalarını planlamak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
20.10.2014 11.00-11.30	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Matematik işbirliği planlaması yapmak	Matematik işbirliği yapısının belirlenmesi
22.10.2014 14.00-15.45	TGGKT	Araştırma sürecini incelemek ve denetlemek	Araştırmanın AÜBAP kapsamında sürdürülmesi, Yapı Bilgisi dersinin ilk ünitesinin ön testine yönelik alan uzmanının görüşünün alınması
24.10.2014	MAUT	Sınavlar için kapsam geçerliği almak	Sınav sorularının geribildirimlere göre düzenlenerek uygulanması
27.10.2014 11.00-11.15	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
27.10.2014 11.30-12.00	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Matematik işbirliği planlaması yapmak	Matematik ders programının içeriğindeki sıralamadaki değişikliğin uygulanması
3.11.2014 14.00-15.00	TGGKT	Yapı Bilgisi I dersinin I. ara sınav sorularına geçerlik vermek	Sınav sorularının öğrencilerin şema geliştirmelerine yönelik olarak hazırlanması
04.11.2014 11.00-11.30	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
05.11.2014 14.00-15.00	TGGKT	Yapı Bilgisi I dersinin I. ara sınavını değerlendirmek	Soruların farklı bağlamlar içinde sunulması, amaçlara uygun sorulara yer verilmesi
7.11.2014 14.30-17.00	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirmek	Pekiştirme, zenginleştirme çalışmalarının devam etmesi

[Tablo2.8. (Devam) 2014-2015 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu]

10.11.2014 11.10-11.30	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
12.11.2014 14.30-16.40	TGGKT	Proje önerisini incelemek	Gerekli düzenlemelerin yapılarak projenin sunulması
17.11.2014 11.30-11.50	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
19.11.2014 14.00-16.40	TGGKT	Yapı Bilgisi I öğretim programında öğretim stratejilerini incelemek	Öğretim yöntemine göre planlamaya geçilmesi
24.11.2014 11.30-12.05	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
1.12.2014 11.40-12.00	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Dil işbirliği planlaması yapmak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi

Tablo 2.9’ da gösterilen 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi’nde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile daha sistematik, düzenli toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 10, meslek alan uzmanları ile iki, disiplinlerarası işbirliği çalışmaları için iki toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu dönem araştırmanın 2. pilot çalışması olup bu dönemde öğretime ilişkin çalışmalara yoğunlaşmıştır. Toplantılarda araştırma yöntemine ve öğretime ilişkin çeşitli kararlar alınmıştır. Bu dönemde yapılan toplantılar ve toplantıların amacı ve alınan kararlar sunulmuştur.

Tablo 2.9. 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemi toplantılarının veri toplama tablosu

Toplantı Tarihi	Toplantı Türü	Toplantının Amacı	Toplantıda Alınan Kararlar
29.01.2015 10.00-12.00	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını incelemek ve planlamak	Öğrencilere ders notu hazırlanması Öğrencilere ihtiyacına göre bireysel destek verilmesi
11.02.2015 14.00-15.00	DİT	Yapı Bilgisi II dersi ile Dil-Matematik dersi işbirliği çalışmalarını planlamak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi Araştırmacı tarafından verilecek bireysel desteğin çizim çalışmalarına yönelik olması Her derste fihrist tutturulması
25.02.2015 13.30- 14.40	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	Nisan ayında belirlenen dersin alan uzmanı tarafından izlenmesi
27.02.2015 13.30-14.30	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını planlamak	Yapı Bilgisi öğretim programının öğrencileri dil düzeylerine göre iki gruba ayırarak planlanması

[Tablo2.9. (Devam) 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemi toplantılarının veri toplama tablosu]

04.03.2015 14.30-15.30	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını planlamak	Yapı Bilgisi öğretim programının öğrenme- öğretme sürecine tüm sınıfla devam edilmesi
11.03.2015 14.20-15.10	DİT	Yapı Bilgisi II dersi ile Dil dersi işbirliği çalışmalarını planlamak	İşbirliğinin planlanan şekilde devam etmesi
25.03.2015 13.30-16.30	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	İzleyen etkinlikte zenginleştirme çalışmalarının planlanması
08.04.2015 13.10-14.50	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	Öğrencilerle sınıfta sözlük yapılması Ders notlarının kitap formatında hazırlanması
15.04.2015 13.30-16.00	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	Yapı Bilgisi I dersinde gelecek dönem uygulama verisinin toplanması, Yapı Bilgisi II öğretim programı için aynı sınıf ortamında iki dil seviye grubuna planlama yapılması Yaz döneminde alanyazın tarama ve incelemelerine devam edilmesi
06.05.2015 13.10-14.45	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	İzleyen etkinlikte iş kartlarının (çalışma sorularını) üç farklı öğrenme düzeyinde hazırlanması
13.05.2015 13.30-14.45	TGGKT	Yapı Bilgisi II öğretim programını incelemek ve planlamak	Yapı Bilgisi II öğretim programında dil seviye gruplarına göre derslere devam edilmesi
24.06.2015 10.00-12.00	TGGKT	Dönem çalışmalarını değerlendirmek, ileriye dönük çalışmaları planlamak	Yapı Bilgisi I-II içeriklerinin sadeleştirilmesi için meslek alan uzmanlarından görüş alınması Dil seviye gruplarının seviye tespit ve muafiyet sınavlarına göre belirlenerek oluşturulması Alan uzmanının Perşembe grubunun izlemesi
08.07.2015 13.00-14.30	MAUT	Yapı Bilgisi öğretim programının içeriğini inceleyerek sadeleştirmek	Yapı Bilgisi öğretim programının konularının sadeleştirilmesi, Genel Yapı Ressamlığı Programına yayılması Teknik çizim çalışmalarının belirlen kriterlere göre değerlendirilmesi
9.08.2015 13.00-14.00	MAUT	Yapı Bilgisi öğretim programının içeriğini inceleyerek sadeleştirmek	Yapı Bilgisi öğretim programının içeriklerinin iş dünyasının beklentilerine göre sadeleştirilmesi Çizim çalışmalarında kullanacakları önemli konulara odaklanılması

2.4.7.2. Uygulama dönemindeki toplantılar

Tablo 2.10'da gösterildiği gibi 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile haftalık toplantılara devam edilmiştir. Bu dönemde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile altı, meslek alan uzmanları ile bir, disiplinlerarası işbirliği için bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde araştırmanın uygulama verisi toplanmış ve öğretime ilişkin yapılacak çalışmalara yoğunlaşmıştır.

Tablo 2.10. 2015-2016 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu

Toplantı Tarihi	Toplantı Türü	Toplantının Amacı	Toplantıda Alınan Kararlar
30.09.2015 11.00-14.00	TGGKT	Yapı Bilgisi I öğretim programını planlamak	Yapı Bilgisi I dersinin Perşembe ve Cuma gruplarına göre planlanması Alan uzmanı tarafından Perşembe grubunun derslerinin izlenmesi, Yapı Bilgisi I dersinde sınıf sözlüğü yapılması Yapı Bilgisi I dersinde zenginleştirme çalışmalarının planlanması
05.10.2015 12.00-13.30	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirme kontrol listesi maddelerini incelemek	Kontrol listesi maddelerinin içerik, süreç, ürün, değerlendirme başlıkları altında oluşturularak düzenlenmesi
02.11.2015 12.00-13.30	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirme kontrol listesi maddelerini incelemek	Kontrol listesindeki maddelerin geribildirimler tekrar düzeltip yazılması, Toplantıda belirlenen derslerin alan uzmanı tarafından sınıf ortamında izlenmesi
13.11.2015 14.00-14.45	DİT	Yapı Bilgisi dersi ile Matematik işbirliği çalışmalarını planlamak	Matematik ders programının içeriğindeki sıralamadaki değişikliğin uygulanması
23.11.2015 12.15-13.40	TGGKT	Alan uzmanı tarafından izlenen dersleri değerlendirmek	Derslerin işlenişinde farklı planlamalar yapılması, Belirlenen dersin alan uzmanı tarafından izlenmesi
30.11.2015 13.30-15.00	TGGKT	Alan uzmanı tarafından izlenen dersi değerlendirmek Yapı Bilgisi öğretim programını planlamak	Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin görüş alınması, Temel inşaatı gezisi için öğrencilere gözlem formu hazırlanması
07.12.2015 10.00-11.00	MAUT	Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin görüş almak	
07.12.2015 12.00-13.30	TGGKT	Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin alınan görüşleri paylaşmak	Yapı Bilgisi öğretim programına planlanan şekilde devam edilmesi

Uygulama verisinin toplandığı bu dönemde yapılan toplantılar tarih sırasına göre toplantının tarihi, türü, amacı ve toplantıda alınan kararlar başlıkları altında daha ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Yapı Bilgisi I öğretim programının planlanması ile yapılan toplantı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Toplantının tarihi: 30.09.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Yapı Bilgisi I öğretim programını planlamak

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda on karar alınmıştır. (1) Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 30.09.2015 tarihinde yapılan toplantıda öğrencilerin seviye tespit, muafiyet ve yazılı sınav sonuçları değerlendirilerek Perşembe ve Cuma gruplarına karar verilmiştir. (2) İşitme kayıplı öğrencilerin eğitiminde alan uzmanlarınca araştırmada odak grup olarak seçilen Perşembe grubunun derslerinin izlenmesi kararlaştırılmıştır. (3) Ek olarak derslerin video kayıtları için öğrencilerden yazılı izin alınması kararlaştırılmıştır. Yapı Bilgisi I dersinin ikinci haftasında 1.10.2015 kamera çekimi için öğrencilerden yazılı izin alınmıştır. (4) Öğrencilerin kavramları ezberlemesine, her derste geçen kavramların geçtiği yerde fihristlere yazılmasına, Araştırmacının sınıf sözlüğü yapmasına ve Güzin'in fihristleri okutmasına karar verilmiştir. (5) Her iki grubu da aynı içeriğin verilmesine ancak Cuma grubuna daha odaklanarak verilmesine, her iki grupta da derslerin kameraya çekilmesine, Perşembe grubunda izin kâğıdının yazıldığı gibi kullanılabileceği, Cuma grubuna kısaltılarak verilmesine karar verilmiştir. (6) Bulgular bölümünde grupların nasıl ayrıldığı yazılırken tartışmada bunun avantaj ve dezavantajlarının tartışılması kararlaştırılmıştır. (7) Gençlerle mesleki eğitimde yapılan çalışmaların araştırılması ivedilikle önerilirken, ders programının izleyen etkinliğinde zenginleştirme çalışmalarının planlanmasına (Geziler, gözlemler yapılabileceği, çocukların kendilerinin gidip fotoğraflayıp anlatmalarının istenebileceği, çalışma kartları, kendilerinin yaptıkları maketler hakkında konuşma, zenginleştirme için film izleme, gezi kitap ya da başka bir metin okuma vb.) karar verilmiştir. Ödev olarak öğrencilerin araştırarak ve deneyimleyerek yapabilecekleri her şey olabileceği belirtilmiştir. (8) Ders planlarına ve ders notuna geri bildirim verilerek çalışma sorularında çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevaplı sorular kullanılabileceği bu soruların içeriği ve amaçlarımızı karşılamasına dikkat edilmesine, içeriklerde geçen kavramların daha açılarak yazılmasına karar verilmiştir. (9) Ders planlarında bilgiye ilişkin amaçların daha açık ve net yazılması ve anlayarak kavrayarak ifade edebilirler şeklinde yazılmasına, sözcük kullanımı bölümünde kullanabilecekleri soruların yazılmasına, yöntem bölümünde dersin akışında materyallerin nasıl kullanıldığı ve nasıl anlatıldığının açık

açık yazılmasına karar verilmiştir. (10) Ders planında sonuç bölümünde konu ile ilgili eksik kalan bilgilerin eklenip özetleme yapılmasına karar verilmiştir.

Öğretim programını değerlendirme kontrol listesinin incelenmesi kapsamında yapılan toplantı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Toplantının tarihi: 5.10.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirme kontrol listesinin maddelerini incelemek

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda iki karar alınmıştır. (1) Toplantıda farklılaştırılmış öğretim kontrol listesinin içerik, süreç, ürün, değerlendirme başlıkları altında maddeleyerek oluşturulmasına karar verilmiştir. Alan yazın incelemeleri ile kontrol listesi hazırlanmıştır. Ancak bu dönemde bir taraftan araştırmacının alan uzmanı tarafından izlenmesi, diğer taraftan alınan geri bildirimlerle düzeltme iyileştirme çalışmalarının devam etmesinden dolayı kontrol listesinin gözden geçirilmesi toplantılarda zaman kaldıkça yapılabilmektedir. (2) Öğrencilerin öğrenme stillerinin öğrenme öğretme sürecinin planlanmasında önemli olduğu vurgulanırken alanyazın taraması yapılmasına ve tez çalışmasında yer almasına karar verilmiştir.

Öğretim programını değerlendirme kontrol listesinin incelenmesine 2.11.2015 tarihindeki toplantıda devam edilmiştir. Bu toplantı ile bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Toplantının tarihi: 2.11.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirme kontrol listesi maddelerini incelemek

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda dört karar alınmıştır. (1) Araştırmacının ders değerlendirmelerini yazarken dersindeki olumlu ve olumsuz yönleri ve karşılaşılan sorunların yanında sorunlara ilişkin neler yaptığını çözümlerini de yazması gerektiği belirtilirken bundan sonra bu şekilde yazılmasına karar verilmiştir. (2) Öğrencilerin sözcükleri işaretli anlattıkları için özel sözcüklerin terimlerin de işareti olmadığı için anlatılanları anlamadıkları bu nedenle dersin anlatılmasında görsel malzemelerin kullanıldığı, ifadelerin basitleştirildiği, özel konulara ve kavramlara odaklanıldığı vurgulanarak araştırma raporunda öğrencilerin özelliklerinin ve özel durumlarının yazılmasına karar verilmiştir. (3) Farklılaştırılmış öğretim kontrol listesini araştırmacının tekrar gözden geçirerek yazmasına bir sonraki toplantıda bu konunun acilen ele

alınmasına karar verilmiştir. (4) 5.11.2015 ile 19.11.2015 tarihindeki zemin türleri ile ve yüzeysel temellerle ilgili derslerin Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda işitme kayıplı bireylerin eğitiminde alan uzmanı tarafından izlenmesine, ders planının alan uzmanına önceden okuması için gönderilmesine karar verilmiştir.

Yapı Bilgisi ile matematik dersi işbirliği çalışmalarının planlanması amacı ile gerçekleştirilen toplantı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Toplantının tarihi: 13.11.2015 (İşbirliği toplantısı)

Toplantının türü: Disiplinlerarası İşbirliği Toplantısı

Toplantının amacı: Yapı Bilgisi I dersi ile Matematik I işbirliği çalışmalarını planlamak

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda iki karar alınmıştır. (1) Yapı Ressamlığı ve Yapı Bilgisi I öğretim programının diğer konularında da en çok kullanılan uzunluk ölçülerinde dört işlem problemlerinin öncelikli olarak ele alınması kararlaştırılmıştır. (2) Öğrencilerin uzunluk ölçüleri ile ilgili mesleklerinde ve çizimlerinde kullanabilecekleri örnekler konusunda matematik öğretim elemanı ile bilgi paylaşımı yapılmıştır. Örneklerin geliştirilerek kullanılmasına karar verilmiştir. Matematik I dersinin okulun genel eğitim programını desteklediği, bahar döneminde Yapı bilgisi II dersinde merdiven çatı, kapı, pencere çizimlerinde daha fazla matematiksel işlemlere ihtiyaç duyulduğu için Matematik II dersinde işbirliği desteğinin daha yoğun olduğu paylaşılmıştır.

Alan uzmanı tarafından izlenen derslerin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen 23.11.2015 tarihinde gerçekleştirilen toplantı ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Toplantının tarihi: 23.11.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Alan uzmanı tarafından izlenen dersleri değerlendirmek

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda dört karar alınmıştır. (1) Toplantıda ders içeriklerinin hala çok yoğun olduğu paylaşılmıştır. İçeriklerin esas konu ve kavramlara göre daraltılması, çok gerekli şeylere odaklanılmasına karar verilmiştir. (2) Derslerin işlenişinde metin okuma incelemeden daha farklı bir şeyler yapılması gerektiği öğrencilerin bu şekilde dersi anlamadıkları belirtilerek gerçek malzemelerle ve görsellerle, maketlerle anlatımlar yapılabileceği öğrencilere sorular yönelterek dersin planlanması kararlaştırılmıştır. Soru sorma stratejilerinin araştırılması, derslerde bu stratejilerin uygulanması istenmiştir. (3) Bu haftaki 26.11.2015 tarihli dersin alan uzmanı tarafından EEYO'nda izlenmesine karar verilmiştir. (4) Farklılaştırılmış öğretim kontrol

listesinde materyal maddesinin öne alınmasına, içerik başlığı altında ders planındaki amaçların bilgiye ilişkin amaçlar ve dile ilişkin amaçlar sırasında yazılmasına karar verilmiştir.

Alan uzmanınca izlenen derslerin değerlendirilmesi ve planlama yapılması amacıyla 30.11.2015 tarihinde gerçekleştirilen toplantı ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Toplantının tarihi: 30.11.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Yapı Bilgisi öğretim programını planlamak

Toplantıda alınan kararlar: Toplantıda üç karar alınmıştır. (1) Toplantıda Mimarlık ve Tasarım Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Emrah Gökaltun'dan normal işiten öğrencilerle yapı bilgisi eğitiminin nasıl yapıldığına ilişkin görüş alınmasına, (2) Eğitim programlama ile ilgili kaynakların okunmasına, (3) Geziden önce öğrencilere gezide yapacakları çalışmalar la ilgili gözlem formu hazırlanmasına karar verilmiştir.

Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin alan uzmanının görüşleri alınmıştır. Bu toplantıda alınan görüşler 7.12.2015 tarihli toplantı kapsamında sunulmuştur.

Toplantının tarihi: 7.12.2015

Toplantının türü: Meslek Alan Uzmanları Toplantısı

Toplantının amacı: Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin görüş almak

Yapı Bilgisi öğretimi ile ilgili alan uzmanından alınan görüşler Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan toplantıda paylaşılmıştır.

Toplantının tarihi: 7.12.2015

Toplantının türü: Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi Toplantısı

Toplantının amacı: Mimarlık bölümünde Yapı Bilgisi öğretiminin yapılmasına ilişkin alınan görüşleri paylaşmak

Toplantıda paylaşılan görüşler: Meslek alan uzmanının Yapı Bilgisi derslerini mimarlıkta nasıl yaptıkları hakkındaki görüşleri Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile paylaşılmıştır. Meslek alan uzmanının Mimarlık bölümünde eskiden tahtaya şekiller çizerek ve yazarak anlatımların yapıldığını, bu tür tekniklerin uzun zaman aldığını ancak öğrencilerin not alırken ve şekilleri çizerken daha iyi anladıklarını ifade ettiği paylaşılmıştır. Bu durumun teknolojik gelişmelerle birlikte işiten öğrencilerle Yapı

Bilgisi derslerinin powerpoint sunusu üzerinden sorularla desteklenerek anlatımların yapıldığını ve bu şekilde bilginin kısa sürede aktarıldığını ifade ettiği paylaşılmıştır. Çizim çalışmalarında ise öğrencilere sunu üzerinden çizim çalışmalarının aşama aşama gösterilerek çizdirildiğini, öğrencilerin bu şekilde daha iyi anladıklarını ifade ettiği paylaşılmıştır. Meslek alan uzmanının farklı üniversitelerin mimarlık bölümlerinde öğrencilere öğretimin çeşitli tasarım, maket, modelleme çalışmaları ile de yaptırılabilirdiğini belirttiği paylaşılmıştır.

2.4.7.3. İzleme dönemindeki toplantılar

Tablo 2.11’de Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 2015-2016 Öğretim Yılı Bahar Dönemi İzleme döneminde gerçekleştirilen toplantılar gösterilmiştir.

Tablo 2.11. 2015-2016 öğretim yılı bahar dönemi toplantılarının veri toplama tablosu

Toplantı Tarihi	Toplantı Türü	Toplantının Amacı	Toplantıda Alınan Kararlar
6.04.2016 14.30-16.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Alan yazın tarama ve inceleme çalışmalarına devam edilmesi
13.04.2016 14.30-16.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Alan yazın tarama ve inceleme çalışmalarına devam edilmesi Seviye gruplarının avantaj ve dezavantajlarının araştırma raporunun tartışma bölümünde yazılması,
20.04.2016 14.30-15.30	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Alan yazın tarama ve inceleme çalışmalarına devam edilmesi
4.05.2016 14.30-15.40	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
10.06.2016 13.00-15.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
13.06.2016 14.00-15.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
17.06.2016 10.00-12.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
29.06.2016 14.00-15.00	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
10.08.2016	TGGKT	Araştırma raporunun yazılmasına ilişkin planlamalar yapmak	Araştırma raporunun yazılmasına yaz döneminde devam edilmesi Temsili derslere karar verilmesi Öğretim programını değerlendirme kontrol listesinin tekrar incelenmesi

Bu dönemde yapılan dokuz toplantının konuları araştırma raporunun Giriş bölümünün alan yazın incelemeleri ile tartışılarak yazılmasına odaklanmıştır. Bu dönemde çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesinin yazılabilmesi için alan yazın tarama ve inceleme çalışmalarına yoğunlaşmıştır. Aynı zamanda raporun yazılan bölümlerinin geribildirimlerle düzenlenerek yazılmasına devam edilmiştir. Araştırmanın dönemlerinin öğrenme öğretme sürecini yansıtan temsili derslere Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından karar verilmesi de bu dönemde gerçekleşmiştir. Alanyazın incelemeleri ile desteklenerek öğretim programının değerlendirme kontrol listesinin hazırlanması çalışmalarına devam edilmiştir.

Araştırmanın izleme süreci olan 2016-2017 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan toplantılar Tablo 2.12'de verilmiştir.

Tablo 2.12. 2016-2017 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu

Toplantı Tarihi	Toplantı Türü	Toplantının Amacı	Toplantıda Alınan Kararlar
28.09.2016 13.00-14.40	TGGKT	2.temsili dersin ders planının analizini yapmak	Temsili dersin plan analizinin geribildirimlere göre yazılması
05.10.2016 13.00-14.45	TGGKT	Dengeli öğretim değerlendirme aracının maddelerini incelemek	Toplantıda geribildirimlerle değerlendirme kriterlerinin düzenlenerek yazılması
19.10.2016 13.00-14.30	TGGKT	Dengeli öğretim yaklaşımını incelemek	Alan yazın tarama ve inceleme çalışmalarına devam edilmesi
2.11.2016 13.00-14.40	TGGKT	Yapı Bilgisi Öğretim programını değerlendirme aracının maddelerini incelemek	Değerlendirme aracının kılavuzunun hazırlanması
23.11.2016 13.00-14.30	TGGKT	Yapı Bilgisi Öğretim programını değerlendirme aracının maddelerini incelemek	Değerlendirme kılavuzunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
30.11.2016 13.00-14.50	TGGKT	Yapı Bilgisi Öğretim programını değerlendirme aracının maddelerini incelemek	Değerlendirme kılavuzunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
14.12.2016 13.30-14.45	TGGKT	Yapı Bilgisi öğretim programını değerlendirme aracının kılavuzunu incelemek	Değerlendirme kılavuzunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması
12.01.2017 13.00-14.40	TGGKT	Araştırma raporunu incelemek	Araştırma raporunun geribildirimlere göre düzenlenerek yazılması Bir dahaki toplantıya 1. Temsili dersin analizinin yapılması

[Tablo 2.12. (Devam) 2016-2017 öğretim yılı güz dönemi toplantılarının veri toplama tablosu]

16.01.2017 13.30-14.35	TGGKT	1.Temsili dersi Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme aracına göre değerlendirmek	1. temsili dersin değerlendirmesinin değerlendirme aracının kılavuzuna göre yazılması 2. temsili dersin planının ve videoların bir dahaki toplantıda incelenmesi
18.01.2017 13.00-15.00	TGGKT	2.Temsili dersi Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme aracına göre değerlendirmek	1. temsili dersin değerlendirmesinin TGGK üyelerine iletilmesi 3. Temsili dersin ders planı, öğretim materyalleri ve videolarının bir dahaki toplantıda incelenmesi
22.10.2017 13.00-14.40	TGGKT	3.Temsili dersi Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme aracına göre değerlendirmek	4. Temsili dersin ders planı, öğretim materyalleri ve videolarının bir dahaki toplantıda incelenmesi
28.02.2017 13.30-14.45	TGGKT	4.Temsili dersi Dengeli öğretim yaklaşımına göre meslek dersini değerlendirme aracına göre değerlendirmek	Temsili derslerin değerlendirilmesinin değerlendirme aracının kılavuzuna uygun olarak yazılması

Bu dönemde gerçekleştirilen toplantılarda Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarındaki önceki, gelişen ve iyileştirilen durumlarının yansıtılması amacıyla 10.08.2016 tarihinde karar verilerek seçilen temsili derslerin analizleri süreçte Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından geliştirilen “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesine” göre yapılmıştır. Temsili derslerin kamera kayıtları izlenerek yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları araştırma raporunun Bulgular bölümünde öğretim programının unsurlarının kapsamında sunulacaktır.

3. BULGULAR

Araştırmanın raporlaştırma sürecinde araştırma sorularının ve verilerinin en iyi anlama ve savlara yöneltecek düşünceye ulaşmak için belirli bir sırada yanıtlanmasının gerekmediği belirtilmektedir (Stake, 2010, s.191; Hesse-Biber and Leavy, 2011, s.343). Bu nedenle araştırmanın bulguları raporun çeşitli bölümlerinde verilmiştir.

Araştırmanın Hazırlık, Uygulama ve İzleme olmak üzere üç süreçten oluştuğu ve bu süreçlerde araştırmaya ve öğretime yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiği araştırmanın yöntem bölümünde açıklanmış ve araştırma sürecinde veri toplama teknikleriyle araştırma yöntemine ilişkin yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Bulgular bölümünde ise, araştırma sürecinde öğretimle ilgili yapılan çalışmalar, “Yapı Bilgisi I-II derslerinin öğretim programının uygulama sürecinin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi nasıl gerçekleşmiştir?” “Öğretim programı sürecinde karşılaşılan sorunlar nelerdir ve sorunların çözümü için neler yapılmıştır?” Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğrencilerin ve öğretim elemanının görüşleri nelerdir? Sorularına yanıtlar aranmaktadır.

3.1. Yapı Bilgisi I-II Derslerinin Öğretim Programının Uygulama Sürecinin Gözden Geçirilmesi ve İyileştirilmesi Nasıl Gerçekleşmiştir?

Birbiri içine geçmiş olan eğitim programı ve öğretim programı; amaçlar, içerik, öğretme kaynakları, öğrenme- öğretme süreci, değerlendirme bileşenleri etrafında biçimlenir. Bu bileşenlerin sinerji oluşturacak şekilde işlev görebilmeleri uyum içinde olmalarına bağlıdır (Demeuse and Strauven, 2017,s.2-3). Bu araştırmada “Yapı Bilgisi I-II derslerinin Uygulama sürecinin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi nasıl gerçekleşmiştir?” araştırma sorusu Yapı Bilgisi I-II dersleri öğretim programının amaçlar, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme bileşenleri kapsamında önceki durumları, süreçte karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları başlıkları altında araştırma sürecinin dönemleri de dikkate alınarak yanıtlanmıştır.

3.1.1. Amaçlar ve ders planları

3.1.1.1. Önceki durum

EEYO’nda mesleki eğitim almak üzere gelen işitme kayıplı öğrenciler işitme kaybindan kaynaklanan dilin tüm bileşenlerindeki yetersizlikleri, geçmiş deneyimlerinin sınırlı olması, yükseköğretime gelinceye kadar almış oldukları eğitimin kalitesi, kişisel

özellikleri, aile desteği gibi faktörlerden dolayı okuma, anlama, yazma ve iletişim sorunları yaşamaktadırlar. Bu durum onların hem okuma, yazma, iletişim sorunları ile hem de aldıkları mesleki eğitimin bilgisini kavramada ve uygulamada çok yönlü mücadele etmesine neden olmaktadır. İşitme kayıplı gençler bir taraftan belirtilen zorlukların üstesinden gelmeye çalışırken bir yandan da kısa ders süresinde öğretim programının yoğun amaçlarını edinmeye çalışmaktadırlar. TGGK ile gerçekleştirilen 23.11.2015 tarihli toplantıda alan uzmanının 5.11.2015 ile 19.11.2015 tarihli derslere ilişkin görüşleri öğretim programının amaçlarının yoğun olduğunu göstermesi açısından önemlidir. *“Bu konuda çok fazla bilgi ve kavram verilmeye çalışılıyor. Bir derste amaçların hepsinin gerçekleştirilmesi mümkün değil. Bunları çıkarırsam geriye bir şey kalmayacak diye düşündüğü için de ayrıntıya giriyor.”*

3.1.1.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar

Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının önceki durumunda ders süresinin belirlenen genel amaçların gerçekleştirilmesine yetmemesi, amaçların Yapı Ressamlığı Programı öğrencilerinin dil düzeyine uygun olmaması ve üniteler bazında temel ve alt amaçların yoğun olması nedeniyle öğrencilerin öğrenememesi, kısa sürede unutmaları karşılaşılan en önemli sorunlardır.

Genellikle mesleki bilgi ve becerilerin kazandırılmasına odaklanan öğretim programının amaçlarında okuma, anlama, yazma, konuşma ve iletişim gibi dil becerilerinin tümünde sorunlar yaşayan bireylerin dil gelişimlerinin dikkate alınmaması öğretim programının etkili ve başarılı olması yolunu kapatan en önemli engellerden birisi olmuştur. Bununla birlikte öğretim programı amaçlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre öğrenmenin alt düzeyi olan hatırlama düzeyinde kalması işitme kayıplı öğrencilerin bilişsel ve üst bilişsel olarak gelişimlerini de olumsuz etkileyen durumlardan birisidir (Krathwohl, 2002, s.215; Arı, 2011, s.752-754). Önceki durumda karşılaşılan sorunlar öğretim programının temel bileşenlerinden olan amaçların tekrar gözden geçirilerek iyileştirme çalışmalarının yapılmasını gerektirmiştir.

3.1.1.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları

Araştırmada amaçlar ve ders planlarındaki sorunlara ilişkin çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları; araştırmanın izleme döneminde 10.08.2016 tarihindeki TGGKT 'da seçilen araştırmanın dönemlerini en iyi yansıtan temsili derslere göre sunulacaktır.

Temsili dersler ve seçilme nedenleri araştırma raporunun yöntem bölümünde açıklanmıştır.

3.1.1.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar

Araştırmaya başlandığında henüz ünitelere ilişkin amaçların yazıldığı ders planları olmadığından araştırmacının Hazırlık sürecinin 2013-2014 Öğretim Yılı Bahar ve 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemleri'nde işitme kayıplı bireylerin eğitiminde öğretim süreçleri uygulamalarında edinmiş olduğu deneyimler ve alanyazın incelemeleri ile Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının ders planlarını hazırlaması iyileştirme gayretlerinin başlangıcı olmuştur.

Araştırmanın 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde öğretim programı amaçlarına ilişkin yapılan çalışmalar şu şekilde gerçekleşmiştir. Yapı Bilgisi I öğretim programının mevcut durumdaki öğretim amaçlarını yansıtmak amacıyla 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi derslerinden 21.10.2014 tarihli 1. temsili dersin plan ve amaçları Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi (TGGK) tarafından dersin bilişsel (Bilgiye ilişkin) amaçları ve dile ilişkin amaçları altında analiz edilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ders planının amaçlarının şu andaki haliyle Bloom Taksonomisindeki herhangi bir sınıflamaya uygun ifadeler olmadığını bu nedenle Dersin amaçlarının Bloom Taksonomisinin sınıflaması dışında oldukları için geçerlik verilemeyeceği belirtilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 1. Temsili dersin bilişsel (bilgiye ilişkin) amaçlarına ilişkin değerlendirmesi şu şekildedir:

- *Dersin bilgiye ilişkin amaçlarını yazarken sadece sözlü olarak ifade edebilir yazmanın tekrara dayalı bir ifade olduğu için bunun yeterli olmadığı dolayısıyla anlayabilir, kavrayabilir ifadeleri ile yazılması gerektiği*
- *Ayrıca bilgiye ilişkin amaçların bilgiyi ayırt edebilir, farklılığı belirleyebilir, benzerlikleri belirleyebilir, sözlü ya da yazılı ifade edebilir, anlayabilir, karşılaştırabilir, resimle ve şemayla gösterebilir ve açıklayabilir şeklinde yazılabileceği*
- *Sözcükle kavram arasındaki farka dikkat edilerek çocuğun hem sözcüğü bilmesi gerektiğini hem de farklı yerlerde kullanılan anlamlarını bilmesi gerektiği vurgulanarak ders planlarında ilgili sözcüğün ve kavramı anlayabilir şeklinde ifade edilmesi gerektiği*
- *Amaçların sayısı hakkında bir derste bu kadar çok amaç olamayacağı,*

- *Ders planında olmadığını belirterek bilgiye ilişkin amaçları yazarken hem önceden verilip hatırlanması istenen hem de yeni bilgiye ilişkin amaçların olmasına dikkat edilmesi, amaçların yeni bilgiyi eski bilgilerle birleştirecek şekilde yazılması gerektiği,*
- *Bilgiye ilişkin amaçları yazarken öğrencinin kolay öğrenebileceği bilgidен başlayarak yazılması, kitap dilinin öğrencilerin anlayabileceği şekle dönüştürülmesi gerektiği,*
- *Amaçlar da kavram sayısına dikkat edilmesi,*
- *Bilgiye ilişkin amaçları yazarken kullanılan sözcüklerin dile ilişkin amaçlarda sözcük dağarcığına da koyulmasını ve mutlaka verilen bilgi için gereken sözcükler olması gerektiği belirtilmiştir.*

Mesleki eğitimin amaçlarının yansıtıldığı öğretim programlarının başarıya ulaşması için mesleki alan yeterliliklerini kapsayıcı olması yanında dil becerilerinin geliştirilmesini de amaçlaması önemlidir. Bu amaçla ders planlarında dile ilişkin amaçlar yer almış ve analiz edilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 1. Temsili dersin dile ilişkin amaçlarına yönelik değerlendirmesi şu şekildedir:

- *Analiz edilen planda olmadığını belirterek sözcük dağarcığı içinde yeni verilecek sözcüklerin yanında pekiştirilecek sözcüklerin de koyulması gerektiği,*
- *Dile ilişkin amaçların sözcük dağarcığı kısmında önce pekiştirilen sözcükler sonra yeni verilecek sözcüklerin yazılmasına dikkat edilmesi,*
- *Analiz edilen planda sözcük dağarcığı kullanımının öğrencilerin anlayabileceği şekilde düzenlenmediği için uygun olmadığı belirtilmiştir.*
- *Dile ilişkin amaçlarda sözcük dağarcığının kullanımını yaparken sözcüğün öğrenci tarafından daha iyi anlaşılması için daha önceden bildiği sözcüklerle kullanıma koyulması gerektiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak sözcüğü çocuk da kullansa öğretmen de kullansa kitap dili yerine öğrencinin anlayabileceği dil yapısı ile bildiği sözcüklerle birleştirip kullanılmasına dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.*

Alan uzmanının ilk temsili dersin amaçlarına yönelik analizi araştırmanın başında öğretim amaçlarının durumunu göstermesi ve iyileştirme çalışmalarının yönünü belirlemesi açısından önemlidir. Buna göre amaçların fazla olmasına, öğrencilerin eski bilgileri ile yeni bilgilerini birleştirecek şekilde yazılmasına, amaçların öğrencilerin üst düzey bilgiyi işleyeceği şekilde onların anlayabileceği şekilde ifade edilmesine, sözcük dağarcıkları için yeni sözcüklerin yanında eskiden verilen sözcüklerin de pekiştirilmesine dikkat çekilmiştir.

Araştırmanın 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Yapı Bilgisi II öğretim programının amaçlarını yansıtmak amacıyla seçilen 09.04.2015 tarihli 2. temsili dersin plan ve amaçları Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi (TGGK) tarafından analiz edilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 2. Temsili dersin amaçlarına ilişkin analizi aşağıda sunulmuştur. Dersin bilişsel (bilgiye ilişkin) amaçlarına yönelik TGGK'nin değerlendirmesi şu şekildedir.

- *Bilgiye ilişkin amaçların “Öğrenci.....ifade edebilir.” şeklinde yazılmasının yeterli olmadığı, ifade etmeyi kavrayarak, anlayarak, birbirlerini dinleyerek, okuyarak ifade edebilir şeklinde açılarak yazılması gerektiği,*
- *Bilgiye ilişkin amaçların çok fazla olduğu, her amacın içinde de çok fazla bilginin olduğu, bu kadar çok amacın bir derste edinilemeyeceği*
- *Mesleki kavramların bilgiye ilişkin amaçlarda da yer alması gerektiği, bir kısmının yer aldığı*
- *Bilgiye ilişkin amaçlarda düzelmeler olduğu ifade edilmiştir.*

Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 2. Temsili dersin. dile ilişkin amaçlarına ilişkin analizi verilmiştir.

- *Dile ilişkin amaçlarda kavram sayısının azaldığı, bunun olumlu bir gelişme olduğu,*
- *Dile ilişkin amaçlarda öğrencilerin anlamalarının çok zayıf olduğu için sözcüklerin kullanımının hem öğrencinin hem de öğretmenin kullanabileceği ifadeler olabileceği, bunların tanım şeklinde olmaması, sözcüklerin kullanımının çok uzun ifadeler içermemesi, işlevsel ve kullanılabilir olması gerektiği, kitap diliyle belirtildiği ve hala ders planlarında sözcüklerin kullanımında sıkıntılar olduğu ifade edilmiştir.*

3.1.1.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar

Araştırmanın 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde Yapı Bilgisi I öğretim programının amaçlarını yansıtmak amacıyla seçilen 15.10.2015 tarihli 3. temsili dersin plan ve amaçları Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi (TGGK) tarafından analiz edilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 3. Temsili dersin amaçlarına ilişkin analizi aşağıda sunulmuştur. Dersin bilişsel (bilgiye ilişkin) amaçlarına yönelik TGGK'nin değerlendirmesi şu şekildedir.

- *Ders planında bilgiye ilişkin amaçların öğrenciler için hala çok olduğu, uzun amaçların parçalanarak maddeler halinde yazılabileceği,*

- *Amaçların bütünsel ya da parçalanarak da yazılsa bu kadar çok amacın bu 90 dakikalık bir derste yapı ressamlığı öğrencilerine verilemeyeceği, konu başlıklarının altlarının da çok dolu olduğu, bunun işitme kayıplı çocuklar için problem olabileceği, ama üniversiteli oldukları için de üniversiteli bilgisi vermek gerektiği araştırmacının bu nedenle amaçların azaltılmasına gidemediği belirtilmiştir.*
- *Bu kadar çok bilginin birkaç haftaya ayrılarak verilebileceği ifade edilmiştir.*
- *Amaçların yazımında Bloom 'un Yenilenmiş Taksonomisi 'ne göre sınıflandırabilir, karşılaştırabilir gibi, çeşitlendirmeye gidildiği öğretiminin niteliğinin değişmeye başladığının öğretim tasarımının da değiştiğinin emareleri olduğu belirtilmiştir.*

Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin 3. Temsili dersin. dile ilişkin amaçlarına yönelik analizinde sözcüklerin hala çok yoğun olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmanın 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde Yapı Bilgisi I öğretim programının amaçlarını yansıtmak amacıyla seçilen 26.11.2015 tarihli 4. temsili dersin plan ve amaçları Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi (TGGK) tarafından analiz edilmiştir. Buna analiz sınıf ortamında alan uzmanı tarafından izlenen 4. Temsili dersin ders planlarında ve öğretim amaçlarında iyileştirmeleri göstermesi açısından önemlidir. *“Bu toplantıda alan uzmanları tarafından ders planlarında bilgiye ilişkin amaçların işitme kayıplı öğrencilerin düzeyine uygun şekilde ve sayılarının azaltıldığı, öğrenilecek sözcüklerin azaltılarak temel kavramların öğretime odaklanıldığı, sözcüklerin kullanımında soruların öğrencilerin meslek hayatlarında kullanabilecekleri şekilde çeşitlendirilmeye başladığı belirtilmiştir.*

3.1.2. İçerik

3.1.2.1. Önceki durum

Anadolu Üniversitesi, Engelliler Entegre Yüksekokulu, Yapı Ressamlığı Programı, işitme kayıplı öğrencilere iki yıllık ön lisans düzeyinde mesleki eğitim veren bir programdır. Tablo 3.1'de gösterilen “Yapı Ressamlığı Ders Programı” Anadolu Üniversitesi'nin katalog bilgilerinden alınmıştır. Programda öğrencilere bina projelerini çizme becerisi kazandırılması amacıyla teorik bilginin ve temel çizimleri içeren derslerin yanında işitme kayıplı gençlerin dil gelişimlerini destekleyen dil dersleri de bulunmaktadır (http-24).

Araştırma kapsamında öğretim süreçlerinin incelendiği Yapı Bilgisi I ile Yapı Bilgisi II dersleri Yapı Ressamlığı Programı'nın 1. Sınıfının güz ve bahar dönemlerinde okutulan

derslerdir. Derslerin amacı; öğrencilere yapı kültürünü vermek, binaları oluşturan sistemleri, elemanları ve malzemeleri tanıtmak, yapı elemanlarına ilişkin temel çizim becerilerini kazandırarak mimari ve statik projelerini çizebilme becerisinin alt yapısını oluşturmaktır.

Tablo 3.1. Anadolu Üniversitesi EEYO Yapı Ressamlığı ders programı

YAPI RESSAMLICI PROGRAMI									
I. YARIYIL					II. YARIYIL				
			Ders saati	ECTS				Ders saati	ECTS
BİL	105	Temel Bilgi Teknolojisi	2+2	5	İNG	158	İngilizce II	2+0	2
İNG	157	İngilizce I	2+0	2	MYR	130	Mimarlık Bilgisi ve Projesi	2+3	5
MYR	129	Mimari Anlatım	2+2	4	MYR	124	Yapı Bilgisi II	2+2	4
MYR	131	Yapı Bilgisi I	2+1	3	BİL	172	Bilgisayar Destekli Çizime Giriş	2+1	3
TAR	161	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2+0	2	TAR	162	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2+0	2
TÜR	155	Türk Dili I	2+0	2	TÜR	156	Türk Dili II	2+0	2
MYR	145	Yapı Ressamlığı Meslek Dili I	3+0	2	MYR	146	Yapı Ressamlığı Meslek Dili II	3+0	2
TÜR	109	Yapı Ressamlığı Yazılı ve Sözlü Anlatım I	3+0	2	TÜR	110	Yapı Ressamlığı Yazılı ve Sözlü Anlatım II	3+0	2
		<i>Mesleki seçmeli Ders (2)</i>		3			<i>Mesleki seçmeli Ders (2)</i>		3
		<i>Seçmeli Ders (2)</i>		3			<i>Seçmeli Ders (1)</i>		3
				30					30
III. YARIYIL					IV. YARIYIL				
			Ders saati	ECTS				Ders saati	ECTS
BİL	803	Bilgisayar Destekli Çizim I	2+2	5	BİL	808	Bilgisayar Destekli Çizim II	2+3	6
MYR	239	Maket I	2+2	3	MYR	240	Maket II	2+2	3
MYR	227	Betonarme Uygulama Projesi I	2+2	3	MYR	228	Betonarme Uygulama Projesi II	2+2	3
MYR	241	Mimari Uygulama Projesi I	2+2	5	MYR	245	Mimari Uygulama Projesi II	2+3	6
MYR	253	İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları I	2+0	2	MYR	246	İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları II	2+0	2
MYR	257	Yapı Ressamlığı Meslek Dili III	3+0	2	MYR	258	Yapı Ressamlığı Meslek Dili IV	3+0	2
TÜR	217	Yapı Ressamlığı Yazılı ve Sözlü Anlatım III	3+0	2	TÜR	218	Yapı Ressamlığı Yazılı ve Sözlü Anlatım IV	3+0	2
		<i>Mesleki Seçmeli Ders (2)</i>		6			<i>Mesleki Seçmeli Ders (2)</i>		6
		<i>Seçmeli ders (1)</i>		2					
				30					30
MESLEKİ SEÇMELİ DERSLER					SEÇMELİ DERSLER				
MYR	218	Bilgisayar Destekli Girişim İşleme Giriş	2+1	3	BEÖ	155	Hedef Eğitimi	2+0	2
MYR	107	Fotiz Tekniği	2+0	3	İSN	106	Örgütsel İletişim	2+0	2
MYR	247	İç Mekân Yerleşimi I	2+0	3	TÜR	193	Yazılı Anlatım Uygulamaları I	1+2	3
MYR	217	Rolöve	2+1	3	TÜR	195	Sözlü Anlatım Uygulamaları I	1+2	3
MYR	248	İç Mekân Yerleşimi II	2+0	3	MAT	811	Matematik I	2+1	3
MYR	238	Bilgisayar Destekli Mimari Süzgeç Teknikleri	2+1	3	TÜR	194	Yazılı Anlatım Uygulamaları II	1+2	3
PFT	118	Perspektif	2+1	3	MAT	812	Matematik II	2+1	3
GRA	221	Grafik ve Animasyon	2+1	3	TÜR	196	Sözlü Anlatım Uygulamaları II	1+2	3
MYR	137	Renk Bilgisi	1+2	3	MYR	122	Araştırma Teknikleri ve Seminer	2+1	3
MYR	251	Hız Bilgisi I	2+1	3	BİL	296	Kurumsal İletişim ve Birlikte Çalışma	2+1	3
MYR	252	Hız Bilgisi II	2+1	3	BİL	221	Bilgisayar Destekli Sunum	2+1	3
MYR	133	Yapı Malzemesi I	2+0	3	KÜL	199	Kültürel Etkileşimler	0+2	2
MYR	134	Yapı Malzemesi II	2+0	3	TJU	203	Toplumsal Hizmet Uygulamaları	0+2	3
MYR	235	Makine Tesaat Bilgisi ve Projesi	2+0	3	SAN	155	Salon Dansları	0+2	2
MYR	237	Elektrik Tesaat Bilgisi ve Projesi	2+0	3	EDB	116	Kıyafet Söylencesi	2+1	3
MYR	236	Sistem Analizi ve Tasarımı	2+2	3	MYR	249	Herkes İçin Tasarım	2+1	3
MYR	139	Yapı Terminolojisi I	2+0	3	MYR	143	Yapı Ressamlığı Bireysel Dil Destek Dersi I	2+0	2
MYR	140	Yapı Terminolojisi II	2+0	3	MYR	144	Yapı Ressamlığı Bireysel Dil Destek Dersi II	2+0	2
					MYR	255	Yapı Ressamlığı Bireysel Dil Destek Dersi III	2+0	2
					MYR	256	Yapı Ressamlığı Bireysel Dil Destek Dersi IV	2+0	2
					MAT	813	Yapı Ressamlığı Hicriyel Matematik Destek Dersi I	2+0	2
					MAT	814	Yapı Ressamlığı Hicriyel Matematik Destek Dersi II	2+0	2

Araştırmaya başlamadan önceki ders içerikleri işiten öğrencilere yönelik hazırlanan yapı bilgisi ile ilgili temel yazılı kaynaklar, ilgili meslek alanlarının içerikleri incelenerek hazırlanmıştır. Tablo 3.2’ de Yapı Bilgisi I dersinin araştırmaya başlamadan önceki içeriği gösterilmiştir.

Tablo 3.2. *Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği*

Haftalar	Üniteler ve Konuları
1. Hafta	YAPI TERİMLERİ • Yapıyla ilgili temel kavramlar • Yapıların sınıflandırılması ve özellikleri • Yapım yöntemleri - İlkel yapım yöntemi - Geleneksel yapım yöntemi - Rasyonelleştirilmiş yapım yöntemi - Prefabrikasyon yapım yöntemi • Taşıyıcı sistemler ve özellikleri - Geleneksel taşıyıcı sistemler - Çağdaş taşıyıcı sistemler
2. Hafta	İNŞAATA BAŞLAMADAN ÖNCE YAPILACAK ÇALIŞMALAR • Zemin etüdü yöntemleri • Proje çeşitleri ve örneklerle incelenmesi - Mimari proje - Statik proje - Makine tesisat projesi - Elektrik tesisat projesi • Belediye işlemleri - İmar durumu belgesinin alınması - Ruhsat alınması - İskân raporu alınması • Aplikasyon işlemi ZEMİN VE KAZI İŞLERİ • Zemin çeşitleri ve özellikleri • Zemin iyileştirme yöntemleri • Kazı işleri ve kazı sırasında alınacak önlemler
3. Hafta	YAPI TEMELLERİ • Temellerin sınıflandırılması • Yüzeysel temel çeşitleri özellikleri
4. Hafta	- Sürekli temel - Tekil temel - Radye temeller • Derin temel çeşitleri özellikleri - Ayak temel - Kazık temeller ve uygulaması - Kesonlar
5. Hafta	Sınav
6. Hafta	YAPI TEMELLERİ-UYGULAMA Sürekli temel çizim çalışması
7. Hafta	DÖŞEMELER • Döşemelerin sınıflandırılması • Uygulandığı yere göre döşemeler - Zemine oturan döşeme - Bodrum kat döşemesi - Ara kat döşemesi - Düşük döşeme - Asma tavan - Yükseltilmiş döşeme - Konsol döşeme - Çatı döşemesi

[Tablo 3.2. (Devam) *Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği*]

8. Hafta	<i>DÖŞEMELER</i> • Malzemelerine göre döşemeler Ahşap döşemeler Betonarme döşemeler Çelik döşemeler Kompozit döşemeler • Yapım yöntemlerine göre döşemeler İnşaat alanında yapım Prefabrik döşemeler • Döşeme detay çizimleri Zemine oturan döşeme detay çizimi Düşük döşeme detay çizimi
9. Hafta	<i>DUVARLAR</i> • Duvarların sınıflandırılması • İşlevlerine göre duvarlar Taşıyıcı duvar Bölücü duvar Serbest duvar • Malzemelerine göre duvarlar Taş duvar Kerpiç duvar Tuğla duvar Briket duvar Betonarme duvar Alçı blok duvar Gazbeton duvar Cam tuğla duvar • Kuruluşlarına göre duvarlar Tek katmanlı duvarlar Çok katmanlı duvarlar
10. Hafta	<i>YALITIMLAR</i> • Yalıtım çeşitleri ve binada uygulandığı yerler Isı yalıtımı Su yalıtımı Ses yalıtımı Yangın yalıtımı • Yalıtım çizim uygulamaları
11. Hafta	Sınav
12. Hafta	<i>YIĞMA YAPILARDA YAPIM İLKELERİ</i> • Türkiye’de deprem bölgeleri ve özellikleri • Yığma yapılarda uyulması gereken kurallar

Tablo 3.3’ de Yapı Bilgisi II dersinin araştırmaya başlamadan önceki içeriği verilmiştir. Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II ders içeriklerinin bu yönüyle Yapı Ressamlığı Programı öğrencileri için oldukça üst düzeyde ve yoğun bir mesleki bilgi ve terminolojiyi kapsadığı görülmüştür.

Tablo 3.3. Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği

Haftalar	Üniteler ve Konuları
1. Hafta	MERDİVENLER • Düşey sirkülasyon elemanları Rampalar Yürüyen merdivenler Asansörler • Merdivenleri oluşturan elemanlar • Merdivenlerin Sınıflandırılması Kullanıldıkları yere göre merdivenler Şekillerine göre merdivenler Malzemelerine göre merdivenler Eğimlerine göre merdivenler Yapım yöntemine göre merdivenler
2. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven plan ve kesitlerinde uyulması gereken kurallar Merdiven planlarında gösterilmesi gerekenler Merdiven kesitlerinde gösterilmesi gerekenler • Merdiven hesapları Rıht yüksekliğinin hesaplanması Rıht sayısının hesaplanması Kat yüksekliğinin bulunması Basamak genişliğinin bulunması • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin plan çizimi
3. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin A-A ve B-B kesitinin çizimi
4. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları Yarım döner merdivenin plan çizimi
5. Hafta	Sınav
6. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları Yarım döner merdivenin kesit çizimleri
7. Hafta	ÇATILAR • Çatıların sınıflandırılması ve özellikleri Eğimlerine göre çatılar Şekillerine göre çatılar Malzemelerine göre çatılar Üst örtü malzemelerine göre çatılar • Çatı tanzimi ve çatı yüksekliklerinin bulunması • Dilatasyon derzleri
8. Hafta	ÇATILAR • Ahşap çatılar ve elemanları Oturtma çatılar Asma çatılar • Çatı plan çizim çalışması Kırma çatının plan çizimi

[Tablo 3.3. (Devam) *Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği*]

9. Hafta	ÇATILAR • Kıрма çatının kesit çizimleri
10. Hafta	PENCERELER • Pencereyi oluşturan elemanlar • Pencerelerin sınıflandırılması ve özellikleri Kasa tiplerine göre pencereler Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler • Pencere çizim çalışması ½ ölçekte ısıcamlı tek kanatlı pencere nokta detayları 1/20 ölçekte pencerenin plan kesit ve görünüş çizimleri
11. Hafta	Sınav
12. Hafta	KAPILAR • Kapıyı oluşturan elemanlar • Kapı ölçüleri • Kapıların sınıflandırılması ve özellikleri Kullanıldıkları yere göre kapılar Kasa tiplerine göre kapılar Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler Hareket biçimlerine göre kapılar • Kapı çizim çalışması ½ ölçekte ısıcamlı tek kanatlı pencere nokta detayları 1/20 ölçekte pencerenin plan kesit ve görünüş çizimleri

3.1.2.2. *Süreçte karşılaşılan sorunlar*

Süreçte içeriklerin işitme kayıplı bireyler ve yapı ressamlığı programı için oldukça üst düzeyde ve yoğun olmasından kaynaklanan ders süresinin yetmemesi, programın yetiştirilememesi, kısa ders süresinde öğrencilerin yoğun içeriği öğrenememesi gibi sorunlarla karşılaşılmıştır.

3.1.2.3. *Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları*

3.1.2.3.1. *2013-2014 öğretim yılı yaz dönemi*

Öğretim programlarının içeriklerine yönelik araştırmanın Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar 2013-2014 öğretim yılı yaz döneminde ve 2014-2015 öğretim yılı yaz döneminde yapılan çalışmalar altında sunulacaktır. Araştırmanın 2013-2014 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde öğrencilerin dersin sonunda belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi ve belirlenen içeriği kavrayabilmesi için teneffüs sürelerinden feragat edilmesi, teneffüs aralarının kısaltılması ve ders süresinin uzatılması gibi çözümler üretilmiştir. Bu durum ise öğrencilerin ilgilerinin azalmasına neden olmuştur.

2013-2014 Öğretim yılı yaz döneminde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 7.07.2014 tarihinde yapılan toplantıda alan uzmanlarınca içerikler incelenmiş ve Yapı Bilgisi I-II derslerinin içeriklerinin işitme kayıplı bireyler için oldukça yoğun bir bilgiyi ve terminolojiyi içerdiği saptanmıştır. Toplantıda önemli kavram ve konulara odaklanılarak kritik içeriğin belirlenmesi amacıyla meslek alan uzmanlarının görüşlerinin alınmasına karar verilmiştir. Bu toplantılardan ilki 14.07.2014 tarihinde Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık programı yapı kürsüsünden bir öğretim üyesi ve Engelliler Entegre Yüksekokulu'ndan üç meslek öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Toplantıda Yapı Bilgisi I, Yapı Bilgisi II ders içerikleri üniteler, konuları ve mesleki terminoloji açılarından gözden geçirilerek sadeleştirilme çalışmaları yapılmıştır. Aynı zamanda konuların haftalık süreleri hakkında görüşler paylaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Toplantının ses kaydı alınmış toplantı tutanağı yazılmış ve alan uzmanlarına gönderilerek onayları alınmıştır. Toplantıda alınan kararlar Yapı Ressamlığı Programı, Yapı Bilgisi I- II dersleri için alınan kararlar şeklinde sınıflandırılarak aşağıda verilmiştir. Yapı Ressamlığı Programına ilişkin alınan kararlar şunlardır:

- *Yapı Bilgisi I dersinin Yapı Ressamlığı Programı'ndaki yeri tartışılmış ve Mimari Anlatım dersini destekleyeceği için 1.sınıfın güz döneminde kalması*
- *Yapı Bilgisi I dersinde öğrencilerin henüz çizim ve üç boyutlu düşünme becerileri sınırlı olduğu için çizim çalışmalarının 2. sınıftaki ilgili derslerin kapsamına alınması ya da bir ders açılması*
- *Teorik ve çizim uygulamalı derslerde öğrencilerin çizim çalışmalarını daha iyi anlayabilmeleri için öncelikle elle çizim çalışmalarına ağırlık verilmesi*
- *Yapı Bilgisi II dersinde çizim çalışmalarının öğrencilerin iş hayatında en çok karşılaştıkları çizimlere yönelik olarak yaptırılması ve adım adım çizdirilmesi uygun görülmüştür.*

Yapı Bilgisi I dersinin içeriğine ilişkin alınan kararlar şunlardır:

- *Yapı terimleri ünitesindeki taşıyıcı sistemlerden en çok kullanılan yığma ve karkas sistemlerin ayrıntılı anlatılması, çağdaş taşıyıcı sistemler konusunun İnşaat Bilgisi Yapı Elemanları I-II derslerinin kapsamına alınması*
- *Yapı Bilgisi I "İnşaata Başlamadan Önce Yapılacak Çalışmalar" konusunun gerekli ve önemli olduğu ancak içeriğin yoğunluğundan dolayı bu konunun Meslek Dili I dersinin kapsamına alınması*

- Zemin türlerinden ve kazı çalışmaları konusundan kısaca bahsedilip zemin iyileştirme ve kazı sırasında alınacak önlemler konusunun içerikten çıkarılması
- Öğrencilerin mezun olduktan sonra en çok karşılaştıkları yüzeysel temel çeşitleri olduğu için yüzeysel temellerin daha ayrıntılı olarak ele alınması, öğrencilerin derin temel uygulamalarından da haberdar olmaları için kısaca görsellerle anlatılması
- Öğrencilerin ilk dönemde henüz çizim çalışmalarına başladıklarından çizim ve üç boyutlu algılama konusunda sıkıntılar yaşadıkları paylaşılmış ve temel planı çizimlerinin daha sonraki dönemlerde Betonarme Uygulama Projesi I-II derslerinde verilmesi
- Döşemeler ünitesindeki döşeme çizimlerinin 2.sınıftaki Betonarme Uygulama Projesi I- II derslerinde yapılması
- Duvarlar ünitesinin içerik ve süre açısından uygun olduğu ve aynı şekilde kalması
- Yalıtım detayları çizimlerinin Mimari Uygulama Projesi I dersinin içeriklerinde düzenleme yapılarak koyulması ya da Uygulama Projesi dersi açılması
- “Yığma Yapı İlkeleri” konusunun uygulamada yığma yapılar hem çok kullanılmadığı hem de öğrenciler mimar olmayacakları için kaldırılması uygun görülmüştür.

Bu kararlar çerçevesinde Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği ve içerikte yapılan değişiklikler Tablo 3.4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler

Haftalar	Üniteler ve Konuları	Yapılan Değişiklikler
1. Hafta	YAPI TERİMLERİ • Yapıyla ilgili temel kavramlar • Yapıların sınıflandırılması ve özellikleri • Yapım yöntemleri - İlkel yapım yöntemi - Geleneksel yapım yöntemi - Rasyonelleştirilmiş yapım yöntemi - Prefabrikasyon yapım yöntemi • Taşıyıcı sistemler ve özellikleri - Geleneksel taşıyıcı sistemler - Çağdaş taşıyıcı sistemler	Çağdaş taşıyıcı sistemlerin İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları I-II derslerinde verilmesi
3. Hafta	İNŞAATA BAŞLAMADAN ÖNCE YAPILACAK ÇALIŞMALAR • Zemin etüdü yöntemleri • Proje çeşitleri ve örneklerle incelenmesi - Mimari proje - Statik proje - Makine tesisat projesi - Elektrik tesisat projesi	İnşaata başlamadan önce yapılacak çalışmalar ünitesinin Meslek Dili I dersinin kapsamına alınması

[Tablo 3.4. (Devam) *Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler*]

2. Hafta	• Belediye işlemleri İmar durumu belgesinin alınması Ruhsat alınması İskân raporu alınması • Aplikasyon işlemi	
	ZEMİN VE KAZI İŞLERİ • Zemin çeşitleri ve özellikleri • Zemin iyileştirme yöntemleri • Kazı işleri ve kazı sırasında alınacak önlemler	Zemin iyileştirme yöntemlerinin ve kazı sırasında alınacak önlemlerin kaldırılması
	YAPI TEMELLERİ • Temellerin sınıflandırılması • Yüzeysel temel çeşitleri özellikleri Sürekli temel Tekil temel Radye temeller • Derin temel çeşitleri özellikleri Ayak temel Kazık temeller ve uygulaması Kesonlar	Yüzeysel temellerin daha ayrıntılı anlatılması Derin temellerin kısaca anlatılması
3. Hafta		
4. Hafta		
5. Hafta	Sınav	
6. Hafta	YAPI TEMELLERİ-UYGULAMA Sürekli temel çizim çalışması	Çizim çalışmasının Betonarme Uygulama Projesi I-II derslerinde yapılması
7. Hafta	DÖŞEMELER • Döşemelerin sınıflandırılması • Uygulandığı yere göre döşemeler Zemine oturan döşeme Bodrum kat döşemesi Ara kat döşemesi Düşük döşeme Asma tavan Yükseltilmiş döşeme Konsol döşeme Çatı döşemesi	
8. Hafta	DÖŞEMELER • Malzemelerine göre döşemeler Ahşap döşemeler Betonarme döşemeler Çelik döşemeler Kompozit döşemeler • Yapım yöntemlerine göre döşemeler İnşaat alanında yapım Prefabrik döşemeler • Döşeme detay çizimleri Zemine oturan döşeme detay çizimi Düşük döşeme detay çizimi	Döşeme çizimlerinin Betonarme Uygulama Projesi I-II dersine alınması
9. Hafta	DUVARLAR • Duvarların sınıflandırılması • İşlevlerine göre duvarlar Taşıyıcı duvar Bölücü duvar Serbest duvar	

[Tablo 3.4. (Devam) Yapı Bilgisi I dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler]

9. Hafta	DUVARLAR • Malzemelerine göre duvarlar Taş duvar Kerpiç duvar Tuğla duvar Briket duvar Betonarme duvar Alçı blok duvar Gazbeton duvar Cam tuğla duvar • Kuruluşlarına göre duvarlar Tek katmanlı duvarlar Çok katmanlı duvarlar	
10. Hafta	YALITIMLAR • Yalıtım çeşitleri ve binada uygulandığı yerler Isı yalıtımı Su yalıtımı Ses yalıtımı Yangın yalıtımı • Yalıtım çizim uygulaması	Yalıtım detay çizimlerinin yeni bir ders kapsamında verilmesi
11. Hafta	Sınav	
12. Hafta	YIĞMA YAPILARDA YAPIM İLKELERİ • Türkiye’de deprem bölgeleri ve özellikleri • Yığma yapılarda kurallar	Yığma yapılarda yapım ilkeleri ünitesinin kaldırılması

Yapı Bilgisi II dersinin içeriğine ilişkin alınan kararlar şunlardır:

- *Merdivenler ünitesinde ilk hafta merdivenlerin sınıflandırılması ve merdiven hesaplamaları, daha sonraki haftalarda iki kollu sahanlıklı merdiven çizimine geçilebileceği, kesitlerine ve görünüşlerine ağırlık verilmesi*
- *Yarım döner merdivenlerin çizim uygulamalarında dengelendirilmiş bir merdivenin kesitlerinin çizilmesi*
- *Asma çatılarda ayrıntıya girilmemesi, çatı çizimlerine ilişkin önce çatı tanzimi planı uygulaması daha sonraki haftalarda sundurma çatı ve beşik çatı çizimlerinin yapılması*
- *Dilatasyon derzleri konusunun 2. sınıf dersi İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları I dersine alınması*
- *Doğramalar (pencere-kapı) ünitesinin ilk konu olarak ele alınması, daha sonraki haftalarda merdivenler ve çatılar konusuna geçilmesi uygun görülmüştür.*

Meslek alan uzmanları yapılan toplantı sonrasında alınan kararlara bağlı olarak Yapı Bilgisi II dersinin içeriğinde yapılan değişiklikler Tablo 3.5’de gösterilmiştir.

Tablo 3.5. Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler

Haftalar	Üniteler ve Konuları	Yapılan Değişiklikler
1. Hafta	MERDİVENLER • Düşey sirkülasyon elemanları Rampalar Yürüyen merdivenler Asansörler • Merdivenleri oluşturan elemanlar • Merdivenlerin sınıflandırılması Kullanıldıkları yere göre merdivenler Şekillerine göre merdivenler Malzemelerine göre merdivenler Eğimlerine göre merdivenler Yapım yöntemine göre merdivenler	
2. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven plan ve kesitlerinde uyulması gereken kurallar • Merdiven hesapları Rıht yüksekliğinin hesaplanması Rıht sayısının hesaplanması Kat yüksekliğinin bulunması Basamak genişliğinin bulunması • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin plan çizimi	
3. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin A-A ve B-B kesitinin çizimi	
4. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları Yarım döner merdivenin plan çizimi	Yarım döner merdiven plan çiziminin kaldırılması
5. Hafta	Sınav	
6. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven çizim çalışmaları Dengelenmiş Yarım döner merdivenin kesit çizimleri	
7. Hafta	ÇATILAR • Çatıların sınıflandırılması ve özellikleri Eğimlerine göre çatılar Şekillerine göre çatılar Malzemelerine göre çatılar Üst örtü malzemelerine göre çatılar • Çatı tanzimi ve çatı yüksekliklerinin bulunması • Dilatasyon derzleri	İnşaat Bil. ve Yapı Elemanları II dersine alınması
8. Hafta	ÇATILAR • Ahşap çatılar ve elemanları Oturtma çatılar Asma çatılar • Çatı plan çizim çalışması Kırma çatının plan çizimi	Asma çatılarda ayrıntıya girilmemesi Sundurma çatı çizilmesi
9. Hafta	ÇATILAR • Kırma çatının kesit çizimleri	Sundurma çatı çizilmesi

[Tablo 3.5. (Devam) *Yapı Bilgisi II dersinin önceki içeriği ve yapılan değişiklikler*]

10. Hafta	PENCERELER • Pencereyi oluşturan elemanlar • Pencerelerin sınıflandırılması ve özellikleri Kasa tiplerine göre pencereler Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler • Pencere çizim çalışması ½ ölçekte ısıcamlı tek kanatlı pencere nokta detayları 1/20 ölçekte pencerenin plan kesit ve görünüş çizimleri	Pencereler ünitesinin ilk ünite olarak anlatılması
11. Hafta	Sınav	
12. Hafta	KAPILAR • Kapıyı oluşturan elemanlar • Kapıların sınıflandırılması ve özellikleri Kullanıldıkları yere göre kapılar Kasa tiplerine göre kapılar Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler Hareket biçimlerine göre kapılar • Kapı çizim çalışması	Kapılar ünitesinin 2.ünite olarak anlatılması

Meslek alan uzmanları ile yapılan toplantıda alınan kararlar ve öneriler çerçevesinde ders içerikleri düzenlenmiştir. Tablo 3.6'da Yapı Bilgisi I dersinin yenilenmiş içeriği gösterilmiştir. Yapı Bilgisi I ders içeriğinde yapılan değişiklikler; ayrıntıya giren bazı ünite ve konuların kaldırılması, bazı konuların ve çizim çalışmalarının Yapı Ressamlığı Programı'ndaki diğer derslerin kapsamına alınması ve bazı ünitelerin uzun olmasından dolayı haftalara yayılması şeklinde olmuştur.

Tablo 3.6. *Yapı Bilgisi I dersinin yenilenmiş içeriği*

Haftalar	Üniteler ve Konuları
1. Hafta	YAPI TERİMLERİ • Yapıyla ilgili temel kavramlar • Yapıların sınıflandırılması
2. Hafta	• Yapım yöntemleri İlkel yapım yöntemi Geleneksel yapım yöntemi Rasyonelleştirilmiş yapım yöntemi Prefabrikasyon yapım yöntemi • Taşıyıcı sistemler ve özellikleri Geleneksel sistemler
3. Hafta	ZEMİN VE KAZI İŞLERİ • Zemin çeşitleri ve özellikleri • Kazı işlemleri

[Tablo 3.6. (Devam) *Yapı Bilgisi I dersinin yenilenmiş içeriği*]

	YAPI TEMELLERİ
4.Hafta	• Temellerin sınıflandırılması • Yüzeysel temel çeşitleri özellikleri Sürekli temel Tekil temel Radye temeller
5. Hafta	• Derin temel çeşitleri özellikleri Ayak temel Kazık temeller Kesonlar
6. Hafta	Sınav
7. Hafta	DÖŞEMELER
	• Döşemelerin sınıflandırılması • Uygulandığı yere göre döşemeler Zemine oturan döşeme Bodrum kat döşemesi Ara kat döşemesi Düşük döşeme Asma tavan Yükseltilmiş döşeme Konsol döşeme Çatı döşemesi
8. Hafta	DÖŞEMELER
	• Malzemelerine göre döşemeler Ahşap döşemeler Betonarme döşemeler Çelik döşemeler Kompozit döşemeler • Yapım yöntemlerine göre döşemeler İnşaat alanında yapım Prefabrik döşemeler
9. Hafta	DUVARLAR
	• Duvarların sınıflandırılması • İşlevlerine göre duvarlar Taşıyıcı duvar Bölücü duvar Serbest duvar • Malzemelerine göre duvarlar Taş duvar Kerpiç duvar Tuğla duvar Briket duvar Betonarme duvar Alçı blok duvar Gazbeton duvar Cam tuğla duvar • Kuruluşlarına göre duvarlar Tek katmanlı duvarlar Çok katmanlı duvarlar
10. Hafta	
11. Hafta	Sınav
12. Hafta	YALITIMLAR
	• Yalıtım çeşitleri ve uygulandığı yerler Isı yalıtımı Su yalıtımı Ses yalıtımı Yangın yalıtımı

Tablo 3.7’de meslek alan uzmanlarınca alınan kararlar doğrultusunda düzenlenen Yapı Bilgisi II dersinin yenilenmiş içeriği verilmiştir. Yapı Bilgisi II dersinin içeriğinde yapılan değişiklikler; bazı ünitelerin işleniş sırasının değişmesi, öğrencilerin iş hayatında piyasasında en çok kullanacakları çizim çalışmalarına yer verilmesi ve öğrencilerin düzeyine uygun olarak çizebileceği çalışmalara odaklanılması şeklinde olmuştur. Yapı Bilgisi II ders Araştırmanın 2014-2015 Öğretim Yılı Güz ve Bahar Dönemleri’nde belirlenen içeriklere göre dersler işlenmiştir.

Tablo 3.7. *Yapı Bilgisi II dersinin yenilenmiş içeriği*

Haftalar	Üniteler ve Konuları
1. Hafta	PENCERELER • Pencereyi oluşturan elemanlar • Pencerelerin sınıflandırılması ve özellikleri Kasa tiplerine göre pencereler Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler • Pencere çizim çalışması ½ ölçekte ısıcamlı tek kanatlı pencere nokta detayları 1/20 ölçekte pencerenin plan kesit ve görünüş çizimleri
2. Hafta	KAPILAR • Kapıyı oluşturan elemanlar • Kapı ölçüleri • Kapıların sınıflandırılması ve özellikleri Kullanıldıkları yere göre kapılar Kasa tiplerine göre kapılar Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler Hareket biçimlerine göre kapılar • Kapı çizim çalışması
3. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven plan ve kesitlerinde uyulması gereken kurallar Merdiven planlarında gösterilmesi gerekenler Merdiven kesitlerinde gösterilmesi gerekenler • Merdiven hesapları Rıht yüksekliğinin hesaplanması Rıht sayısının hesaplanması Kat yüksekliğinin bulunması Basamak genişliğinin bulunması • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin plan çizimi

[Tablo 3.7. (Devam) *Yapı Bilgisi II dersinin yenilenmiş içeriği*]

8. Hafta	ÇATILAR • Çatıların sınıflandırılması ve özellikleri Eğimlerine göre çatılar Şekillerine göre çatılar Malzemelerine göre çatılar Üst örtü malzemelerine göre çatılar • Çatı tanzim planı ve çatı görünüşlerinin çizilmesi
9. Hafta	ÇATILAR • Ahşap çatılar ve elemanları Oturtma çatılar ve elemanları
10. Hafta	ÇATILAR • Sundurma çatının plan çizimi
11. Hafta	Sınav
12. Hafta	• Sundurma çatının kesit çizimleri

3.1.2.3.2. 2014-2015 öğretim yılı yaz dönemi

2014-2015 öğretim yılı yaz dönemi TGGK ile 24.06.2015 tarihinde yapılan toplantıda öğretim programlarının içerikleri hakkında işitme kayıplı bireylerin eğitiminde alan uzmanlarının görüşleri verilmiştir: *“İşte onun için (yoğun bilgi) geçen yıl diğer uzmanlarla toplantı yaptılar. Hangi konular elzem hangi konular işlenmese de olur. Hangi konular detay bilahare öğretilir. Alan uzmanları programı revize ettiler. Alınan kararlardan birisi bu olsun. Bu bilgilerinle verilerinle meslek alan hocalarını tekrar topla. Alanda bir yapı ressamından beklenenin bir mimardan beklenenden farklı olduğunu biliyorum.”* Diğer alan uzmanı *“Yapı ressamı olarak yapması gereken bana ilk getirdiğiniz programın revize edilmiş programın revize edilmesi gerekiyor. Bunun bilgisi tek başına uzman görüşleri ile de olmaz. Mezun olanların çalışmalarını mezun araştırmasından neler yapıyorlar? O çocuklardan ne beklenildiğinin ve yeni program revizyonunun meslek erbablarından da sorulmasında fayda var. Literatür ne söylüyor, sen ne gözlemliyorsun? Uzmanlar mezunlar ne söylüyor? Piyasa ne istiyor?”*

TGGK toplantısında alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda programın tekrar revizyonu için meslek alan uzmanlarıyla bir toplantı düzenlenmesi ve piyasada çalışan mimar ya da mezun olan öğrencilerden derslerin üniteleri ve içerikleri hakkında görüş alınması kararlaştırılmıştır. Bu kararlar 8.07.2015 tarihinde ders içeriklerinin gözden geçirilerek kritik içeriklerin belirlenmesi ve çizim uygulamalarının değerlendirilmesinde kullanılacak değerlendirme kriterlerine karar verilmesi amacıyla Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi’nden bir öğretim üyesi ve Engelliler Entegre Yüksekokulu’ndan üç meslek alan uzmanı ile ikinci toplantı gerçekleştirilmiştir.

Meslek alan uzmanlarınca Yapı Bilgisi I dersinin içeriğine ilişkin alınan kararlar şunlardır:

- *Bina çeşitleri, bölümleri ve özelliklerinin Bina Bilgisi dersinin konusu olması nedeniyle seçmeli Bina Bilgisi dersinde ele alınmasına karar verilmiş ancak haftalık ders programının yoğunluğundan ve öğretim elemanı sıkıntısından dolayı seçmeli ders açılamamıştır. Bu sorunu çözmek için öğrencilerin meslek yaşamlarında en çok karşılaşacakları konut binalarının özellikleri ve bölümleri Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde metin inceleme çalışmasında işlenmesi uygun görülmüştür.*
- *Öğrencilerin yüzeysel temellerle derin temeller arasındaki farkı anlamaları için derin temeller konusundan kısaca bahsedilmesi piyasada en çok uygulanan sürekli temel, radye temel uygulamalarının daha detaylı anlatılması*
- *Döşemeler konusunda betonarme döşeme çeşitlerinin de kısaca anlatılmasına, döşeme kaplamalarının ayrı bir başlık altında ele alınması*
- *Yalıtımlar ünitesinin ayrı bir ünite şeklinde işlenmesi yerine yalıtım detaylarının temeller, duvarlar, döşemeler, çatılar üniteleri ile ilişkilendirilerek ele alınması uygun görülmüştür.*

Meslek alan uzmanlarınca Yapı Bilgisi II dersinin içeriğine ilişkin alınan kararlar şunlardır:

- *Yapı Bilgisi II dersinde farklı ölçeklerde kapı ve pencere çizim çalışmalarının yapılması*
- *Çatılar ünitesinde eğimli çatıların yanı sıra düz çatı çizimlerinin de yapılması uygun görülmüştür.*

Aynı zamanda Yapı Ressamlığı Programı'ndan mezun olup şu anda özel mimarlık ofisi olan bir öğrenciden 13.07.2015 tarihinde derslerin kritik içeriklerinin belirlenmesi amacıyla mail yoluyla görüşleri alınmıştır. Mezun olan öğrencinin içeriklere yönelik görüşleri çizim çalışmalarında nokta detaylarına ve sistem kesiti çalışmalarına ağırlık verilmesi yönünde olmuştur.

Ayrıca derslerin kritik içeriklerinin belirlenmesi amacıyla iş dünyasında uzun yıllardır kendi mimarlık ofisinde proje hazırlama ve taahhüt işlerini yürüten bir mimarla 09.08.2015 tarihinde bir toplantı gerçekleştirilerek görüşleri alınmıştır. Bu toplantıda mimarın Yapı Ressamlığı Programı için görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- *İyi bir yapı ressamının iyi bir program kullanma bilgisine; imar durumunu okuyabilme bilgisine sahip olması gerektiği*

- Bilgilerin daha iyi kavranması ve kalıcı olması için öğrencilerin hem uygulama hem de proje çizimlerinin içinde olmalarının önemli olduğu belirtilirken bu amaçla Belediye'nin belirlemiş olduğu standartlara uygun mimari proje çizim çalışmalarının yapılabileceği, uygulamaların ya görsellerle ya da inşaat alanlarına gezilerle gösterilebileceği, örneğin, bir temel kazısı, bir duvar örülmesi ya da demir döşenmesi gibi uygulamaların inşaat alanında gösterilmesinin öğrencilere yararlı olacağı
- Proje çizimlerinde sistem kesiti, ıslak mekân çizimlerinin de yapılması önerilmiştir.

Toplantıda mimarın Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II dersleri için görüşleri şu şekildedir:

Mimarın Yapı Bilgisi I içeriğine ilişkin önerisi; piyasada en çok radye ve mütemadi temel çeşitlerinin uygulanmasından dolayı çizim çalışmalarında radye ve sürekli temel konularına ağırlık verilmesi yönünde olmuştur. Yapı Bilgisi II ders içeriği için piyasada en çok yarım döner merdivenler kullanıldığı belirtilerek bu şekil merdivenlerin çizilmesi önerilmiştir.

Toplantılarda alınan kararlar ve görüşler dikkate alınarak 2014-2015 Öğretim Yılı Yaz döneminde Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II ders içeriklerinde tekrar düzenlemeler yapılmıştır. Tablo 3.8 'de Yapı Bilgisi I dersinde alınan kararlarla yapılan değişiklikler sunulmuştur.

Tablo 3.8. Yapı Bilgisi I dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği

Haftalar	Üniteler ve Konuları	Yapılan Değişiklikler
1. Hafta	<i>YAPI TERİMLERİ</i> • Yapıyla ilgili temel kavramlar • Yapıların sınıflandırılması	Konut binalarının Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde incelenmesi
2. Hafta	• Yapım yöntemleri İlkel yapım yöntemi Geleneksel yapım yöntemi Rasyonelleştirilmiş yapım yöntemi Prefabrikasyon yapım yöntemi • Taşıyıcı sistemler ve özellikleri Geleneksel sistemler	
3. Hafta	<i>ZEMİN VE KAZI İŞLERİ</i> • Zemin çeşitleri ve özellikleri • Kazı işlemleri	

[Tablo 3.8. (Devam) *Yapı Bilgisi I dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği*]

	YAPI TEMELLERİ	
4.Hafta	• Temellerin sınıflandırılması • Yüzeysel temel çeşitleri özellikleri Sürekli temel Tekil temel Radye temeller • Derin temel çeşitleri özellikleri Ayak temel Kazık temeller Kesonlar	
5. Hafta		
6. Hafta	Sınav	
7. Hafta	DÖŞEMELER	
	• Döşemelerin sınıflandırılması • Uygulandığı yere göre döşemeler Zemine oturan döşeme Bodrum kat döşemesi Ara kat döşemesi Düşük döşeme Asma tavan Yükseltilmiş döşeme Konsol döşeme Çatı döşemesi • Malzemelerine göre döşemeler Ahşap döşemeler Betonarme döşemeler Çelik döşemeler Kompozit döşemeler • Yapım yöntemlerine göre döşemeler İnşaat alanında yapım Prefabrik döşemeler	
8. Hafta		Betonarme döşeme çeşitlerinin incelenmesi Döşeme kaplamalarının ayrı bir konu olarak incelenmesi
9. Hafta	DUVARLAR	
	• Duvarların sınıflandırılması • İşlevlerine göre duvarlar Taşıyıcı duvar Bölücü duvar Serbest duvar • Malzemelerine göre duvarlar Taş duvar Kerpiç duvar Tuğla duvar Briket duvar Betonarme duvar Alçı blok duvar Gazbeton duvar Cam tuğla duvar • Kuruluşlarına göre duvarlar Tek katmanlı duvarlar Çok katmanlı duvarlar	
10. Hafta		
11. Hafta	Sınav	
12. Hafta	YALITIMLAR	
	• Yalıtım çeşitleri ve binada uygulandığı yerler Isı yalıtımı Su yalıtımı Ses yalıtımı Yangın yalıtımı	Yalıtımlar konusunun ilgili Temel, duvar, döşeme ünitelerinin içinde ele alınması

Tablo 3.9’da gösterildiği gibi Yapı Bilgisi II dersinde meslek alan uzmanlarının görüşlerine göre yapılan değişikliklerin ünitelerde farklı ölçeklerde çizim çalışmalarına ağırlık verilmesi, iş dünyasının beklentilerine göre çizim çalışmalarında yapılması istenen çizimlere odaklanması yönünde olmuştur. Meslek alan uzmanlarının Yapı Bilgisi I-II ders içeriklerinde aldıkları kararlar ve görüşler incelendiğinde öğrencilere iş dünyasında en çok kullanabilecekleri çizim çalışmalarının yaptırılması ve uygulama çizimlerini destekleyen bilgi ve terminolojinin verilmesi konularında ortak noktada buluştukları saptanmıştır.

Tablo 3.9. *Yapı Bilgisi II dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği*

Haftalar	Üniteler ve Konuları	Yapılan Değişiklikler
Y	PENCERELELER • Pencereyi oluşturan elemanlar • Pencerelerin sınıflandırılması Kasa tiplerine göre pencereler Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler • Pencere çizim çalışması	Farklı ölçekte pencere çizimlerinin uygulanması
2. Hafta	KAPILAR • Kapıyı oluşturan elemanlar • Kapı ölçüleri • Kapıların sınıflandırılması ve Özellikleri Kullanıldıkları yere göre kapılar Kasa tiplerine göre kapılar Kanat tiplerine göre pencereler Malzemelerine göre pencereler Hareket biçimlerine göre kapılar • Kapı çizim çalışması	Farklı ölçekte kapı çizimlerinin uygulanması
3. Hafta	MERDİVENLER • Merdiven plan ve kesitlerinde uyulması gereken kurallar Merdiven planlarında gösterilmesi gerekenler Merdiven kesitlerinde gösterilmesi gerekenler • Merdiven hesapları Rıht yüksekliğinin hesaplanması Rıht sayısının hesaplanması Kat yüksekliğinin bulunması Basamak genişliğinin bulunması • Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin plan çizimi	

[Tablo 3.9. (Devam) *Yapı Bilgisi II* dersinin yapılan değişikliklerle yenilenmiş içeriği]

4 Hafta	MERDİVENLER Merdiven çizim çalışmaları 1/20 ölçekte İki kollu sahanlıklı merdivenin A.A ve B-B kesitinin çizimi
5. Hafta	MERDİVENLER Merdiven çizim çalışmaları Dengelenirilmiş yarım döner merdivenin A.A kesiti
6. Hafta	Sınav
7. Hafta	MERDİVENLER Merdiven çizim çalışmaları Dengelenirilmiş yarım döner merdivenin B.B kesiti
8. Hafta	ÇATILAR - Çatıların sınıflandırılması ve özellikleri Eğimlerine göre çatılar Şekillerine göre çatılar Malzemelerine göre çatılar Üst örtü malzemelerine göre çatılar - Çatı tanzim planı ve çatı görüşlerinin çizilmesi Düz çatıların İnşaat Bilgisi ve Yapı Elemanları I dersinde ele alınması
9. Hafta	ÇATILAR Ahşap çatılar ve elemanları Oturtma çatılar ve elemanları
10. Hafta	ÇATILAR Sundurma çatının plan çizimi
11.Hafta	Sınav
12. Hafta	Sundurma çatının kesit çizimleri

3.1.3. Öğretim materyalleri

3.1.3.1. Önceki durum

Araştırmanın başladığı 2013-2014 bahar döneminde Yapı Bilgisi I-II öğrenme ve öğretim sürecinde öğretim materyali olarak her ünite için hazırlanmış olan powerpoint sunuları kullanılmıştır. Ders sunuları hazırlanırken normal işten öğrencilere yönelik hazırlanan mimarlıkla ilgili temel yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır. Ders sunuları dışında öğrencilere herhangi bir ders notu verilmemesi ünite konularının daha genel bir bakışla aktarılmasına neden olmuştur.

3.1.3.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar

Araştırmanın Hazırlık Dönemi'nde 1. ve 2. pilot süreçlerinde öğretim materyallerinin hem işitme kayıplı öğrencilerin mesleki gelişimleri hem de mesleki bilgiyi öğrenebilmeleri için yeterli olmadığı, işitme kayıplı gençlerin dil düzeylerine uygun hazırlanmadığı, sözcük dağarcıkları sınırlı, okuma yazma da sorunlar yaşayan

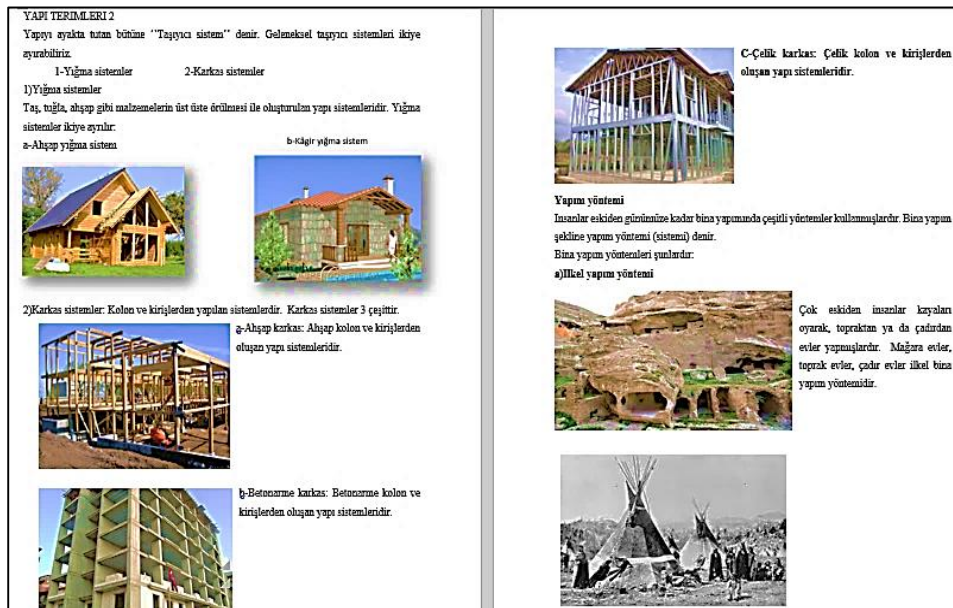
işitme kayıplı gençlerin kitap dili ile yazılmış ders sunularından konuyu anlamakta zorlandıkları, öğrenemedikleri ve kısa sürede unuttukları tespit edilmiş sorunlardır. Bu sorunlar işitme kayıplı bireylerin ilgisine, öğrenme stiline uygun görsellerle zenginleştirilmiş farklı öğretim materyallerinin hazırlanarak akademik bilginin sunulmasını gerektirmiştir.

3.1.3.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları

3.1.3.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar

Hazırlık sürecinin 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde araştırmacının doktora ders sürecinde aldığı “İşitme Engelli Öğrencilerin Öğrenme Öğretme Süreçleri I-II” uygulama derslerinde edinmiş olduğu deneyimle öğrencilere powerpoint sunuları ile birlikte her ünite için kısa bilgiler içeren ve ders sonunda mesleki bilginin özetlenmesi, tekrar edilmesi amacıyla çalışma sorularından oluşan kısa bilgi içeren ders notları hazırlamaya başlaması öğretim materyallerinde iyileştirme çalışmalarından ilkidir.

2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde temsili derslerin öğretim materyalleri TGGK tarafından “Materyal Tasarım İlkeleri Kontrol Listesi'ne” göre analiz edilmiştir. Materyal Tasarım İlkeleri Kontrol Listesi yöntem bölümünde kontrol listeleri başlığı altında verilmiştir. Bu dönemde Yapı Bilgisi I dersinde powerpoint sunuları ve öğrencilere verilen özet şeklinde ders notları kullanılmıştır. Öğrencilere kısa bilgiler şeklinde sunulan ders notu örneği Şekil 3.1'de verilmiştir.

Şekil 3.1. Hazırlık sürecinde kullanılan ders notu örneği

Bu dönemde öğretim materyallerinin niteliklerini yansıtmak amacıyla 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'ndeki 21.10.2014 tarihli 1. temsili dersin Şekil 3.1'de gösterilen öğretim materyali TGGK tarafından analiz edilmiştir. Yukarıda gösterilen materyale ilişkin saptamalar şunlardır:

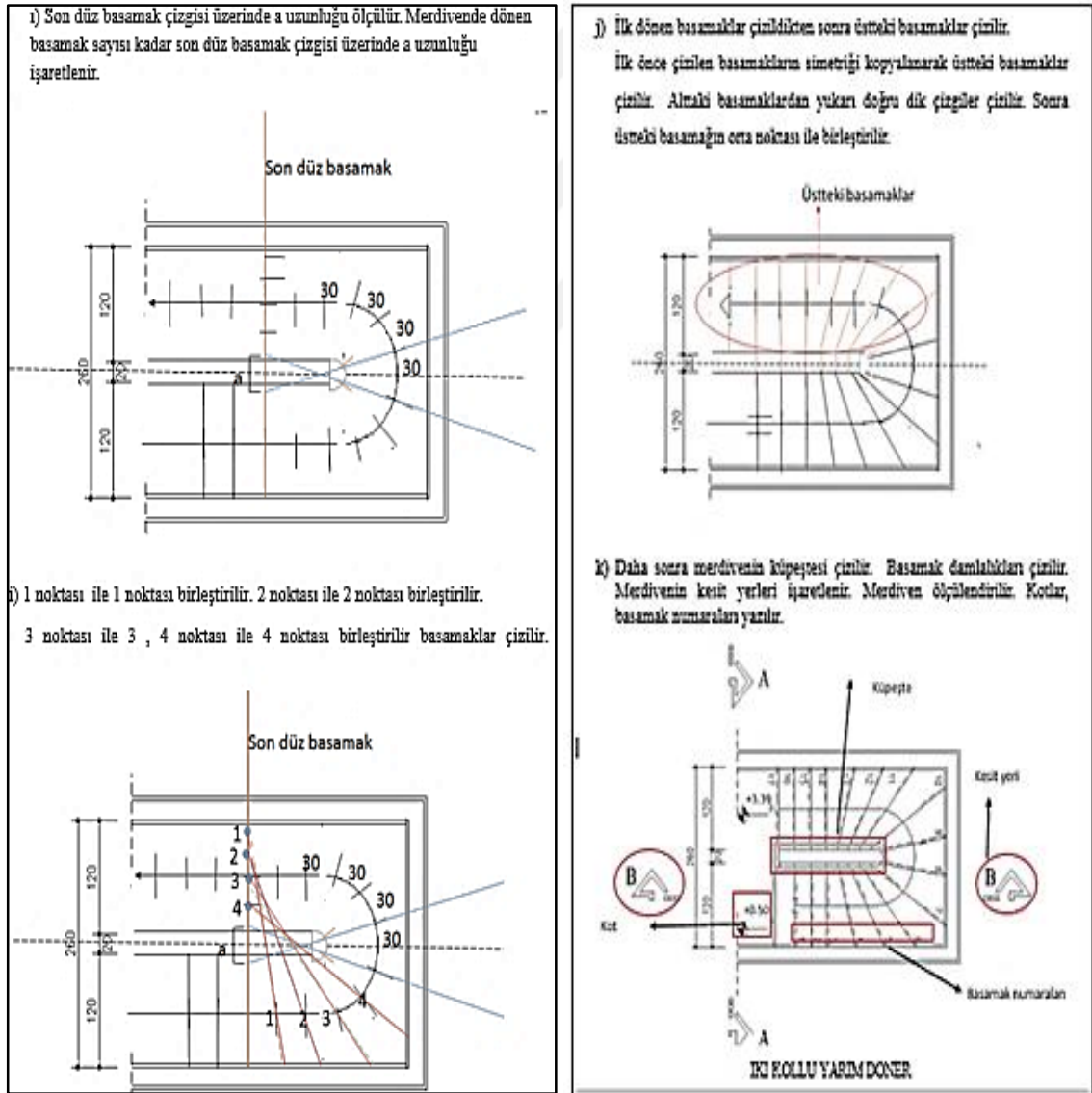
- *Öğretim materyalinin anlaşılır olmadığı,*
- *Materyalde yer alan bilgilerin doğru ve gerçekçi olduğu,*
- *Materyalin güncel verilerle oluşturulduğu gerçek yaşamı yansıttığı ancak yeterli olmadığı,*
- *Öğretim materyalinin kısmen ders programlarını destekleyici biçimde olduğu, dersin hedef ve kazanımlarında yetersiz kaldığı,*
- *Materyal üzerindeki öğelerin anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturmadığı,*
- *Kullanılan yazının açık net ve kolay algılanabilir büyüklükte olmadığı,*
- *Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşına ve mesleki eğitime uygun olduğu,*
- *Başlıkların büyük harfle belirtilmediği,*
- *Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlanmadığı,*
- *Materyalin öğrencilerin kullanılabileceği şekilde pratik ve kullanışlı olmadığı,*
- *Öğretim materyalinde açıklamalardan daha çok görsellerin yer aldığı,*
- *Öğrencilerin özelliklerine kısmen uygun olduğu*
- *Kısmen ilgi çekici ve göze hitap ettiği,*
- *Kullanılan öğelerin bazılarının materyal alanına düzenli bir şekilde yerleştirilmesini, hemen kavranabilecek özellikte olmadığı,*
- *Materyal üzerinde konu dışı öge bulunmadığı belirtilmiştir.*

Hazırlık sürecinin 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde ders sunusu, öğrencilere verilen ders notları, poster çalışmaları derslerde kullanılan öğretim materyalleridir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 29.01.2015 tarihinde yapılan toplantı; ders materyallerine örnek bir ders notu üzerinden ilk geribildirim verilmesi açısından önemlidir. Bu toplantıda işitme kayıplı bireylerin eğitiminde alan uzmanlarının öğrencilere ders notu hazırlanması hakkındaki görüşleri ve ders notlarına ilişkin geri bildiriminden kısa bir aktarım verilmiştir:

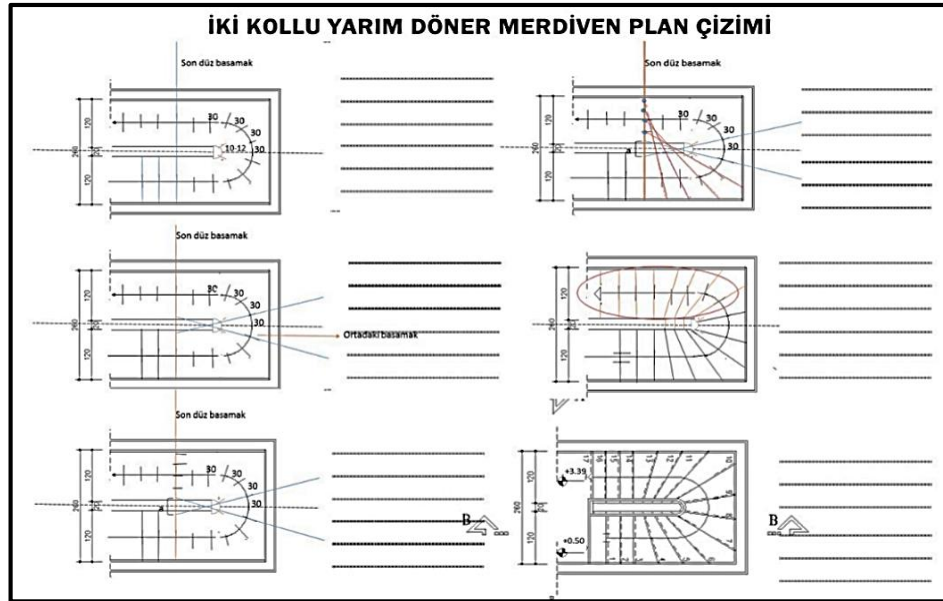
“Çocuklara ayrıca bilgi kâğıdı (çalışma kâğıdı) veriyor musun? Çocuklara verilen bilginin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Daha fazla yazı düzeylerine uygun. Ders notu hazırlanmış olması lazım. Anlaşılır uzun bilgi akademik anlamda verilmesi

gerekir. Bir okulda en önemli şey bunları yaratmak ders notları ve kitaplar yazmaktır. Bu powerpoint sunularını destekleyecek metin olması gerekir. Önceden çocuklar okuyup gelsinler. Sonra okusunlar.”

Bu dönemde toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda hem öğrencilerin hem de sınıf içi etkinliklerde kullanılacak öğretim materyallerinin hazırlanması çalışmaları hızlandırılmıştır. Şekil 3.2’de Yapı Bilgisi II dersinde 09.04.2015 tarihli 2. temsili derste kullanılan merdivenlerin çizimi ile ilgili ders notu örneği, Şekil 3.3’de çizim çalışmalarının nasıl yapıldığının öğrencilerle birlikte yazıldığı merdiven çizim aşamaları ile ilgili poster örneği gösterilmiştir:

Şekil 3.2. Yarım döner merdivenlere ilişkin ders notu örneği

Şekil 3.3. Yarıım döner merdivenlerin çizim aşamaları poster

Hazırlık Sürecinin 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'ndeki Yapı Bilgisi II dersinde kullanılan öğretim materyallerinin niteliklerini yansıtmak amacıyla Şekil 3.2'de gösterilen TGGK'nin 09.04.2015 tarihli 2. temsili dersin öğretim materyaline ilişkin saptamaları şu şekildedir:

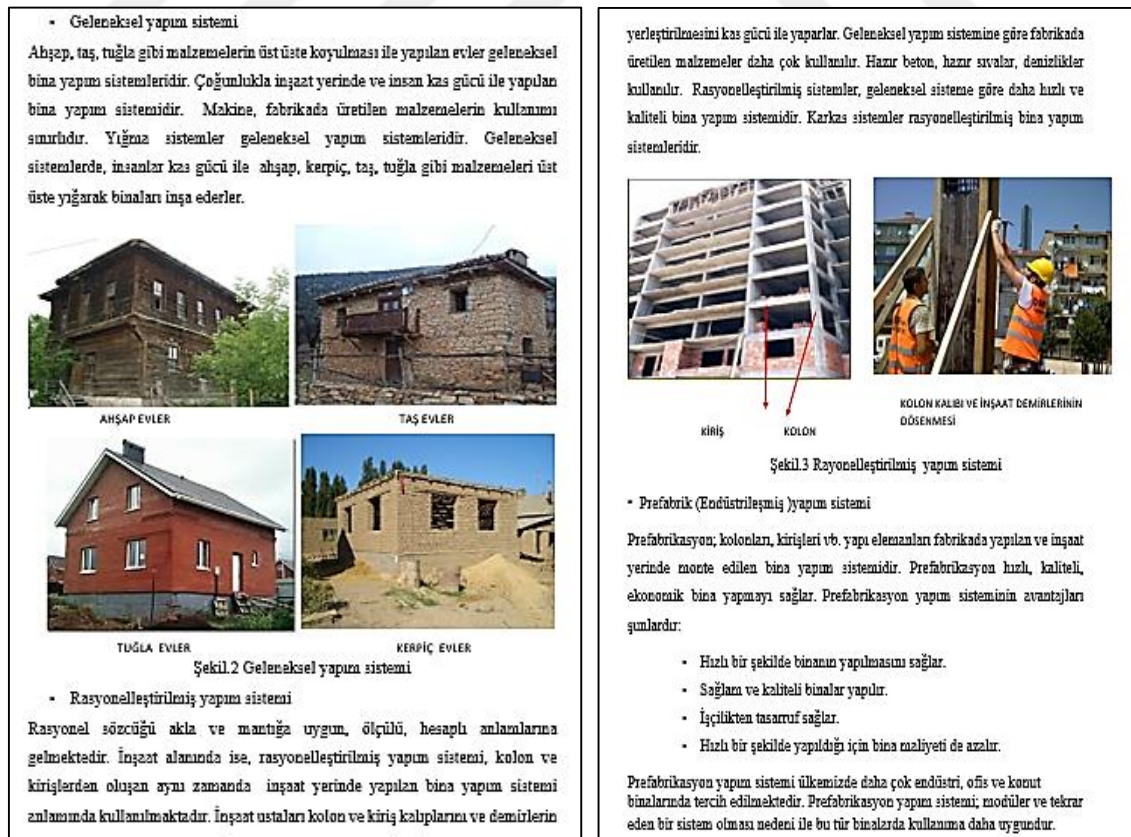
- Öğretim materyalinin anlaşılır,
- Materyalde yer alan bilgilerin doğru ve gerçekçi olduğu,
- Materyalin güncel verilerle oluşturulduğu gerçek yaşamı yansıttığı,
- Öğretim materyalinin kısmen ders programlarını destekleyici biçimde olduğu, dersin hedef ve kazanımlarına uygun hazırlandığı
- Materyal üzerindeki öğelerin anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturduğu,
- Kullanılan yazının açık net ve kolay algılanabilir büyüklükte olduğu,
- Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşına ve mesleki eğitime uygun olduğu,
- Başlıkların büyük harfle belirtildiği,
- Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlandığı,
- Materyalin öğrencilerin kullanılabileceği şekilde kullanışlı olduğu,
- Öğretim materyalinde açıklamalara ve görsellere yer verildiği,
- Öğrencilerin özelliklerine kısmen uygun olduğu
- İlgi çekici ve göze hitap ettiği,
- Kullanılan öğelerin bazılarının materyal alanına düzenli bir şekilde yerleştirildiği belirtilmiştir.

3.1.3.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar

2015-2016 Öğretim yılı güz dönemi “Uygulama” sürecinde Yapı Bilgisi I dersinde ders sunuları, öğrencilere verilen ders notları, resimli sınıf sözlüğü, maketler, tek kart resimler kullanılan öğretim materyalleridir. Öğretim materyalleri örnekleri verilmiştir. (Bkz. Şekil 3.4, Şekil 3.5). Şekil 3.4’te 3. Temsili derste kullanılan powerpoint sunusu örneği, Şekil 3.5’te öğrencilere verilen ders notu örneği gösterilmiştir.

Şekil 3.4. Temsili derste kullanılan sunu örneği

Şekil 3.5. Öğrencilere verilen ders notu örneği

Bu dönemde öğretim materyallerinin niteliklerini yansıtmak amacıyla Şekil 3.5’te gösterilen TGGK’nin 15.10.2015 tarihli 3. temsili dersin öğretim materyaline ilişkin analizleri şu şekildedir:

- *Öğretim materyalinin anlaşılır,*
- *Materyalde yer alan bilgilerin doğru ve gerçekçi olduğu,*
- *Materyalin güncel verilerle oluşturulduğu gerçek yaşamı yansıttığı,*
- *Öğretim materyalinin kısmen ders programlarını destekleyici biçimde olduğu, kısmen dersin hedef ve kazanımlarına uygun hazırlandığı*
- *Materyal üzerindeki öğelerin kısmen anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturduğu,*
- *Kullanılan yazının açık net ve kolay algılanabilir büyüklükte olduğu,*
- *Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşına ve mesleki eğitime uygun olduğu,*
- *Başlıkların büyük harfle belirtildiği,*
- *Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlandığı,*
- *Materyalin öğrencilere göre kısmen kullanışlı olduğu,*
- *Öğretim materyalinde açıklamalara ve görsellere yer verildiği ancak şekil açıklamalarının olması gerektiği,*
- *Öğrencilerin özelliklerine kısmen uygun olduğu*
- *İlgi çekici ve göze hitap ettiği,*
- *Kullanılan öğelerin bazılarının materyal alanına düzenli bir şekilde yerleştirilmediği*
- *Derslerde ders notu ve ders sunusundan başka materyaller (tek kartlar, posterler, maketler, gerçek malzemeler gibi) kullanılması gerektiği belirtilmiştir.*

Araştırmanın “Uygulama” döneminde Yapı Bilgisi I dersinde 4. Temsili derste kullanılan öğretim materyalleri örnekleri sunulmuştur (Bkz. Şekil 3.6, Görsel 3.1, Görsel 3.2, Görsel 3.3). “Yapı Temelleri” ünitesine ilişkin ders notunun başlık sayfasında ünitenin sonunda edinilecek amaçlar, üniteye geçen temel mesleki terimler, konu başlıklarını ve sayfa numaralarını gösteren içindekiler bölümleri yer almıştır. Ders notunun son kısmında yer alan üniteye ilişkin çalışma soruları; öğrencilerin mesleki bilgi ve terimleri anlamalarına destek olurken aynı zamanda öğretim elemanının öğrencilerini, öğrencilerin de kendi öğrenmelerini değerlendirmelerini sağlamıştır. Şekil 3.6’da “Temeller” ünitesine ilişkin öğrencilere verilen ders notu örneği verilmiştir. Öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak amacıyla ders notları görsellerle desteklenerek dil düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin anlamları için farklı

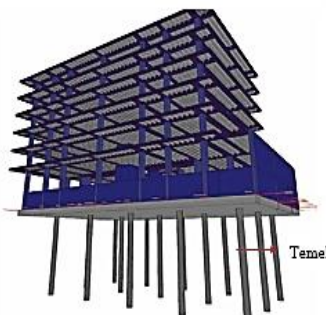
öğrenme stillerine uygun öğretim materyalleri kullanılmıştır. Bu materyallerden birisi Görsel 3.1’de gösterilen temel maket çalışmalarıdır.

TEMELLERLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Bu ünite de yapı temelleri ile ilgili genel bilgiler edindikten sonra temel çeşitlerini ve özelliklerini, inşaat sektöründe en çok karşılaşılabilecek karkas yapıda sürekli temel, radya temel ve kazık temellerin yapısını öğreneceksiniz.

Temel tanımı

Bir binanın zemin yüzeyi altında kalan kısmına temel veya altyapı, zemin yüzeyi üstünde kalan kısmına üst yapı denilmektedir. Temel; bina yüklerini geniş bir alana yaymak için duvarların ya da kolonların altına yapılan taşıyıcı yapı elemanıdır. Diğer bir deyişle yapının ayaklarıdır.

Şekil.1 Yapı Temeli Modeli

Temelin görevi;

- o Bina yüklerini toprağa iletmek
- o Binayı toprağa bağlamak ve binanın yıkılmasını önlemektir.

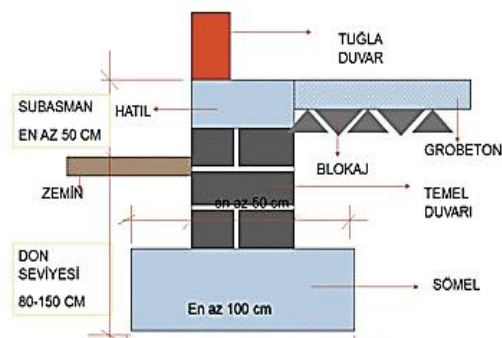
Temeller zemin altında yapılırlar. Kumlu, killi zeminler yaz mevsiminde içindeki su kuruyarak büzülür. Kışın kar ve yağmur sularını emerek genişler. Zemindeki

büzülme, genişleme, suların donması ve çözülmesi toprakta çökmeye neden olur. Bu nedenle temeller sağlam zeminler üzerine inşa edilmelidir. Zayıf zeminler üzerine temel yapılırsa zemindeki farklı oturmalardan dolayı binalar yataabilirler.

Şekil.2 Zemindeki farklı oturmalar sonucu yatan binalar

Temeller, temel duvarı ya da temel kirişi, sömel, grabeton, blokaj gibi çeşitli elemanlardan oluşur.

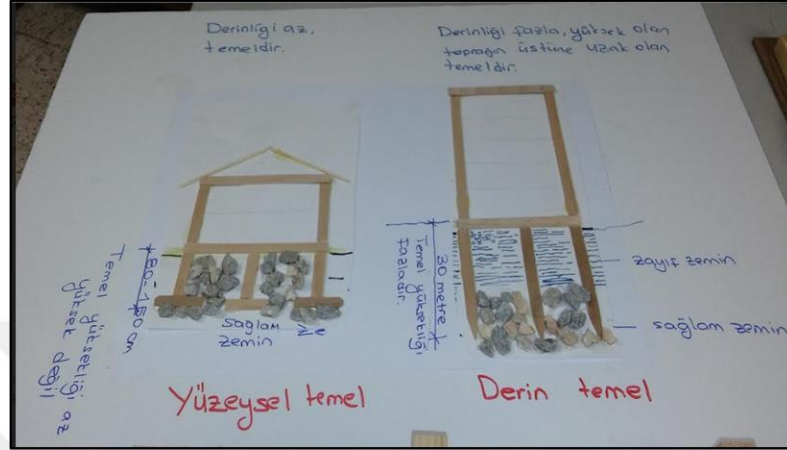
Şekil.3 Temel Kesiti Üzerinde Temel Elemanları

Şekil 3.6. Öğrencilere verilen ders notu örneği

Görsel 3.1. Temel maket örnekleri

Görsel 3.2’de Yüzeysel ve derin temellerin karşılaştırılması ve özelliklerinin öğrencilerle tartışarak konuşulduğu iki boyutlu poster çalışması gösterilmiştir. Görsel 3.3’te derin temel çeşitlerinin özelliklerinin ve uygulama yerlerinin üzerinde tartışıldığı tek kart resimler gösterilmiştir.

Görsel 3.2. Yüzeysel ve derin temellerle ilgili iki boyutlu poster

Görsel 3.3. Derin temellerle ilgili tek kart resimler

Araştırmanın uygulama sürecinde 26.11.2015 tarihli 4. Temsili dersi sınıf ortamında izleyen alan uzmanının 30.11.2015 Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi toplantısında öğretim materyalleri hakkındaki görüşleri de kullanılan öğretim materyallerindeki olumlu gelişmeleri göstermesi açısından önemlidir. “Araştırmacının malzeme hazırlama ve öğretim materyallerini öğretimi sırasında kullanımı konusunda gelişmeler gösterdiği ve malzemelerin öğrencilerin düzeylerine daha uygun, resimlerle ve gerçek malzemelerle de onları desteklediği için öğrencilere daha yakın olduğu ifade edilmiştir.”

Bu dönemde öğretim materyallerinin niteliklerini yansıtmak amacıyla Şekil 3.6’da gösterilen TGGK’nin 26.11.2015 tarihli 4. temsili dersin öğretim materyaline ilişkin tespitleri şu şekildedir:

- *Öğretim materyalinin anlaşılır,*
- *Materyalde yer alan bilgilerin doğru ve gerçekçi olduğu,*
- *Materyalin güncel verilerle oluşturulduğu gerçek yaşamı yansıttığı,*
- *Öğretim materyalinin ders programlarını destekleyici biçimde olduğu, dersin hedef ve kazanımlarına uygun hazırlandığı*
- *Materyal üzerindeki öğelerin kısmen anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturduğu,*
- *Kullanılan yazının açık net ve kolay algılanabilir büyüklükte olduğu,*
- *Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşına ve mesleki eğitime uygun olduğu,*
- *Başlıkların büyük harfle belirtildiği,*
- *Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlandığı,*
- *Materyalin öğrencilere göre kısmen kullanışlı olduğu,*
- *Öğretim materyalinde açıklamalara ve görsellere yer verildiği*
- *Öğrencilerin özelliklerine de uygun olduğu*
- *İlgi çekici ve göze hitap ettiği,*
- *Kullanılan öğelerin bazılarının materyal alanına düzenli bir şekilde yerleştirildiği belirtilmiştir.*

3.1.4. Uygulama

3.1.4.1. Önceki durum

Araştırmacının deneyim kazanması, derslerin planlanması, sorunların dile getirilmesi süreci olarak tanımlanan hazırlık sürecinde, derslerin alan uzmanlarınca izleme çalışmaları henüz başlamamıştı. Hazırlık sürecinin ilk dönemi olan 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Yapı Bilgisi II dersi iki derslikte yürütülmüştür. Dersin iki saatinde teorik bilgiler aktarılırken, iki saatinde çizim çalışmaları yapılmıştır.

Hazırlık süreci araştırmacının kendi deneyimleri ile sınıf ortamının düzenlenmesine, öğretim tasarımını planlamasına, verilerin kaydedilmesine alışması süreci olmuştur. Bu dönemde ünitelerin amaç ve içeriklerine ulaşabilmek için yazılı ders planları henüz hazırlanmamıştı. Yapı Bilgisi I-II öğretim programları; doğrudan öğrenciye bilginin aktarıldığı, öğrencilerin sınıf ortamındaki etkileşimlere daha az katıldığı, doğrudan öğretim yöntemine kayan bir yapı içerisindeydi. Bunun en önemli

nedenleri; öğrencilerin okuma, anlama ve yazma konusundaki sınırlılıkları, ön bilgilerinin ve konularla ilgili yaşantılarının olmayışı, sözcük dağarcıklarının sınırlı olması ve bilgiye ulaşmanın yollarını da bilmemeleri olarak sıralanabilir. Bunların yanında en önemlisi ilk kez karşılaştıkları çok üst düzeydeki akademik pek çok bilgi ile mücadele etmeleridir. Özetle; işitme kayıplı bireyler bu yönleriyle mesleki bilginin doğrudan aktarılmasına ihtiyaçları bulunmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin bilişsel ve üst bilişsel gelişimleri için kendi öğrenmelerini gerçekleştirecekleri, planlayıp kendilerini izleyebilecekleri öğrenme ortamlarının hazırlanmasına gereksinim duyulmuştur. Öğretim programı dil düzeyi daha iyi olan öğrencilere göre düzenlendiğinde dilin tüm bileşenlerinde sorunlar yaşayan öğrencilerin konuyu anlamadıkları, derse katılmadıkları, çekindikleri ve isteksiz davrandıkları tespit edilmiştir. Yapı Bilgisi ile ilgili normal işiten öğrencilere yönelik pek çok yazılı kaynak bulunmasına rağmen bu kaynakların işitme kayıplı bireyler için dili, anlatımını, içeriği yönünden oldukça yoğun ve uygun olmadıkları TGGK tarafından tespit edilmiş durumlarıdır. Öğrencilerin yaşına, dil düzeyine, öğrenme stillerine, mesleğin içeriğine uygun öğretim materyallerine gereksinim duyulmuştur. Bu durumlar öğrencilerin anlamasını ve kavramasını kolaylaştırmak amacıyla farklı öğretim materyallerinin hazırlanmasını, öğretim programı içeriğinin, dilinin, anlatım şeklinin, öğrencilerin yaşına uygun olarak düzenlenmesini gerektirmiştir.

Aynı zamanda araştırmamanın özgünlüğü konusu ile ilgili olarak 14.05.2014 tarihinde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik toplantısından tez danışmanı Prof. Dr. Yıldız Uzuner'in derslerin işlenişiyile ilgili beklentileri ve önerileri aktarılmıştır. *"Dengenin daha çok doğrudan öğretime kaydığı bir ortamın var senin. Senin sınıfından çıktıktan sonra çocuklar sen o gün temel kazmayla ilgili kavramlaştırma öğretiyisen o gün çocukların dosyasında, kafasında, dilinde, ödevinde onların dilini görmemiz lazım. Çocuklara öyle bir ortam hazırlayalım ki, ne öğreniyorum, ne biliyorum, ne bileceğim? diye sorgulasınlar. Bu stratejilerin uygulayışının çok bilincinde olalım. Burada yapmamızın nedeni Çiğdem'in kendi başına da öğretebildiğini gösterebilsin istiyorum. Dil öğretimi elemanı destek alacak ama yoğunluk burada olacak."*

Yapı Bilgisi II dersinde ağırlıklı olarak mesleğin gerektirdiği çizim becerilerini kazandırmak ön plandaydı. Oysaki öğrencilerin meslek hayatına donanımlı olarak yetiştirilmesinde mesleki beceri gelişiminin yanında mesleğin dilinin anlayabilmesi ve kullanabilmesi için dil becerilerinin de geliştirilmesi gerekliydi. Bu amaçla öğrencilere

mesleki bilgileri tekrar etme ve zenginleştirme çalışmalarına çeşitli bağlamlarda fırsat sağlamak için diğer derslerle işbirliği planlamaları yapılması ve işbirliğinin yapılamadığı durumlarda meslek dersi öğretim elemanının mesleki bilgilerin öğretilmesinin yanında dil öğretim elemanının görevini de üstlenmesi önemliydi.

3.1.4.2. Süreçte karşılaşılan sorunlar

Öğrenme ve öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar aşağıda sunulmuştur:

- İki saatlik ders süresinin öğrencilerin yoğun bir mesleğin konularını ve kavramlarını edinmesine yetmemesi,
- Ders süresinin öğrencilerin anlamadıkları konuların tekrar edilmesine de imkân vermemesi
- Heterojen sınıf ortamındaki dil gelişimi yetersizlikleri olan öğrencilerin sınıfın ilgisinin azalmasına, motivasyon eksikliğine neden olarak bu durumların dil gelişimi daha iyi olan öğrencilerin ilerlemesini engellemesi,
- Öğrencilerin okuma, yazma ve anlama konusunda yaşadığı sorunlar
- Öğrencilerin ve öğretim elemanının karşılıklı iletişimde yaşadıkları sorunlar
- Öğretim materyallerinin öğrencilerin dil düzeylerine, yaşlarına ve öğrenme stillerine uygun olmaması, araştırmacının uygun öğrenme ve öğretme stratejilerinin kullanımı ve öğretimine uyarlaması gibi sorunlar; öğrencilerin istenilen düzeye ulaşamaması, bildiklerini kısa sürede unutması, bilgilerini diğer derslere transfer edememesi gibi diğer sorunları doğurmuştur.

Araştırmacının 11.03.2014 tarihli dersinin araştırmacı günlüğünden sınıf ortamındaki öğrencilerin özellikleri ile ilgili aktarımı şu şekildedir: “ÖSYM tarafından yerleştirildiği ve sınıf kontenjanı 11 olarak belirlendiği için bu dersi 11 öğrenci alıyor. Özel eğitim için kalabalık bir sınıf. Öğrencilerimin dil düzeyleri birbirinden çok farklı. 10 öğrenci çok ileri derecede, bir öğrenci ileri derecede işitme kayıplı. İki öğrenci koklear implantlı, sekizi kulak arkası cihaz kullanıyor. Bir öğrenci hiç cihaz kullanmamış. Dört öğrenciyle çok rahat sözlü iletişim kurabiliyoruz. Diğerleri ile daha çok yazarak ve arkadaşlarından işaret desteği alarak anlaşabiliyoruz. Dört öğrenci dışında diğerlerinin okuma yazma konularında çok ciddi sıkıntıları var. Ayrıca soru yapılarını anlamakta da zorlanıyorlar.”

3.1.4.3. Çözüm önerileri ve iyileştirme çalışmaları

Yukarıda açıklanan sorunların çözümüne ilişkin araştırma sürecinin Hazırlık, Uygulama ve İzleme dönemlerinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde araştırma sürecinin dönemlerinde uygulamaya ilişkin yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların öğrenme- öğretme sürecine yansımalarını değerlendirmek için seçilen temsili derslerin Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesine göre TGGK tarafından yapılan değerlendirmeleri sunulacaktır.

3.1.4.3.1. Hazırlık döneminde yapılan çalışmalar

2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde uygulamaya yönelik yapılan çalışmalar meslek dersinde öğrencilere dil desteği için yapılan çalışmalar ve disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının başlaması başlıkları altında sunulacaktır.

Meslek dersinde öğrencilere dil desteği için yapılan çalışmalar

Bu çalışmalardan birisi Yapı Bilgisi dersi öğretim elemanının derslerinde dil öğretim elemanının görevlerini de üstlenerek hem sözcük dağarcıklarını geliştirmek hem de konuları pekiştirmek amacıyla bulmacalar, kademelendirilmiş gibi çeşitli etkinlikler planlamaya ve uygulamaya başlamasıdır. Bu tür çalışmalar dersin izleyen etkinlik bölümünde gerçekleştirilmiştir.

Disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının başlaması

Yapı Bilgisi I dersi ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Matematik I dersleri işbirliği çalışmaları 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde işlenen konuların ve kavramların kapsamında haftalık ders programına göre işlenmiştir. Bu dönemde Yapı Bilgisi I dersinde 9 hafta, haftada 3 saat olmak üzere toplam 27 saat ders yapılmıştır. Derslerin iki kamera ile çekimleri yapılmış, ders planlarına göre dersler gerçekleştirilmiş ve değerlendirmeleri yazılmıştır. Ders planları, öğretim materyalleri ve değerlendirmeler dil öğretim elemanı ile haftalık yapılan toplantılarda paylaşılarak görüş alışverişinde bulunulmuştur. Meslek alanı öğretim elemanı (Araştırmacı) ile dil öğretim elemanının haftalık yaptığı toplantılarda alınan kararlar ve bilgi paylaşımları kapsamında öğrencilerin ihtiyaçlarına göre planlamalar yapılarak Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde 7 hafta, haftada 3 saat olmak üzere toplam 21 saat ders gerçekleştirilmiştir.

Bu dönem uygulamaya ilişkin yapılan en önemli iyileştirme çalışmalarından birisi öğrencilerin meslek dersinde anlamadıkları konu ve kavramları tekrar edilerek pekiştirilmesine, okuma, anlama, yazma ve matematik becerilerini geliştirmek amacı ile disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının planlanarak uygulamaya geçilmesidir. İşbirliği çalışmaları Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Matematik I derslerinin işbirliği altında sunulmuştur.

Öğrencilerin anlamadıkları ya da kaçırdıkları konuları kavramasına ve mesleki bilgi ve terminolojisinin tekrar edilmesine imkân sağlamak amacıyla bu dönemde 2.10.2014 tarihinde gerçekleştirilen Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi toplantısında Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I derslerinin işbirliği çalışmalarının planlanarak başlaması ve meslek öğretim elemanı ile dil öğretim elemanının işbirliği çalışmalarının haftalık toplantılar yapılarak sürdürülmesi kararı alınmıştır. Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I derslerinin işbirliğinin rotasını ve döngüsünü belirleyen 8.10.2014 tarihli toplantı sonrası araştırmacının günlüğünden aktarımları verilmiştir: *“Dil öğretim elemanı ile bugünkü yaptığımız 2.10.2014 tarihindeki toplantıda Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi toplantısında işbirliği çalışmalarına ilişkin kararları paylaştım. Yapı Bilgisi I dersi ile Dil derslerinin işbirliği çalışmalarına okul projesinde yer alan çalışmalar gibi devam edilmesi ve yapılan çalışmaların kayıt altına alınması kararlarının bilgisini paylaştım. Kendisine Yapı Bilgisi I öğretim programının içeriklerini verdim. Ders programına göre Yapı Bilgisi I dersi Salı günü, Yazılı ve Sözlü anlatım I dersi Perşembe günü yapılmaktadır. Dil dersi öğretim elemanı benim Yapı Bilgisi I dersimi salı günü yaptıktan sonra ders planımı, materyalimi ve değerlendirmemi kendisine göndermemi istedi. Perşembe günü yapacağı dersini ona göre planlayacağını modele göre işbirliğinin bu şekilde yürütüldüğünü ifade etti.”*

Bu dönemde Yapı Bilgisi I dersinde işlenen konuların tekrar edilmesini sağlayacak Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde kullanılmak üzere “Yığma ve karkas sistemler”, “Konutlar”, “Yazılı ve sözlü anlatım I” dersi başlıklı metinlerin hazırlanmıştır. Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde öğrencilerin dil düzeylerine ve yaşlarına uygun metin okuma inceleme çalışmaları, boşluk doldurma çalışmaları, kavram eşleştirme Yapı Bilgisi I dersinde kullanılan ders notları dışında mesleki bilgi ve kavramların pekiştirilmesine bilgilerin tekrar çalışmaları ile kalıcılığı bakımından yararlı olmuştur. Şekil 3.7’de 8.10.2014 tarihli toplantı sonrası oluşan Yapı Bilgisi I dersi ile dil dersinin işbirliği döngüsü verilmiştir.

Şekil:3.7. *Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I derslerinin işbirliği döngüsü*

Yapı Bilgisi I ile Matematik I derslerinin işbirliği çalışmalarında meslek alanının konu ve kavramlarına göre Matematik I-II derslerinin içerikleri öğrencilerin çizim çalışmalarında kullanacakları kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve problem çözme bilgisini geliştirmek amacıyla ile amaçlı, anlamlı ve işlevsel hale getirilmiştir. Bu dönemde matematik ders içeriklerinin, Yapı Ressamlığı Programının ve Yapı Bilgisi I-II derslerini destekleyecek şekilde haftalara göre işleniş sırasına ve derste kullanılacak örneklere karar verilmiş ve eyleme geçilmiştir.

Hazırlık sürecinin 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Yapı Bilgisi II dersinin tüm sınıfla iki farklı ders akış şemasına göre derslerin işlenmesi, bireysel destek dersleri konulması ve Yapı Bilgisi II, Yazılı ve Sözlü Anlatım II, Matematik II derslerinin işbirliği çalışmalarına devam edilmesi önemli iyileştirme çalışmalarıdır. Bu dönemde

yapılan dersler ekte gösterildiği gibi Yapı Bilgisi II dersinde 10 hafta, haftada 4 saat olmak üzere toplam 40 saat ders yapılmıştır. Derslerin iki kamera ile çekimleri yapılmış, ders planları dikkate alınarak dersler işlenmiş ve sonrasında ders değerlendirmeleri yazılmıştır.

Tüm sınıfla iki farklı ders akış şemasına göre derslerin işlenmesi

Farklı öğrenme çeşitliliği oluşan sınıflarda etkili bir öğretim için her işitme kayıplı öğrencinin aynı şekilde aynı çalışmayı yapamayacağının farkına varılması, öğrencilerin bir şeyi nasıl öğrenecekleri ve öğrendiklerini en iyi nasıl sunacakları konusunda yeteneklerine uygun seçimler yapılarak yetiştirilmeleri önemlidir. Süreçte heterojen yapıdaki sınıf ortamında dil gelişim düzeyleri daha iyi olan öğrencileri kendi hızında ilerlemesini sağlamak, dil gelişim yetersizlikleri olan öğrencileri de daha fazla destekleyerek öğrenmelerini kolaylaştırmak amacıyla aynı ders içinde farklı ders akış şemaları denenmiştir.

İlk ders akış şeması şu şekilde gerçekleşmiştir: Her dersin başında ve sonunda ön test ve son test uygulanmıştır. Önce tüm sınıfa konu anlatımı yapılmış, sonrasında tüm sınıfla konu ile ilgili çizim uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çizim uygulaması sonunda öğrencilerden çizimi nasıl yaptıklarını sözlü ve yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Dersin teorik kısmı ders sunusundan konuların anlatımı ve soru-cevap stratejileri ile yapılmıştır. Anlatımlar tahtaya yazılarak ve şekillerle desteklenmiştir. Görsel 3.4’de gösterildiği gibi çizim çalışması adım adım öğretim elemanının model olması ile öğrenciler tarafından çizilmiştir.

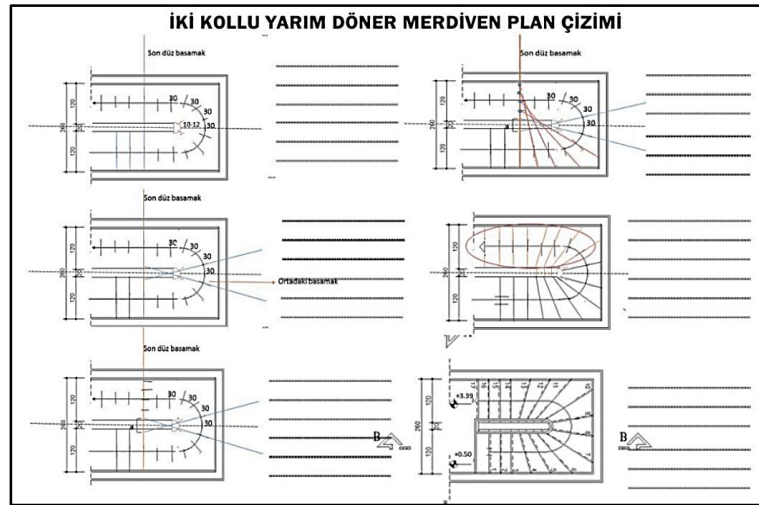

Görsel 3.4. Tüm grupla merdiven kesitlerinin çizilmesi

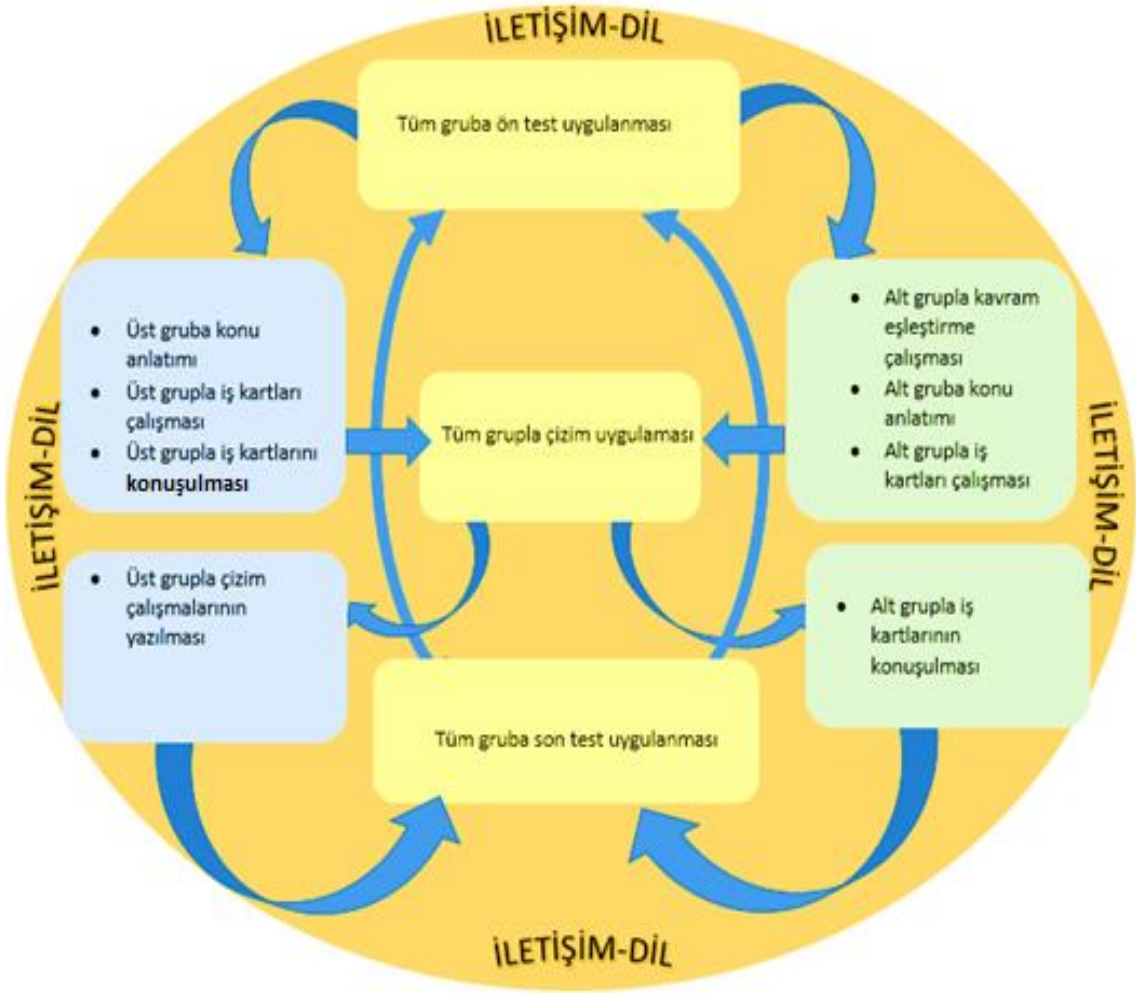

Görsel 3.5. Merdiven kesit aşamalarının öğrencilerle birlikte yazılması

Görsel 3.5’de gösterilen dersin sonunda çizim çalışmalarının nasıl yapıldığı öğrencilerle etkileşimli olarak yazılmış ve tekrar edilmiştir. Yarım döner merdiven çizim aşamalarının öğrencilerle birlikte yazıldığı poster çalışması Görsel 3.6’da verilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 27.02.2015 tarihinde yapılan toplantıda sınıfta dil düzeylerine göre iki grup olduğu tartışılmış, A ve B gruplarına göre derslerin planlanması önerilmiştir. Planlamalar hakkında görüşlerin paylaşılması amacıyla 4.03.2015 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda Yapı Bilgisi II dersinde uygulanabilecek farklı bir ders akış şeması önerisi üzerinde tartışılmıştır. Bu ders akış şeması 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi’nde 30.04.2015 tarihli “Yarım döner merdivenin kesit çizimleri” ünitesinde uygulanmıştır. Sınıfta iki farklı dil düzeyi olduğu gözönüne alınarak gruplar oluşturulmuştur. İkinci ders akış şemasının işleyişi Şekil 3.8’de gösterilmiştir.

Görsel 3.6. Merdiven kesit aşamalarının öğrencilerle birlikte yazıldığı etkinlik

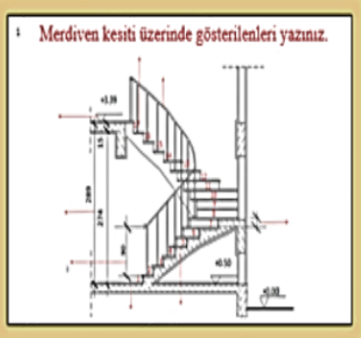
Şekil:3.8. Aynı sınıf ortamında iki gruba uygulanan ders akış şeması

Şekil 3.8’de gösterildiği gibi dersin başında ve sonunda tüm gruba ön test son test sınavı uygulanmıştır. Aynı derslik içinde dil gelişimi iyi olan öğrencilere konu anlatımı yapılırken dil gelişimi yetersiz olan öğrenciler Şekil 3.9’da gösterilen bir önceki haftaki dersin kavramları ile ilgili eşleştirme ve tanımların yazıldığı pekiştirme çalışmasını yapmışlardır. Daha sonra ikinci gruba konu anlatımı yapılırken birinci grup dil seviyelerine uygun etkinlik çalışmasını gerçekleştirmiştir. İkinci grup seviyelerine uygun etkinlik çalışmasını kendi kendilerine yaparken birinci gruba izleyen etkinlik için geribildirim verilmiştir. Daha sonra her iki grupla birlikte çizim uygulamasına geçilmiştir. Tüm grupla çizim uygulaması tamamlanmış ancak ders akış şemasının göre planlanan dil gelişimi daha iyi olan öğrencilerin çizimlerini adım nasıl gerçekleştirdiklerini yazma çalışması ve dil gelişim yetersizlikleri olan grupla şartlarını konuşma çalışması ders süresi yetmediği için gerçekleştirilememiştir.

Tanımlara uygun olan kavramları yazınız.	Aşağıdaki kavramların açıklamalarını yazınız. Resmini çiziniz.
Bir cismin düz bir düzlemle kesilerek yapılan çizimi	Küpeşte
Bir cismin yatay bir düzlemle kesilerek yapılan çizimi, üstten görünüşü.	Korkuluk
Bir binanın döşemesi üzerinden döşeme üzerine olan yüksekliği	Basamak
Bir binanın toprak üzerinden çatı döşemesi üzerine olan yüksekliği	Ruht yüksekliği
Merdivenin basamakları arasındaki dik yüzeyin yüksekliği	Kat yüksekliği
Merdivende ayak basılan yüzey	Bina yüksekliği
Merdivenin korkuluğu üzerinde tutunarak çıkılan kısım.	Plan
Bimada herhangi bir noktanın toprak üzerinden olan yüksekliği.	Kesit
Bina yaparken uyulması gereken kat yüksekliği, bina yüksekliği, bahçe ölçüleri, merdiven ölçüleri gibi. Kurallarla ilgili belge	Görünüş
Yapı kurmak veya yapmak.	İmar yönetmeliği
Bir cismin karşıdan bakılarak çizilen teknik çizimi	İnşa etme

Şekil:3.9. Dil yetersizlikleri olan öğrencilerle kavram pekiştirme çalışması

Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan 15.04.2015 tarihindeki toplantıda öğrencilerin dilsel farklılıklarından dolayı aynı bilginin soru tiplerinde üç farklı seviyede işlemlemek üzere düzenlenerek iş kartlarının hazırlanması kararı alınmıştır. Bu amaçla planlanan merdiven kesit çizimlerine ilişkin gruplara konu anlatımı yapıldıktan sonra üç dil seviye grubuna göre hazırlanmış izleyen etkinlik gerçekleştirilmiştir. İzleyen etkinlik çalışmasında kullanılan iş kartlarından bir örnek Şekil 3.10’da gösterilmiştir.

1 Merdiven kesiti üzerinde gösterilenleri yazınız. 	2 Merdiven kesiti üzerinde gösterilenleri yazınız.	3 Birmerdiven kesiti çizerek kesit üzerinde neler gösterildiğini yazınız.
---	---	--

Şekil 3.10. Üç farklı dil seviyesine göre düzenlenmiş iş kartı örneği

Dersin işlenişinde ders süresinin ayarlanmasında sorunlarla karşılaşmıştır. Çizim uygulamalarının uzaması planlanan etkinliklerin yapılmasına imkan vermemiştir. Tek öğretim elemanı ile aynı sınıf ortamında iki farklı dil seviyesine göre planlanan ders akış şemasında hem ders süresinin verimli kullanılmasında hem de kendi başlarına çalışmaları istenen grupların kontrol edilmesinde, sıkıntılar yaşanmıştır. Ayrıca her iki grubunda birbirlerinin yaptığı çalışmalarla ilgilenmesi nedenleriyle sınıf yönetiminin sağlanması zorlaşmıştır. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile bu konu 13.05.2015 tarihinde yapılan toplantıda paylaşılmıştır. İki dil seviye grubuna göre ders döngüsünün özellikle dil gelişimi yetersiz olan öğrencilerin anlayarak derse katılması için yararlı olacağı aksi takdirde tüm grupla yapıldığında dersin dil düzeyi olan öğrencilerin katılımı ile yapılabileceği tartışılmıştır. Seviye gruplarının devamına karar verilmiştir. Öğretmenin her zaman işbirliği ortamı bulamayacağı böyle durumlarda kendi kendine bu işi yapılabilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bireysel destek dersleri konulması

Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile 2014-2015 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde yapılan toplantılarda dersin uygulamasına yönelik alınan önemli kararlardan birisi her derste mutlaka öğretilecek şeylere aktif olarak katılarak yapabileceklerinin yanında bireyselleştirilmiş eğitime iyi bir zaman dilimi ayrılmasıdır. Bunun için öğrencilere bireysel destek verilmesi, bireysel destek için uygun yer ve saatlerin ayarlanması, öğrencilere verilecek bireysel desteğin ders notunun okutulması, sınıf kitabının okutulması, fihristin okutulması şeklinde yapılabileceği konusunda planlamalar yapılmış olmasına rağmen bireysel destek verecek öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması, boş saatlerinin öğrencilerin uygun olduğu zamanlarla uyuşmaması, öğrencilerin ders programlarının yoğun olması gibi nedenlerle gerçekleştirilememiştir. Meslek öğretim elemanının vereceği bireysel desteğin öğrencilerin çizim çalışmalarına geribildirim verilmesi şeklinde olması kararı alınmış ve uygulanmıştır. Haftalık ders programının yoğunluğundan dolayı tez danışmanının önerisi ve izniyle “Kitap Söyleşisi” dersinden öğrenciler 10-15 dakikalık süre için alınarak araştırmacı tarafından dönem sonuna kadar öğrencilerin çizimlerine ve çalışma sorularına destek verilmiştir.

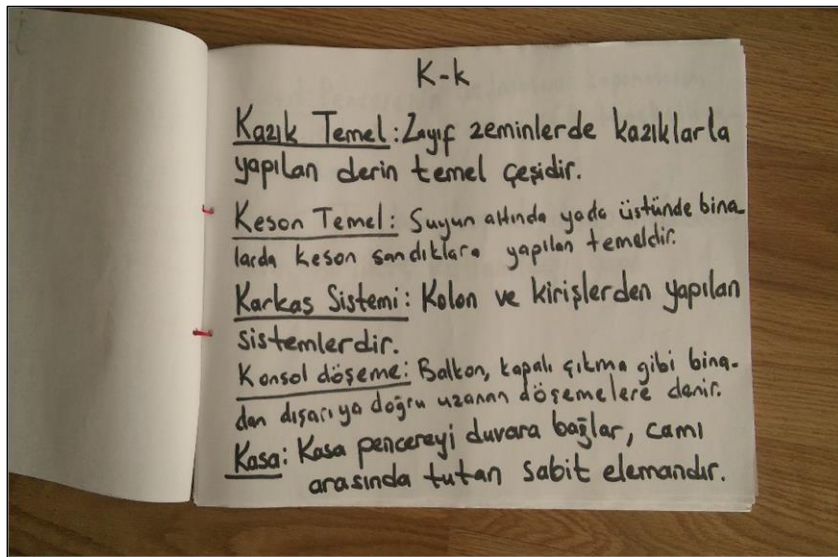
Öğrenciler ders programlarının yoğunluğunu ayrıca üniversiteli olma psikolojisi ile tekrar çalışmalarından sıkıldıklarını sık sık dile getirdiklerinden Yapı Bilgisi dersinde verilen bireysel destek çalışmaları bahar dönemiyle sınırlı kalmıştır. Öğrencilerin

çoğunun matematik temel işlem becerilerinde yaşadığı zorluklar meslek dersinde kullanacağı matematiksel işlemlere ilişkin kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve problem çözmeye yönelik becerilere de yansımıştır. Bu zorlukların üstesinden gelebilmek amacıyla öğrencilere bireysel matematik desteği verilmesi haftalık ders programında yer almış ve öğrencilerin ödev çalışmalarına ve anlamadıkları konuların tekrar edilmesi çalışmaları şeklinde planlanmış ve uygulanmıştır. Bu çalışmalar hala sürmektedir.

Disiplinlerarası işbirliği çalışmalarına devam edilmesi

Bu dönemde 11.02.2015 tarihinde TGGK ile yapılan toplantıda dil dersi öğretim elemanının Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde pekiştirme çalışmalarına devam etmesine kararı doğrultusunda işbirliği çalışmalarına devam edilmiştir. Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde yapılan Yapı Bilgisi II dersinin konularına ilişkin metin incelemeleri, boşluk doldurma, bulmaca çalışmaları öğrencilerin pek çok bağlamda mesleki bilgi ve terminolojiyi tekrar etmelerine imkân sağlamıştır. Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde 7 hafta haftada 3 saatten toplam 21 saat ders; gerçekleştirilmiştir.

TGGK ile 08.04.2015 tarihinde yapılan toplantıda dil öğretim elemanının Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde sınıf sözlüğü yapması kararlaştırılmıştır. Bu kararla 14.04.2015 tarihinde Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde öğrencilerle beraber sınıf sözlüğü çalışmasına başlanmıştır. Görsel 3.7’de gösterilen bu çalışma öğrencilerin kendi ifadeleri ile mesleki terimlerin tanımlarını açıklamalarına ve tekrar etmelerine imkan sağladığı için önemlidir.

Görsel 3.7. Yazılı ve Sözlü Anlatım II dersinde yapılan sınıf sözlüğü

Matematik II dersinde 11 hafta, haftada 2 saatten 22 saat ders gerçekleştirilmiştir. İlk haftalarda Yapı Bilgisi II dersinde işlenen konularla ilgili matematiksel becerilerin geliştirilmesi ve pekiştirilmesi amacıyla ölçek ve plandaki uzunluk hesaplamaları, oran orantı problemleri, merdiven hesapları üzerine dört işlem konusu, yüzde problemleri ve çatı eğiminin hesaplanması ilgili çeşitli problem örnekleri Şekil 3.11’de verilmiştir.

Örnek 3. Bir evin salonunun boyu 6m’dir. Bu evin salonunun boyu planda 12 cm olarak gösterilmiştir. Bu planın ölçeğini bulalım.

Gerçek uzunluk: 6 m = 600 cm
 Plandaki uzunluk: 12 cm
 Ölçek: ?

$$\text{Ölçek} = \frac{\text{plandaki uzunluk}}{\text{gerçek uzunluk}}$$

$$x = \frac{12}{600}$$

$$x = \frac{1}{50}$$

Bu planın ölçeği $\frac{1}{50}$ ’dir.

Örnek 4. 30 m genişliğindeki bir bahçenin $\frac{1}{500}$ ölçekli plandaki genişliği kaç santimetredir?

Gerçek uzunluk: 30 m = 3000 cm
 Ölçek: $\frac{1}{500}$
 Plandaki uzunluk: ?

$$\text{Ölçek} = \frac{\text{plandaki uzunluk}}{\text{gerçek uzunluk}}$$

$$\frac{1}{500} = \frac{x}{3000}$$

$$500 \cdot x = 1.3000$$

$$\frac{500 \cdot x}{500} = \frac{3000}{500}$$

$$x = 6 \text{ cm}$$

Gerçek uzunluğu 30 m olan bir bahçenin genişliği $\frac{1}{500}$ ölçekli bir planda 6 cm olarak çizilir.

Örnek 5. İki nokta arasındaki uzaklık, $\frac{1}{2000}$ ölçekli bir planda 4 cm olarak gösterilmiştir. Buna göre, bu iki nokta arasındaki gerçek uzunluk kaç metredir?

Gerçek uzunluk: ? m
 Ölçek: $\frac{1}{2000}$
 Plandaki uzunluk: 4 cm

$$\text{Ölçek} = \frac{\text{plandaki uzunluk}}{\text{gerçek uzunluk}}$$

Şekil 3.11. Ölçek ve uzunluk hesaplamalarına ilişkin problemler

3.1.4.3.2. Uygulama döneminde yapılan çalışmalar

Uygulama dönemi 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde araştırmanın uygulama verisinin toplandığı dönemdir. Araştırmanın “Uygulama” döneminde dil düzeyleri, iletişim yöntemleri, okuma, anlama, yazma ve kavrama düzeyleri, ilgileri, öğrenme hızları birbirinden çok farklı öğrencilerden oluşan heterojen sınıf ortamında ortaya çıkan sorunları çözebilmek adına yapılan iyileştirme çalışmalarından en önemlileri sınıfın dil dil seviye gruplarına ayrılması, meslek dersinde öğrencilere dil desteği için yapılan çalışmalar, disiplinlerarası işbirliği çalışmalarına daha planlı programlı devam edilmesidir. Yapılan çalışmalar bu başlıklar altında sunulacaktır.

Sınıfın dil seviye gruplarına ayrılması

Her öğretim yılının başında yapılan muafiyet ve seviye tespit sınav sonuçları öğrencilerin dil düzeyleri ve ihtiyaç duydukları desteğin yönünü belirlemede önemli değerlendirmelerdir. Dönem başında yapılan Seviye Tespit, Muafiyet ve Muafiyet Yazılı Anlatım sınav sonuçları ve sınavlar sırasında öğretim elemanlarının gözlemleri sınıfın heterojen bir yapıya sahip olduğunu, öğrencilerin okuma, anlama, yazma ve iletişimde sorunları olduğunu, iletişimde farklı yöntemler kullandıklarını göstermiştir. TGGK ile 30.09.2015 tarihinde yapılan toplantıda sınav sonuçları ve yazılı anlatım sınavları incelenerek ve değerlendirilerek öğrencilerin dil seviyelerine göre iki gruba ayrılması uygun görülmüştür. Yapı Bilgisi I dersinin iki grup dil seviyesine göre haftanın iki farklı gününde yapılması kararı alınarak uygulanmıştır.

Seviye grupları ile Yapı Bilgisi I dersinde 10 hafta, haftada 3 saat olmak üzere toplam 30 saat ders yapılmıştır. Yapı Bilgisi I dersinin ders akış şeması şu şekilde gerçekleşmiştir. Öğrencilere önceden işlenecek ünitenin ders notları verilerek öğrencilerden derse hazır gelmeleri istenmiştir. Her dersin başında öğrencilere öğrenecekleri ünitedeki konular ve kavramlar hakkında bilgi verilerek derse başlanmıştır. Böylelikle dersin girişinde öğrencilerin derste edinecekleri konu ve kavramlara odaklanmaları ve hazırlanmaları sağlanmıştır. Her dersin başında uygulanan ön test sınavları öğrencilerin konu ile ilgili dersin başındaki ön bilgilerini göstermesi açısından önemlidir. Dersin sonunda aynı testin son test olarak uygulanması öğrencilerin öğrenmelerinin kontrol edilmesine ayrıca anlayamadıkları konuların tespit edilmesine, Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Matematik I derslerinde planlamalar yapılarak eksik bilgilerin telafi edilmesine ve pekiştirilmesine yardımcı olmuştur.

Görsel 3.8. Uygulama döneminde maketlerle dersin işlenişi

Görsel 3.9. *Uygulama döneminde tek kartlarla dersin işlenişi*

Uygulama döneminin ilk haftalarında dersler genel olarak sunulardan metin okuma inceleme şeklinde yapılırken daha sonraları farklı öğrenme stillerindeki öğrencilerin anlamalarını desteklemek amacıyla farklı öğretim materyalleri kullanılmaya başlanmıştır (Bkz. Görsel 3.8, Görsel 3.9). Derslerde doğrudan anlatım, soru- cevap stratejisi, tanımlama, özetleme en çok kullanılan stratejilerdir.

Meslek dersinde öğrencilere dil desteği için yapılan çalışmalar

Sınıfta öğrencilerle birlikte resimli sınıf sözlüğü yapılması, sözcük haritası kullanılması ve inşaat alanına gezi yapılması bu dönem meslek öğretim elemanının öğrencilerine meslek dersinde dil desteği için gerçekleştirdiği pekiştirme ve zenginleştirme çalışmalarıdır.

Araştırmanın “Hazırlık” dönemindeki derslerde dil öğretim elemanı tarafından Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde yapılan sınıf sözlüğü çalışmasının “Uygulama” döneminde meslek öğretim elemanı (araştırmacı) tarafından yapılması kararlaştırılmış ve uygulanmıştır. Resimli sözlük, A3 boyutunda konu anlatımı sırasında geçen mesleki terimlerin tanımlarının öğrencilerle birlikte yazıldığı alfabetik şekilde hazırlanmış resimli sözlüktür. Bu çalışma Görsel 3.10’da gösterildiği gibi ünite kavramlarının öğrencilerle birlikte resimli sözlüğe yazıldıktan sonra Görsel 3.11’de tanımların birlikte okunması ve birkaç öğrenciden tanımları kendi ifadeleri ile açıklaması istenerek gerçekleştirilmiştir. Tanımlar ayrıca öğrencilerin kendi resimli sözlüklerini hazırlamaları ile farklı bağlamlarda tekrar edilmiştir.

Görsel 3.10. Resimli sınıf sözlüğünün öğrencilerle birlikte yazılması

Görsel 3.11. Resimli sınıf sözlüğünün öğrencilerle birlikte okunması

İnşaat alanına gezi yapılması

Araştırmanın “Uygulama” döneminde gerçekleştirilen çalışmalarından birisi de temel inşaatına gezi düzenlenmesidir. Geziye gitmeden önce öğrencilere geziyle ilgili bir form dağıtılmıştır. Gezi formu öğrencilerin gezi öncesi gezinin amacını, gezi yerini; gezi sırasında yapacaklarını, gözlemleyeceklerini ve gezi sonrasında yaptıklarını, öğrendiklerini açıklamalarını isteyen çeşitli sorulardan oluşmaktadır. Öğrenciler geziye gitmeden önce sınıf ortamında gezinin amacı, gezinin yeri, inşaat alanında yapacakları çalışmalar hakkında bilgilendirilmiştir. Görsel 3.12’de gösterildiği gibi öğrenciler inşaat alanında temel yapım aşamalarını gözlemleyerek formdaki soruları cevaplamışlardır.

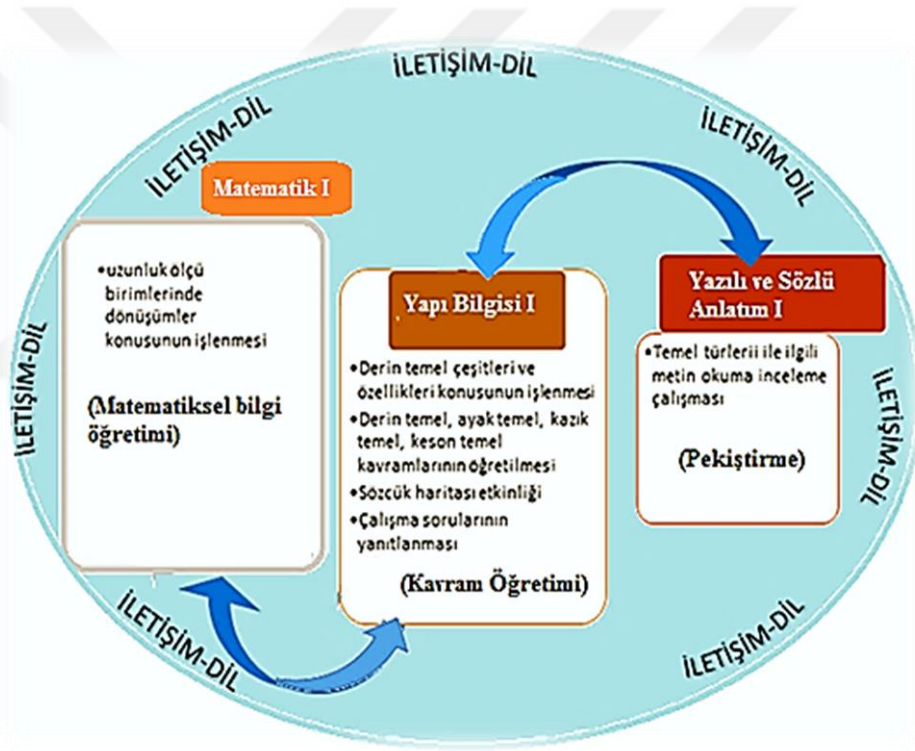
Görsel 3.12. İnşaat alanında temel yapım aşamalarının gözlemlenmesi

Gezi sonrası “İnşaat alanında neler öğrendiniz? Gezi hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi yazınız.” Soruları ile öğrencilerin öğrendiklerini Powerpoint sunusu veya poster sunu ile paylaşmaları istenmiştir. Okuma anlama düzeyleri, sözcük bilgisi, dil kullanımları iyi olan ve sözlü iletişim kullanan üç öğrenciden birisi gezi sürecini Powerpoint sunu, bir öğrenci poster sunu ile diğer öğrenci temel yapım aşamalarını kendi çektikleri fotoğraflarla destekleyerek hazırlamışlardır. Okuma anlama düzeyleri, sözcük bilgisi, dil kullanımları sınırlı olan iki öğrenci ödevlerini yerine getirmemiş, paylaşımları gezi formundaki sorularının cevaplandırılması ile sınırlı kalmıştır. İnşaat alanına yapılan gezi öğrencilerin temel yapım aşamalarını bununla birlikte binaların farklı yapım aşamalarını görmelerine ve derste öğrendikleri bilgileri zenginleştirme imkânı sağlamıştır.

Disiplinlerarası çalışmalarına devam edilmesi

Uygulama sürecinde disiplinlerarası işbirliği çalışmaları hazırlık sürecinde yapılan Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ve işbirliği toplantılarında alınana kararlar, planlamalar ve uygulamaların yön vermesi ile daha bilinçli ve düzenli bir şekilde yürütülmüştür. Her disiplin kendi özgünlüğünü koruyarak düzenlediği öğrenme ve öğretme sürecini belirlediği amaçlar ve içerikler doğrultusunda sürdürmüştür. Süreçte haftalık planlamalara göre disiplinler arasında bir işbirliği döngüsü oluşmuştur. Oluşan modele göre Şekil 3.12’de işbirliği döngüsünün nasıl işlediği temeller ünitesinde gösterilmiştir.

Yapı Bilgisi I ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I ve Matematik I derslerinin işbirliği çalışmaları şu şekilde gerçekleşmiştir: Salı günü Yapı Bilgisi I dersinde temel çeşitleri ve özellikleri konusu işlenirken ünite de geçen derin temel, ayak temel, kazık temel ve keson temel kavramlarının öğretimi yapılmıştır. Çarşamba günü Matematik I dersinde uzunluk ölçülerinde dönüşümler konusunda yükseklik, uzunluk, genişlik kavramlarının öğretimi ve öğrencilerin çizim çalışmalarında kullanacakları uzunluk birimlerinin öğretimi ve dönüştürülmesi kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve problem çözme çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir. Perşembe günü Yazılı ve Sözlü Anlatım I dersinde daha önce Yapı Bilgisi I dersinde öğretilen temel çeşitleri ve mesleki terimlerin “Temel Çeşitleri ve Özellikleri” metin çalışması ile pekiştirme çalışması yapılmıştır.

Şekil 3.12. Örnek bir derste disiplinlerarası işbirliği döngüsünün işleyişi

Araştırma sürecinde yapılan tüm çalışmalarla öğretim programındaki değişme ve iyileşmelerin gösterilmesi amacıyla araştırmanın dönemlerinin özelliklerini yansıtan temsili dersler TGGK tarafından “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi” göre değerlendirilmiştir. Aşağıda araştırma raporunun yöntem bölümünde ayrıntılı açıklanan dört temsili dersin TGGK tarafından analizleri Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi’nde gösterilmiştir (Bkz. Tablo 3.10, Tablo 3.11, Tablo 3.12, Tablo 3.13).

Tablo 3.10. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 1. temsili dersin değerlendirilmesi

Temsili Ders: 21.10.2014 Yapı Terimleri 2 Konulu Ders (Yapı Bilgisi I)				
Dersin Analizi	Evet	Hayır	Kısmen	Düşünceler
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi				
Eğitim ortamı mesleki eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmiş mi?			X	
Dersin Planı-Materyal				
Öğretim amaçları belirtilmiş mi?			X	
Ders planı önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmeyi amaçlamış mı?			X	
Yöntemde yapılacaklar tutarlı bir şekilde bölünmüş/sıralanmış mı?			X	
Kullanılan materyal tasarım ilkelerine uygun mu?			X	
Materyaller mesleki eğitimi desteklemiş mi?		X		
Uygulama				
Öğrencilere dersin konusu açıklandı mı?			X	
Öğretim amaçları öğrencilere bildirildi mi?			X	
Öğretim yapılırken anlatım sorularla desteklendi mi?			X	
Dersin anlatımı sırasında öğrencilere farklı türde sorular soruldu mu?		X		
Sorular öğrencilerin üst düzey bilgiyi işlemleyeceği nitelikte mi?		X		
Öğrencilere stratejilerin öğretiminde model olundu mu?		X		
Öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları sağlandı mı?		X		
Öğrencilerin katılımlarına geri bildirim sağlandı mı?		X		
Öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlandı mı?		X		

Tablo 3.11. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 2. temsili dersin değerlendirilmesi

Temsili Ders: 09.04.2015 Tarihli Yarım Döner Merdivenin Plan Çizimi Konulu Ders (Yapı Bilgisi II)				
Dersin Analizi	Evet	Hayır	Kısmen	Düşünceler
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi				
Eğitim ortamı mesleki eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmiş mi?	X			
Dersin Planı-Materyal				
Öğretim amaçları belirtilmiş mi?	X			
Ders planı önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmeyi amaçlamış mı?			X	
Yöntemde yapılacaklar tutarlı bir şekilde bölünmüş/sıralanmış mı?			X	
Kullanılan materyal tasarım ilkelerine uygun mu?	X			
Materyaller mesleki eğitimi desteklemiş mi?	X			
Uygulama				
Öğrencilere dersin konusu açıklandı mı?	X			
Öğretim amaçları öğrencilere bildirildi mi?			X	
Öğretim yapılırken anlatım sorularla desteklendi mi?			X	
Dersin anlatımı sırasında öğrencilere farklı türde sorular soruldu mu?			X	
Sorular öğrencilerin üst düzey bilgiyi işlemleyeceği nitelikte mi?			X	
Öğrencilere stratejilerin öğretiminde model olundu mu?			X	
Öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları sağlandı mı?			X	
Öğrencilerin katılımlarına geri bildirim sağlandı mı?			X	
Öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlandı mı?			X	

Tablo 3.12. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 3. temsili dersin değerlendirilmesi

Temsili Ders: 15.10.2015 Tarihli Yapı Terimleri 2 (Yapı Bilgisi I)				
Dersin Analizi	Evet	Hayır	Kısmen	Düşünceler
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi				
Eğitim ortamı mesleki eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmiş mi?	X			
Dersin Planı-Materyal				
Öğretim amaçları belirtilmiş mi?			X	
Ders planı önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmeyi amaçlamış mı?			X	
Yöntemde yapılacaklar tutarlı bir şekilde bölünmüş/sıralanmış mı?			X	
Kullanılan materyal tasarım ilkelerine uygun mu?			X	
Materyaller mesleki eğitimi desteklemiş mi?			X	
Uygulama				
Öğrencilere dersin konusu açıklandı mı?	X			
Öğretim amaçları öğrencilere bildirildi mi?			X	
Öğretim yapılırken anlatım sorularla desteklendi mi?	X			
Dersin anlatımı sırasında öğrencilere farklı türde sorular soruldu mu?	X			
Sorular öğrencilerin üst düzey bilgiyi işlemleyeceği nitelikte mi?			X	
Öğrencilere stratejilerin öğretiminde model olundu mu?			X	
Öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları sağlandı mı?			X	
Öğrencilerin katılımlarına geri bildirim sağlandı mı?	X			
Öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlandı mı?	X			

Tablo 3.13. Dengeli öğretim yaklaşımına göre 4. temsili dersin değerlendirilmesi

Temsili Ders:26.11.2015 Tarihli Yapı Temelleri (Yapı Bilgisi I)				
Dersin Analizi	Evet	Hayır	Kısmen	Düşünceler
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi				
Eğitim ortamı mesleki eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmiş mi?	X			
Dersin Planı-Materyal				
Öğretim amaçları belirtilmiş mi?	X			
Ders planı önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmeyi amaçlamış mı?	X			
Yöntemde yapılacaklar tutarlı bir şekilde bölünmüş/sıralanmış mı?	X			
Kullanılan materyal tasarım ilkelerine uygun mu?	X			
Materyaller mesleki eğitimi desteklemiş mi?	X			
Uygulama				
Öğrencilere dersin konusu açıklandı mı?	X			
Öğretim amaçları öğrencilere bildirildi mi?			X	
Öğretim yapılırken anlatım sorularla desteklendi mi?	X			
Dersin anlatımı sırasında öğrencilere farklı türde sorular soruldu mu?			X	
Sorular öğrencilerin üst düzey bilgiyi işleyeceği nitelikte mi?			X	
Öğrencilere stratejilerin öğretiminde model olundu mu?			X	
Öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları sağlandı mı?	X			
Öğrencilerin katılımlarına geri bildirim sağlandı mı?	X			
Öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlandı mı?	X			

3.2. Yapı Bilgisi Öğretim Programının Uygulanması Hakkında Öğrencilerin Görüşleri Nelerdir?

Araştırma sürecinin Hazırlık ve Uygulama dönemlerinde Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II öğretim programlarının değerlendirilmesi, seçilen temsili dersler kapsamında yapılmıştır. Öğretim programlarının değerlendirilmesi aynı zamanda uygulama verisinin toplandığı öğrencilerin görüşleri alınarak yapılmıştır. Araştırmanın “Uygulama“ dönemindeki öğrencilere beş açık uçlu yazılı sorudan oluşan bir görüş formu uygulanmıştır. Öğrencilerin Yapı Bilgisi öğretim programı hakkındaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

1-Yapı Bilgisi I dersinde neler öğrendiniz? Sorusuna

Üç öğrenci dersin tanıtımının anlatıldığı, öğretmenin her şeyi anlattığı gibi ilgisiz cevaplar verirken diğer öğrenciler derste öğrendikleri konuları işleniş sırasına dikkat etmeksizin listelemişlerdir. Dersin konularının güzel ve kendileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin,

Ayşen ‘ ‘Yapı terimlerini, yapı elemanlarını, temelleri, döşemeleri, duvarları, zeminleri, taşıyıcı sistemleri temelin nasıl yapıldığını öğrendik. Bu derste konularımız çok güzeldi. ’ ’

Ela ‘ ‘Yapı, temel, döşeme, yapı elemanları, bina çeşitleri, yüzeysel derin temel öğrendik. Temelin nasıl yapıldığını öğrendik. Bu derste konularımı çok güzeldi. ’ ’

Müge ‘ ‘Yapı terimlerini, temelleri, döşemeleri, zeminleri, duvarları, öğrendik. Bu derste öğrendiklerim benim için çok önemli. ’ ’

2-Derste konuları nasıl öğrendiniz? Sorusuna

Dört öğrenci soruyla ilgisi olmayan cevaplar verirken diğer öğrenciler akıllı tahtadan slayt gösterisi ile tahtaya yazılarak, büyük kâğıtlara kavramların yazılarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin,

Müge ‘ ‘Akıllı tahtadan slayt gösterisi açtık. Tahtaya yazarak ve hocamızın yakın mesafede oturarak bizle iyi bir iletişim kurarak elindeki büyük kâğıtlara kavramları yazdırarak öğrendik. ’ ’

Ela ‘ ‘Akıllı tahtada slayt gösterisi hocaya dersi konu için anlattı. Benim için öğrendik. Hocaya büyük defteri sözlük yazmak yine sınav deneme bence kendi yazmak. ’ ’

Ayşen ‘ ‘İlk önce konuların kavramlarını araştırıp daha sonra okulda slayt üzerinden ve büyük boy kâğıt üzerinden konular anlatılır. Anlamadığımız kavramları deftere bakmada yazıp anlamayı çalıştık ve daha sonra herkese farklı farklı konular dağıtıldı. O konu

hakkında bilgiler daha fazla detaylı araştırıp bizler sunum yaptık. Arkadaşlarımıza böylece dersimizi tekrar etmiş olduk. ‘‘

3-Dersle ilgili memnun olduğunuz şeyler nelerdi? Sorusuna

Tüm öğrenciler dersten memnun olduklarını ifade ederken üç öğrenci daha ayrıntılı bilgi vererek çeşitli materyallerle ve anlaşılır sade dille anlatımdan ve kendilerine ders notu verilmesinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin,

Ayşen *‘‘Hocamız değişik sunumlar, maketler, ilgi çektirecek, detaylı bilgileri anlatmasından memnunum.’’*

Müge *‘‘En önemlisi hocaların dersi çok iyi anlatması, kelimelerin anlamını kolayca anlayabilmemiz. Çünkü anlaşılır ve sade bir dille ifade ediyor bunu hocamız. Her hafta ders notlarının verilmesi, bence çok iyi bir şey bunu çoğu öğretmen yapmazdı. ‘‘*

Selin *‘‘Evet memnun olduğum için teşekkür ederim. Derste bilgilerine anlatıyorum.’’*

4-Derste karşılaştığınız sorunlar nelerdi? Sorusuna

Bir öğrenci sorun olmadığını belirtirken diğer öğrenciler arkadaşlarının dersi anlamaması durumunda dersin uzaması sorununu ve anlamadığı sorularda zorlandıklarını ve unuttuklarını dile getirmişlerdir.

Ayşen *‘‘Diğer arkadaşlarımızın dersi anlamadıklarında dersin uzaması.’’*

Selin *‘‘Karşılaştığım ama sorular varsa anlamadığı zorlandım’’*

5-Dersle ilgili önerileriniz varsa yazınız. Sorusuna

Üç öğrenci görüş belirtmezken diğer öğrenciler ders saatinin uzatılmasını, dersin sonunda çalışma sorularının sözlü olarak da sorulması önerisinde bulunmuşlardır. Bir öğrenci mola istediklerini belirtmiştir.

Müge *‘‘Ders saati uzatılabilir. Dersin sonunda sözlü olarak dersle ilgili sorular sorulabilir.’’*

Ela *‘‘Ders saatinin uzun olmasını istiyorum. Ders saatin sonunda sınav oluyoruz ama bir kaç kişiyi geçerek sorular sorulabilir.’’*

Abdullah *‘‘Ders saatin uzun olmasını istiyorum. Ders saati çok güzeldi’’*

Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğretim elemanının görüşleri ise araştırma raporunun ‘‘Tartışma ve Öneriler’’ bölümünde sunulmuştur.

4. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulguların araştırma soruları kapsamında ilgili alan yazınla ilişkilendirilerek tartışılmasına ve bunlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilecektir. Araştırmanın temel amacı, işitme kayıplı bireylere “Yapı Ressamlığı” programı mesleki alan öğretim elemanının Yapı Bilgisi I-II öğretim programları ile Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II ve Matematik I-II öğretim programları işbirliğinde meslek bilgisi ve mesleki terminoloji öğretimini dengeli öğretim yaklaşımı kuramsal temelinde nasıl gerçekleştirdiğinin incelenmesidir. Bununla birlikte süreçte karşılaşılan sorunlar, öğretim programının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi de amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

- 1) Araştırma süreci nasıl gerçekleşmiştir?
- 2) Yapı Bilgisi I-II derslerinin öğretim programının uygulama sürecinin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi nasıl gerçekleşmiştir?
 - a) Sınıfın fiziksel düzenlenmesi
 - b) Amaçlar- ders planı
 - c) İçerik
 - d) Öğretim materyalleri
 - e) Uygulama
- 3) Öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar nelerdir ve sorunların çözümü için neler yapılmıştır?
- 4) Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- 5) Yapı Bilgisi öğretim programının uygulanması hakkında öğretim elemanının görüşleri nelerdir?

Araştırma soruları çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerle yanıtlanmıştır. Sorular kapsamında elde edilen bulgular alanyazınla karşılaştırılarak ve nitel araştırma değerlendirme ölçütlerine göre tartışılmıştır.

4.1. Araştırma Süreci

Araştırma Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarındaki uygulamaları geliştirmek, problemleri çözmek amacıyla anlamayı, değerlendirmeyi ve değiştirmeyi üstlenen sistematik ve eleştirel yansıtmayı içeren, disiplinlerarası işbirliği planlamaları ve uygulamaları ile öğretim programındaki sorunlara çözümler bulma, öğrenci başarısını

artırma ve öğretimi geliştirme yollarını arayan ya da işin niteliğini artırmak için verilerin sistematik şekilde toplanması ve analizini kapsayan eylem araştırması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir (Watts, 1985, s.187, Mills, 2003, s.5).

Johnson, (2002'den aktaran Uzuner vd., 2009, s.179) araştırma yönteminin doğası gereği, her araştırmanın kendine özgü durumları nedeniyle bulguların tüm işitme kayıplı bireylere genellenmesi mümkün değildir. Bu çalışmada eylem araştırması sorgulayıcı ve yansıtımlı özellikleri ile Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının işitme kayıplı bireyler için öğretim programlarının sistematik döngüsü içinde sınıf ortamı, amaçlar, içerik, uygulama ve değerlendirme unsurları açısından gözlemlenmesini, planlamasını, gözden geçirilerek iyileştirme çalışmalarının uygulanmasını ve yansıtılmasını sağlamıştır. Bu yönüyle eylem araştırması döngüsünün öğretim programının sistem anlayışı döngüsü ile örtüştüğü görülmektedir.

Girdi, süreç, çıktı ve kontrol öğelerinden oluşan sistem anlayışı çerçevesinde eğitim ve öğretim programları da temel girdisi programın amaçlarının kazandırılacağı öğrencidir. Süreç sistemde kullanılacak stratejiler, yöntemler, yararlanılacak kaynaklar gibi unsurları içerirken, sistemin çıktısı istenilen amaçlar yönünde değişen öğrencidir. Sistemdeki kontrol ve geribildirim sistemin kontrolünü sağlayan değerlendirmedir. Sistemin iyi çalışması tüm unsurların uyumlu şekilde çalışmasını gerektirir. Eğitim programı sistemi içindeki tüm unsurlar birbiri ile karşılıklı etkileşim içindedir ve birinde yapılan değişikliklerin diğer unsurları da etkileyeceği dikkate alınmalıdır. Bu amaçla çalışmada sistem yaklaşımına göre öğrencilerin temel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınırken aynı zamanda iş dünyasının beklentileri göz önünde tutulmuştur. Sonrasında bulgular doğrultusunda programın amaçları, içerik, uygulama ve değerlendirme öğelerinde çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (Erden, 1998, s.6; Turgut ve Baykul, 2010, s.67-68).

Araştırmanın başlama nedeni, öğretim programında öğrencilerin mesleki kavramları öğrenememeleri ve kısa sürede unutmaları gibi saptanan durumlardır. Bu çalışmada öğretim programlarının düzenlenmesinde ve geliştirilmesinde gerekli olan ihtiyaçlardan yola çıkarak Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının işitme kayıplı bireylerin mesleki gelişimlerine uygun olup olmadığını belirlemek amacı ile Yapı Bilgisi derslerinin süreci incelenmiştir. Araştırma Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma süreci “Hazırlık”, “Uygulama” ve “İzleme” süreçlerinden oluşmuştur. Hazırlık dönemi; çeşitli veri toplama teknikleri kullanılarak gözlemler yapılması, gözlemlerin yansıtılması, sorunların belirlenmesi ve iyileştirme çalışmalarının planlanması, eyleme geçirilmesi, tekrar gözlem yapılması, yansıtılması tekrar planlamalar, değişiklikler yapılması şeklinde gerçekleşmiştir. Uygulama dönemi planlamalar ve değişikliklerin öğretim programında eyleme geçirilerek esas verinin toplandığı ve araştırmacının Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından daha yakın bir takiple izlendiği dönemdir. İzleme dönemi Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II öğretim programlarının değerlendirilmesi amacıyla Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Aracının alanyazın incelemeleri ile geliştirilmesi ve araştırma sürecinin dönemlerini yansıtan temsili derslerin “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersinin Değerlendirme Aracı’na göre Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi (TGGK) tarafından analizlerinin yapıldığı dönemdir. Aynı zamanda bu dönem araştırma raporunun hazırlanan bölümlerinin Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından haftalık toplantılarla gözden geçirilmesi, düzeltme ve düzenleme çalışmalarının gerçekleştirildiği dönemdir.

Araştırmanın “Hazırlık Dönemi” çeşitli nedenlerden dolayı uzun sürmüştür. Bu nedenlerden birisi, EEYO Yapı Ressamlığı Programına mesleki eğitim almak üzere gelen öğrencilerin özelliklerine, ihtiyaçlarına, iş dünyasının beklentilerine göre Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarının tüm unsurlarının gözden geçirilmesi, planlamalar yapılması, harekete geçilmesi, yapılan çalışmaların değerlendirilmesi döngüsü ile yapılan düzenleme ve iyileştirme çalışmalarının uzun zaman almasıdır. Aynı zamanda araştırmacının farklı bir meslek alanından gelmesi nedeniyle araştırma metodolojisini uygulaması ve öğretim programları unsurlarına ilişkin alınan kararlar ve yapılan değişiklikleri uyarlayarak uygulamaya yön vermesi de zaman almıştır.

Araştırmada gözlemler, araştırmacı günlüğü-ders planları, belgeler, ürünler, kontrol listeleri ve toplantılarla veriler toplanmıştır. Çeşitli veri toplama tekniklerinin kullanılması araştırma ortamındaki olayları daha geniş açıdan anlamak ve araştırmanın niteliğini artırmak için kullanılmıştır (Ferrance 2000, s.11). Araştırmanın gözlemleri ve sınıf etkileşimleri kamera kayıt sistemi ile kayıt edilmiştir. Bu veriler, Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından derslerin izlenmesi, özetlenmesi ve değerlendirilerek geliştirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca video kayıtları araştırmacının derslerini izleyerek değerlendirmesini yazmasında kullanılmıştır. Araştırmacı günlüğü; tüm sürecin

analizi sırasında alınan kararları, süreçteki olayları ve problem durumlarını yansıtması açısından analize katkı sağlayan önemli bir veri kaynağı olmuştur. Araştırmacı günlüklerinin yanı sıra ders plan değerlendirmeleri, toplantı tutanakları da araştırma sürecini ve ders programlarını etkileyen olayları, sorunları, araştırmacının duygu düşünce ve kararlarını, uygulamalarını, değerlendirmelerini yansıtması amacıyla kullanılmıştır. Sınıf ortamını, öğrencilerin ve öğretim elemanının duygularını, düşüncelerini, ortamın atmosferini yansıtması bakımından diğer verileri zenginleştirmiş ve desteklemiştir. Toplanan çeşitli belgeler öğrencilerin dil düzeylerinin ve matematik becerilerinin belirlenmesine, dil düzeylerine göre seviye gruplarını oluşturmada kullanılmıştır. Ürünler araştırma sürecinde öğretim programlarının niteliğini göstermek ve betimlenmesini desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Araştırmada “Materyallerde Tasarım İlkeleri” ve “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme” için iki çeşit kontrol listesi kullanılmıştır. “Materyallerde Tasarım İlkeleri Kontrol Listesi” TGGK tarafından belirlenen temsili derslerin materyallerinin niteliklerini ortaya koyarak değerlendirmek materyalleri geliştirmek, “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi” araştırma sürecinin dönemlerindeki öğrenme öğretme sürecini yansıtan temsili derslerin TGGK tarafından analizinde kullanılmıştır.

Araştırma sürecinde üç farklı grupta toplantılar gerçekleştirilmiştir. Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi ile yapılan toplantılar araştırma sürecinin her döneminde Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarında gözlemler sonucu tespit edilen sorunları çözmek amacıyla planlamalar yapılmasını, uygulamalarla ilgili kararlar alınmasını ve uygulanmasını aynı zamanda öğretim programlarının değerlendirilmesini ve araştırma raporuna yön verilmesini sağlamıştır. Meslek alan uzmanları toplantısı, Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II öğretim programlarının işitme kayıplı bireylere göre yoğun içeriklerinin sadeleştirilmesi ve mesleki terminolojinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda öğrenme öğretme süreci planlanmasında kullanılmıştır. Disiplinlerarası işbirliği toplantıları, meslek dersi öğretim elemanının dil dersi öğretim elemanı ve matematik dersi öğretim elemanı ile gerçekleştirdiği işbirliği çalışmalarını planlanmak ve öğretime yön vermek amacıyla yapılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarının ve tekniklerinin geçerlikleri ve verilerin doğruluğunu sağlamak için alan uzmanlarının görüşü alınmıştır. Toplanan veriler öncelikle birbiriyle daha sonra da alan yazınla ilişkilendirilerek raporlaştırılmıştır.

Araştırmanın “Hazırlık” ve “Uygulama” dönemlerinde iki farklı dönem öğrencileri ile veriler toplanmıştır. Araştırmanın “Uygulama” dönemi olan 2015-2016 Öğretim yılında programa yeni kayıt yaptıran öğrenciler çalışmanın odak grubu seçilmiştir.

4.2. Yapı Bilgisi I-II Derslerinin Öğretim Programının Uygulama Sürecinin Gözden Geçirilmesi ve İyileştirilmesi

Öğretim programının unsurlarının gözden geçirilmesi ve iyileştirme çalışmaları mevcut durumlar, karşılaşılan sorunlar ve yapılan iyileştirmeler şeklinde sunulmuştur. Araştırmada karşılaşılan sorunlar, çözüm arayışları ve iyileştirme çalışmaları sunulurken öğrencilerin nitelikleri araştırmanın bulgularını doğrudan etkilediği için öğrencilerin özellikleri ilk olarak ele alınmıştır.

4.2.1. Öğrencilerin özellikleri

Her öğretim yılının başında yeni gelen öğrencilerin dil düzeylerini belirlemek ve hazırlık sınıfında okuyup okumayacaklarına karar vermek amacıyla yapılan hazırlık muafiyet ve seviye tespit sınavları ve “Formel Olmayan Okuma Envateri” ile okuma anlama düzeyleri değerlendirilmiştir. Öğrencilerin okuma anlama düzeyleri sonuçlarından, TGGK ‘nin ve araştırmacının gözlemlerinden “Yapı Ressamlığı Programı” öğrencilerinin dil düzeylerinin diğer programlardaki öğrencilerden daha alt seviyede olduğu ve okuma, yazma, anlama ve iletişim sorunlarının daha büyük boyutlarda olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte süreçte “Yapı Ressamlığı Programı’na kayıt yaptıran öğrencilerin arasında da dil düzeyleri ve kullandıkları iletişim yöntemleri açısından farklılıklar olduğu da görülmüştür. Bu durumları etkileyen en önemli faktörler öğrencilerin erken tanılama, erken müdahale şartlarının ve durumlarının değişmesi, öğrencilerin aile eğitimi alıp almaması, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde aldıkları eğitimin kalitesi ve öğrencilerin programa ÖSYM tarafından merkezi sınav sonuçlarına (YGS) göre yerleştirilmesi, programa öğrenci alırken seçebilme şansı olmaması olarak sıralanabilir.

Araştırma sürecinde dil gelişimi, iletişim yöntemleri, ilgileri, öğrenme hızları, deneyimleri bakımından birbirinden çok farklı olan ve özel eğitim için oldukça kalabalık gruplarla karşılaşmıştır. Birbirinden çok farklı heterojen bir yapıya sahip olan grupla sınıfın düzenlenmesinde, mesleki eğitim etkinliklerinin planlanmasında,

uygulanmasında, değerlendirilmesinde sorunlarla karşılaşmıştır. Tüm grupla gerçekleştirilen dersin teorik ve uygulama çalışmalarında kalabalık öğrenci grubunun oturma düzenini ayarlamak oldukça zor olmuştur. Süreçte dersin dil becerileri daha iyi olan öğrencilerle yapılabildiği, diğer öğrencilerin anlamadığı veya çekindiği için derse katılmadığı gözlemlenmiştir. Sınıfta dil becerileri daha iyi olan öğrencilerin diğer öğrencilerin hızına göre ders anlatıldığında ve tekrar çalışmalarına yer verildiğinde ders süresinin uzamasından dolayı sıkıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrenciler Yapı Bilgisi I-II öğretim programları hakkındaki görüşlerinde bu durumu dile getirmişlerdir. Her öğrenciye ders sırasında soru-cevap, özetleme, tekrarlama, geribildirimle ilgili eşit fırsat verilememiştir. Sınıfın kontrolü zorlaşmıştır. Alan yazında özetleme stratejinin öğrencilerin öğrenmesini artırdığı, konunun ana fikrini tekrar ifade ederek bilgiyi kavramasına yardımcı olduğu belirtilmektedir (Senemoğlu, 2015, s.566; Wood, Woloshyn ve Willoughby, 1995, s.42). Soru cevap stratejisi önemli konulara odaklanmayı ve okumayı, anlayarak öğrenmesini geliştirir (Woloshyn ve Willoughby, 1995, s.78, Madlambayan vd, 2017, s. 1)

Bu sorunları çözebilmek için süreçte aynı sınıf ortamında iki dil seviye gruplu ders akış şeması denenmiştir. İki dil seviyesine göre planlanan ders sürecinde öğretmenin kontrolü altındaki grupla yapılan çalışmalar zamanında tamamlanırken bu arada kendi kendine verilen etkinliği yapması beklenen gruptaki öğrenciler süreci iyi işletemeyerek çalışmalarını tamamlayamamıştır. Bu durum ders süresinin uzamasına ve çalışmaların planlandığı gibi yürümemesine ve sınıf yönetiminin zorlaşmasına neden olmuştur.

4.2.2. Öğrencilerin dil seviye gruplarına ayrılması

Araştırmanın “Uygulama” döneminde Seviye Tespit, Muafiyet Sınavı ve Muafiyet Yazılı Anlatım Sınavları dil düzeylerine göre yine heterojen yapıda bir öğrenci grubu ile karşılaşıldığının göstergeleridir. Öğrencilerin sözcük bilgisi, dilbilgisi, okuma, anlama, yazma, matematik becerileri, iletişim yöntemlerinin birbirinden çok farklı olduğu tespit edilmiştir. İki öğrenci dışında diğer öğrenciler arasında sözcük bilgisi, dilbilgisi, okuma, anlama, yazma ve sözlü dil becerileri oldukça sınırlı ve yetersiz olanlar bulunduğu saptanmıştır. Aynı zamanda matematik becerilerinde de aynı öğrencilerin zorlandıkları görülmüştür. Sınıfta oluşan bu farklılıklar öğrenme-öğretme sürecinde çeşitli sorunlara neden olmuştur. Bu sorunları çözebilmek adına TGGK tarafından öğrenciler Seviye Tespit, Muafiyet ve Muafiyet Yazılı Sınav sonuçlarına ve Formel Olmayan Okuma

Envanteri 'ne (FOOE) göre olabildiğince homojen bir ortam oluşturabilecek şekilde iki grup dil seviyesine göre gruplandırılmıştır.

Dil seviye grupları oluşturma en önemli nedenleri; her iki gruptaki öğrencilerle daha fazla ilgilenilebilmek, karşılıklı etkileşim ortamı yaratabilmek, eşit fırsat verebilmek böylelikle her öğrenciyi kendi hızında bir üst seviyeye çıkarabilmektir. dili daha iyi olan öğrencileri Öğretimde öğrenme döngüsü grubu, işbirliği grupları, araştırma grupları, yetenek grupları gibi çeşitli gruplamalar kullanılabilir. Grup yapmanın çeşitli nedenleri, tüm öğrencilerin öğrenmesini sağlamak, öğrenme ortamında öğrencinin katılımını artırmak, sosyal etkileşimini kolaylaştırmak, öğrencileri motive etmek amacıyla kullanılmaktadır (Ward, 1985). Homojen gruplamada grup uyumu aynı amaçlar, aynı içerik ve aynı beklentiler içindeki grubun akademik başarısını arttıran önemli bir elemandır. Buna göre, 21. yüzyılda, sınıf gruplama uygulamaları öğrencinin öğrenimini kolaylaştırmada gruplama için uygun rollerin uygulanmasına odaklanması tartışılmalıdır. Aynı zamanda, potansiyel olumsuz etkileri en aza indirilmesine dikkat edilmelidir. Küçük gruplama, pek çok bireysel aktiveye imkân sağlar (Duncan, 2012, s. 6). Grupların isimleri etik açıdan öğrenciler arasında gruplaşma ve mağduriyet durumu oluşmaması için grupların ders yapıldığı günlerin isimleri grup adı olarak verilmiştir. Araştırmada çalışmaların odaklandığı grup “Uygulama” dönemindeki uygulama verisinin toplandığı Perşembe isimli gruptur. Bu grubun içinde de farklı dil seviyesinde öğrenciler bulunmaktadır. Ancak tek meslek dersi öğretim elemanı olduğu için ve ders programındaki derslerin programının yoğunluğundan dolayı iki grup oluşturulabilmiştir. Öğrenci sayısı azaldığı için her öğrenciye daha eşit ilgi, daha çok açıklama ve daha çok soru ile daha etkileşimli ve katılımlı ders ortamı oluşmaya başlamıştır. Öğrencileri dil seviye gruplarına göre ayırma ile öğrenciler arasında birbirinden çekinme azalmıştır. Dezavantaj olarak öğrencilerde başlarda küçük bir kutuplaşma görülmüşse de özellikle her iki gruba da aynı içeriğin sunulması, grup isimlerinin dersin yapıldığı günlere göre verilmesi öğrencilerin zamanla bu duruma olumlu bakmalarını sağlamıştır. İki farklı dil seviye grubunun bir başka dezavantajı da akran öğretiminde azalma olmasıdır.

4.2.3. Disiplinlerarası işbirliği çalışmaları

Süreçte farklı dil düzeylerine sahip, Yapı Ressamlığı Eğitim Programı ve Yapı Bilgisi öğretim programları için önemli olan dilsel beceriler ve matematiksel beceriler bakımından sınırlı ve yetersiz olan öğrencilerin desteklenmesi ihtiyacı doğmuştur.

Araştırmada Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarındaki konu ve mesleki terimlerin öğrenilmesini kolaylaştırmak ve kalıcılığını sağlamak amacıyla öğrencilere dil becerileri ve matematiksel beceriler yönünden Yazılı ve Sözlü Anlatım I-II ve Matematik I-II derslerinin işbirliği ile destek verilmiştir.

Araştırmada dengeli öğretim yaklaşımının ilkelerine dayalı olarak disiplinler arasında işbirliği döngüsü oluşmuştur. İşbirliği döngüsünün ayaklarını Yapı Bilgisi dersleri, Yazılı ve Sözlü Anlatım dersleri ile Matematik dersleri oluşmuştur. Alanyazında öğretim elemanlarının farklı disiplinlerle işbirliği ile öğretimlerini gerçekleştirdiklerinde öğrencilere konu ve kavramları farklı disiplinlerde inceleme imkânı sağlayarak daha kolay anlamalarına ve öğrenmenin kalıcı hale getirilmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir (Dervişoğlu ve Soran, 2003, s.51). Böylece öğrencilerin bilgiyi ezberlemeleri yerine anlamlı bir şekilde bütünleştirerek öğrenmeleri mümkün olabilecektir (Köse, 2016, s. 19).

Dengeli öğretimi sağlayan unsurlardan birisi de öğretim programlarında disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının yapılmasıdır. Alanyazında birçok araştırmacı öğretimde dengenin öğrenci- öğretmen rollerindeki denge, sınıf içindeki söylemlerdeki denge, gerçek, anlamlı işlevsel bağlamlara odaklanılması, beceri-içeriğin dengesi, metinlerin öğrencilerin düzeyine göre ayarlanması, disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının yapılması şeklinde tanımlanmaktadır (Shirmer 2000, s. 100; s.36; Gambrel vd., 2015, s.14). Aynı zamanda öğretim programında dengenin öğrencilerin yaş, yetenek ve öğrenme stillerine uygunluğu, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda seçimler yapılması, bir derste uygun öğretim yöntemlerinin kombinasyonu ile elde edileceği vurgulanmaktadır. Bu araştırmada denge öğretim programının unsurları açısından araştırmanın “Giriş” bölümünde açıklanan dengeli öğretimin ilkeleri temelinde ele alınmıştır. Buna göre çalışmada öğretim programının unsurlarını hedef kitlenin durumu doğrudan etkilediği için öğrencilerin yaşına, dil düzeyine, öğrenme stiline yeteneklerine uygun ve öğrencilerin ihtiyaçları ve iş dünyasının mezun olan öğrenciden beklentileri doğrultusunda öğretim programının tüm unsurları gözden geçirilerek iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

4.2.4. Sınıfın fiziksel düzenlenmesi

Araştırma sürecinde derslerin hem teorik hem de uygulamalı olması, öğrencilerin işitme kayıplı olması, öğrenci sayısının fazla olması sınıfın fiziksel düzenlenmesinde

çeşitli iyileştirmeler yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Çalışma masaları öğrencilerin rahat hareket etmelerine elverişli ve etkinliklere uygun olarak düzenlenmiştir. Etkili okul araştırmalarına göre, etkili eğitim ortamlarının, öğretmenlerin öğrencileriyle eşgüdüm ve etkileşimlerini yükseltecek nitelikte planlandığını ve öğrencilerin bilgi, beceri, tutum, davranış değişikliği ve sosyal gelişimini sağlayan eğitim-öğretim etkinliklerinin, eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek teknoloji (Bilgisayar, akıllı tahta, projeksiyon, kablolu, kablosuz internet, çeşitli bilgisayar yazılımları vb.) ile donatılmış, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir (Baştepe, 2009,s.80). Bu amaçla çalışmada teknolojik araç ve gereç (Akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar, kablolu, kablosuz internet bağlantısı, yazılımlar vb.) etkin kullanılmıştır.

İşitme kayıplı öğrencilerin konuşulanları anlayabilmesi için her zaman işitsel ve görsel ipuçlarını en iyi şekilde almaya gereksinimi bulunmaktadır. Bu nedenle, çalışmaların yapıldığı sınıfın, laboratuvarın ya da salonun ve bu ortamda dersi anlatan öğretim elemanının duruş yeri, çalışmanın türüne göre işitme kayıplı birey için en iyi oturma düzeni değişiklik gösterebilecektir. Uygulama döneminde öğrencilerin dil seviye gruplarına ayrılması sınıfın fiziksel düzenlemesini kolaylaştırmıştır. Öğrenci sayısı azaldığı için dinleme mesafesi uygun hale getirilmiş ve masaların yerleşimi etkinliklere göre düzenlenebilmiştir. Öğrencilerin işitme kaybına uygun cihaz kullanmaları ve cihazlarının odyolog tarafından kontrol edilip ayarlanması işitsel ve görsel ipuçlarını alabilmesi için gereklidir ve önemlidir. Çalışmada uygulama verisinin toplandığı odak grupta dört öğrenci işitme cihazını düzenli olarak kullanırken bir öğrenci herhangi bir cihaz kullanmamaktadır. Sınıf içinde ve dışında oluşan gürültünün ve yankılanmanın konuşma seslerinin tanınmasını ve anlaşılmasını engelleyeceği için en aza indirgeyecek ve yankılanmayı önleyecek akustik düzenlemeler yapılmıştır. Sınıf mevcudunun az olması öğrenci- öğretmen etkileşimlerine öğrenciye yeterli konuşma fırsatları sağlamıştır (Tüfekçioğlu, 2003,s. 90). Sınıf içinde öğrencilerle birlikte yapılan çalışmaların ve ürünlerin değerli kılınarak sergilenmesi; öğrencilerin derse ilgisini ve performansını artırmış ve konu ve kavram tekrarları için fırsat sağlamıştır.

4.2.5. Amaçlar-ders planları

Ders planı bir ders için dersin hedeflerini işlenecek konu örüntüsünü konuya ilişkin tartışma, sorular, projeler, ödevler, uygulamalar, ders araç ve gereçlerini kapsayan ve işlenecek konuların planlanmasıdır (Demir vd., 2011, s.156; Demirel, 2014, s.17).

Öğretimde plan yapma; öğretimin nasıl yaptırılacağı, kısaca hangi öğretim etkinliklerinin seçileceği, etkinliklerinin nasıl yapılacağı, hangi yöntem ve araçlarının kullanılacağı, öğrenilenlerin nasıl değerlendirileceğinin ayrıntılı tasarlanmasıdır. Bu amaçla ders planlarının dersin öğretim programına, konuların özelliklerine, mesleğin bilgisine ve öğrencilerin bilgi düzeylerine ve gereksinimlerine uygun olarak planlanması önemlidir. Öğretim programının amaçları öğretim programının diğer öğelerine başlangıç noktası olma özelliği taşıdığından ayrı bir öneme sahiptir. Amaçların doğru belirlenmesi, belirlendiği şekilde öğrencilere kazandırılmaya çalışılması, ölçmelere yol göstermesi ve değerlendirmede ölçüt olarak kullanılması tutarlı bir eğitim programı için zorunluluktur (Bümen, 2006, s. 3). Öğretim sürecinin asıl amacı dersin sonunda öğrenciden beklenen davranışlara ya da amaçlara ulaşmak olduğuna göre ders planlarında öğretim sürecinin sonunda ulaşmak istenen amaçlar açık olarak ifade edilmelidir. Amaçlar ders programına yön verirler. Amaçlar olmadan içerik ve öğretim süreci şekillendirilemez. Amaçların yer almadığı bir programda gelişme sağlamak mümkün değildir (Varış, 1996, s.96).

Hazırlık sürecinde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi tarafından tespit edilen sorunlardan birisi de, yazılı ders planlarının olmamasıdır. Araştırma sürecinde Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II derslerinin planları alan uzmanı tarafından haftalık toplantılarda gözden geçirilerek düzeltilmiştir. Ders planlarında öğretim programı amaçlarının işitme kayıplı öğrenciler için çok fazla ve dil düzeylerine uygun olmayışı da diğer önemli bir sorundur. Öğretim amaçları dengeli öğretimin ilkelerine göre; mesleki eğitimin içeriğine ve öğrencilerin yaşına, dil düzeyine uygun şekilde öğrencilerin sınırlı dil becerilerinin gelişimlerini sağlayacak gerçek, amaçlı ve anlamlı farklı bağlamlarda ele alınmıştır. Meslek alan uzmanlarıyla öğrencilerin mesleki becerilerinin ve alıcı ve ifade edici dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla meslek bilgisinin aktarımında önemli olan kavram ve/veya terimlerin tanımlarına ve kullanımlarına önem verilmiş ve ders planlarında bilişsel bilgiye ve dile ilişkin amaçlarda yer verilmiştir. TGGK tarafından yapılan temsili derslerin analizlerinde amaçların kısmen işitme kayıplı bireylerin yaşına, dil düzeyine uygun duruma getirildiği, öğrencilere mesleğin içeriğinin verilmesi için de daha da azaltmaya gidilemeyeceği, araştırmacının da bu endişeyle amaçları azaltmadığı belirtilmiştir.

4.2.6. İçerik

Öğretim programının içeriği alan yazında kullanılan Yapı Bilgisi ile ilgili kaynaklar Mimarlık ve Yapı Ressamlığı program içerikleri incelenerek hazırlanmıştır. Süreçte hazırlanan öğretim programı içeriklerinin işiten mimarlık öğrencilerinin mesleğe hazırlanmasına yönelik olması bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. İçeriklerin işitme kayıplı bireyler ve yapı ressamlığı programı için oldukça üst düzeyde ve yoğun olması nedenleriyle süreçte ders süresinin yetmemesi, programın yetiştirilememesi ve konuların tekrar edilememesi gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Çoğu öğrencinin yaşantılarında daha önceden olmayan yoğun bir mesleki bilgiyle karşılaşmalarına dilsel yetersizlikleri de eklenince sorunlar büyümüştür. Öğrencilerin kısa ders süresinde içeriği öğrenememesi, ezberleme yoluna gitmesi, bilgileri kısa sürede unutması, diğer derslere transfer edememesi gibi sorunlarla da karşılaşmıştır. Süreçte öğretim programı içeriklerinin işitme kayıplı bireylere göre uyarlanması gerektiği haftada 3 saatlik ders süresinin de yoğun meslek içeriğinin hepsini vermeye yetmediği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin dil yetersizliklerinden dolayı da pek çok bilgi ve kavramı kısa sürede öğrenememesi sorunu işitme kayıplı bireylerin eğitiminde alan uzmanları ile yapılan toplantılarda ve görüşmelerde birçok kez dile getirilmiştir. Öğretim programı içeriğinin mesleğin gerektirdiği alan yeterliliklerine ve öğrencilerin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi, meslek alan uzmanlarının görüşlerinin alınarak esas bilgiye ve mesleki kavramlara odaklanması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte mesleki öğretim programlarının etkili ve başarılı olması, öğretim programı içeriğinin iş dünyasının meslekle ilgili beklentilerini karşılmasına da bağlıdır (Sezgin, 2009, Önceki öğretim programı içerikleri belirlenirken bu konuda da herhangi bir çalışma yapılmamış olması da öğretim programının başarılı olmasında bir açık alan oluşturmuştur. Oysaki mesleki eğitim programları birey, okul ve iş dünyası bileşenlerinden oluşan bir sistemdir ve nitelikli meslek elemanı yetiştirmek iş dünyası ile okulun uyum içinde çalışması ile mümkündür. Karşılaşılan bu durumlar ve sorunlar öğretim programı içeriklerinin tekrar gözden geçirilmesini ve iyileştirme çalışmalarının yapılmasını gerektirmiştir.

İçerik seçimi için amaçlarla uyumu, hedef kitlenin ihtiyaçları, hedef kitlenin yetişkinlik seviyesi, mevcut kaynaklarla uyumu, programın içeriğinin iç ve dış tutarlılığa sahip olması gibi ölçütlere dikkat edilmelidir (Sezgin, 2009, s.158). Özellikle öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulabilmeleri, iş ortamlarında kendilerine verilen görev ve çalışmaları yerine getirebilmeleri için içeriklerin iş dünyasının beklentilerini,

ihtiyaçlarına göre belirlemek önemlidir. Bu amaçla Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin kararı ile ğretim programı içeriğinin belirlenmesinde önemli kriterler olan içeriğın amaçlarla tutarlılığı, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi, hedef kitlenin yetişkinlik seviyesi, ğrenci için anlamlılığı, mevcut kaynaklarla uyumu, imkânlarla uygunluğu, program süresi, i ve dış tutarlılığı, bilgilerin önemi ve sıralanışı bakımından gözden geçirilmesi ve sadeleştirilmesi amacıyla araştırmanın hazırlık sürecinde iki kez meslek alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Bu toplantılarda Yapı Bilgisi I, Yapı Bilgisi II derslerinin içerikleri araştırmacının hazırlamış olduğu yapı bilgisi içerikleri tablosundan gözden geçirilerek öğrenciler için mesleğin en gerekli konu ve kavramların belirlenmesi, yoğun içeriklerinin sadeleştirilmesi çalışmaları yapılmış ve ders içeriklerinin haftalık süreleri hakkında görüşler paylaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Bu toplantılarda mesleki kavramlar da gözden geçirilmiştir. Çünkü eğitim ğretim hayatında oldukça büyük öneme sahip olan terimler bilginin aktarımında önemli bir yol olduğu belirtilmektedir. Öğretim programında mesleki terimlerin geliştirilmesine önem verilmesi; bireylerin alanla ilgili olay ve olguları daha kolay anlamasına, dil becerilerinin gelişimine, iş ve mesleki gelişimine, kişilerarası iletişimine olumlu yönde katkı sağladığı belirtilmektedir (Pilav, 2008, s. 268). Temsili derslerin analizlerine göre içeriklerin işitme kayıplı bireylere göre hala yoğun bir bilginin olduğu saptanmıştır. Ancak ğrencilerin niversite düzeyinde eğitim aldıkları için de daha fazla sadeleştirmeye gidilemeyeceği görüşü paylaşılmıştır.

4.2.7. Öğretim materyalleri

Araştırmaya başlanıldığında ders sunuları dışında öğrencilere herhangi bir ders notu verilmemesi ünite konularının daha genel bir bakışla aktarılmasına neden olmuştur. Araştırmanın Hazırlık döneminin 1. ve 2. pilot çalışmalarında ğretim materyallerinin hem işitme kayıplı öğrencilerin mesleki gelişimleri hem de mesleki bilgiyi öğrenebilmeleri için yeterli olmadığı, işitme kayıplı gençlerin dil düzeylerine uygun hazırlanmadığı, sözcük dağarcıkları sınırlı, okuma yazma da sorunlar yaşayan işitme kayıplı gençlerin kitap dili ile yazılmış ders sunularından konuyu anlamakta zorlandıkları, öğrenemedikleri ve kısa sürede unuttukları tespit edilmiş sorunlardır.

Hazırlık sürecinin 2014-2015 ğretim yılı güz döneminde araştırmacının doktora ders sürecinde aldığı “İşitme Engelli ğrencilerin öğrenme ğretme Süreçleri I-II” uygulama derslerinde edinmiş olduğu deneyimle öğrencilere powerpoint sunuları ile

birlikte her ünite için kısa bilgiler içeren ve ders sonunda mesleki bilginin özetlenmesi, tekrar edilmesi amacıyla çalışma sorularından oluşan kısa (özet bilgiyi içeren) ders notları hazırlamaya başlaması öğretim materyallerinde iyileştirme çalışmalarından ilkidir. Hazırlık sürecinin 2014-2015 öğretim yılı bahar ve yaz dönemlerinde Tez Geçerlik ve Güvenilirlik Komitesi'nin analizleri ve toplantılarda alınan kararlar çerçevesinde araştırmacı tarafından ders notlarının düzenlenmesi ve güncelleştirilmesi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Gerçek hayattan alınmış nesnelerin ve modellerin kullanılması öğrencilerin gerçek dünyayı anlamalarına yardım edeceği, soyut kavramlara geçiş sürecinde gerçek nesnelerin modellerin kullanımı önemlidir. Özellikle mesleki ve teknik eğitimde öğrenci öğrenmenin büyük bir kısmını görerek yapacağı için görselliğin ve işitselliğin önemli olduğu, teknik konuların işleniş sırasında sözel anlatımdan daha çok görsel anlatım kullanılabilir (Arıcı ve Yekta, 2005, s.146; Kablan, 2011, s.189-190). İyi materyal kullanımı soyut şeyleri somutlaştırmayı, hatırlamaya ve içeriğin anlatımını kolaylaştırmayı, ilgi ve dikkati toplamayı, öğrenmede kalıcılığı artırmayı, farklı öğrenme stillerini desteklemeyi, öğrenme süresini kısaltma ve verimliliği yükseltmeyi sağlar. Bireyin entelektüel gelişimi kazanmış olduğu yaşantıları kullanabilmesi ile mümkündür. Mesleki eğitim yapılırken kullanılacak materyal mesleki eğitim yaşantılarından seçilmelidir. Böylece bireyler kendinde var olan yaşantılarla soyut oluşturma olanağı sağlar. Özellikle mesleki eğitimde işitme kayıplı öğrencilerin yeni karşılaştıkları durumlar ve olayları daha iyi kavramaları için materyallerin mesleki yaşantılardan seçilmesi önemlidir. Öğrenmede gerçek yaşantıları sağlama öğrencinin aynı anda birçok durumu gözlemlemesini ve birbirinden bağımsız öğrenmelerin ilişkilendirilmesini sağlar (Hürsen vd., 2008, s. 104). Materyal tasarım ilkelerine göre temsili derslerin materyal analizleri özellikle “Uygulama” döneminde ders sunusu dışında maketler, resimli kartlar, iki boyutlu posterler gibi farklı öğretim materyalleri ile derslerin desteklenmesinin öğretim sürecinde olumlu gelişmeleri göstermektedir.

4.2.8. Uygulama

Hazırlık süreci araştırmacının kendi deneyimleri ile sınıf ortamının düzenlenmesine, öğretim tasarımını planlamasına, verilerin kaydedilmesine alışması süreci olmuştur. Bu dönemde ünitelerin amaç ve içeriklerine ulaşabilmek için yazılı ders planları henüz hazırlanmamıştır. Öğrencilerin okuma, anlama ve yazma konusundaki

sınırlılıkları, ön bilgilerinin ve konularla ilgili yaşantılarının olmayışı, sözcük dağarcıklarının sınırlı olması ve bilgiye ulaşmanın yollarını bilmemeleri ilk kez çok üst düzeyde akademik bilgiyle karşılaşmaları doğrudan öğretime kaymanın en önemli nedenleridir. Yapı Bilgisi I-II öğretim programları; doğrudan öğrenciye bilginin aktarıldığı, öğrencilerin sınıf ortamındaki etkileşimlere daha az katıldığı, doğrudan öğretim yöntemine kayan bir yapı içerisinde gelişmiştir. Okula başladıklarında seviye tespit, muafiyet ve muafiyet yazılı sınavlarından aldıkları sonuçlar; öğrencilerin okuma, anlama, yazma ve iletişim konusunda büyük sıkıntılar yaşadıklarını ve sözcük dağarcıklarının sınırlılığını göstermektedir. Özetle; bu özelliklere sahip gruba doğrudan öğretim yöntemi ile mesleki bilginin verilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin bilişsel ve üst bilişsel gelişimleri için kendi öğrenmelerini gerçekleştirecekleri, planlayıp kendilerini izleyebilecekleri öğrenme ortamlarının hazırlanmasına gereksinim duyulmuştur. Öğrenme- öğretme sürecinde sadece ders sunuları ile işitme kayıplı öğrencilerin anlaması ve öğrenmesi beklenemezdi. Öğrencilerin yaşına, dil düzeyine, öğrenme stillerine, mesleğin içeriğine uygun öğretim materyallerine gereksinim duyulmuştur. Bu durumlar öğrencilerin anlamasını ve kavramasını kolaylaştırmak amacıyla farklı öğretim materyallerinin hazırlanmasını, öğretim programı içeriğinin, dilinin, anlatım şeklinin, öğrencilerin yaşına uygun olarak düzenlenmesini gerektirmiştir. Öğrencilerin meslek hayatına donanımlı olarak yetiştirilmesinde mesleki beceri gelişiminin yanında mesleğin dilinin anlayabilmesi ve kullanabilmesi için dil becerilerinin de geliştirilmesi gerekliydi. Bu amaçla öğrencilere mesleki bilgileri tekrar etme ve zenginleştirme çalışmalarına çeşitli bağlamlarda fırsat sağlamak için diğer derslerle işbirliği planlamaları yapılması ve işbirliğinin yapılamadığı durumlarda meslek dersi öğretim elemanının mesleki bilgilerin öğretilmesinin yanında dil öğretim elemanının görevini de üstlenmesi önemliydi. Öğrenme ve öğretim sürecinde; ders süresinin öğrencilerin yoğun bir mesleğin konularını ve kavramlarını edinmesine yetmemesi, ders süresinin öğrencilerin anlamadıkları konuların tekrar edilmesine de imkân vermemesi, heterojen sınıf ortamındaki dil gelişimi yetersizlikleri olan öğrencilerin ilgisinin azalması, dil gelişimi daha iyi olan öğrencilerin ilerlemesini engellemesi, öğrencilerin okuma, yazma ve anlama konusunda yaşadığı sorunlar, öğrencilerin ve öğretim elemanının karşılıklı iletişimde yaşadıkları sorunlar, öğretim materyallerinin öğrencilerin dil düzeylerine, yaşlarına ve öğrenme stillerine uygun olmaması, araştırmacının uygun öğrenme ve öğretme stratejilerinin kullanımı ve

öğretimine uyarlaması gibi sorunlar; öğrencilerin bildiklerini kısa sürede unutması, bilgilerini diğer derslere transfer edememesi gibi diğer sorunlarla karşılaşmıştır.

Yukarıda açıklanan sorunların çözümüne ilişkin araştırma sürecinin hazırlık, uygulama ve izleme dönemlerinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Süreçte iyileştirilen ders planları öğretimin belirlenen hedefler çerçevesinde uygulanmasına yol gösterici olmuştur. Ders planlarında önemli kavramları ve/veya mesleki terimleri öğretmek ve bir önceki konunun kavramlarının pekiştirilmesine dikkat edilmeye başlanmıştır. Dersin işlenmesinden sonra izleyen etkinlik çalışmalarında üniteyle ilgili çalışma sorularının cevaplandırılması, mesleki çizim çalışmaları gerçekleştirilmiştir. İzleyen etkinlik ünite konularının pekiştirilmesinde yararlı olmuştur. Dersin başında dersin konusunun ve amaçlarının öğrencilere açıklanması öğrencilerin kendilerinden ne beklediğinin farkına varmalarını, derse odaklanmalarını sağlamıştır. Önemli kavram ve meslek terimlerinin tanımları için kullanılan öğrenci fihristleri, öğrencilerle birlikte yapılan resimli sınıf sözlüğü, öğrencilerin farklı bağlamlarda mesleki terimleri tekrar etmelerini sağlamıştır böylece mesleki terimlerin pekiştirilmesine yardımcı olmuştur. İşitme kayıplı bireylerin eğitimlerinde işitsel bilginin yanında anlamalarını kolaylaştırarak görseller, resimler, fotoğraflar, şekillerle desteklenen öğrencilerin dil düzeylerine uygun ders notları serisi hazırlanmıştır. Ders notlarının ders öncesi öğrencilere verilmesi öğrencilerin okuyup derse hazır gelmelerinde yararlı olmuştur. Öğretimin resimli kartlar, maketler, gerçek malzemeler, ders sunusu, grafik düzenleyiciler gibi çeşitli görsel malzemelerle desteklenerek yapılması; anlatım, soru cevap, özetleme, gösterme gibi strateji ve tekniklerin kullanılması farklı öğrenme stillerine sahip işitme kayıplı öğrencilerin sözcük dağarcığı gelişimine, mesleki gelişimlerine ve edindikleri bilgileri diğer meslek derslerinde kullanmalarına önemli bir katkı sağlamıştır. Vygotsky (1978) ve Bruner'ın (1960) yapılandırmacı yaklaşımın teorilerine göre strateji öğretimi en iyi öğretmenin model olması ve yapı iskelesi öğrenim desteği ile yapılır. Süreçte öğrencilere mesleki tanımların yazılmasında, çizim çalışmalarının öğretiminde model olunmuştur. Bu amaçla öğrencilere yapılacak işlemlerin küçük adımlar şeklinde bölümlenerek verilmesi, stratejinin açıklanması, gösterip yaptırılması, yavaş yavaş desteğin çekilmesi öğrencinin bağımsız bir şekilde stratejiyi uygulayabilir duruma gelmesini kolaylaştırmıştır.

Süreçte öğrencilerin okuma, anlama, yazma ve matematik işlemlerinde yaşadıkları sorunlar çözmek için Yapı Bilgisi dersleri ile Dil ve Matematik derslerinin

işbirliği çalışmalarının planlanması kararlaştırılmış ve süreçte işbirliği döngüsü oluşmuştur. Dengeli öğretimin en önemli ilkelerinden birisi disiplinlerarası işbirliği çalışmaları gerçekleştirilmesidir. Meslek dersi ile dil derslerinin işbirliği çalışmaları mesleki bilgi ve kavramların farklı ortamlarda tekrar edilmesine, öğretim programının içeriğinde önemli bir yere sahip olan mesleki okuma ve yazma çalışmalarının yapılmasına fırsat vermesi bakımından yararlı olmuştur. Dil öğretim elemanı meslek öğretim elemanının mesleki bilgi ve terminolojisi öğretimi sonrasında değerlendirmeleri doğrultusunda öğrencilerin ihtiyaç duydukları mesleki konu ve kavramların pekiştirme çalışmalarını sözcük dağarcığını geliştirme stratejileri ve etkinlikleri gerçekleştirmiştir. Meslek dersi- matematik dersi işbirliğinde meslek dersinin ve yapı ressamlığı programının diğer meslek derslerinin kavram ve konuları kapsamında matematik dersi içerikleri belirlenmiş ve içeriklere göre matematik örnekleri geliştirilmiştir. Meslek- matematik dersi işbirliği çalışmaları mesleki terimlerin ve konuların matematik işlemleri bağlamında pekiştirilmesine aynı zamanda mesleki bilgiye hazırlayan öğretim şeklinde gerçekleşmiştir. Öğretim programı hedeflerinin yansıtıldığı disiplinler arası işbirliği çalışmalarının öğrencilerin mesleki kavramları tanımlanmasında, söylenmesinde, çizim uygulamalarının anlatılmasında ve kavranmasında öğrencilerin gelişmesine katkıları olduğu görülmüştür. Bu amaçla ders programlarına “Bireysel Dil Destek “ koyulmaya çalışılmış ancak bu destek araştırmaya katılan diğer öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Meslek öğretim elemanı ders programının yoğunluğundan dolayı bireysel destek dersi koyamadığı için gönüllü olarak bir başka dersten öğrencileri 10-15 dakika alarak çizim çalışmalarına geribildirim vermiştir. Öğrenciler üniversiteli olma psikolojisi ile sürekli tekrar çalışmalarından sıkıldıklarını dile getirmeleri nedeni ile bireysel destek dersleri devam edememiştir.

Süreçte uygulama verisinin toplandığı öğrencilerin dil seviyelerine göre gruplandırılarak homojen gruplar oluşturulması derslerin daha etkileşimli yürütülmesini, her öğrenciye eşit fırsat sunulmasını, sınıf yönetiminin kolaylaşmasını sağlamıştır. Araştırma bulguları, öğrenci görüşlerine göre öğretim programından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Geliştirilmesi gereken durumların yanı sıra dengeli öğretim yaklaşımının temel ilkelerinin uygulanması ile işitme kayıplı gençlerin mesleki kavram ve olgular bilgisinin, çizim becerilerinin gelişmesine, öğrenmeyi öğrenmelerine yarar sağladığı düşünülmektedir.

Araştırma sürecinin doğurgaları, Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II öğretim programlarının öğretim programı amaçları, ders planları, içerik, materyaller ve öğrenme-öğretme sürecinde yapılan iyileştirmelerdir. Bu konuda yapılan çalışmaların yarar sağladığı araştırma sürecinin dönemlerinin öğretimini gösteren temsili derslerin değerlendirmelerine yansımıştır. Bunlarla birlikte meslek öğretim elemanının dil öğretim elemanının rolünü de üstlenerek yaptığı çalışmaların ve disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının öğrencilerin mesleki, dil ve matematiksel becerilerde gelişimlerine katkıda bulunduğu, öğrencilerin sorular yöneltmeye, sorgulamaya, not almaya, önemli şeylerin altını çizmeye özetleme yapmaya başladıkları gözlenmiştir. Aynı zamanda süreçte Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Kontrol Listesi geliştirilmesi ve öğrencilerin hazırladıkları resimli yapı sözlüğüm araştırmanın ürünleridir.

4.2.9. Öğretim programının ölçme ve değerlendirilmesi

Ölçülecek özelliğin gözlenmesinin doğrudan ya da dolaylı olarak yapılmasına bağlı olarak ölçme doğrudan ya da dolaylı ölçme olarak ikiye ayrılır. Doğrudan ölçmede ölçülebilen özellikler bir araçla ölçülür. Dolaylı ölçmede, doğrudan yeterli hassasiyette ölçülemeyen özellikler ölçme aracı ile araç üzerindeki etkileri ölçülmektedir. Eğitimdeki ölçmelerin çoğu dolaylı ölçmedir (Tekin, 1991, s.31-32). Araştırma süresince gözlemler, görüşler, sınavlar, kontrol listeleri aracılığıyla Yapı Bilgisi I-II öğretim programlarındaki işleyen ve işlemeyen durumların belirlenmesi ve sistemin verimliliğini artırmak amacıyla ölçme ve değerlendirme yapılmıştır (Karaca, 2014, s.2-3). Her dönemin başında yapılan seviye ve muafiyet sınavları öğrencilerin hazırbulunuşluklarını belirlemek ve öğretim programının planlanmasına yol gösterici olmuştur. Her dersin başında öğrencilerin ön bilgilerini ölçmek için ön test sınavı, dersin sonunda öğrencilerde gelişme olup olmadığını, anlamadıkları ve tekrara ihtiyaç duydukları konuları belirlemek amacıyla son test sınavı ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, öğrencilerin ihtiyaç duydukları konuların tespit edilmesinde disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının planlanarak yapılmasında yararlı olduğu düşünülmektedir. Süreçte alan uzmanlarının, meslek alan uzmanlarının ve araştırmacının gözlemleri ve görüşleri de çalışmaların planlanması, uygulanmasına yön veren değerlendirmelerdir. Öğretim sürecinin “Dengeli Öğretim Yaklaşımına Göre Meslek Dersini Değerlendirme Aracı” ile analiz edilip değerlendirilmesi öğretim programında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi

gereken durumların saptanmasını sağlamıştır. Öğretim sürecinin ara sınavlarla değerlendirilmesi amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleme, öğrencilerin gelişimlerini izleme ve desteğe ihtiyaç duydukları konuları tespit etme imkânı sağlamıştır. Ön test sınavlarının ve ara sınavlarının bazılarını alan uzmanları tarafından geçerlik verildiği için öğretim programında hala iyileştirilmesi gereken bir alan olarak düşünülmektedir.

4.3. Yapı Bilgisi Öğretim Programının Uygulanması Hakkında Öğretim Elemanının Görüşleri

Yapı Bilgisi öğretim programı hem akademik bilgi hem de çizim uygulama bilgisini içeren oldukça komplike bir meslek dalıdır. Normal işiten öğrenciler için dahi oldukça zor olan eğitim programının işitme kaybından dolayı çeşitli sınırlılıkları olan öğrenciler için de daha zor olacağı kesindir. Araştırma sürecinde öğretim programlarının dengeli öğretimin ilkelerine dayalı olarak tüm unsurlarında işitme kayıplı bireylere ve iş dünyasının beklentilerine göre amaçların uygun duruma getirilmesi için yapılan azaltmalar, içerikte alan uzmanları tarafından yapılan sadeleştirmeler, materyallerin farklı öğrenme stillerine göre çeşitlendirilmesi, ders notları hazırlanması, öğrenme- öğretme sürecinde önemli mesleki kavramlara ve konulara odaklanılması, strateji öğretiminde model olunması, öğrencilerin mesleki ve dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik farklı stratejiler kullanılması, disiplinlerarası işbirliği çalışmalarının yapılması gibi iyileştirmelerin öğrencilerin anlamasına, öğrenmeyi öğrenmelerine fayda sağladığı düşünülmektedir. Ancak öğretim programlarının daha nitelikli olması, tüm öğrencilerin mesleki alan yeterliliklerine ulaşarak mezun olabilmesi için eğitim programına öğrenci yerleştirilme işleminin ÖSYM yerine alan uzmanları tarafından dil, özel yetenek ve matematik sınavlarına göre seçilerek yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sürecinin araştırmacının hem metodolojik hem de mesleki bakış açısına ve öğretiminin niteliğine olumlu gelişmeler sağladığı düşünülmektedir. Bununla birlikte eğitim öğretim bir takım çalışmasıdır. Eğitim programının başarılı olması tüm eğitim programındaki diğer derslerde de benzer öğretim ortamlarının geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaçla mesleki eğitim programındaki meslek öğretim elemanlarına hizmetiçi eğitimler verilmesi gereklidir.

4.4. Öneriler

4.4.1. Uygulamaya yönelik öneriler

- Eğitim bir takım çalışmasıdır ve birlikte başarıya ulaşılabilir. Yapı Ressamlığı programı meslek alan öğretim elemanlarına işitme kayıplıların eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Öğrencilerin çizim çalışmalarını değerlendirilmesinde kullanılacak değerlendirme aracı geliştirilebilir.
- Yapı Bilgisi derslerinde kullanılmak amacıyla öğrencilerin dil düzeylerine uygun farklı metinler geliştirilebilir.
- Mesleki bilginin ve terminolojisinin geliştirilmesi için farklı zenginleştirme ve pekiştirme etkinlikleri geliştirilebilir.
- Yapı Bilgisi dersinde geliştirilen ders notları ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki ilgili alan öğrencilerine yönelik olarak kitapçıklar şeklinde hazırlanabilir.
- Yapı Ressamlığı Programına hazırbulunuşluk bakımından uygun ve nitelikli öğrenci alabilmek için dil ve yetenek sınavlarına göre öğrencilerin seçilerek alınması önerilebilir.

4.4.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

- Yüksekokulda disiplinlerarası işbirliği çalışmaları, diğer meslek derslerinde de bilimsel araştırma ve projelerle yaygınlaştırılabilir.
- Yapı Bilgisi öğretim programındaki yapılan iyileştirmelerin öğrencilere katkısı deneysel araştırmalarla incelenebilir.
- Öğretim sürecindeki yapılan düzenlemelerin farklı gruplara uygulanması ve sürecin incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2003). *Aktif öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adıgüzel, O. C. ve Berk, Ş. (2009). Mesleki ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: Yeterliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:V1, Sayı: I, 220-236.
- Akçamete, G. ve Ceber, H. (1999). Kaynaştırılmış sınıflardaki işitme engelli ve işiten öğrencilerin sosyometrik statülerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 2 (3) 64-74.
- Albertini, J.A. and Schley, S. (2003). *Writing, characteristics, instruction and assessment*. Marschark, M. ve Spencer, E. P. (Eds.) Oxford handbook of deaf studies, language and education (s. 123-135) New York, NY: Oxford University Press, Inc.
- Alıcı, D. (2010). Öğrenci performanslarının değerlendirilmesinde kullanılan diğer ölçme araç ve yöntemleri. S. Tekindal (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s.127-168)). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, C. Doğan, H. ve Sezgin S. İ. (2001). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Alkan, R.M., Suiçmez, M., Aydınkal, M. ve Şahin, M. (2014). Meslek yüksekokullarındaki mevcut durum: sorunlar ve bazı çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, Cilt/Volume 4, Sayı/Number 3.
- Anderson, L.W. and Krathwohl, D.R. (2014). *Öğrenme ve öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama*. (Çev: A.D. Özçelik), Ankara: Pegem Akademi.
- Antia, S. D., Reed, S. and Kreimeyer, K. H. (2005). Written language of deaf and hardof-hearing students in public schools. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 10(3), 244-255.
- Arı, A. (2011). Bloom'un gözden geçirilmiş bilişsel alan taksonomisinin Türkiye'de ve uluslararası alanda kabul görme durumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri • Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(2), 749-772.
- Arıcı, N. ve Yekta, M. (2005). Mesleki ve teknik eğitimde çoklu ortam araçları kullanılmış web tabanlı öğretiminin öğrenci başarısına etkisi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1.

- Başbakanlık Aile Araştırma Komisyonu. (2005). *İşitme engelli bir çocuğum var*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* <http://www.deuhyoedergi.org> (Erişim tarihi: 23.07.2017).
- Batchuluun,A., Batbekh, S., Dalkhjav, B., Sanjmyatav,A. and Baldandorj, T.E. (2013). The impacts of vocational training programs on youth employment in Mongolia. Partnership for Economic Policy (PEP). http://www.pep-net.org/sites/pep-net.org/files/typo3doc/pdf/files_events/10th_PEP_General_meeting/papers/Versio_n_Conference_PIERI_12375.pdf (Erişim tarihi: 01.02.2017).
- Baumfield, W., Hall, E. and Wall, K. (2008). *Action research in the classroom*. London: SAGE Publication.
- Binici H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve teknik eğitimde arayışlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 3, 383-396.
- Blaz, D. (2008). *Differentiated assessment for middle and high school classrooms*. New York: Routledge Taylor&Francis Group.
- Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon, Inc.
- Bosch, G. and Charest, J. (2010). *Vocational training international perspectives*. New York, London: Routledge Taylor&Francis Group.
- Boutin, D.L. (2009). The impact of college training and vocational rehabilitation services on employment for consumers with hearing loss. *Journal of the American Deafness & Rehabilitation Association (JADARA)*, Vol. 42 Issue 2, 73-89.
- Brown, K. L. (2003). From teacher-centered to learner-centered curriculum: Improving learning in diverse classrooms. *Education*, 124(1), 49.
- Bruner, J. (1960). *The process of education*. Cambridge, MA: Harvard.
- Butler, F.M, Miller, S.P., Lee, K. and Pierce, T. (2001). Teaching mathematics to students with mild-to-moderate mental retardation: a review of the literature. *Mental Retardation*, Vol. 39, No. 1.
- Bümen, N.T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi. *Eğilim ve Bilim*, Cilt: 31, sayı 142 (3-14).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Campbell, C.P. (1997). Training the workforce: An alternate approach. Rockefeller Foundation, New York, N.Y. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED409481.pdf> (Erişim tarihi: 2.07.2017).
- Candan, .,Tuncer, B. ve Karataş, H. (2015). Program değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların nemi. *Journal of Research in Education and Teaching*. Cilt:4, Sayı:3.
- Cheng, S.F. and Rose, S. (2009). Investigating the technical adequacy of curriculum-based measurement in written expression for students who are deaf or hard of hearing. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*. Vol. 14, No. 4, pp. 503-515.
- Clark, C. (2007). A successful transition for deaf students from vocational education and training to employment. A National Vocational Education and Training Research and Evaluation Program Report. National Centre for Vocational Education Research (NCVER)
- Clark, M (2007). *A practical guide to quality interaction with children who have a hearing loss*. San Diego: Plural Publishing.
- Costello, P.J.M. (2003). *Action research*. British Library Cataloguing-in-Publication Data
- Crane, P. and O'Regan, M. (2010). Using participatory action research to improve early intervention. *Social Work and Human Services, Faculty of Health Queensland University of Technology*, pp.11-13.
- Cresswell, J.W. and Miller, D.L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, Volume 39, Number 3.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications.
- Creswell, J.W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and Qualitative research*. USA: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Cuculick, C.A. and Kelly, R.R. (2003). Relating deaf students' reading and language scores at college entry to their degree completion rates. *American annals of the deaf*, Volume 148, No. 4.
- Dalton, J. and Smith, P.J (2004). Vocational education and training in secondary schools: challenging teachers' work and identity. *Journal of Vocational Education and Training*, Volume 56, Number 4.
- Davis, R.H., Alexander, L. and Yelon, S.L. (1974). *Learning system design*. New York: McGraw-Hill Book Company.

- Davies, T.A. and Farquharson, F. (2004). The learnership model of workplace training. *Journal of Vocational Education and Training*, Volume 56, Number 2.
- Demeuse, M. and Strauven, C. (2017). *Eğitimde program geliştirme: politik kararlardan uygulamaya*. (Çev: Y. Budak), Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, S. (2011). Öğretim planlaması ve etkili uygulamalar için öneriler. H. Uzunboylu ve G. Öner (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s.147-181). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S.S. ve Yağcı, E. (2004). *Öğretim teknolojileri materyal gelişimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri/ Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Derek, G.A. (2001). Cognitive Styles in Hearing Impaired Students. *An International Journal of Experimental Educational Psychology*, Volume 21.
- Dervişoğlu, S. ve Soran H. (2003). Orta öğretim biyoloji eğitiminde disiplinler arası öğretim yaklaşımının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25.
- Doğan, H. (1979). Okul sanayi ortaklaşa eğitim çalışmaları. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/517/6453.pdf> (Erişim tarihi: 6.07.2017).
- Dole, J. A., Duffy, G. G., Roehler, L. R. and Pearson, P. D. (1991). Moving from the old to the new: Research on reading comprehension instruction. *Review of Educational Research*, 61(2), 239–264.
- Doty, G. (2008). *Focused instruction: An innovative teaching model for all learners*. USA: Solution Tree Press.
- Duncan, A. (2012). Matching students and instruction: the dilemma of grouping students. The National Center for Mental Health in Schools at UCLA.
- Eichhorst, W., Rodríguez, P., Núria, S. R. and Zimmermann, K. F. (2012). A roadmap to vocational education and training systems around the World. *Institute for the Study of Labor (IZA)*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/69486/1/734002173.pdf> (Erişim tarihi: 27.01.2017).
- Eichhorst, W. (2015). Does vocational training help young people find a (good) job? IZA World of Labor.

- <http://wol.iza.org/uploads/articles/112/pdfs/does-vocational-training-help-young-people-find-good-job.pdf?v=1> (Erişim tarihi: 27.01.2017)
- Ekşioğlu, E. (2017). Dünya lkelerinde mesleki eğitim. 4. *Ulusal Meslek Yksekokulları Sosyal Ve Teknik Bilimler Kongresi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur* <https://mestek.mehmetakif.edu.tr/eBildiriKitabi/bildiriler/21-512.pdf> (Erişim tarihi:24.10.2017).
- Ellis, L.A. (2005). Balancing approaches Revisiting the educational psychology research on teaching students with learning difficulties. *Australian Council for Educational Research*, pp.44-57.
- Erdem, A.R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: ğrenme stratejileri ve ğretimi. *İlköğretim-Online*, 4(1). <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/91079> (Erişim tarihi: 1.07.2017).
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdiken, B. (2003). *İşitme engelli yüksekokul ğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, İşitme Engelliler Yüksekokulu Yayınları.
- Erdiken, B. (2005), Anadolu Üniversitesi Engelliler Yüksekokulundan mezun olmuş işitme engelli öğrencilerin istihdamı, iş durumu ve ayrımcılık. *z-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık zrller İdaresi Başkanlığı*, 2(1) ,377-503.
- Erdiken, B. (2007). Yüksekokul mezunu işitme engelli gelerin iş durumu: anket ve eylem araştırması. *z-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık zrller İdaresi Başkanlığı*,4(2), 389–409.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Ferrance, E. (2000). *Action research*. LAB at Brown University The Education Alliance.
- Finch, C.R. and Crunkilton, J.R. (1999). *Cirriculum development in vocational and technical education: Planning, content and implementaation*. USA: Allyn&Bacon, A Viacom Company.
- Gamrell, L.B. , Morrow, L.M. and Pressley, M. (2007). *Best practices in literacy instruction*. New York London: The Guilford Press.
- Gambrell, L., Malloy, J., Marinak, B.A. and Mazzoni, S. (2015). *Evidence-based best practices in comprehensive literacy instruction*. In L. Morrow and L. Gambrell (Eds.) *Best practices in literacy instruction* New York: The Guilford Press. (5th Edition), pp. 11 – 36.

- Gay, L.R., Mills, G.E. and Airasian, P. (2006). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. USA: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Girgin, Ü. ve Karasu, P. (2007). İşitsel/sözel yaklaşımla eğitim gören işitme engelli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33: 146-156.
- Gkouvatz, A. and Lampropoulou, V. (2012). Facilitating deaf students access to academic services, <https://www.hesa.ac.uk/stats> (Erişim tarihi: 12.04.2017).
- Gömlüksiz, M.N. ve Erten, P. (2010). Mesleki ve teknik ortaöğretimde modüler öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler: nitel bir çalışma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:VII, Sayı: I, 174-198
- Greinert, W. D. (1989). An international comparison of systems of technical and vocational education-an attempt at classification. *Innovative Methods of Technical and Vocational Education Report of the Unesco International Symposium*. 15-19.
- Harris, K. R. and Graham, S. (1996). Memo to constructivists: Skills count, too. *Educational Leadership*, 53(5), 26–29.
- Heacox, D. (2002). *Differentiating instruction in the regular classroom: how to reach and teach all learners, grades 3-12*. Minneapolis: Free Spirit Publishing Inc.
- Henning, J.E., Stone, J.M, and Kelly, J.L. (2009). *Using action research to improves instruction: An interactive guide for teachers*. New York and London: Routledge Taylor Francis Group.
- Hesse-Biber, S.N and Leavy, P. (2011). *The practice of qualitative research*. Second Edition. SAGE Publication.
- Hürsen, Ç. (2008). Öğretim materyalleri. H. Uzunboylu (Ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı içinde* (s.104-150). Ankara: Pegem Akademi.
- Hyde, M., Punch, R., Power, D., Hartley, J., Brennan, L. and Neale, L. (2009). The experiences of deaf and hard of hearing students at a Queensland university: 1985-2005, *Higher Education Research and Development*, Griffith University Qld Australia.
- James, E. A., Milenkiewicz, M. T. and Bucknam, A. (2008). *Participatory action research for educational leadership: Using data-driven decision making to improve schools*. Thousand Oakes, USA: Sage.
- Johnson, A.P. (2002). *A short guide to action research*. Boston: Allyn and Bacon, Inc.

- Johnson, A. P. (2014). Eylem araştırması el kitabı. (Çev:Y. Uzuner ve M. Özten Anay). İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Jones, E. and Southern, W. (2003). Balancing perspectives on mathematics instruction. *Focus on Exceptional Children*, 35(9), 1-16.
- Kablan, Z. (2011). Eğitim-öğretim ortamlarında araç ve materyal kullanımı. H. Uzunboylu ve G. Öner (Editörler), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s.183-201). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Karaca, E. (2014). Ölçme ve değerlendirmede temel kavramlar. M. Gömleksiz ve S. Erkan (Editörler). Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s.2-35). Ankara. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Kan, A. (2011). Ödev ve projeler. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s.269-292). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakuş, C. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching*, Cilt:2 Sayı:3.
- Karasu, G. (2011). İşitme engelli öğrencilerde dengeli okuma yazma öğretimi yaklaşımıyla sözcük dağarcığı geliştirme stratejileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 1-22.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/254089> (Erişim tarihi: 16.07.2017).
- Karasu, P., Girgin, Ü. ve Uzuner, Y. (2013). *Formel olmayan okuma envanteri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Z. N. (2012). *İşitme engelli yüksekokul öğrencilerine bilgisayar yazılımı kullanımının öğretilmesi: eylem araştırması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, Z.N., Girgin, Ü. ve Uzuner, Y. (2013). İşitme engelli bireyler için mesleki eğitim programlarının düzenlenmesine yönelik öneriler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4(1): 107-128.
- Kaya, Z.N., Anay-Özten, M. ve Girgin, M.C. (2015). Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu mezunlarının sosyal paylaşım ağları yoluyla izlenmesi süreci. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 139-159.
- Kemmis, S., McTaggart R. and Nixon, R. (2014). *The action research planner: Doing critical participatory action research*. Singapore: Springer

- Krathwohl, D.R. (2002). A revision of Bloom's Taxonomy: An overview. *Theory Into Practice*, Volume 41, Number 4.
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: the assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*. Volume 45, Number 3.
- Koşan, A. (2003). Eğitimde okul-endüstri işbirliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1-2, 107-130.
- Köse, E.Ö. (2016). disiplinlerarası öğretim yaklaşımı ve biyoloji öğretmenliği programlarının incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt:13-2, Sayı:25, 2016-1, s.17-26
- Kyere, K. (2009). Educating the deaf in vocational skills: selected schools for the deaf in focus. Faculty of Fine Art, College of Art and Social Sciences, <http://ir.knust.edu.gh/bitstream/123456789/365/1/KWAME%20KYERE%2C%20GENERAL%20ART%20STUDIES%20%28PDF%29.pdf>. (Erişim tarihi: 16.03.2017)
- Kyle, F. E. and Harris, M. (2010). Predictors of reading development in deaf children: A 3-year longitudinal study. *Journal of Experimental Child Psychology*, 107, 229-243.
- Lang, H. (2002). Higher education for deaf students: research priorities in the new millennium. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education* 7(4). Rochester Institute of Technology RIT Scholar Works, pp.267-280.
- Lersilp, T. (2006). Anxiety in deaf high school students about the future education and career: pilot study of a school for the deaf. NTID Rochester Institute of Technology, MSSM Master's Project. <http://scholarworks.rit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5202&context=theses> (Erişim tarihi: 12.02.2017).
- Leslie, L and Caldwell, J. (2006). *Qualitative reading inventory*. Boston: Pearson
- Liu, C.F. (2013). *Academic and social adjustment among deaf and hard of hearing college students in Taiwan*. Graduate Faculty of the University of Kansas in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. https://kuscholarworks.ku.edu/bitstream/handle/1808/15054/Liu_ku_0099D_13143_DATA_1.pdf;jsessionid=6E9DB768F261F7DF9F3AACE0E1172A9C?sequence=1 (Erişim tarihi: 20.03.2017).

- Luckner, J. (2010), *Preparing teachers of students who are deaf and hard of hearing*. In Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education. Vol. 2, 41-56.
- Luckner, J. and Pierce, C. (2013). Response to intervention and students who are deaf or hard of hearing. *Deafness & education international*. pp.1–18.
- Madlambayan, J., Villarin, A., Waje, A., Tayag, J.C., Nicdao, J., Pinpin, .J. and Gonzales, S.M. (2017). Effectiveness of question-answer-relationship strategy in improving the reading comprehension of the second year BSED English major students. Presented At The De La Salle University, Manila, Philippines June 20 to 22, 2017
- Marschark, M., Sapere, P., Convertino, C. and Seewagen, R. (2005). Access to postsecondary education through sign language interpreting. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 10(1), 38-50.
- Marschark, M. and Hauser, P. (2011). *How deaf children learn: What parents and teachers need to know*. Boston: Oxford University Press.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM), (2012). Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı, Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mertler, C.A. (2009). *Action Research: Teachers as researches in classroom*. Sage Publications.
- Miller, K.E. (2007). Supporting deaf and hard of hearing college students: considerations for student affairs practitioners. *The Vermont Connection*, Vol. 28.
- Miles, M, B., and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd) Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mills, G. E. (2003). *Action research. a guide for the teacher researcher*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Mitchell, R.E. and Karchmer, M.A. (2010). Demographic and achievement characteristics of deaf and hard-of-hearing students. http://bulldog2.redlands.edu/fac/ross_mitchell/MarscharkChap02_withAbstract.pdf (Erişim tarihi: 10.07.2017)
- Moreno, J.A., Castañeda, J.E. and Candamil, A.Z. (2009). Characteristics of the methodology employed with hearing impaired learners in the efl classroom. <http://repositorio.utp.edu.co/dspace/bitstream/handle/11059/1912/371912R173.pdf?sequence=1> (Erişim tarihi: 25.06.2017).
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling Psychology. *Journal of Counseling Psychology*. Vol. 52, No. 2, 250–260.

- Mulder, M. (2012). Interdisciplinarity and education: towards principles of pedagogical practice. *Journal of Agricultural Education and Extension* Vol. 18, No. 5, 437-442.
- Nagy, W.E. (1998). Vocabulary instruction and reading comprehension. Reading Research And Education Center Report Technical Report No. 431
- Özkuzu, E. (2015). Yapılandırmacılık. M. Arslan (Ed.), *Öğrenmenin nörofizyolojisi öğretimde yeni yaklaşımlar içinde* (s.73-86). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özsoy, C. (2007). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin iktisadi kalkınmadaki yeri ve önemi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özsoy, C.E. (2015). Mesleki eğitim - istihdam ilişkisi: Türkiye’de mesleki eğitimin kalite ve kantitesi üzerine düşünceler. *Electronic Journal of Vocational Colleges*. 4. UMYOS Özel Sayısı, s.173-181.
- Paul, P V. (1998). Literacy and deafness. Boston: Allyn and Bacon.
- Perkins, R.E., Battle, T.R., Edgerton, J.M. and McNeill, J.N. (2015). Survey of barriers to employment for individuals who are deaf. *JADARA*, 49(2).
<http://repository.wcsu.edu/jadara/vol49/iss2/3> (Erişim tarihi: 20.07.2017).
- Phillips, S. D., Blustein, D. L., Jobin-Davis, K. and White, S. F. (2002). Preparation for the school-to-work transition: The views of high school students. *Journal of Vocational Behavior*, 61(2), 202-216.
- Pilav, S. (2008). Terim sorunu ve eğitim öğretimde terimlerin yeri ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:16 No:1, s. 267-276.
- Posavac, E.J. (2011). *Program evaluation: Methods and case studies*. Boston: Prentice Hall.
- Pudie, N. and Eliis, L. (2005). A review of the empirical evidence identifying effective interventions and teaching practices for students with learning difficulties in years 4,5 and 6. *Literature Review*.
https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1006&context=tll_misc (Erişim tarihi: 5.07.2017).
- Rose, S., Barkmeier, L., Landrud, S., Klansek-Kyllo, V. McAnally, P., Larson, K.G. and Hoekstra, V. (2008). Resources for assessment of students who are deaf and hard of hearing. Minnesota Resource Center for the Deaf and Hard of Hearing
<http://www.cehd.umn.edu/dhh-resources/Assessment/AssessmentManual.pdf> (Erişim tarihi: 12.07.2017).

- Sarıkaya, E., ve Uzuner, Y. (2013). İşitme engelli çocukların okuma yazma öğrenmelerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 1(1), 31-61.
- Sarıtaş M. Özkılıç, R. Şentürk, A., Avcı, U., Çalışkan, N. ve Karadağ, E.(2013). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Sedita, J. (2005). Effective vocabulary instruction. *Insights on Learning Disabilities*” 2(1) 33-45.
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim. Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Sezgin, İ. (2009). *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Shenten, A K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information* 22 (2004) 63–75 63 IOS Press <https://pdfs.semanticscholar.org/452e/3393e3ecc34f913e8c49d8faf19b9f89b75d.pdf> (Erişim tarihi: 22.06.2017).
- Shim, J., Lee , Y., Oh, J. and Im, J.Y. (2015). Factors affecting employment after vocational training of national human resource development in Korea. *Society of Interdisciplinary Business Research*. http://buscompress.com/uploads/3/4/9/8/34980536/riber_k15-124__246-253_.pdf (Erişim tarihi: 10.02.2017).
- Shirmer, B.R. (2000). *Language and literacy development in children who are deaf* . (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Smith, E. (2004). Vocational Education and Training in Schools in Australia: what are the consequences of moving from margins to mainstream? *Journal of Vocational Education and Training*, Volume 56, Number 4.
- Sönmez, V. (2009). *Öğretmen Elkitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2015). *Örnekleriyle eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stake, E.R.(2010). *Qualitative research studying how things work*. Guilford Press.
- Swanson, H. L. and Deshler, D. (2003). Instructing adolescents with learning disabilities: converting a meta-analysis to practice. *Journal of Learning Disabilities*, 36(2): 124–134.

- Şahin, İ. ve Fındık, T. (2008). Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim: mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Yıl:12 http://www.cihaddemirli.com/download/101_49959.pdf. (Erişim tarihi: 27.01.2017).
- Şahin, H. (2011). Temel Kavramlar. H. Uzunboylu ve G. Öner (Editörler), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s.10-23). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, A. and Balaban, J. (2010). Learning strategies of successful and unsuccessful university students. *Contemporary Educational Technology*, 1(1), 36-45.
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Tessaring, M. and Wannan, J. (2010). Vocational Education and training – key to the future. Lisbon-Copenhagen-Maastricht:mobilising for 2010. www.cedefop.europa.eu/files/4041_en.pdf (Erişim tarihi: 27.01.2017).
- Tsuladze, M. (2015). *Teaching and learning of deaf students in ordinary vocational education Setting*. Master’s Thesis Master of Philosophy in Special Needs Education Department of Special Needs Education Faculty of Educational Sciences University of Oslo.
- Turgut, M.F. ve Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tüfekçioğlu, U. (2003). Çocuklarda işitme kaybının etkileri. U. Tüfekçioğlu (Ed.), *İşitme, konuşma ve görme sorunları olan çocukların eğitimi içinde* (s. 3-46). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını, No:803.
- Uçar, C. ve Özerbaş, M.A. (2013). Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye’deki konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Journal of Research in Education and Teaching*, Cilt:2 Sayı:2, 242-253.
- Uzuner, Y., Girgin, Ü., Kaya, Z.N., Karasu, G., Girgin, M.C., Erdiken, B., Cavkaytar, S. ve Tanrıdiler, A. (2009). *İşitme engelli gençlere uygulanan dengeli okuma-yazma öğretimi modelinin incelenmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi.
- Uzuner, Y., Girgin, Ü., Kaya, Z.N., Karasu, G., Girgin, M.C., Erdiken, B., Cavkaytar, S. ve Tanrıdiler, A. (2011). *İşitme engelli gençlere uygulanan dengeli okuma-yazma*

- öğretimi modelinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 11(4), 2111-2134.
- Uzuner, Y. ve Derican, T. (2013). İşitme engelli gençlerle iş başvuru dosyası geliştirme çalışmalarının incelenmesi: Eylem araştırması. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt;5, sayı:5.
- Ünlüer, S. (2010). *Engelliler Entegre Yüksekokulu'ndaki bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonu sürecinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Watts, H. (1985). When teachers are researchers, teaching improves. *Journal of Staff Development*, 6 (2).
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme/Teori ve teknikler*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wagner, M. (1991). Benefits of secondary vocational education for young people with disabilities. findings from thenational longitudinal transition study of special education students. *American Educational Research Association annual meetings*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED334739.pdf> (Erişim tarihi: 3.07.2017).
- Ward, B.A. (1987). Instructional grouping in the classroom. *School Improvement Research Series*. <https://pdfs.semanticscholar.org/e76f/10a9bbd029c793b18c0b40285309b7a7bfae.pdf> (Erişim tarihi: 22.11.2017).
- Weinstein, C.E., Ridley, D.S., Dafe, T. and Weber, S.E. (1988). Helping students develop strategies for effective learning. *Educational Leadership*. http://ascd.com/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_198812_weinstein.pdf (Erişim tarihi: 1.07.2017).
- Winter, E. and O'Raw, P. (2010). Literature review of the principles and practices relating to inclusive education for children with special educational needs. *National Council for Special Education. Institute for Child Education & Psychology (ICEP Europe)*. 1-94.
- Wood, E., Woloshyn, V.E. and Willoughby, T. (1995). *Cognitive strategy instruction for middle and high schools*. Cambridge, Massachusetts: Brookline Books.
- Yelken, T.Y. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, K.R. (2011). *Qualitative research from start to finish*. New York: The Guilford Press.
- Yoon, O.J. and Choi, H. (2010). The effects of captions on deaf students' contents comprehension, cognitive load and motivation in online learning. *Technology and Deaf Education Symposium: Exploring Instructional and Access Technologies*, held at the National Technical Institute for the Deaf, Rochester Institute of Technology, Rochester, NY.
- Yörük, S., Dikici, A. ve Uysal, A. (2002). Bilgi toplumu ve Türkiye'de mesleki eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 2, 299-312.
- Yurdakul, B. (2015). Yapılandırmacılık. Ö.Demirel (Ed) *Eğitimde yeni yönelimler içinde* (s.39-65). Ankara: Pegem Akademi.
- Yüksel, İ. ve Sağlam, M. (2014). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

İnternet adresleri

- ¹<http://mtegm.meb.gov.tr/www/meslek-etigi-ve-degerler-egitimi/icerik/1147> (Erişim tarihi: 10.06.2017).
- ²<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=alandal> (Erişim tarihi: 10.06.2017).
- ³<http://www.anadolu.edu.tr/akademik/yuksekokullar/310/yapi-ressamligi-programi/program-profil> (Erişim tarihi: 10.06.2017).
- ⁴<https://www.wctc.edu/programs-and-courses/applied-technologies/architectural-drafting-construction-technology/architectural-drafting.pdf> (Erişim tarihi: 12.06.2017).
- ⁵<http://www.dersimiz.com/meslekler-hakkinda-bilgiler/Yapi-Ressami-22118.html> (Erişim tarihi: 12.06.2017).
- ⁶<http://www.yok.gov.tr/documents/10348274/11114827/58.pdf/c3467052-efac-447a-a666-31c81e804d04> (Erişim tarihi: 12.06.2017).
- ⁷http://kadikoy.meb.gov.tr/docs/Engellilerde_Mesleki_Rehberlik.pdf (Erişim tarihi: 12.06.2017).
- ⁸<http://www.ndcs.org.uk/document.rm?id=9424> (Erişim tarihi: 15.06.2017).
- ⁹<http://teknikbilimlermyo.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2017/02/STAJ-Y%C3%96NETMEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf> (Erişim tarihi: 17.06.2017).

- ¹⁰http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogrkurumyon_0/yonetmelik.pdf).
- ¹¹<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/03/20170326-2.htm> (Erişim tarihi: 05.01.2018).
- ¹²http://www.ntid.rit.edu/sites/default/files/nce/programs/associate/computer_aided_draftering_technology.pdf (Erişim tarihi: 19.06.2017).
- ¹³<http://www.engelsizuniversite.org/universitelerde-engellilere-yonelik-erisilebilirlik-hususunda-mevcut-durum-analizi-eged.pdf> (Erişim tarihi: 19.06.2017).
- ¹⁴http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogrkurumyon_0/yonetmelik.pdf (Erişim tarihi: 20.06.2017).
- ¹⁵<http://kemalyurtbilroeml.meb.k12.tr/> (Erişim tarihi: 22.06.2017).
- ¹⁶http://kocasinanoeml.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/38/15/876327/icerikler/insaat-teknolojileri_2260275.html?CHK=f07b5fc85b0ff62287a3c7b7cae43c6f (Erişim tarihi: 23.06.2017).
- ¹⁷<http://www.anadolu.edu.tr/akademik/yuksekokullar/310/yapi-ressamligi-programi/program-profil>i (Erişim tarihi: 23.06.2017).
- ¹⁸http://www.baltimorecp.org/docs/DI_Special_Ed_Facts.pdf (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ¹⁹http://web.deu.edu.tr/bologna/sunumlar/egitim_strateji_yontem.ppt (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ²⁰http://www.anadolu.edu.tr/akademik/yuksekokullar.aspx#yo_engent (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ²¹<https://www.anadolu.edu.tr/akademik/yuksekokullar/310/yapi-ressamligi-programi/program-profil>i (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ²²https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_itmeklavuzu.pdf (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ²³http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfY/Rx/10279/18187 (Erişim tarihi: 26.06.2017).
- ²⁴http://ankara.baskent.edu.tr/~cetinkaya/ders_dokumanlari/1%20A%20TEKNIK%20RESİM%20MUH%20122%20GİRİSs.pdf (Erişim tarihi: 27.06.2017).

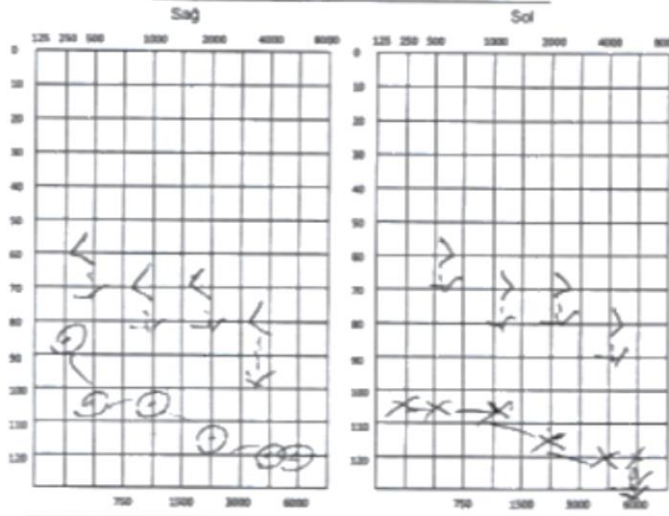
EK-1. Öğrencilerin Odyogramları

KBB POLİKLİNİĞİ ODYOLOJİK MUAYENE FORMU

Soyadı:	Adı: ELA	Tarih: 06.08.15
Cinsiyeti: ç+	İlt:	Doğum Tarihi:
Adres:		
Gönderen Doktor:		Dosya No:
Testi Yapan:	Odyometre: A C3	Son Odyo Tarihi:

SAF SES EŞİK ODYOGRAMI

SEMBOLLER

	Sol (Mavi)	Sağ (Kırm.)
Maskesiz	x	0
Hava		
Maskeli	x	0
Maskesiz	>	<
Kemik		
Maskeli	]	[

Saf Ses Ortalaması

	Sağ	Sol
Hava	108	108
Kemik		

Konuşmanın Alınma Eşiği (dB ile) "SRT"	Çift/Hipr	Sağ	Sol	Aletle

Konuşmanın Ayırılma (% ile) "SRT" SPEECH DISCRIMINATION

Çift/Hipr	Sağ	Sol	Aletle
DB	DB	DB	DB

En Rahat Ses Yüksekliği MCL (dB ile)	Çift/Hipr	Sağ	Sol	Aletle

Tedirgin Edici Ses Yüksekliği UCL (dB ile)	Çift/Hipr	Sağ	Sol	Aletle

	250	500	1000	2000	4000
Weber İlt. Ölçme					
Frontal Kemik Eşiği					
S.A.L (dB ile)	Sağ				
	Sol				
SzSi (% ile)	Sağ				
	Sol				
Tone Decay	Sağ				
	Sol				
MASKE TİPİ					

KISALTIMLAR

DT: Davranış Yok
TP: Test Yapılmadı
NA: Netice Alınmadı
HS: Hassas Seviyesi
İS: İyileme Seviyesi

Tarih ve Tavsiyeler

Bilateral total işitme kaybı

Diğer Testler

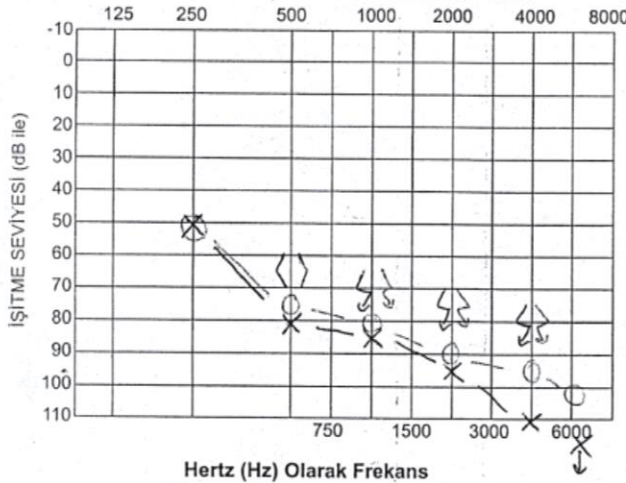
T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
BATMAN BÖLGE DEVLET HASTANESİ

ODYOLOJİK BULGULAR

Soyadı : **ABDULLAH**
Adı : **ABDULLAH**
Doğum Tarihi : **9.10.1992**
İşi : **9.10.1992**
Adres : **9.10.1992**

Tarih : **15.2.2011**
Protokol No : **947**
Odyometre : **Interacoustic AC 40**
Testi Yapan : **9.10.1992**

SAF SES EŞİK ODYOGRAMI ISO - 1964

	Sol (Mavi)	Sağ (Kır)
Hava Maskesiz	x	0
Hava Maskeli	x	0
Kemik Maskesiz	>	<
Kemik Maskeli		

SAF SES ORTALAMASI (dB ile)
(500-2000Hz)

	Sol	Sağ
HAVA	87	82
KEMİK	70+	70+

KONUŞMAYI ALMA EŞİĞİ (dB ile)
"SRT"

Çift/Hpir	Sol	Sağ	Aletle

KONUŞMAYI AYIRTMA (%ile)
"SPEECH DISCRIMINATION"

Çift/Hpir	Sol	Sağ	Aletle
dB	dB	dB	dB
Verilen Sesin İşitme Seviyesi			

EN RAHAT SES YÜKSEKLİĞİ
"MCL" (dB ile)

Çift/Hpir	Sol	Sağ	Aletle

TEDİRGİN EDİCİ SES
YÜKSEKLİĞİ "UCL" (dB ile)

Çift/Hpir	Sol	Sağ	Aletle

Weber	lat olma								
Frontal kemik	eşiği								
S.A.L.	(dB ile)	Sağ							
		Sol							
SISI	(% ile)	Sağ							
		Sol							
Tone	Dacay	Sağ							
	(dB ile)	Sol							

Maske Tipi :

KISALTMALAR

DY : Davranış Yok	NA : Netice Alınmadı
TP : Test Yapılamadı	HS : Hissediş Seviyesi
TY : Test Yapılmadı	IS : İşitme Seviyesi

Kanı ve Tavsiyeler :

Birbiri ile ilgili olarak
sağ işitme kaybı olduğu
görülmüştür.

BATMAN BÖLGE DEVLET HAST.
Ody. Bahattin POLAT
Dip No:242-09

DİĞER TESTLER

ASLI GİBİDİR

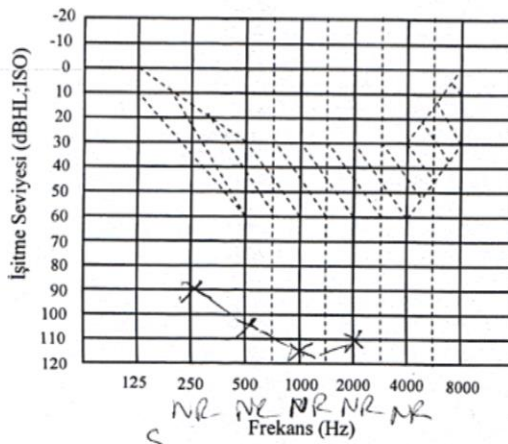
T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
İşitme Engelli Çocuklar Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

ODYOLOJİK BULGULAR

Adı Soyadı : **ERKİN**
Testi Yapan : **KACIRHAN**
Timpanometri :

Doğum Tarihi :
Tarih : **6.7.15**

SAF SES EŞİK ODYOGRAMI

Ortalama İşitme Kaybı (250-4000 Hz)

Sağ **NR**
Sol **NR**

Hava Yolu Sağ.... O Sol.....X Yanıt Yok.....YY

Sağ Maskeli ● Sol Maskeli X

Kemik Yolu Maskesiz (Sağ veya Sol).....Δ

Sağ Maskeli[
Sol Maskeli]

*Bilateral cık ileri
derecede sensoriyel
ritme kaybı*

Sag			Sol			Sag			Sol		
Cihaz			Cihaz			Cihaz			Cihaz		
VOL			VOL			VOL			VOL		
VOL			VOL			VOL			VOL		
AYAR			AYAR			AYAR			AYAR		
AYAR			AYAR			AYAR			AYAR		
Rahatsızlık			Rahatsızlık			Rahatsızlık			Rahatsızlık		
Hz			Hz			Hz			Hz		
Eşik SPL/A			Eşik SPL/A			Eşik SPL/A			Eşik SPL/A		
VAR	YOK		VAR	YOK		VAR	YOK		VAR	YOK	
		125			125			125			125
		250			250			250			250
		500			500			500			500
		1 K			1 K			1 K			1 K
		2 K			2 K			2 K			2 K
		4 K			4 K			4 K			4 K
		8 K			8 K			8 K			8 K

DUYUMAK

İŞİTME MERKEZİ

İsmet İnönü cad. Demirağ Apt. No: 47 Kat: 2 D: 5
Tel: 0 222 220 55 09 ESKİŞEHİR

Adı Soyadı : EMİN

Doğum Yılı : 05.03.1992

Adres :

Doktor :

Testi Yapan : Ody. İLKÜL KANİK BSCERKİ

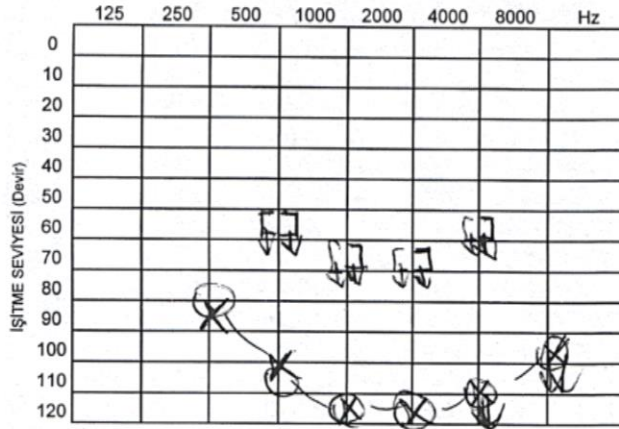
ODYOLOJİK BULGULAR

Tarih : 04/08/2015

Mesleği :

Cinsiyeti : E

SAF SES EŞİK DİYAGRAMI

Frek(Hz)	250	500	1000	2000	4000
Weber					
Frontal					

TONE DECAY (dB)

(Hz)	500	1000	2000	4000
Sağ				
Sol				

KISALTMALAR

DY:	Davranış yok	NA:	Netice Alınmadı
TP:	Test Yapılmadı	HS:	Hissedilse Seviyesi
TY:	Test Yapılmadı	İŞ:	İşitme Seviyesi

SEMBOLLER			
HAVA	MASKESİZ	x	0
	MASKELİ	x	0
KEMİK	MASKESİZ	>	<
	MASKELİ	]	[

SAF SES ORTALAMA (dB) (500-2000 Hz)

	SOL	SAĞ
HAVA	115	117dB
KEMİK		

KONUŞMAYI ALMA EŞİĞİ (dB ile) (STR)

Çift Hıdır	Sol	Sağ	Aletle

KONUŞMAYI AYIRT ETME (% ile) (Speech Discrimination)

Çift Hıdır	Sol	Sağ	Aletle

TEDİRGİN EDİCİ SES YÜKSEKLİĞİ (UCL)

AÇIKLAMALAR

Bilateral solileri derece s/N
tıp işitme kaybı tespit edilmiştir

Saygılarımla

Ody. İLKÜL KANİK BSCERKİ
Dip.No: 0944-09-04
Tarih: 16.07.2015

SAHİN ERGİN İşlem No
Tc Kimlik 174026 Mur Tar. 01.1
Poliklinik Tetkik Polikliniği
Odyolojik tetkik komple
-DİĞER-
Odyolojik tetkik komple 1 30.00

ON

Client Name: ŞAKİR
Client #: 0002358
Birthdate: 01.09.2015
Date of Evaluation: 01.09.2015

Heating Level in Decibels (dB)

(Hz)

Legend

	R	Binaural	L
AC Unmarked	○	×	×
AC Masked	□	□	□
bc Unmarked	<	<	>
bc Masked	[	[	]
MCL	M	M	M
UCL	m	m	m
SF Unmarked	⊗	S	⊗
SF-A Added	A	A	A

Pure Tone Average (4Freq.)

R	L
115	115

Tympanometry

Type	R	L
Peak Pressure (mm H ₂ O)		
Ear Canal Volume (cc)		
Static Compliance (cc)		
Peak Height (cc)		
Gradient (mm H ₂ O)		

Pure Tone Notes

Make/Model

Calibration Date

Test Method

Test Reliability

Comments

User Defined 1

User Defined 2

Speech Audiometry

	SRT	Mask	MCL	UCL
R				
L				
Binaural				
SF				
SF-A				
SF-A2				

Word Recognition

	% Stimulus	Mask	% Stimulus	Noise
R				
L				
Binaural				
SF				
SF-A				
SF-A2				

Acoustic Reflex

Stimulus	250	500	1000	2000	4000	6000	BBN	LBN	HBN
Ipsilateral									
Ear									
R									
Decay									
L									
Decay									
Contralateral									
R									
Decay									
L									
Decay									

Speech Notes

Make/Model

Calibration Date

Test Reliability

Comments

User Defined 1

User Defined 2

Impedance Notes

Make/Model

Calibration Date

Comments

User Defined 1

User Defined 2

Report Comments
BİLATERAL ÇOK İLERİ DERECELİ S.N.I.R (TOTAL?)

Signature

Eksperte Dr. Yılmaz Hastane
Yunus Emre Devlet Hastanesi
Dr. Ayhan YÜCEL
Odyoloji Ünitesi

Date:

**İŞİTME - KONUŞMA VE DENGELABORATUARI
ODYOMETRİK DEĞERLENDİRME FORMU**

Rand. Tarih/Saat : 07.07.2015 - 16:24

Adı Soyadı / Yaşı : **DEMET** (19)

Dosya No / ID: : 1685028 - 1244389

Odyolojik araştırma, iki taraf (Saf ses, t. ne deca, ve sesi dahil)

prt 4838

İşitme Testleri

Eski tetkiklerinizi yanınızda getiriniz

DOĞUM YILI-CİNSİYETİ:

ETARH:

PROTOKOL NO:

ODYOMETRE:

AC40

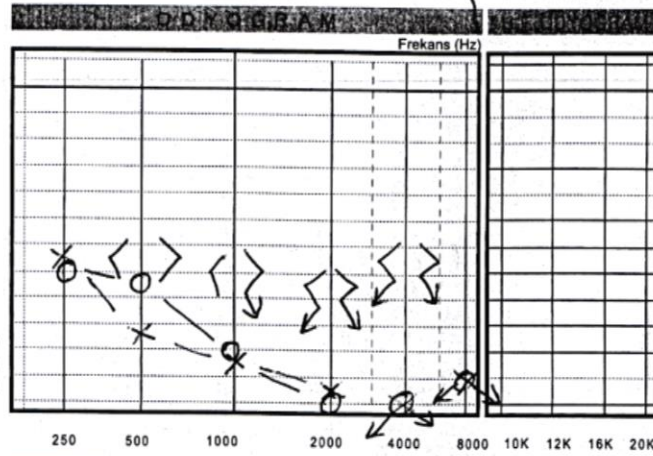
ADI SOYADI:

GÖNDEREN DOKTOR:

TESTİ YAPAN:

ON TANI:

İşitme seviyesi: dB (ISO-1)

Frekans (Hz)	500	1000	2000	4000
Odyometrik Weber				
Frontal Eşik				

	500	1000	2000	4000
Sağ				
Sol				

	500	1000	2000	4000
Sağ				
Sol				

	500	1000	2000	4000
Sağ				
Sol				

	Sağ	Sol	Sağ	Sol
0				
10				
20				
30				
40				
50				
60				
70				
80				
90				
100				

	Sağ	Sol
TEOAE		
DPOAE		

KISALTMALAR	
DY: Davranış Yok	HS: Hissedilg Seviyesi
TP: Test Yapılmadı	C: Cevap yok
TY: Test Yapılmadı	A: Serbest Alan (Cihazlı)
NA: Notice Alınmadı	Ci: S. Alan (Coch. Imp.)
HS: Hissedilg Seviyesi	FF: A. Serbest Alan
I. İşitme Seviyesi	R: Sağ Kulak
	L: Sol Kulak

0-Çok kötü Similasyon
1-Kötü
2-Orta
3-Yıl
4-Çok yıl

İŞARETLER			
SAĞ KULAK	SOL KULAK		
HY	KY	HY	KY
O	O	<	>
[	X	X	]

Saf Ses Eşik Ortalaması			
	SAĞ	SOL	M
H.Y	98dB	103dB	
K.Y	68dB	65dB	

SRT (Konuşmayı Anlama Eşiği) dB			
FF	SAĞ	SOL	Cl.H.

SDS (Konuşmayı Anlama Düzeyi) %			
FF	SAĞ	SOL	Cl.H.

MCL (En Rahat Anlama Seviyesi) dB			
FF	SAĞ	SOL	Cl.H.

UCL (Rahatsız Edici Ses Seviyesi) dB			
FF	SAĞ	SOL	Cl.H.

	SAĞ	SOL
O.K.B (daPa)		
DKY Vol.(ml)		
St.Komp.(ml)		
Tip		

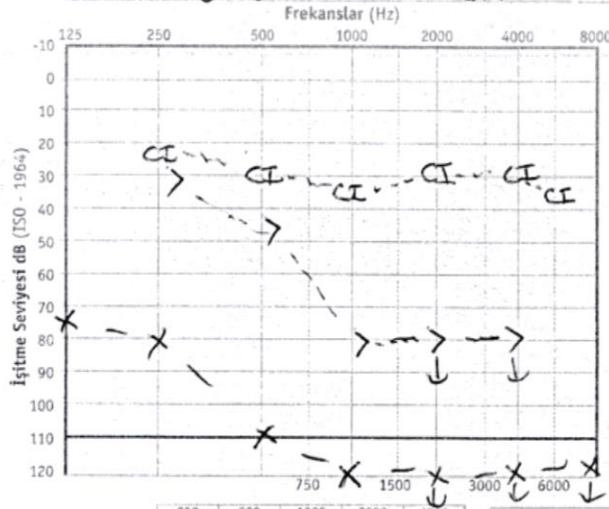
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
HASTANELERİ

KBB-BBC Anabilim Dalı
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Ünitesi

ODYOLOJİK BULGULAR

Tarih: 30.06.2015

Soyadı, Adı : SELİN	Doğum Yılı : 1995 K ☒ E ☐
Dosya No : 1014330	Telefon :
Gönderen Doktor :	Rapor Tarihi :
Konsültan : Uzm. Dr. Deniz TUZ	Sen Test Tarihi :
Testi Yapan : Stj. Öğr. Murat ARSLAN	Odyometre : Otometrics

Saf Ses Ortalaması (dB) "PTA"				
Sol		Sağ		
Hava				
Kemik				
Konuşmayı Anlama Eşiği (dB) "SRT"				
Çift	Hplr	Sol	Sağ	Aletle
Konuşmayı Ayırtma (%) "Speech Discrimination"				
Çift	Hplr	Sol	Sağ	Aletle
dB	dB	dB	dB	dB
Tedirgin Edici Ses Yüksekliği (dB) "UCL"				
Çift	Hplr	Sol	Sağ	Aletle

Weber	250	500	1000	2000	4000
Frontal KE					
SISI (%)	Sol				
	Sağ				
Tone Decay (dB)	Sol				
	Sağ				
TOAE		DPOAE			
OAE	Sol				
	Sağ				

TİMPANOGRAM			
SOL	SAĞ		
OKB	OKB		
Komplians :	cc	Komplians :	cc
Sta. İmp. :	Aks Ω	Sta. İmp. :	Aks Ω

AKUSTİK REFLEKS EŞİĞİ				
Hz	Sol kontra	Sağ ipsi	Sağ kontra	Sol ipsi
500				
1000				
2000				
4000				

Tanı ve Öneriler : Sağ kulakta duyarlı implant bulunan hastanın duyarlı implant eşikleri "CI" ile belirlenmiştir.

Sol kulakta çok ileri derecede totale yakın işitme kaybı mevcuttur.

Tympanometry

L R

Pressure (daPa) _____

Volume (ml) _____

Compliance (ml) _____

Acoustic Reflexes

	500 Hz	1K	2K	4K	8K	Decay
R ipsi						
R contra						
L ipsi						
L contra						

Clinic PASTAMONTU SULTAN HASTANASI

Patient AYSEN S.No 19

DOB 33433976928 - D.T: 09.02.1997

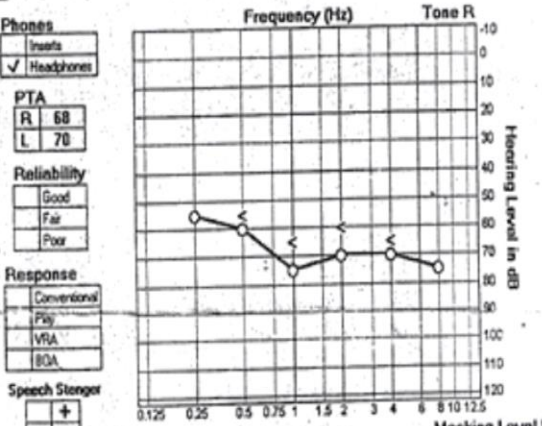
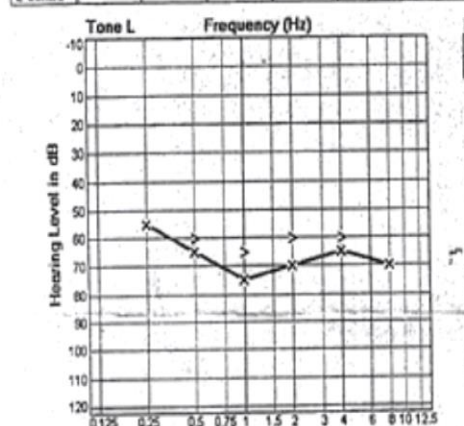
Patient ID ERGEN D.Y. KASTAMONTU

Date of Evalua Konya: BAKUR

Examiner K.T. - 07.03.2013 10:41:04

Doktor: Op.Dr. Serdar ERGİ

Pol/Ter: KBB Fiziksel - 1

Masking Level L

	125	250	500	750	1K	1.5K	2K	3K	4K	6K	8K	10K	12K
AC													
BC													

Masking Level R

	125	250	500	750	1K	1.5K	2K	3K	4K	6K	8K	10K	12K
AC													
BC													

Speech Audiometry SD: 80 SD: 70

SRT	SAT	Mask	Z	Signal	Mask	Condition/Wordlist	Notes	MCL	UCL	SNR Loss

Notes

Bilateral iter level snrk must

Kent YILDIRIM
Cepheye Hastane
Cepheye Hastane

Key

	R	L
AC	○	×
Mask AC	△	□
BC	<	>
Mask BC	[	]
Mixing	○	×
NR	○	×
Soundfield	S	
Aided	A	
MCL	M	
UCL	U	

TC Sağlık Bakanlığı

ELAZIĞ KAMU HASTANELER BİRLİĞİ
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

ODYOLOJİK BULGULAR FORMU

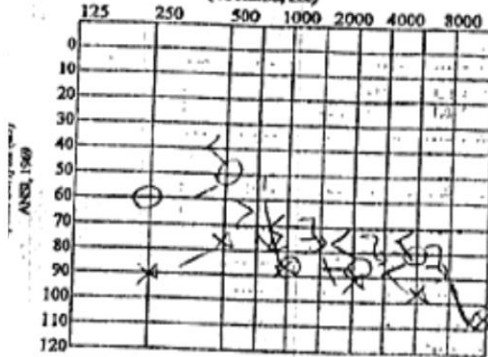
Doküman Kodu : POL-FR-09
Yayın Tarihi : MAYIS 2006
Revizyon No : 01
Revizyon Tarihi : 28/02/2013
Sayfa Sayısı : 1/1

Tarih : 1.2.2015
Adı Soyadı : ERŞAN
Dosya No :
Doğum Tarihi : 1.2.2015 Cinsiyeti : Erkek
Adresi :
Gönderen Dr. : Dr. Mehmet Akif
Son Test Tarihi :
Odyometre :
Testi Yapan : Dr. Mehmet Akif

Kulak Bulguları ve Ön Test:

SAF SES EŞİK ODYOGRAMI

(Frekans, Hz)

4 Frekans Saf Ses Ortalaması (500, 1000, 2000, 4000 Hz)

	Sag	Sol
Hava Yolu (AG)	75	86
Kemik Yolu (BC)	55	75

Semboller		Sag	Sol
Hava	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL
Kemik	Mikrofon	dB HL	dB HL

Test	0.5 kHz	1 kHz	2 kHz	4 kHz
Weber				
dB				
SI	Sag			
ile	Sol			
ne	Sag			
cay	Sol			

İske Tipi :

İmkânlar : DY Davancı Yolu / TP Test Yaptırma / TT Test Yaptırma / PA Nöbet Alınması

Test	Sag	Sol	İyileme	Çift	Serbest
-Cikis					
-Kayıt					
-Uzun					
Konversiyon Alma					
Etik (SST)					
Konversiyon					
Ayıklama (SU)					
Stary					
En Kuvvetli Ses					
Yükseklik (SST)					
Tedavisi Etiler Ses					
Yükseklik (SST)					

ABR	Sag	Sol	OAE	Sag	Sol
ABR V.			TE-OAE		
Dalgası			DE-OAE		
O-ABR					

OKB	AKUSTİK STAPEDIAL KAS REFLEKSİ				Fonk
	USUL LATERAL	KONTRALATERAL	500	1000	
SAG (Probe)					
SOL (Probe)					

2015 6.2.2015
Dr. Mehmet Akif
Dr. Mehmet Akif

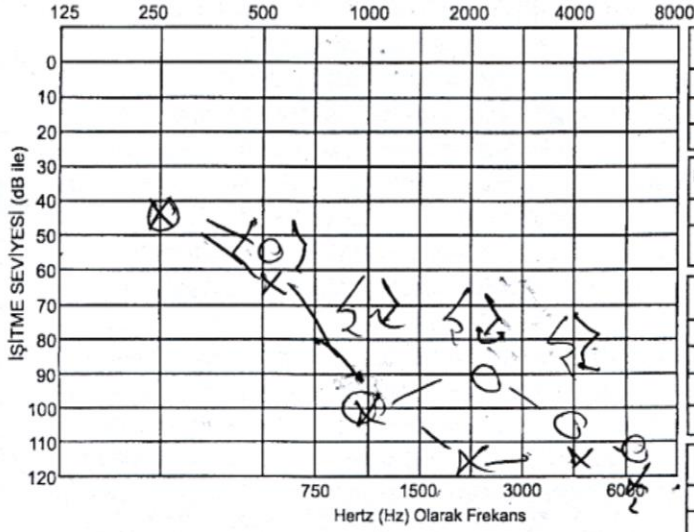

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU
ANKARA İLİ 1. BÖLGE HASTANELERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ANKARA NUMUNE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

K.B.B. BÖLÜMÜ ODYOLOJİK BULGULARI

HASTANIN	ADI SOYADI	MÜGE	ARŞİV NO :
	YAŞI / CİNSİ	13 CİNS : E ☐ K ☒	Tarih : 14.07.2015
	BÖLÜMÜ / MESLEĞİ	A 440	PROT. NO : 11721

SAF SES EŞİK ODYOGRAMI ISO - 1964

SAF SES ORTALAMASI (dB HL)
(500 - 2000 HZ.)

	Sol	Sağ
Hava	97	82
Kemik	67	67

KONUŞMAYI ALMA EŞİĞİ (dB HL)

Çift / Hplr	Sol	Sağ	Aletle
	75	75	

KONUŞMAYI AYIRT ETME (% İLE)
«SPEECH DISCRIMINATION»

Çift / Hplr	Sol	Sağ	Aletle
	56	56	

Verilen Sesin İşitme Seviyesi

TEDİRGİN EDİCİ SES
YÜKSEKLİĞİ «UCL» (dB HL)

Çift / Hplr	Sol	Sağ	Aletle

AKUSTİK EMPEDANS DEĞERLERİ

SAĞ	500	1000	2000	4000
KONTRALATERAL				
İPSİLATERAL				
METZ				
RECRUITMENT				
SOL	500	1000	2000	4000
KONTRALATERAL				
İPSİLATERAL				
METZ				
RECRUITMENT				

WEBER	500	1000	2000	4000

TONE DECAY (dB HL)	Sol	Sağ	Aletle

SISI (% ile)	Sol	Sağ	Aletle

Kanı ve Tavsiyeler : Sağ kulbura 160 sol kulbura 200
ile her 2000 Hz 1000 Hz 2000 Hz 4000 Hz
8000 Hz

AZEL ÇAYIROĞLU
ANKARA NUMUNE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
ODYOLOJİ BÖLÜMÜ
Sic No: K 52/18

EK-2. Öğrenci Yazılı İzin Mektubu

ÖĞRENCİ İZİN MEKTUBU

Sevgili ;

Bu izin mektubunun amacı sana yapacağımız çalışma ile ilgili bilgi vermek ve senden izin almaktadır.

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda Yapı Bilgisi I, Yapı Bilgisi II derslerini daha iyi öğrenmeniz için bir tez ve proje çalışması yapıyorum. Bu çalışma kapsamında dersleri video kamera ile kaydedeceğim.

Videolar Prof.Dr. Ümit Girgin ve Prof.Dr. Yıldız Uzuner ve Yrd. Doç.Dr. Sema Ünlüer tarafından da izlenecek.

Ayrıca bu çalışmayı bilimsel toplantılarda ve derslerde sunacağız, kitaplar ve makaleler yazacağız.

Bu mektubu okuduğun ve araştırmaya katıldığın için teşekkür ederim. Çalışma hakkında soruların varsa, yanıtlamaktan memnun olurum.

Öğr. Grv. Çiğdem İstel

Yukarıdaki açıklamaları okudum ve anladım. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum.

Tarih: Adı- Soyadı

ÖĞRENCİ İZİN MEKTUBU

Sevgili _____ :

Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda Yapı Bilgisi I ve Yapı Bilgisi II derslerini kamera ile kaydedeceğim.

Bu çalışmaya izin verdiğin ve katıldığın için teşekkür ederim. Soruların varsa yanıtlamaktan memnun olurum.

Öğr. Grv. Çiğdem İstel

Yukarıdaki açıklamaları okudum ve anladım. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum.

Tarih- Adı Soyadı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Çiğdem İSTEL
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : Eskişehir, 1966
E-Posta : coluklul@anadolu.edu.tr

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2001 Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı
Yapı Bilgisi Yüksek Lisans Programı
- 1990 Anadolu Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü
- 1996- ... Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu
- 1994-1996 Emel-İnci Mühendislik Mimarlık Ltd. Şti.
- 1992-1994 Peksoylu Mühendislik ve İnşaat Ltd. Şti.
- 1990-1992 Beta Tasarım Grubu

Yayınları ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

Ulusal Hakemli Dergilerde Yayınlanan Makaleler

- İstel, Ç. (2010).”Dekoratif Betonlarda Son Eğilimler”, *Yapı Dergisi*, sayı, 346, s.114..

Ulusal/Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler

- İstel, Ç., Uzuner, Y., Girgin, Ü., Ünlüer, S., Karasu, G. ve Tanrıdiler, A. (2017). İşitme kayıplı gençlere uygulanan yapı bilgisi dersinin öğretim sürecinin incelenmesi: eylem araştırması. *IVth International Eurasian Educational Research Congress*’de, sunulan bildiri. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Tanrıdiler, A., Kaya, N. ve İstel, Ç. (2014). Dengeli matematik öğretimine göre işitme engelli üniversite öğrencilerinin mesleki eğitiminde matematik içeriklerinin belirlenmesi. *Özel Eğitim Kongresi*’nde sunulan bildiri. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- İstel, Ç., Uzuner, Y., Ünlüer, S., Girgin, C. ve Şener, H. (2010). Web-based education applied to the hearing impaired students: Anapod. *2nd International*

Congress on Deafness:advances in Oral Modality'de sunulan poster, Spain: Barcelona.

- Topçu, İ.B. ve İstel, Ç. (2005). Alt yapıda dekoratif beton zemin kaplamaları. 4. *Kentsel Altyapı Ulusal Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Eskişehir: Anemon Otel.
- Topçu, İ.B. ve İstel, Ç. (2005). Kent mobilyaları betonlarının özellikleri. 4. *Kentsel Altyapı Ulusal Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Eskişehir: Anemon Otel.

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri:

1990-... Mimarlar Odası, Eskişehir Şubesi

